

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR ANABİLİM DALI
TARİH EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE 1960-1971 DÖNEMİ ÖĞRETMEN ÖRGÜTLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİROL KESKİN

TRABZON
KASIM, 2014

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR ANABİLİM DALI
TARİH EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE 1960-1971 DÖNEMİ ÖĞRETMEN ÖRGÜTLENMESİ

Birol KESKİN

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

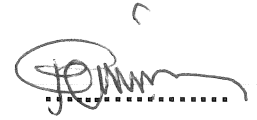
Tezin Danışmanı
Doç. Dr. Rahmi ÇİÇEK

TRABZON
KASIM, 2014

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Tarih Eğitimi Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 26 / 11 / 2014

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Rahmi ÇİÇEK

Üye : Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKPINAR

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

**Doç. Dr. Nevzat YİĞİT
Enstitü Müdürü**

BİLDİRİM

Tezimin içerdđi yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadđımı ve bu tezi KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldđını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Birol KESKİN

26 / 11 / 2014

ÖN SÖZ

Yüksek lisans eğitimim ve tez yazma süresince, bana her türlü desteği sağlayan, bilimsel birikimleri ve tecrübeleriyle her daim rehber olan, başta tez danışmanım Doç. Dr. Rahmi ÇİÇEK, Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Araştırma Görevlisi, Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU, hocalarıma, tez süresince desteklerini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Halim AKGÖL ve Öğretim Görevlisi Elif SİS ATABAY hocalarıma, Trabzon TÜİK Uzmanı Barış GÖRAL'A, kardeşim okutman Fırat KESKİN'E ve eşim Aysel ASLAN KESKİN'E teşekkürü bir borç bilirim.

Ekim, 2014
Biol KESKİN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı	3
1. 2. Araştırmanın Problemi	3
1. 2. 1. Araştırmanın Alt Problemleri.....	3
1. 3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	3
1. 4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1. 5. Araştırmanın Varsayımları	4
1. 6. Tanımlar	4
1. 5. 1. Öğretmen	4
1. 5. 2. Eğitimci ve Köy Eğitimcileri	5
1. 5. 3. Memur	5
1. 5. 4. İşçi.....	6
1. 5. 5. Birlik.....	6
1. 5. 6. Örgüt	7
1. 5. 7. Cemiyet	7
1. 5. 8. Dernek.....	7
1. 5. 9. Sendika	8
1. 5. 10. Federasyon	10
1. 5. 11. Konfederasyon	10
1. 5. 12. Bildiri.....	11
1. 5. 13. Muhtıra	11
1. 5. 14. Grev.....	11
1. 5. 15. Lokavt.....	12
1. 5. 16. Boykot	12
2. LİTERATÜR TARAMASI	13
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	13

2. 1. 1. Örgütlenme ve Örgütlenmenin Önemi Yansıtan Eserler	13
2. 1. 2. Dönemde Siyasal ve Sosyal Durumu Yansıtan Eserler	14
2. 1. 3. İşçi ve Memur Örgütlenmesini Konu Alan Eserler	15
2. 1. 4. Öğretmen Örgütlenmesini Konu Alan Eserler	16
2. 1. 5. Varlığını Tespit Edip Ulaşamadığımız Eserler.....	18
2. 2. Literatür Taramasının Sonucu.....	18
3. YÖNTEM	21
3. 1. Araştırma Modeli	21
3. 2. Araştırmanın Evreni	21
3. 3. Verilerin Toplanması	21
3. 3. 1. Veri Toplama Süreci.....	21
3. 4. Verilerin Analizi	22
4. 1960-1971 DÖNEMİ TÜRKİYE'DE ÖĞRETMEN ÖRGÜTLENMESİ.....	23
4. 1. Dönemin Genel Özellikleri.....	23
4. 1. 1. 1960-1971 Döneminin Siyasal ve Sosyal Dinamikleri	23
4. 1. 2. 1961-1971 Dönemi Uluslararası Siyaset ve Dünya Dinamikleri	26
4. 1. 3. Hukuksal Durum.....	27
4. 2. 1960-1971 Dönemi Faaliyet Gösteren Öğretmen Örgütlerinin Kuruluşu ve Örgütsel Yapısı	30
4. 2. 1. Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu	30
4. 2. 1. 1. Kuruluşu.....	31
4. 2. 1. 2. Örgütsel Yapısı	32
4. 2. 2. Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu	36
4. 2. 2. 1. Kuruluşu.....	36
4. 2. 2. 2. Örgütsel Yapısı	37
4. 2. 3. Muallimler Turizm Cemiyeti	39
4. 2. 4. Tüm İlköğretim Müfettişleri Derneği.....	40
4. 2. 5. Milliyetçi Öğretmenler Birliği	41
4. 2. 5. 1. Kuruluşu.....	41
4. 2. 5. 2. Örgüt Yapısı.....	42
4. 2. 6. Türkiye Öğretmenler Sendikası	46
4. 2. 6. 1. Kuruluşu.....	46
4. 2. 6. 2. Örgütsel yapısı.....	50
4. 2. 7. Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası	56
4. 2. 7. 1. Kuruluşu.....	56

4. 2. 7. 2. Örgütsel yapı	60
4. 2. 8. İstanbul İlköğretim Okullarını Bitirenler Yardım Derneği.....	64
4. 2. 9. Beden Eğitimi Öğretmenler Derneği.....	65
4. 2. 10. Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası	65
4. 2. 10. 1. Kuruluşu.....	65
4. 2. 10. 2. Örgütsel yapısı.....	67
4. 2. 11. Türkiye Müzik Öğretmenleri Derneği.....	73
4. 2. 12. Köy Eğitimcileri Sendikası	73
4. 2. 12. 1. Kuruluşu.....	73
4. 2. 12. 2. Örgütün Yapısı.....	75
4. 2. 13. Dönemde Kurulup Faaliyet Gösteren Eğitim İş Kolundaki Diğer Sendikalar	78
4. 3. 1960-1971 Dönemi Öğretmen Örgütlerinin Siyasal, Sosyal ve Mesleki Faaliyetleri.....	79
4. 3. 1. Yürüyüş, Miting ve Boykotlar	80
4. 3. 1. 1. Kırıkkale Yürüyüşü.....	80
4. 3. 1. 2. Kayseri Yürüyüşü.....	80
4. 3. 1. 3. Ordu Öğretmen Yürüyüşü.....	81
4. 3. 1. 4. Büyük Eğitim Mitingi	81
4. 3. 1. 5. Balıkesir Yürüyüşü.....	81
4. 3. 1. 6. Büyük Eğitim Yürüyüşü.....	82
4. 3. 1. 7. Mersin Yürüyüşü.....	83
4. 3. 1. 8. Eskişehir Yürüyüşü	84
4. 3. 1. 9. Sakarya Öğretmen Mitingi	84
4. 3. 1. 10. Asistan Boykotu	84
4. 3. 1. 11. Dört Günlük Öğretmen Boykotu.....	85
4. 3. 1. 12. Teknik Öğretmen Boykotu	88
4. 3. 2. Bildiriler, Toplantılar ve Muhtıralar.....	88
4. 3. 3. Yayınlar Seminerler Şuralar ve Kurultaylar	91
4. 3. 3. 1. Şuralar ve Kurultaylar	93
4. 3. 3. 1. 1. I. Devrimci Eğitim Şurası DEŞ	93
4. 3. 3. 1. 2. II. Devrimci Eğitim Şurası DEŞ	98
4. 3. 4. Sosyal ve Sanatsal Faaliyetler	99
4. 3. 5. Kooperatif ve Yardımlaşma Sandıkları	101
4. 3. 6. Örgütlerin Ulusal ve Uluslararası Örgütlerle ve Ulusal Siyasetle İlişkileri	103

4. 3. 6. 1. Ulusal Siyasetle İlişkileri	104
4. 3. 6. 2. Uluslararası İlişkileri	105
4. 3. 6. 3. Örgütsel İlişkileri	106
5. TARTIŞMA	108
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	109
6. 1. Sonuç	110
6. 2. Öneriler	113
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	113
6. 2. 1. 1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler	113
6. 2. 1. 2. Öğretmen Örgütlerine Yönelik Öneriler	114
6. 2. 1. 3. Hükümetlere ve Milli Eğitim Bakanlarına Öneriler	114
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	115
7. KAYNAKLAR	116
8. EKLER.....	125
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	169

ÖZET

Türkiye’de 1960-1971 Dönemi Öğretmen Örgütlenmesi

Bu araştırma, Türkiye’de 1960 ve 1971 yılları arasında faaliyet gösteren öğretmen örgütlerinin faaliyetlerini konu almış ve dönemde faaliyet gösteren öğretmen örgütleri ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada, 27 Mayıs 1961 de kabul edilen anayasanın sağlamış olduğu örgütlenme özgürlüğünün, öğretmen örgütlenmesine olan etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada tarihsel araştırma yöntemi kullanılmış, 1960 ve 1971 yılları arasında faaliyet gösteren öğretmen örgütlerinin ortaya koyduğu ürünler, araştırmacıların ortaya koyduğu eserler, yasalar, biyografiler, belge ve dokümanlar, internet ortamından sağlanan bilgiler, doküman incelemesi metodu kullanılarak incelenmiştir.

Araştırmamızda, Türkiye’de öğretmen örgütlerinin kısa tarihi gelişiminden başlayarak 1960-1971 dönemi öğretmen örgütlerinin kuruluşu ve örgütlerin örgütsel yapıları izah edilmeye çalışılmıştır. Çalışma dâhilinde 1960 ve 1971 yılları arasında kurulmuş öğretmen örgütleri ve bu örgütlerin oluşumunda 1961 Anayasanın etkisi, dönemin alt yapısını hazırlayan hukuksal yapı araştırılmıştır. Dönemde ve dönem öncesinde kurulan 1960 ve 1971 yılları arasında faaliyet göstermiş öğretmen örgütleri ve ilk öğretmen sendikalarının kuruluşu ve geçirdiği süreçler, oluşturduğu ürünler ile ulusal ve uluslararası diğer örgütlerle ilişkileri incelenmiştir. Ayrıca ulaşılabildiği ölçüde örgütlerin sosyal, kültürel, mesleki faaliyetlerine de yer verilmeye çalışılmıştır. Kurulmuş olan öğretmen örgütlerinin öğretmenlere ve öğretmenlik mesleğine katkıları, örgütlenme sürecinde ulusal ve uluslararası siyasetin örgütlenmeye olan etkisi ve örgütlenmenin öğretmenlere katkılarının tespitine çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda, örgütlenmenin öğretmenlere ve öğretmenlik mesleğinin gelişmesine katkı sağladığı görülmüştür. Öğretmenlerin örgütlenmesinde yasaların ve siyasal düşüncenin etkili olduğu tespit edilmiştir. Dönemde öğretmen örgütlenmesini etkileyen hususlar tespit edilmiş, 1960 ve 1971 yılları arasında faaliyet gösteren öğretmen örgütlerinin sayıca fazla oluşunun örgütlenmenin gücünü zayıflattığı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Örgütlenmesi, İlk Öğretmen Sendikaları, Öğretmen Federasyon ve Konfederasyonları.

ABSTRACT

Teacher Organizations of Turkey between 1960-1971

This study subjects the teacher organizations which had active roles in Turkey between the years of 1960-71, and it has been limited with the number of these organizations. The purpose within this study has been to find out the effect of May 27, 1961 constitution on teacher organizations. Historical research method has been used during this study, and products of teacher organizations existed 1960-71, the works of researchers, laws, biographies, documents, information from web databases have been reviewed with document reviewing method.

In this study, brief backgrounds, foundations and organizational structures of teacher organizations existed 1960-71 have been tried to described. Teacher organizations of aforesaid years, effects of 1961 constitution on these foundations and legal infrastructure, which was a base for that period, have been researched within this study. The organizations that existed in those years and before those years, first teacher unions, their process and products, the relations between them and other national and international organizations have been analyzed. Moreover; social, cultural and professional activities of these organizations have been tried to be placed in this study as much as possible. Contributions of these unions and organizations on teachers and this profession, and effects of national and international political atmosphere on organizing have been tried to be included in this study.

As a result of this study, how organizing and organizations have contributed to this profession and its development has been seen. It have been analyzed that for the unifications of teachers, laws and political thoughts have effects. The effective factors on the teacher organizations have been detected, and it has been revealed that the outnumbering of teacher organizations in the years of 1960-71 weakened the power of organizing.

Key Words: Teacher Organization, Teacher Unions, First Teacher Unions, Teacher Federations and Confederations

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AP	: Adalet Partisi
BİS	: Büro İşçileri Sendikası
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CKMP	: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CMOPE	: Öğretim Mesleği Örgütleri Dünya Konfederasyonu
DEŞ	: Devrimci Eğitim Şurası
DİSK	: Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DP	: Demokrat Parti
FİSE	: Öğretmen Sendikaları Uluslararası Federasyonu
FKF	: Fikir kulüpleri federasyonu
İLK-SEN	: Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası
KED	: Köy Eğitimleri Derneği
KES	: Köy Eğitimleri Sendikası
KÖDF	: Köy Öğretmenleri Dernekleri Federasyonu
KÖH-YD	: Köy Öğretmenleri ile Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
MBK	: Milli Birlik Komitesi
MP	: Millet Partisi
NATO	: Kuzey Atlantik Anlaşma Örgütü
ODTÜ	: Ortadoğu Teknik Üniversitesi
OLEYİS	: Türkiye Otel Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEKSİF	: Türkiye Tekstil Örne ve Giyim Sanayi İşçileri Sendikası
TEM-DER	: Tüm Eğitim Müfettişleri Derneği
TİM-DER	: Tüm İlköğretim Müfettişleri Derneği
TİÖSF	: Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikaları Federasyonu
TİP	: Türkiye İşçi Partisi
TMGT	: Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı
TÖDMF	: Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu
TÖS	: Türkiye Öğretmenler Sendikası

TÖYKO	: Tüm Öğretmenler Sınırlı Sorumlu Yardımlaşma ve Tüketim Kooperatifi
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
TÜTÖS	: Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu
ÜNAS	: Üniversite Asistanları Sendikası
WCOTP	: Öğretim Mesleği Örgütleri Dünya Konfederasyonu
WFTU	: Dünya Sendikalar Konfederasyonu
YTP	: Yeni Türkiye Partisi
TMÖD	: Türkiye Müzik Öğretmenleri Derneği
TÖB-DER	: Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği
GP	: Güven partisi
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ARSEB	: Araştırma ve Sendikal Eğitim Başkanlığı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, Osmanlı döneminde eğitimciler medreselerde yetişmekteydi. 1848 yılında Dar-ül Muallim'in açılması ile öğretmen yetiştiren, medrese kültürü dışındaki ilk kurum ortaya çıkmış oldu. Öğretmenler, Dar-ül Muallim'in açılmasından sonra, eğitimde yapılan yeni reformlarla beraber günümüz modern meslek yapısına kavuşmuştur (Cerev, 2013).

Ülkemizde öğretmenler tarafından kurulan örgütlerin tarihteki yerini alması II. Meşrutiyet dönemini bulmuştur. Temmuz 1908 yılında Vehbi Bey ve Fikri Faik Bey öncülüğünde Dar-ül Fünun ve Dar-ül Muallimin mezunları tarafından kurulan Encümeni-i Muallimin çoğu kaynak tarafından Türkiye'de kurulan ilk memur ve ilk öğretmen örgütü olarak kabul edilmiştir (Akyüz, 1978). Encümen-i Muallim kurulmasından yaklaşık 10 ay sonra 16 Ağustos 1909 yılında, Cemiyetler Kanunu'nun çıkmasıyla birlikte yasal bir zemine kavuşmuştur. 21 Ağustos 1909 yılında bir yasa ile Kanun-i Esasi'ye 120. Madde eklenerek cemiyet kurma hak ve özgürlüğü anayasal güvence altına alınmıştır (Pustu, 2014).

Bulgaristan'ın 22 Eylül 1908 yılında bağımsızlığını ilan ettiği düşünülecek olursa, 1906 yılında henüz Osmanlı'dan tam ayrılmadığı söylenebilir. 1906 yılında, Bulgaristan da Türk öğretmenler tarafından Muallimin-i İslami'ye Cemiyeti adı altında bir öğretmen örgütünün kurulduğu kaynaklarca belirtilmektedir. Ancak Encümeni-i Muallim Türkiye'de kurulan ilk öğretmen örgütü olarak kabul görmektedir (Altunya, 2008) .

Görüldüğü üzere, öğretmen örgütlerinin ülkemizdeki tarihi geçmişi yenidir. 1908 yılından cumhuriyetimizin ilanına kadar farklı isimler altında öğretmenler örgütlenmiştir. Bu örgütlerden Ankara merkez olmak üzere 1920 yılında kurulan Muallim ve Muallimler Cemiyeti, Türkiye'nin farklı yerlerinde kurulan öğretmen dernek ve birlikleriyle beraber 7 Mayıs 1922 yılında Türkiye Muallim ve Muallimler Cemiyeti Birliği'ni kurmuşlardır (Cerev, 2013). Öğretmen örgütlenmesinde dernek ve birliklerin bir üst yapılanmada birleşmesi ve bu bilincin oluşması yönüyle Türkiye Muallim ve Muallimler Cemiyeti Birliği'nin tarihteki önemi büyüktür. Birlik 1925 yılında Türkiye Muallimler Birliği adını almış; Eraslan'ın tespitlerine göre 1929 yılında 240 şubeye ulaşmıştır. Birlik 1936 yılına kadar varlığını sürdürmüştür (Eraslan, 2013).

Tek Parti dönemine öğretmen örgütlenmesi 1938 yılında çıkartılan 3512 Cemiyetler Kanunu çerçevesinde, memurlara örgütlenme yasağının gelmesiyle 1945 yılına dek kesintiye uğramıştır (Eraslan, 2013). Kuruluşlarından günümüze kadar geçen sürede

öğretmen örgütlenmeleri birçok kez kesintilere uğradıysa da her zaman küllerinden doğmayı başarmıştır.

II. Dünya Savaşı, dünyada olduğu gibi Türkiye'deki dengeleri de değiştirmiş, zaman içerisinde Türkiye, tek parti döneminden çok partili döneme geçmiştir. Bu geçiş 29 Mayıs 1945 yılındaki TBMM'de yapılan Şükrü Saraçoğlu Hükümeti'nin, güvenoyu sırasında kendini göstermiştir. Aralarında Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuad Köprülü, Refik Koraltan, Emin Sazak, Hikmet Bayur ve Recep Peker'in de bulunduğu yedi kişinin güvensizlik oyu vermesi ile birlikte TBMM içinde ilk muhalif gurubun ortaya çıkması çok partili dönemin ayak sesleri olarak nitelendirilebilir (Uslubaş, 2013). Bu olay beraberinde başka olaylarla birlikte 21 Eylül 1945 yılında Köprülü ve Menderes'in CHP'den ihracına kadar gitmiştir. Akabinde ihraçlara tepki ve arkadaşlarına destek olarak sekiz gün sonra 28 Eylülde Celal Bayar milletvekilliğinden istifa etmiştir. 1 Kasım 1945 yılında TBMM'nin açılış konuşmasında İnönü'nün Türkiye'de bir muhalefet partisine olan gereksinimi dillendirmesi üzerine Celal Bayar 1 Aralıkta parti kuracaklarını açıklamış, 7 Ocak 1946 yılında da Demokrat Parti kurulmuştur. Aslında İnönü, 1945 yılındaki konuşmasını yaptığında Türkiye'de aynı yılın temmuz ayında kurulmuş, Milli Kalkınma Partisi vardır. Lakin parti görüşünden dolayı Milli Kalkınma Partisi İnönü tarafından yok sayılmaktadır (URL, 6).

Çok Partili dönem, beraberinde öğretmenlerin örgütlenmesi konusunda yenilikleri de beraberinde getirmiş, 1946 yılı dernekler mevzuatındaki değişikliklerle birlikte dernek yapılanmaları tekrar kurulmaya başlanmıştır. Bu mevzuat 5 Haziran 1946 yılında yürürlüğe giren 4919 sayılı kanunda memurlara sınırlı da olsa dernek kurma özgürlüğü tanınmıştır (Altunya, 2008). Bu kanun sonrasında her ilde o ilin adını taşıyan yerel öğretmen dernekleri kurulmaya başlanmıştır (Eraslan,2013). Altunya (2008) eserinde bu öğretmen derneklerinin hemen hemen her il ve ilçede açıldığına dikkat çekmiştir. Yerel öğretmen örgütlerinin, zamanla işlevlerinin yetersiz kalması sonucunda 15 Ağustos 1948 yılında Ankara'da, Öğretmen Yardımlaşma Dernekleri Birliği bir üst birlik olarak kurulmuştur. Kurulan örgütün adı 1950 yılında Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Birliği, 1954 yılında ise, Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu adını almıştır (Koç, 2012).

Türkiye Öğretmen Dernekleri Federasyonu içerisinde gelen farklı görüşte öğretmen ve eğitimci gurupları farklı birlik, dernek, federasyon ve konfederasyonlar kurmuştur. 1960 yılında askeri müdahale ve akabinde 1961 Anayasası ile öğretmen örgütleri sendika kurma hakkı elde etmiş ve ilki TÖS olmak üzere eğitim iş kolunda, sendikalar kurulmaya başlanmıştır. Bu süreç 1971 yılında gerçekleşen askeri Muhtıraya kadar devam etmiş ve süreç sekteye uğramıştır (Eraslan, 2013).

Öğretmen örgütleri, gerek gösterdiği çabalarla, gerekse mesleğe ve eğitim sistemimize katkılarıyla siyasi ve sosyal tarihimizin bir parçası olmuştur ve olmaya devam etmektedirler.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, çoğu Anayasa hukukçusu tarafından da özgürlükçü olarak nitelendirilen 1961 Anayasasının yarattığı örgütlenme özgürlüğünün, Türkiye’de 1960 ve 1971 yılları arası öğretmenlerin mesleki örgütlenmesine olan etkisini ortaya koymaktır.

1. 2. Araştırmanın Problemi

Türkiye’de 1960-1971 dönemi öğretmen örgütlenmesi nasıl gelişmiş, öğretmenlere ve öğretmenlik mesleğinin gelişimine nasıl katkı sağlamıştır?

1. 2. 1. Araştırmanın Alt Problemleri

1. 1960-1971 yılları arasında, öğretmenlerin örgütlenmesinde, örgüt çeşitliliğini sağlayan unsurlar nelerdir?
2. 1960-1971 yılları arasında faaliyet göstermiş öğretmen örgütlerinin, öğretmenlerin beklentilerine cevap verme düzeyi nedir?
3. 1960-1971 yılları arasında görev yapan öğretmen sayıları ışığında, öğretmen örgütlerinin örgütlenme düzeyi nedir?

1. 3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Toplumda her birey aynı anda farklı roller üstlenir. Öğretmenler de, evinde birer ebeveyn, okulda öğretmen, toplumda bir arkadaş, yaşadığı ülkede bir vatandaş ve daha saymakta zorlandığımız birçok alanda roller üstlenirler. Üstlenilen her yeni rol beraberinde ayrı ayrı sorumlulukları da getirir. Yüklenen bu sorumlulukların icrası her bireyde olduğu gibi öğretmenleri de örgütlenmeye sevk etmiştir. Nitekim Akyüz (2012) eserinde de bu cümlelere destekler nitelikte fikirler sunmaktadır. Akyüz de bu konuda öğretmenlerin kendi içlerinde mesleki örgütlenmelere mensup olmalarının onlara gerek statü gerek güç olarak birer duruş kazandırdığını söyler zira güçlü örgütlenmelerin bir parçası olmak beraberinde gücü getirdiği gibi, zayıf kuruluşların birer mensubu olmakta beraberinde zayıflığı getireceğini dile getirmiştir.

Öğretmenlerin tek başlarına çözmekte zorlandıkları konular hep olacaktır ve bu konuların çözümünde başka insanlara ihtiyaç duyması da olağandır. Eğitim sisteminin

vazgeçilmez bir parçasını oluşturan öğretmenlerin, mesleki ve toplumsal rollerini yerine getirebilmeleri için örgütlenme, öğretmenler için bir zorunluluk halini almıştır. Öğretmenleri örgütlenmeye iten bu nedenler ışığında var olmuş öğretmen örgütleri ve örgütlerin ürünleri, daha önce de belirttiğimiz gibi hem siyasal hem de sosyal tarihimiz için önemli kaynaklardır. Öğretmenlerin örgütlenme çabaları, tarihsel birikimleri günümüz öğretmen örgütlerinin anlaşılmasını sağlayacağı gibi gelecekte kurulacak öğretmen örgütlerine de rehber olacaktır. Özellikle 1960-1971 dönemi öğretmen örgütlenmesi, farklı türden örgütlenme modellerini içerdiğinden ve ilk öğretmen sendikalarının da bu dönemlerde kurulmasından dolayı önemlidir.

1. 4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Türkiye’de 1960 ve 1971 yılları arasında kurulan ve 1960 öncesi kuruluş döneminde faaliyet gösteren öğretmen örgütleri ile sınırlı tutulmuştur.

1. 5. Araştırmanın Varsayımları

- a) 1960-1971 döneminin doğurduğu ortam, öğretmen örgütlenmesine ve öğretmenlik mesleğinin gelişimine katkıda bulunmuştur.
- b) 1960-1971 dönemi örgütlenmede en büyük engel, öğretmen örgütlerinin çok fazla bölünmüş olmasındandır.
- c) 1960-1971 dönemi öğretmenlerin örgütlenme tecrübesi, sonraki dönem öğretmen örgütlerini etkilemiştir.
- d) 1960-1971 dönemi öğretmen örgütlenmesinde ulusal ve uluslararası siyaset akımları büyük rol oynamıştır.

1. 6. Tanımlar

Bu bölümde, öğretmen, eğitimci ve köy eğitimci, memur ve işçi, örgüt, dernek, birlik, bildiri, muhtıra, sendika, cemiyet, federasyon, konfederasyon, boykot, grev ve lokavt, kavramları üzerinde durulacak ve izah edilmeye çalışılacaktır.

1. 5. 1. Öğretmen

Türk Dil Kurumu sözlüğünde öğretmen kavramı, Resmî ya da özel bir eğitim kurumunda çocukların, gençlerin ya da yetişkinlerin istenilen öğrenme yaşantıları kazanmalarına kılavuzluk etmek ve yön vermekle görevlendirilmiş kimse, olarak tanımlanmıştır.

Öğretmenlik kavramı 1973 yılında yayımlanan Milli Eğitim Temel Kanununda; Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenler bu görevlerini Türk Millî Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler, olarak tanımlanır (14574, Resmi Gazete, 1973).

1. 5. 2. Eğitimci ve Köy Eğitimcileri

Eğitimci, eğitim işi ile uğraşan kişilere denir (TDK, Sözlüğü). Köy Eğitimciliği ise, 1937 yılında çıkartılan 3639 sayılı Köy Eğitimcileri Kanunuyla, Cumhuriyet tarihimizin eğitim politikalarında, yerini almış bir kavramdır. Kanununun 1. Maddesinde köy eğitimcilerinin istihdam gerekçesini şu şekilde açıklamaktadır; Nüfusları öğretmen gönderilmesine elverişli olmayan köylerin öğretim ve eğitim işlerini görmek, ziraat işlerinin fennî bir şekilde yapılması için köylülere rehberlik etmek üzere köy eğitimcileri istihdam edilir.

Kanunun 2. maddesi köy eğitimcilerinin nasıl yetiştirileceğini ise şu şekilde ifade etmiştir. Köy eğitimcileri, Maarif ve Ziraat vekillikleri tarafından; ziraat işleri yaptırılmağa elverişli okul veya çiftliklerde açılan kurslarda yetiştirilirler (3639, Resmi Gazete, 1937).

Kısaca, köylerde eğitim öğretim ve üretim faaliyetlerini yürütmek üzere, kurslarda yetiştirilen bireylerin gördüğü işin tanımına, köy eğitimciliği, işi gören bireylere ise köy eğitimci adı verilebilir.

1. 5. 3. Memur

Memur kelimesinin kökeni Arapçadır. Ve Arapça Emr kökünden türemiştir. Emr Arapça buyruk anlamına gelmektedir. Günümüzde bazı kesimler memur kavramının emir alan anlamına geldiği için, bu sığa karşı çıkmaktadırlar. Karşı çıkanlar, memur kavramı yerine kamu emekçisi kavramının kullanılması gerektiğini söylemektedirler (Bibilik, 2008).

Memur kavramı, Anayasamızın 128. Maddesinde ise şu şekilde karşılık bulmuştur; 'Devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri memurlar ve diğer kamu görevlileri eli ile görülür.' Denilmek suretiyle memur kavramı tanımlanmıştır (17844, Resmi Gazete, 1982).

657 sayılı Devlet Memurları Kanunda ise memur tanımı, 'Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu kanunun uygulanmasında memur sayılır. Yukarıdaki tanımlananlar dışındaki kurumlarda genel

politika tespiti, araştırma, planlama, programlama, yönetim ve denetim gibi işlerde görevli ve yetkili olanlar da memur sayılır.' Şeklinde tanımlanmıştır (12056, Resmi Gazete, 1965).

1. 5. 4. İşçi

İşçi, basit tanımıyla başkasının yararına, bedenini kafa gücünü veya el becerisini kullanarak ücretle çalışan kimsedir (TDK sözlük). İşçi kavramı, 1475 sayılı İş Kanununda da tanımlanmış ve kanunun 1. maddesinde 'Hizmet akdine dayanarak çalışan kişinin işçi olarak tanımlanabileceği belirtilmiştir (13943, Resmi Gazete, 1971). Kavramın tanımı 2821 Sendikalar Kanununun 2. Maddesinde ise; 'işçi hizmet akdine dayanarak çalışanlara denilir. Bu Kanun bakımından araç sahibi hariç nakliye mukavelesine göre esas itibariyle bedeni hizmet arzı suretiyle çalışmayı veya neşir mukavelesine göre eserini naşire terk etmeyi meslek edinmiş bulunanlar ve adi şirket mukavelesine göre ortaklık payı olarak esas itibariyle fiziki veya fikri emek arzı suretiyle bu mukavelenin aynı durumdaki herkese fiilen açık olması kaydıyla bir işyerinde çalışanlar da işçi sayılırlar.' Denilerek işçi kavramı genişletilmiştir. Aynı kanun, 'hizmet akdine dayanarak çalışan bir kimsenin TC Emekli Sandığına tabi olması işçi sayılmasına engel teşkil etmez.' Denilerek bir kimsenin işçi sayılabilmesi için kişinin tabi olduğu sosyal güvenlik kurumunun önemi olmadığı belirtilmiştir (18040, Resmi Gazete, 1983). Kavramı Yıldırım Koç ise eserinde, bir işverene, işgücünü ücret karşılığında satarak yaşamını sürdüren kişiye işçi denildiğini söylemiştir (Koç, 2003).

1. 5. 5. Birlik

Birlik, belli bir topluluğun yararlarını korumak için kurulmuş dernektir (TDK, Sözlük). Konumuzla alakalı daha detaylı bir başka tanıma bakacak olursak birlik; Bir şehir veya bölgede farklı iş kollarında faaliyet gösteren sendikaların bir araya gelmesiyle kurdukları üst örgütlenmelerdir (Mahiroğlu, 2013).

1. 5. 6. Örgüt

Örgüt, literatürde farklı tanımları vardır. Literatürdeki bazı tanımlara bakacak olursak;

İlk tanıma göre örgüt, belli amaçlar için bir araya gelmiş insanların, karşılıklı işbirliği ve koordinasyon içinde ortak hedefe yönelik çabalarından oluşan gruplardır (Aytaç, 2004). Bir başka tanıma göre ise; örgüt, özünde bir grup insanın belli bir amaç yolunda güç birliği yapıp bu birliğe gerektiğinde fiziksel araçları katıp ilişkilerini yine belli bir yönetim temeline dayanarak düzenledikleri toplumsal sisteme verilen addır (Aşkun,1981 akt. Yağmurlu, 2004). Farklı bir tanımda göre ise örgüt, aynı amaçla bir araya gelmiş kimselerin, belli amaçlar doğrultusunda gösterdikleri davranışlar ile karşılıklı etkileşimden oluşan ve erk, hedefler, roller, eylemler, iletişim ve benzeri öğeleri içerisinde toplayan bir yapıdır (Başaran, 1989 akt. Acuner, 1994). Son tanımda ise; örgüt kişilerin yalnız başlarına gerçekleştiremeyecek amaçlarını gerçekleştirmek için, diğer insanlarla birlikte bilgi ve yeteneklerini birleştirerek amaçlarını gerçekleştirmelerini sağlayan, bir iş birliği ve koordinasyon sistemidir (Koçel, 1998). Denilerek, örgüt kavramı tanımlanmıştır.

Örgüt kavramı, bireylerin yalnız üstesinden gelemeyecekleri konularda, benzer amaç ve hedefleri olan kişilerle bir araya gelip, beraber iş birliği ve yardımlaşma içinde güç birliği oluşturduğu topluluklardır.

1. 5. 7. Cemiyet

Cemiyet, Osmanlı Devletinde yaygın bir kullanıma sahip bir kavramdır. Cemiyet Arapçada kullanılan Cem kökünden gelmektedir. Cem toplanma, birleşme ve devşirme anlamına gelmektedir. Cemiyetler, belli bir mesleği icra edenlerin ortak ihtiyaçlarını karşılamak, ortak çıkarlarını korumaya dayalı etkinlikler geliştirmek için sorumluluk almak üzere kişilerin bir araya gelmesi ile oluşan gönüllülük esasına dayalı tüzel kişilerdir (Pustu, 2014).

Cemiyet kavramı, ilk kez 16 Ağustos 1909 yılında, yasal bir anlam kazanmıştır. Kavram, resmi görevli kurulları anlatmak üzere kullanıldığı gibi, bazı yönetim metinlerinde genel kurul karşılığında da kullanılmıştır. Birinci meşrutiyet döneminde dernek kavramı ile eş anlamlı kullanılmıştır (Hatemi, 1985 akt. Acuner, 1994).

1. 5. 8. Dernek

Dernek, hem literatürde hem de kanunlarda yapılmıştır. Yapılan tanımlara bakacak olsak;

Dernek, çoğu durumda genel bir yarar için çalışmak, sorumluluklar almak ve sosyal gelişmeler karşısında bir ölçüde etkili olmak üzere kişilerin bir araya gelmesiyle oluşan, gönüllülük esasına dayanan ve kar amacı gütmeyen kişi topluluğudur (David,1993 akt. Sezer, 2008). Bir başka tanımda göre ise; dernekler, benzer görüşleri paylaşan insanlarla bir araya gelerek kendi varlığını sürdürmek ve ortak amacı gerçekleştirmek için oluşturulan örgütlenme biçimleridir (Özalp, 2008).

Dernek, 1630 ve 5253 dernekler kanunda da şu şekilde tanımlanmıştır; Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarını ifade eder (14379, 25649 Resmi Gazete, 1972, 2004).

Kısacası, dernek kavramının tanımlarında (hem literatürde hem de kanunlarda) ortak vurgu kar amacı gütmeyen, ortak amaçlara hizmet eden insanların oluşturdukları topluluklara verilen ad olmasıdır.

1. 5. 9. Sendika

Sendikaya, yüklenen mana zaman içinde farklılaşsa da kelime kökeni Roma ve Yunan hukuk sistemlerine dayanır. Sendika kelimesinin kökeni *syndic* terimidir. Bir birliğin Site'nin (Şehir Devleti) temsilini sağlamakla görevli kimseleri ifade eder. *Syndicat* terimi ise *syndic* in fonksiyonlarını ve bu fonksiyonların uygulanmasını ifade etmek için kullanılmıştır (Işık, 1962).

Zaman içinde değişen dünya şartlarına paralel olarak kelime anlam değişikliğine uğramıştır. Özellikle Sanayi devrimi sonrası kötü çalışma koşulları, işçiler arasında dayanışma duygusunu artırmış ve bu gayri insani koşullar karşısında işçiler birleşerek kötü koşulların düzeltilmesi ve daha yaşanabilir koşullar için mücadele etmişlerdir. Bu mücadeleleri günümüz sendika kavramını ortaya çıkarmıştır (Güler, 2008). Sendika kavramı, Batıda sadece çalışanların oluşturdukları kuruluşlar için kullanılır. İşverenlerin aynı amaçla kurdukları örgütlere *işverenler birliği* denir. Türkiye'de her ikisi de sendika olarak isimlendirilir (Erdem, 2013).

XIX. Yüzyıl başlarından itibaren ise sendika, belli bir grubun ortak çıkarlarını savunmayı amaç edinen dernek anlamında kurumsal bir yapıyı ifade etmiştir. XX. Yüzyılın başlarında ise sendikalar, iktisadi, sosyal ve siyasi yapıyı etkileyebilen güç olarak hareket sahalarını genişletmiş; dolayısıyla ilk tanımlardaki tek taraf olarak yer alan işçiler ifadesi tüm çalışan ve çalıştıranları da kapsamıştır (Mahiroğulları, 2013).

Sendika, çalışanların haklarını işverenlere ve devlete karşı korumak ve geliştirmek üzere oluşturdukları örgütlerdir (Özalp, 2008). Bir başka tanıma göre ise; Çalışanların ve

işverenlerin çalışma ilişkilerinde ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlara sendika denir (Erdem, 2013).

Sendika kavramı yasalarda da tanımlanmıştır. Örneğin; 5018 İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri hakkında ki kanun uyarınca sendika kavramı, aynı iş kolunda veya bu iş kolu ile ilgili işlerde çalışanların yardımlaşmaları ve ortak menfaatlerini korumaları ve temsil etme amaçlarıyla kendi aralarında kurabilecekleri dernekler işçi sendikalarıdır (6542 Resmi Gazete, 1947).

2821 Sendikalar Kanununa göre; işçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olarak tanımlanır (18040, Resmi Gazete, 1983).

6356 Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre ise; sendikalar, İşçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek için en az yedi işçi veya işverenin bir araya gelerek bir işkolunda faaliyette bulunmak üzere oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olarak tanımlanır (28446, Resmi Gazete, 2012).

Her iki kanunda da görülüyor ki, tanım aynı olmasına karşın 6356 Sendikalar Kanununda bir işkolunda faaliyet göstermek üzere yedi işçi veya işverenin bir araya gelmesi şartı ilave edilmiştir.

4688 Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre de; sendika tanımı şu şekilde yapılmıştır. Sendika, Kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşları ifade eder (24460, Resmi Gazete, 2001).

Sonuç olarak, insan düşünen, amaçları ve ihtiyaçları olan sosyal bir varlıktır. Tarih boyunca hayatta kalma, güvende olma, beslenme, barınma, üretimde bulunma ve çıkarlarını savunma gibi ihtiyaçlarından dolayı toplu şekilde hareket etmeyi hayat biçimi haline getirmişlerdir. Tarih boyu farklı isimler verdiğimiz toplulukları oluşturmuşlardır. Sendikalarda bu topluluklardan bir tanesidir. İnsanları sendika adı altında toplanmasına iten güç ise, günümüz üretim anlayışıdır. Gerek işçiler gerek işverenler gerekse memurlar, ortak amaçlar etrafında, hayat standartlarını ve sosyo-ekonomik imkânlarını yükseltmek bireysel hak ve özgürlüklerini korumak için sendikaları kurmuşlardır.

Sendika, üretim ve çalışma hayatında bireylerin, ortak amaçlarla bir araya geldikleri, ortak menfaatleri korumak, mevcut durumlarını geliştirmek için insanlarca belli kural ve kaidelerle kurulan, tüzel kişiliklere sahip kuruluşlardır.

1. 5. 10. Federasyon

Federasyon, Latince *foedus* kelimesinden gelir. *Foedus* pakt, kontrat, anlaşma, sözleşme manasına gelmektedir (Maddex, 1944 akt, Lütem, 1951). Kavramın bir başka tanımında ise, savunma ve dış politika alanında dayanışma amacıyla birden fazla devletin bir birlik devleti içinde birleşmesini ifade edebildiği gibi aynı alandaki çeşitli kuruluşları bir arada toplayan dayanışma birliği anlamına da gelmektedir (TDK, Sözlük). Kavram hayatın birçok alanında da kullanılmaktadır. Örneğin siyaset, spor, sanat gibi... Kullanıldığı her alanda anlamında farklılıklar olsa da temelde anlaşma, sözleşme gibi anlamları içerir. Konumuzu ilgilendiren anlamı, hem literatürde hem de kanunlarda yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

Federasyon, Belirli bir meslek dalında ya da il kolunda faaliyet göstermek üzere kurumuş, taban sendikaların bir bölge veya ülke genelinde bir araya gelerek oluşturdukları dikey dayanışma amaçlı üst örgütlerdir (jaques, 1973 akt, Mahiroğlu, 2013).

Federasyon, 1630 dernekler kanununa göre; Kuruluş amaçları aynı olan, en az iki derneğin amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulan ve bir tüzüğü bulunan, tüzel kişiliğe sahip bir örgüt olarak tanımlanmıştır (14379 Resmi Gazete, 1972).

1. 5. 11. Konfederasyon

Konfederasyon, birden fazla ülkenin genellikle dış işleri ve savunma alanlarında federasyona göre biraz daha ılımlı bir bağımlılık içinde ortak politika ve yönetim izleyip diğer alanlarda ise bölgesel yönetimlerinde serbest buldukları devletler topluluğu anlamı olduğu gibi çeşitli ortaklıkların, daha çok sendikaların kümeleşmesi anlamına da gelmektedir (TDK, Sözlük). Konumuzla alakalı anlamında Konfederasyonlar, sendikalar arası üst örgütlenmenin tepe noktasıdır, bir anlamda çatısı; iki kanallı yatay ve dikey örgütlenmeyi kapsayarak oluşur (Jaques, 1973 akt, Mahiroğlu, 2013).

Yasalarda ise, Konfederasyon tanımı şu şekilde yapılmıştır; kuruluş amaçları aynı olan, en az iki federasyonun üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle ve bir tüzüğü bulunan, tüzel kişiliğe sahip en büyük bir örgüttür (14379 Resmi Gazete, 1972).

2821 Sendikalar kanununu, 4688 kamu görevlileri sendikaları ve toplu sözleşme kanununu ve 6356 sendikalar ve toplu iş sözleşmesi kanununa göre ise; konfederasyon, değişik iş kollarında en az beş sendikanın bir araya gelerek meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip üst kuruluşlar olarak tanımlanmıştır. Her üç kanunda da tanım bir değişikliğe uğramamıştır (18040, 24460, 28460, Resmi Gazete, 1983, 2001, 2012).

Sonuç olarak konfederasyon kelimesi, sadece sendikal süreçte değil, yaşamın birçok noktasında kullanılan bir kelimedir. Sendikalar birleşerek bir konfederasyon kurabildikleri gibi devletlerde, spor kulüpleri de birleşerek bir konfederasyon kurabilirler. Bizce Kelimenin kullanımındaki ortak özellik, içinde çoğul bir anlam taşıyor olmasıdır. Çoğulluğu bir araya getiren parçaların kendi özlerini koruması esasında, ortak amaç ve menfaatleri doğrultusunda bir araya gelip bir arada hareket etmeleridir.

1. 5. 12. Bildiri

Bildiri, TDK sözlüğüne göre; Resmî bir makam, kurum veya resmî olmayan bir örgüt, topluluk tarafından herhangi bir durumu ilgililere duyurmak için yazılan yazı veya tebliğdir. Ya da bilimsel bir konuyu ele alan ve bilimsel bir toplantıda okunup tartışılan yazı yahut tebliğ de denilebilir.

Bildiri başka bir tanıma göre ise; Bilim, fikir ve sanat adamlarının kendi alanlarıyla ilgili bir konuda bir yenilik getirmek, özgün bir buluşu ortaya koymak ve akademik amaçlı bir toplantıda bunu sunmak üzere, ilmi bir üslupla hazırlanan bilimsel yazıya bildiri veya tebliğ denir (URL, 3).

1. 5. 13. Muhtıra

Muhtıra kavramı, Arapça kökenli bir kelime olup, Türkçedeki karşılığı andıçtır. Kelime, herhangi bir şeyi hatırlatma, uyarma amacıyla yazılan yazı, anlamına gelmektedir. (URL, 13) Bu haliyle İngilizce memorandum kelimesinin karşılığı olduğu da söylenebilir. Bir başka deyişle, beyanat, bildiri, manifesto,not, protesto, tebliğ ve uyarı ikaz anlamına gelmektedir.

1. 5. 14. Grev

Grev sözcüğünün kökeni, Fransızcadan gelmektedir. Paris'te belediye sarayının önündeki *Greve* meydanından ismini almıştır. *Greve*, Türkiye'de de eskiden bilinen biçimiyle amele pazarı olarak kullanılan, iş arayan işsizlerin ve işçi arayanların toplandığı bir meydandır. Fransızlar bir işletmede işi bırakıp yeniden iş aramak için bu meydana giderlerken, *Greve* meydanına veya greve gitme söylemleri üzerine ortaya çıkmıştır. Grev kavramı, 1936 yılından itibaren de grev sözcüğü olarak günümüz manasında kullanılmaya başlanmıştır (Koç, 2009).

Grev, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre, iş bırakımı anlamına gelmektedir. Bir başka tanıma göre ise, Geçici olarak işi durdurmadır. Çalışanların, işverenlerle olan görüşmelerinden bir sonuç elde edilememesi durumunda çalışanların işi durdurmalarıdır.

Grevin çeşitli türleri vardır. Hak grevi, çıkar grevi, genel grev, uyarı grevi, dayanışma grevi, dönüşümlü grev bunlara örnek olarak verilebilir (Gülmez, 1996 akt. Güneş,2013).

Grev, kanunlarda da tanımı yapılmış bir kavramdır. 2822 Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununa göre; İşçilerin, topluca çalışmamak suretiyle işyerinde faaliyeti durdurmak veya işin niteliğine göre önemli ölçüde aksatmak amacıyla aralarında anlaşarak veyahut bir kuruluşun aynı amaçla topluca çalışmamaları için verdiği karara uyarak işi bırakmalarına grev adı verilir (18040, Resmi Gazete, 1983).

1. 5. 15. Lokavt

Lokavt, İngilizce kökenli bir kelime olup, *lock out* kelimesinden türetilmiştir. *Lock out*'un birinin yüzüne kapıyı kapama, dışarıda bırakmak, içeri almamak, toplu olarak işten çıkartmak gibi anlamları vardır. Lokavt, İş yerinde faaliyetin tamamen durmasına sebep olacak tarzda, işveren ve işveren vekili tarafından, kendi teşebbüsü ile veya bir işveren kuruluşunun verdiği karara uyarak, işçilerin topluca işten uzaklaştırılması olarak tanımlanabilir (URL, 2).

Lokavt, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre ise, iş bıraktırmı anlamına gelmektedir. 2822 Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununa göre de, İşyerinde faaliyetin tamamen durmasına sebep olacak tarzda, işveren veya işveren vekili tarafından kendi teşebbüsü ile veya bir işveren kuruluşunun verdiği karara uyarak işçilerin topluca işten uzaklaştırılmasına lokavt adı verilmektedir (18040, Resmi Gazete, 1983).

Kısaca grev, işçinin kullandığı bir hak iken lokavt işverenin kullandığı bir haktır. Ve kanunlarımızca her iki kavramın sınırları belirlenmiştir.

1. 5. 16. Boykot

Boykot, bir işi, bir davranışı yapmama kararı alma ya da bir kimse, bir topluluk veya bir ülkeyle amaca ulaşmak için her türlü ilişkiyi kesme anlamına gelmektedir (TDK Sözlüğü). Sözcüğün başka bir tanımında ise; boykot, bir topluluğun şiddetli protestosu; toplumda uygun bulunmayan herhangi bir karar veya davranışa karşı söz ve fiil ile alınan menfi tavır veya ambargodur. Boykot kararlarını bir toplumu meydana getiren fertler bir araya gelerek aldıkları gibi, bir devlet veya devletler diğer bir devlet veya devletlere karşı da alabilmektedir. Boykot, karşı tarafı zorlayarak onu güç durumda bırakmak, bunun neticesinde de isteklerin zorla kabulü esasına dayanır. Burada her ne suretle olursa olsun karşı tarafa zarar vermek düşüncesi vardır (URL, 4).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümünde, araştırmanın kuramsal çerçevesini beş başlık altında inceleyeceğiz. başlıklarda incelediğimiz eserlerin sonuçlarına da literatür taramasının sonucu başlığı altında yer verilecektir.

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Türkiye’de öğretmen örgütleri ile ilgili araştırma yapmış araştırmacıların eserleri, öğretmen örgütlerinin dönemde ortaya koyduğu yazılı materyaller, tüzükler, örgütlerde önemli işler yapmış kişiler ve kişilerin eserleri, biyografileri, ulusal gazetelerden Milliyet, literatür de taranmıştır. Tarama yapılırken karşımıza sıkça çıkan kavramlar ve terimler incelenerek, konunun daha iyi kavranması ve izah edilebilmesi için farklı kaynaklarda araştırma yapılmış ve tezimizin tanımlar kısmında açıklanmıştır. İncelemekte olduğumuz dönemde ve dönem öncesinde çıkarılmış, öğretmen örgütlenmesini yakından ilgilendiren yasalar ve kanunların hukuksal boyutu hem Resmi Gazetede hem de literatürde taranmış ve izah edilmeye çalışılmıştır. Bunlara ilaveten sanal kaynaklar ve dönemde öğretmen örgütlerince çıkan ürünler ve kullanılan diğer kaynaklar kaynakça bölümünde ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

2. 1. 1. Örgütlenme ve Örgütlenmenin Önemini Yansıtan Eserler

Konumuz gereği incelediğimiz eserler, örgütlenme ve örgütlenmenin önemine değinse de konunun çok boyutlu incelenmesi gerekliydi. Bu hususta literatürde örgütlenme ve örgütlenmenin önemini farklı açılardan ele alan araştırmalar incelenmiştir. Bu hususta üç tanesi makale bir tanesi tez, bir tanesi kitap olmak üzere toplamda beş tane eser incelendi.

Bu eserlerden ilki Bülent Serim’ in 1994 yılında Amme İdaresi dergisinde yayınlanmış olan ‘Örgütlenme Özgürlüğü Depolitizasyon ve Engeller adlı’ makalesiydi. Serim makalesinde, temel hak ve özgürlükler bağlamında örgütlenme hakkını çok boyutlu ele almıştır. Makalesinde örgütlenme özgürlüğünü yasalar çerçevesinde işlemiş, örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellere dikkat çekmiştir.

İncelediğimiz bir diğer eser ise, Ömer Aytaç’ın 2004 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler dergisinde yayınlanan ‘Örgütler Sosyolojik Bir Perspektif’ adlı makalesiydi. Aytaç makalesinde örgütlenme konusunu sosyolojik açıdan ve geniş bir yelpazede ele almıştır.

Toplumda örgütler, örgütsel kültür, örgüt içinde birey ve örgütsel ilişkiler makalede incelenmiştir.

Üçüncü eser, Aslı Yağmurlu'nun Amme İdaresi dergisinde 2004 yılında yayınlanan 'Örgüt Kuramları ve İletişim' adlı makalesiydi. Yağmurlu makalesinde örgüt kuramları üzerinde incelemeler yapmış, iletişim olgusunu kuramlara göre tartışmıştır.

İncelenen dördüncü eser, Ali Özalp'in 2008 yılında hazırlamış olduğu 'Sivil Toplum Örgütlerinin Toplumsal ve Siyasal Bakımdan Önemi' adlı yeterlilik tezidir. Özalp tezinde, sivil toplum ve sivil toplum kuruluşlarının siyasal ve toplumsal açıdan önemini ele almıştır.

İncelenen son eser, Yahya Akyüz'ün 2012 yılında genişletilmiş baskı ile yayınlanan 'Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri' adlı kitabıdır. Akyüz kitabında öğretmenlerin toplumsal değişimdeki etkilerinin yanı sıra örgütlenmenin öğretmenlere sağlayacağı katkılar üzerine de eğilmiştir.

2. 1. 2. Dönemde Siyasal ve Sosyal Durumu Yansıtan Eserler

Tarihsel olayları, günümüz şartlarına göre değerlendirmenin yanlış olacağından hareketle, incelediğimiz dönemi kendi koşullarında değerlendirebilmek için dönemin ulusal ve uluslararası siyaseti ve sosyal dinamiklerini inceledik. Bu hususta bir kitap, bir rapor ve üç makale toplam beş adet eser incelenmiştir.

İncelenen ilk eser, Tunca Özgüşi'nin 2013 yılında Tesam Akademi dergisinde yayınlanan 'Türkiye'de Toplumsal Değişimin Siyasi Katılıma Etkisi' adlı makalesidir. Özgüşi makalesinde cumhuriyetin ilk yıllarından 2002 yılına kadar geçen sürede, Türk siyasal ve sosyal yaşantısına ışık tutmuştur.

İkinci eser Mehmet Ö. Alkanın 1999 yılında Görüş dergisinde yayınlanan 'Osmanlıdan Günümüze Seçimlerin Kısa Tarihi' adlı makalesidir. Alkan makalesinde Tanzimat döneminden Türkiye'de 1999 seçimlerine kadar geçen sürede gerçekleşen seçimlerin kısa analizini yapmıştır.

İncelenen üçüncü eser Muzaffer Kayanın 2006 yılında Journal of Historical Studies dergisinde yayınlanan 'Türkiye'de Anti Emperyalist Mücadele 1965-1971' adlı makalesidir. Kaya makalesinde, emperyalizm tanımından dünyadaki örneklerine ve Türkiye'de 1960 ve 1971 yılları arasındaki anti- emperyalist mücadelelere değinmiştir.

Bir diğer eser, Tolga Uslubaş'ın 2013 yılında yayınlanan 'Geçmişten Günümüze Türkiye Tarihi' adlı kitabıdır. Uslubaş kitabında Türkiye tarihinin önemli olaylarını, 1923 yılından 2007 yılına kadar kronolojik olarak işlemiştir.

Son eser, Yakup Beriş ve Aslı Gürkan'ın 2002 yılında hazırladıkları, 'Türk Amerikan İlişkilerine Bakış Ana Temalar ve Güncel Gelişmeler' adlı TÜSİAD ABD temsilciliği tarafından hazırlatılan değerlendirme raporudur. Rapor Türk ABD ilişkilerinin

kısa tarihçesine, güncel konulara, ABD Avrupa Birliği, Kıbrıs sorunu gibi konulara ışık tutan kapsamlı bir rapordur.

2. 1. 3. İşçi ve Memur Örgütlenmesini Konu Alan Eserler

Çalıştığımız dönemle alakalı fazla kaynak olmayışından, aynı zamanda memur ve kamu görevlisi statüsü olan öğretmenlerin örgütlenmesini memur ve işçi örgütlenmeleri üzerine kaleme alınmış eserlerde de taradık. Bu hususta biri tez altısı kitap olmak üzere toplamda yedi adet eser incelendi.

İncelenen ilk eser Adnan Mahiroğulları'nın 2013 yılında yayınlamış olduğu 'Dünyada ve Türkiye'de Sendikacılık' adlı kitabıdır. Mahiroğulları kitabında sendikacılık, alanıyla ilgili kavramları açıklayarak Türkiye'de ve dünyada sendika deneyimleri, hakkında bilgiler sunmaktadır.

İncelediğimiz ikinci eser ise, Yıldırım Koç'un 2012 yılında yayınlamış olduğu 'Türkiye İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Hareketi Tarihi' adlı kitabıdır. Koç kitabında işçi sınıfının ortaya çıkışı, işçi ve memur örgütlenmeleri, örgütlerin eylemleri ve ilk sendikalar hakkında bilgiler sunmaktadır.

Koç'un incelediğimiz bir diğer eseri de, 2009 yılında yayınlanan 'Emperyalizm ve Türk Sendikacılığına Etkileri' adlı kitabıdır. Koç kitabında ulusal kurtuluş savaşı, 1950 ve 2009 yılları arasında örgütlenme, sendikacılık ve incelediği dönemlerdeki emperyalizme özellikle ABD politikalarına bu politikaların Türk sendikacılığına etkilerine değinmektedir.

İncelenen dördüncü eser ise, Engin Ünsal'ın 1997 yılında yayınladığı, 'Sendika Yazıları Hedefini Vurmayan Ok Türk Sendikacılığı', adlı kitabıdır. Ünsal kitabında işçi ve memur sendikalarının sorunlarından Almanya'daki işçilerimize kadar çok geniş bir alanda araştırmalar içermektedir.

Ünsal'ın incelediğimiz bir başka eseri ise, 2003 yılında yayınlanan 'Sendika Özgürlüğü ve Uluslararası Çalışma Örgütü ile TC Hükümetleri İlişkileri, adlı kitabıdır. Ünsal kitabında sendika özgürlüğünün, temellerini, uluslararası normları, bu normlar ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri arasındaki ilişkileri incelemiştir.

İncelediğimiz altıncı eser, Aysen Tokol'un 1994 yılında yayınlanan 'Türkiye'de Sendikal Hareket' adlı kitabıdır. Tokol kitabında Türkiye'deki mevcut örgütlenme ve sendikaların oluşmasından tarihi gelişimine dek olan süreci ve bu sürece etki eden faktörleri cumhuriyet öncesi ve sonrası şeklinde iki bölümde ele almıştır.

İncelenen son eser, Erkan Bibilik'in 'Memur Sendikacılığı ve Toplu Görüşme Hakkı tez çalışmasıdır. Bibilik tezinde, kamu memurlarının haklarının savunulması ve bir adım öteye taşınması anlamında mevcut toplu görüşme yöntemleri incelenmiş ve bu görüşmelerin

sanayi devrimine kadar uzanan tarihsel sürecine değinilmiştir. Nihayetinde Bibilik çalışmasında memurların bu çabasında çok fazla başarıya ulaşamadığından bahsetmiştir.

2. 1. 4. Öğretmen Örgütlenmesini Konu Alan Eserler

Asıl konumuz olan öğretmen örgütlenmesi ile alakalı eserlerde literatür de taranmıştır. Tarama sonucu iki tanesi tez, on bir tanesi makale, altı tanesi kitap olmak üzere on dokuz eser incelenmiştir.

İncelen ilk tez çalışması, Halim Akgöl'ün 'Türkiye Öğretmenler Sendikası' adlı çalışmasıdır. Akgöl'ün çalışması TÖS ile alakalı yegâne kaynak sayılabilecek bir eserdir. Tezde, TÖS 'ün kuruluşundan kapatılmasına kadar geçen zaman dilimindeki faaliyetleri ayrıntılı bir şekilde, canlı tanıklarla görüşmeler ışığında incelenmiştir.

İncelediğimiz ikinci tez ise, Ahmet Münir Acuner'in 'Öğretmen Örgütlenmesine İlişkin Model Önerisi' adlı çalışmasıdır. Acuner tez çalışmasında, ilk öğretmen örgütlerinden 1990'lı yıllara kadar geçen sürede faaliyet göstermiş öğretmen örgütlerini, örgütlerin çalışmalarını, amaçlarını ve faaliyetlerini incelenmiş ve öğretmen örgütlenmeleri için model önerisi sunmuştur.

Konumuzla alakalı incelediğimiz ilk makale, Refik Saylam'ın 2006 yılında 'Müzik Eğitimcilerinin Örgütlenme Sorunu' adlı çalışmasıdır. Saylam'ın makalesi, Öğretmen örgütlenmesini konu alan çalışmalarda neredeyse hiç değinilmemiş olan müzik öğretmenlerini konu alan, ender çalışmalardandır.

İncelenen ikinci makale, Nedim Durmuş'un 2003 yılında Eğitim Bilim Toplum dergisinde yayınlanan 'Eğitim Tarihimizden Bir Kesit Köy Eğitimcileri Sendikası' adlı çalışmasıdır. Durmuş'un çalışması, öğretmen örgütlenmesini konu alan çalışmalarda ya kısıtlı yer bulmuş ya da hiç bahsedilmemiş Köy Eğitimcileri Sendikasını, sendikanın kuruluşunu, amaçlarını ve faaliyetlerini konu almıştır.

Durmuş'un incelediğimiz bir diğer makalesi, 2004 yılında Eğitim Bilim Toplum dergisinde yayınlanan 'Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası' adlı çalışmasıdır. Çalışmada Teknik Öğretmen Sendikası'nın kuruluşu, amaçları ve faaliyetleri konu alınmıştır. Teknik Öğretmen Sendikası da Köy Eğitimcileri Sendikası gibi öğretmen örgütlenmesini konu alan çalışmalarda kısıtlı yer bulabilmiştir. Bu sebeple Durmuş'un çalışması ayrı bir önem arz etmektedir.

İncelediğimiz dördüncü makale, Serpil Güvenç'in 2008 yılında Eğitim Bilim Toplum dergisinde yayınlanan 'Türkiye de Öğretmen Sendikacılığı ve İlkgenç' adlı çalışmasıdır. Çalışma İlkgenç'in kuruluşu, amacı ve faaliyetleri hakkında bilgiler sunmaktadır.

İncelediğimiz bir diğer makale ise, Levent Eraslan'ın 2012 yılında Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisinde yayınlanan 'Türkiye'de Eğitim Sendikacılığının

Tarihsel Perspektifi ve Günümüz Eğitim Sendikacılığının Değerlendirilmesi' adlı çalışmasıdır. Eraslan makalesinde, günümüz öğretmen örgütlerinin temellerini, öğretmen örgütlerinin tarihsel derinliklerinde işlemektedir.

Eraslan'ın incelediğimiz bir diğer makalesi ise, 2013 yılında Öğretmen Dünyası dergisinde yayınlanan 'Türkiye de Eğitim Sendikacılığının Dünü Bugünü ve Geleceği' adlı çalışmadır. Eraslan çalışmasında, II. Meşrutiyetten 2012 yılına öğretmen örgütlerinin geçirdiği süreci ve siyasal ve ideolojik açıdan bölünmelerini işlemiştir.

İncelediğimiz yedinci makale, Rıza Erdemin 2013 yılında Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisinde yayınlanan 'Köy Enstitüsü Mezunlarının Görüşlerine Göre Köy Enstitüsü Mezunlarının Öğretmen Örgütlenmesine Getirdiği Katkılar' adlı çalışmasıdır. Çalışmada öğretmen örgütlenmesinde köy öğretmenlerinin katkıları, incelenmiştir.

İncelenen sekizinci makale, Yahya Akyüz'ün Eğitim Bilimleri dergisinde, 1968 yılında yayınlanan 'Türkiye'de İlk Öğretmen Kuruluşları Hakkında Orijinal Bir Belge Unutulmuş Bir Kaynak' adlı makalesidir. Sayın Akyüz'ün asistanken kaleme aldığı eseri, ilk öğretmen örgütlenmelerine ışık tutan orijinal bir eser olma özelliği taşımaktadır.

İncelenen dokuzuncu makale Tezcan Yasan'ın 2012 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisinde yayınlanan 'İlköğretim Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Sendikalara İlişkin Görüşlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi' adlı makalesidir. Yasan makalesinde öğretmenlerin sendikalaşma sürecinde siyasal düşüncelerin örgütlenme sürecine etkilerini incelemiştir.

İncelenen onuncu makale, Yıldırım Koç'un 2013 yılında Öğretmen Dünyası dergisinde yayınlanan 'Öğretmenlerin Sendikalaşmasında Yaşanan Sorunlar' adlı makalesidir. Koç makalesinde, öğretmenlerin yaşadığı sorunlar ve yaşanan sorunların öğretmen örgütlenmesine etkilerini irdelenmiştir.

Son olarak Gökçe Cerev'in 2013 yılında Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisinde yayınlanan 'Geçmişten Günümüze Öğretmenlerin Sendikal Örgütlenme Mücadelesi' adlı makalesi incelendi. Cerev makalesinde ilk öğretmen örgütünden başlayarak 2004 yılına kadar öğretmen örgütlenmesini ve Türkiye'de öğretmenlerin örgütlenmedeki önemi ve rolünü işlemiştir.

Konumuzla alakalı incelemiş olduğumuz kitaplardan ilki, Ahmet Orhan'ın 2001 yılında basılmış 'Doğuşunun Yüzüncü Yılında Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Örgütlenmesi ve Hukuksal Dayanakları' adlı kitabıdır. Orhan'ın tez çalışmasından meydana gelen kitabı, ilk öğretmen örgütlerinden başlayarak 1980 yılına kadar öğretmen örgütlerinin kuruluş, amaç ve faaliyetlerini konu almıştır. Öğretmen örgütlenmeleri ve bu örgütlenmeye zemin hazırlayan hukuksal alt yapıya da kitabında yer vermiştir.

İncelediğimiz ikinci kitap, Niyazi Altunya'nın 2008 yılında yayınlanan 'Türkiye de Öğretmen Örgütlenmesi 1908-2008' adlı eseridir. Kitabın 1908- 1998 adlı önceki basımları da mevcuttur. Öğretmen örgütlenmesi konusunda Türkiye'de yapılan araştırmalarda sıkça kullanılan eser, ilk öğretmen örgütünden başlayarak Eğitim-Sen'e kadar kurulan kimi öğretmen örgütlerini konu almıştır. Eser bütünüyle öğretmen örgütlerini incelememiş, incelediğimiz dönem doğrultusunda birçok örgüte değinmemiştir.

İncelediğimiz üçüncü kitap, Muammer Aksoy'un 2000 yılında yayınlanan 'Devrimci Öğretmenlerin Kıyımı ve Mücadelesi' adlı iki ciltlik eserdir. Eser öğretmenlerin yaşamış oldukları baskı, şiddet ve diğer olayları canlı tanıklar ve belgeler doğrultusunda ele almaktadır. Eser geniş bir içeriğe sahip olduğundan eserin konumuzla alakalı bölümlerinden yararlanıldı.

İncelenen bir başka kitap ise, Ahmet Doğanın, 2010 basımı 'Dün Eğitim Vardı Ya Bugün 1968 Devrimci Eğitim Şurası 1969 Öğretmen Boykotu' adlı eseridir. Doğan kitabında, Dönemde, Türkiye öğretmen sendikası öncülüğünde gerçekleşen devrimci eğitim şurası ve öğretmen boykotunu konu almıştır.

İncelenen beşinci kitap, Yıldırım Koç'un 2012 yılında yayınlanan 'TÖS Anti-Emperyalist Bir Öğretmen Örgütü' adlı çalışmasıdır. Koç kitabında, Türkiye Öğretmen Sendikası'nın faaliyetlerini ve TÖS 'ün Amerikan karşıtı eylemlerini işlemiştir.

İncelenen son kitap, Sami Evren, Siyami Erdem ve Cafer Yıldırım'ın 1995 yılında yayınlanan 'Eğitim Emekçileri Tarihi Encümen-i Muallimden Eğitim –Sen'e' adlı eserleridir. Kitap ilk öğretmen örgütünden başlayarak Eğitim-Sen'e kadar geçen süre içinde öğretmen örgütlerini incelemiştir. Kitap içerik olarak Niyazi Altunya'nın kitabı ile paralellik göstermektedir.

2. 1. 5. Varlığını Tespit Edip Ulaşamadığımız Eserler

Bunun yanı sıra varlığını tespit edip ulaşılamadığımız kaynaklarda mevcuttur. Bu kaynaklar, Meşrutiyetten Sonra İlk Talebe Cemiyeti-İlk Muallimler Cemiyeti (Yaşaroğlu, 1949), Türkiye de Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu (Okçu, 1981), Öğretmenlerin Sendikal Eğilimleri (Kurt, 1994) Türkiye de Öğretmenlik Mesleğinde Sosyal Dayanışma Fikrinin Doğuşu Muallimler Cemiyeti 1908-1914 (Nurdoğan, 2007) adlı çalışmalardır.

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Örgütlenme ve örgütlenmenin önemini kavramak için yaptığımız literatür taraması sonucunda incelediğimiz eserlerin örgütlenme konusunu farklı açılardan ele aldıklarını tespit ettik. Örgütlenme sosyal yaşamın bir parçası olduğundan sosyolojik ve psikolojik

yönlerini keşfetme imkânı bulduk. İncelenen eserler ışığında öğretmen örgütlenmesinin öğretmenlere katkı sağlayacağı sonucuna ulaştık. Ulaştığımız sonuçlar çerçevesinde örgütlenme, öğretmenlere sosyalleşme, dayanışma böylelikle mesleğin gelişmesine imkân oluşturma bakımından katkı sağlamaktadır. Özellikle nüfusun az olduğu yerlerde görev yapan öğretmenlerin sosyal durumu göz önüne alındığında öğretmenlerin bir örgütün parçası olması öğretmenlerin kendini yalnız hissetmemesine, meslektaşlarıyla sorunların çözümünde güç birliği yapmasına mesleki tecrübe bilgi ve becerilerinin paylaşılmasına ve gelişmesine katkı sağlayacağı sonucuna ulaştık.

Dönemin ulusal, uluslararası ve sosyal dinamiklerini anlamlandırma ve birbirleriyle olan bağlantılarını kavrama için yaptığımız literatür çalışmasında edindiğimiz sonuçlar neticesinde öğretmen örgütleri ile dönemin siyasal ve sosyal bağlantılarını ortaya koymaya çalıştık. İncelediğimiz eserlerde öğretmen örgütleri ile siyasal ve sosyal olaylar arasındaki bağlantılar ve etkileşimler konu alınmamıştır. Yaptığımız diğer araştırmalar ve edindiğimiz bulgu ve sonuçlar doğrultusunda bu bağlantıları araştırmamıza yansıtarak konun etraflıca değerlendirilmesine çalıştık.

Memur ve işçi örgütlenmesi üzerine yaptığımız literatür taraması sonunda aynı zamanda memur statüsü olan öğretmenlerin örgütlenmesi, bu kaynaklarda incelendi. Kaynaklarda öğretmen örgütlerinin ya kısıtlı ya da hiç konu edilmemiş olduğunu tespit ettik. Ancak kaynaklarda işçi ve memur örgütlenmesine zemin hazırlayan yasalar hakkında bilgilere ulaşıldı. Aynı zamanda memur vasfı olan öğretmenlerinde örgütlenmesine yasal zemin hazırlayan yasalar, işçi, memur örgütleri ve öğretmen örgütlerinin ilişkilerini ortaya koymada bu kaynaklardan istifade edildi.

Konumuz olan öğretmen örgütlenmesinin konu edildiği kaynakların literatür taraması sonucunda, 1960-1971 dönemi öğretmen örgütlenmesinin ayrı bir dönem olarak değerlendirilmediği sonucuna ulaştık. Öğretmen örgütlenmesi ile ilgili yapılmış eserlerin bir kısmı ya, 1960-1971 dönemi öncesinde hazırlandığından bu dönemi doğal olarak inceleyememiş, ya da Cumhuriyet dönemi öğretmen örgütlenmesini bir bütün olarak 1960-1971 dönemini yüzeysel işlemiştir. Cumhuriyet dönemi öğretmen örgütlenmesi düşünüldüğünde, kapsam olarak geniş bir konudur. Bu sebeple ayrıntıya girilememiş olması da olağandır. Sadece 1960-1971 dönemi düşünüldüğünde dahi konunun küçümsenemeyecek kadar geniş olduğu, bu nedenle araştırmamızda bizimde tam anlamıyla ayrıntıya inemediğimiz de bir gerçektir. Sadece dönemde faaliyet gösteren Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) başlı başına bir teze konu olmuştur ki TÖS gibi dönemde faaliyet gösteren diğer öğretmen örgütlerinin de inceleneceği bir araştırmanın zaten çok ayrıntılı olması da beklenmemelidir. Literatür taramasında görüldü ki birbirinden değerli eserler oluşturulmuş olsa da maalesef sayıca az oluşları araştırmanın yapılmasını

güçleştirmiştir. Her ne kadar literatür taramasında kullanılan eserler çok gibi gözüküyor olsa da araştırma yaptığımız 1960-1971 dönemine çok azı değinmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, verilerin toplanması, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizinde kullanılan, yöntemlere değinilmiştir.

3. 1. Araştırma Modeli

Araştırmamızda, tarihsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Tarihsel araştırma yöntemi, geçmişte meydana gelmiş olay ve olguların çok boyutlu incelenip ayrıntılarının ortaya çıkarılmasıdır. (Tanrıöğen, 2009).

Öncelikli olarak teorik arka planı oluşturmak üzere bir kaynak taraması yapılmıştır. Sonrasında ise kaynaklar karşılaştırmalı olarak incelenerek değerlendirilmiştir. Konumuzla alakalı, yazılı materyaller, dokümanlar, kütüphane kaynakları, internet ortamından sağlanan kaynaklar, örgütlerin tüzükleri ve dönemde ortaya koyduğu diğer ürünler, biyografiler, anılar ve önceki yapılan çalışmalar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

3. 2. Araştırmanın Evreni

Araştırmamızın evrenini, Türkiye’de 27 Mayıs 1960 yılında gerçekleşen askeri darbe ve 12 Mart 1971 yılındaki askeri muhtıra arasında faaliyetleri olan öğretmen örgütleri oluşturmaktadır.

3. 3. Verilerin Toplanması

3. 3. 1. Veri Toplama Süreci

Araştırmamızda, doküman incelemesi metodu kullanılmıştır. Doküman incelemesi metodu, mevcut kayıt ve belgelerin veri kaynağı olarak sistemli incelenmesidir (Karasar, 2000).

Araştırmamızda, kullanılacak materyallerin toplanmasında, öncelikli olarak dönemle ilgili çalışma yapmış akademisyenlerin ve araştırmacıların fikirleri alındı. Sonrasında yayın taraması yapılarak dokümanlar toplanmaya çalışıldı. Daha önce hazırlanmış eserlerin kaynakçaları incelenerek tarama genişletildi. Dönemde var olmuş örgütlerin ürünlerinden ulaşılabilenler toplandı. Dönemde çıkan ulusal gazetelerden Milliyet gazetesi tarandı. İnternet ortamında, YÖK tez arama bölümünde ve ulusal veri tabanlarında araştırma derinleştirildi. Konumuzla direkt alakalı olmazsa da yakından alakalı veriler toplandı. Toplanan veriler tasnif edildikten sonra bir diğer aşama olan verilerin analizine geçildi.

3. 4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, öncelikli olarak veri toplama sürecinde elde ettiğimiz dokümanların konumuza ışık tutacak alanları belirlendi. Konumuzla alakalı temel kaynaklar seçilip içerik, konuyu ele alış biçimi, güvenilirliği, nesnelliği gibi özelliklerine göre sıralandı. Sıralanan dokümanlar amacımıza, araştırmamızın sınırlılıklarına göre ele alındı. Mümkün olduğu ölçüde bir olay veya olgu ile alakalı birden fazla kaynağa başvuruldu, tek kaynak kullanılmamaya çalışıldı. Kullanılan kaynak çeşitliliğinde, ulaşılabilen kaynakların tamamı incelenerek objektif değerlendirme yapmaya çalışıldı. Kaynaklar arasında çelişkiler olduğu takdirde araştırmamızda iki farklı görüşe veya iki farklı bulguya da yer verildi. Mümkün olduğu kadarıyla birinci el kaynak kullanılmaya özen gösterildi. Birinci el kaynaklara ulaşılammama durumunda ikincil kaynaklardan aktarmalar yapıldı.

4. 1960-1971 DÖNEMİ TÜRKİYE'DE ÖĞRETMEN ÖRGÜTLENMESİ

Bu bölümünde, dönemin genel özellikleri başlığı altında dönemin siyasal ve sosyal dinamiklerinin yanı sıra dönemin uluslararası siyasi durumu ve dünya dinamikleri ve dönemin hukuksal yapısı kısaca aktarılmaya çalışılmıştır. Sonrasında bir başka başlık altında ulaşılabildiği kadarıyla dönemde faaliyet gösteren öğretmen örgütleri incelenmiştir. Son bölümde ise dönemde de faaliyet gösteren öğretmen örgütlerinin siyasal, sosyal ve kültürel faaliyetleri aktarılmaya çalışılmıştır.

4. 1. Dönemin Genel Özellikleri

Dönem, 27 Mayıs 1960 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yönetime el koymasıyla başlamış, 1971 yılında Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarınının 12 Mart 1971 yılında hükümete muhtıra vermesiyle son bulmuştur (Acuner, 1994).

Dönemi daha iyi kavrayabilmek için, dönemde veya dönem öncesinde hayat bulmuş, öğretmen örgütlerinin yanı sıra 1960-1971 yılları arasında ulusal ve uluslararası dinamiklerinde incelenmesi faydalı olacaktır. Ulusal ve uluslararası dinamikler öğretmen örgütlerinin şekillenmesinde etkili olurken, öğretmen örgütlerinin de bu dinamikleri şekillendirmiş olduğu söylenebilir. Aralarında sıkı sıkıya bir bağ olduğu inkâr edilemez bir gerçektir.

4. 1. 1. 1960-1971 Döneminin Siyasal ve Sosyal Dinamikleri

Dönem, on bir yıllık kısa bir zaman dilimi olmasına karşın, Türkiye siyaseti, bu kısa zaman diliminde hareketli, bir o kadarda çalkantılı, zaman zaman sancılı süreçler geçirmiştir. 1961 Anayasasının kabulünden sonra 1965 seçimlerine kadar geçen süre, Türkiye'nin siyasal hayatı, siyasi partilerle sosyal gruplar arasında meydana gelen anlaşmazlık ve darbe teşebbüsleri ile geçmiştir. 1960'lı yıllar siyasi ve sosyolojik açıdan da ilginç özellikler taşımaktadır. Bugün bile siyaset terminolojisinde en ön sıralarda söylenen kemer sıkma deyimi bu yıllarda ilk kez duyulur olmuştur. Köylü kesim bu yıllarda kentlere göçmeye başlamış ve şehirlerin farklılaşma süreci başlamıştır. Türkiye'nin sosyal yapısı değişime uğramıştır (Özgişi, 2013).

27 Mayıs 1960 sonrasında DP hükümeti düşürülmüş, 28 Mayıs'ta Cumhurbaşkanı Celal Bayar istifa etmiştir. Dönemde Kara Kuvvetleri Komutanı olan Cemal Gürsel başkanlığında 3'ü asker 14'ü sivil olmak üzere Milli Birlik Komitesi kurulmuştur (Uslubaş, 2013). 4 Temmuzda ise siyasi partiler kapatılmıştır. Çok geçmeden bu kurul, eski

idarecileri cezalandırmak maksatlı yüce divana sevk etmiş ve üniversitelerde de tasfiyeler başlamıştır (Acuner, 1994). Geçen süre içinde komitede iki farklı gurup ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilki Cemal Gürsel'in de aralarında bulunduğu ve bir an önce yeni, demokratik bir Anayasa yaparak seçimlere gitmek isteyen guruptur. Bir diğer gurup ise, içinde Alpaslan Türkeş'in de bulunduğu 14 kişidir. Ve bu gurup temel bazı reformları yapmadan iktidarın bırakılmasını istememektedir. 3 Kasım 1960 yılında ise bir darbe ile 14 kişi yurtdışı görevlere gönderilerek, Milli Birlik Komitesi Anayasa çalışmalarına başlamıştır (URL, 6). MBK tarafından yeni Anayasa hazırlanması için Kurucu Meclis oluşturulmuştur.

Kurucu meclis MBK ve Temsilciler Meclisinden oluşmaktadır (Uslubaş, 2013). Kurucu Meclis 6 Ocak 1961 yılında açılmıştır (Milliyet, 07.01.1961). Açılışından 3 gün sonrada Kurucu Meclis tarafından, 9 Ocak tarihinde fiilen göreve başlayacak, yeni Anayasa ve Seçim Kanunu hazırlamak üzere iki komisyon kurulmuştur (Milliyet, 03.01.1961). Kurulan Anayasa Komisyonunun hazırlamış olduğu Anayasa 9 Temmuz 1961 yılında halk oylamasına sunulmuştur. Halk oylaması sonucunda halkın %61,7'sinin evet oyuyla yeni Anayasa yürürlüğe girmiştir. Çoğunluğu ellinde bulunduran hükümetin kontrolsüz davranmasının önüne geçmek, Anayasayı güvence altına almak için oluşturulan Anayasa Mahkemeleri de yine bu dönemde kurulmuştur. Ayrıca Yasama organının, TBMM ve Cumhuriyet Senatosu olarak ikiye bölünmesi, TRT ve üniversitelere özerklik verilmesi yine 1961 Anayasasının ürünüdür. 1961 Anayasası beraberinde yenilikler getirmiştir. Bu yeniliklerden bir tanesi de sendika, grev ve toplu sözleşme yasalarını çıkarılmış olmasıdır (URL, 6).

15 Ekim 1961 seçimleri dört yıl sürecek olan koalisyon hükümetleri döneminin başlangıcı olmuştur. 1961 seçimlerinden 1. Parti olarak çıkan CHP tek başına iktidar olabilecek çoğunluğu sağlayamayınca DP devamı sayılabilecek AP ile koalisyon kurmuşlardır, fakat bu hükümet uzun ömürlü olamamıştır. Yaklaşık yedi ay süren koalisyon 1 Haziran 1962 yılında AP'nin hükümetten çekilmesi üzerine bu hükümet son bulmuştur. Son bulan hükümet geçen bu yedi ay içinde ilki, 22 Şubat 1962 yılında gerçekleşen ve Albay Talat Aydemirin 5 Temmuzda idam edilmesi ile sonuçlanacak olan darbe girişimine engel olabilmışlerdir (Acuner,1994). İkinci koalisyon yine İnönü başkanlığında CHP-YTP-CKMP partileri ve Bağımsızlardan oluşan bir hükümet kurulmuştur. 1963 yılı yerel seçim sonuçları sonucunda Kurulan bu hükümette 1 Aralık 1963 yılında istifa etmiştir. Bu hükümette 20 Mayıs 1963 yılındaki ikinci darbe girişimini de engellemeyi başarmıştır (Uslubaş, 2013). İkinci koalisyon hükümetinin de istifa etmesi üzerine üçüncü CHP ve Bağımsızlardan oluşan üçüncü hükümet kurulmuştur. Kurulan bu hükümet darbe girişimlerine maruz kalmamış olsa da baş gösteren Kıbrıs sorunu ile uğraşmak zorunda kalmıştır. Bu süreçte Türkiye'de ilk Amerikan karşıtı gösteriler 1964

yılına ağustos ayında ABD'nin Kıbrıs meselesinde Yunanistan'ı destekleyen bir politika izlemesi ve Türkiye'nin adaya müdahalesine engel olması dolayısıyla gerçekleşmiştir (Kaya, 2006). 22 Şubat 1965 yılında hükümet bütçesinin reddedilmesi üzerine İnönü istifa etmiş ve koalisyon dağılmıştır. Sonrasında 1965 seçimlerine kadar vekâleten AP koalisyonu kurulmuştur. AP, YTP, CKMP ve MP koalisyonu 4 Mart 1965 yılında güvenoyu almış ve Türkiye'yi 1965 seçimlerine kadar yönetmiştir.

1965 yılı seçimleri sonucunda, sosyalist nitelikli Türkiye İşçi Partisi TİP 14 milletvekilliği olarak meclise girmiş, AP 240 milletvekilliği ile iktidara gelmiştir (Acuner,1994). 1965 seçimleri diğer partilere bakılacak olursa CHP 134 milletvekilliği kazanırken, MP 31, YTP 19, CKMP 11, SDP ise 1 milletvekilliği almıştır (Uslubaş, 2013). Görüldüğü üzere bu seçimde AP açık ara seçimleri kazanmış, CHP ise büyük yara almıştır. TİP de büyük bir başarıya imza atmıştır. TİP kurucularının sendikacı kişiler olduğu düşünülecek olursa, sendika kimliği ön planda bir parti de bu seçimlerde Meclise girmiştir.

1969 seçimlerinde ise, din temasının öne çıktığı görülmektedir. AP CHP'yi dinsizlikle suçlarken CHP de AP'yi din istismarı yapmakla suçlamıştır (Alkan,1999). Seçimlerde isimi CKMP olan parti, 1969 yılında adını Milliyetçi Hareket Partisi, MHP olarak değiştirmiş ve seçimlerde 1 milletvekilliği kazanmıştır.1969 seçimleri tekrar AP'nin 260 milletvekilliği olarak iktidar olmasıyla sonuçlanmıştır. Seçimlere yeni kurulan partilerde katılmıştır. Bu partiler 1967 yılında CHP Ortanın Solu Düşüncesine muhalifleri tarafından kurulan Güven Partisidir. GP bu seçimde Turhan Feyzioğlu başkanlığında 15 milletvekilliği kazanmıştır. Birlik Partisi bir diğer parti olarak karşımıza çıkmaktadır. Parti, alevi kökenli bir gurup siyaset adamı tarafından 1966 yılında kurulmuş, 1969 seçimlerinde 8 milletvekilliği kazanmıştır. Seçimde yer alan diğer partiler ise, CHP 144 milletvekilliği alırken, YTP 3, TİP 2, ve BAĞIMSIZ 11 milletvekili meclise girmiştir (Alkan, 1999). Dönemde yapılan seçimler dahi dönemde var olan ayrışmayı ortaya koymaktadır.

1960-1971 yılları arasında, iki kez Cemal Gürsel, üç kez İsmet İnönü, bir kez Suat Hayri Ürgüplü ve üç kez de Süleyman Demirel hükümeti görev yapmıştır (Acuner, 1994).

Dönemde siyaset gibi sokaklarda hareketlidir. Ve dönem sıkça işçi, memur ve öğrenci eylemlerine sahne olmuştur. Sokak eylemleri legal ve illegal kuruluşların katılımıyla artarak devam etmiştir. Özellikle II. Dünya savaşı sonrası, dünya genelinde yıkılan tek parti hükümetlerinin yerini çok partili hükümetlerin alması ve artan özgürlük ortamı ve farklı fikir akımları bunda etkili olmuştur (Tokol, 1994).

1961 Anayasası yürürlüğe girdikten sonra ülkedeki işçi eylemlerinde artış kaydedilmiştir. Örneğin 25 Kasım 1961 yılında Sümerbank işçi yürüyüşü, 31 Aralık 1961

yılında saraçhane mitingi, 3 Mayıs 1962 yılında yapı-iş sendikası yürüyüşü... Bu eylemelere örnek gösterilebilir (Tokol, 1994).

Araştırmamızda görüldüğü üzere özellikle 1965 yılı sonrasında da memur ve öğretmen eylemlerinde de artış kaydedilmiştir. Özellikle anti-emperyalist gösteriler, 1964 yılında hız kazanmış, bu eylemlere öğrenci ve öğretmenlerde katılmıştır. Özellikle günümüzde dahi çoğu insanca bilinen 6. Filo ve NATO'ya hayır eylemleri bu dönemde cereyan etmiş olaylardır. 1960'lı yıllar ayrıca aydın zümrede ve öğrenciler arasında sosyalist düşüncenin yaygınlaştığı ve bu düşüncelerin yasal olarak ifade edilebildiği yıllar olması sebebiyle de önem arz etmektedir (Kaya, 2006). Sosyalist düşüncenin yaygınlaştığı bu dönemde ayrıca milliyetçi düşüncelerde de artış gözlenmiş ve bu iki fikir arasında sürtüşmeler cereyan etmiş, bu sürtüşme toplumun tüm kesimini etkilemiştir.

4. 1. 2. 1961-1971 Dönemi Uluslararası Siyaset ve Dünya Dinamikleri

Dönemde, sadece Türkiye değil dünyada çalkantılı bir süreç geçirmektedir. Dönem içinde cereyan eden gelişmelerin bir kısmına bakacak olursak, günümüzde dahi hala konuşulmaya devam eden olaylar olduğu ve dönemin ne denli önemli olduğu açıkça görülecektir. Örneğin ABD Başkanı, John Fitzgerald Kennedy'nin Kasım 1963 yılında bir suikast sonucu öldürülmesi, (URL, 5). Siyahi Lider Martin Luter King'in 1968 yılında bir suikast sonucu öldürülmesi, ABD Başkan adayı Robert Kennedy'nin Haziran 1968 yılında bir suikast sonucu öldürülmesi, 1965 yılı Vietnam Savaşı, 20 Ağustos 1968 SSCB'nin Çekoslovakya işgali, (Bulut, 2011). 20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ve Haziran 1967'de tarihe altı gün savaşı olarak da geçen Arap-İsrail Savaşı, Bu dönemde gerçekleşmiştir. Bu saydığımız olaylar herkesçe bilinebilecek olaylardır (Uslubaş, 2013). Ancak dönemselsel yakınlıkları kanımca bir resmin parçalarını oluşturması yönüyle önemlidir.

Dönemi kısaca tarif etmek gerekirse, dönem tabiri caizse, fillerin tepinip çimlerin ezildiği bir dönemdir. ABD ve SSCB politikaları ve rekabetti döneme damgasını vurmuştur. Hatta bu rekabet öylesine büyüktür ki ilk Aya seyahattin altında dahi bunu görmek mümkündür.

Bu rekabet sonucudur ki ABD ve SSCB devlet yetkileri sıkça Türkiye'yi ziyaret etmişlerdir. Bu ziyaretlerden bazılarını bakacak olursak; Öldürülen John Fitzgerald Kennedy den sonra Başkan seçilecek olan dönemin ABD Başkan Yardımcısı Lindon B. Jhoso'nun 26 Ağustos 1962 yılında ki Türkiye ziyareti, 4 Ocak 1965 yılındaki SSCB Yüksek Şurası Heyeti Başkanı Podgorny'nin ve aynı yıl SSCB Dışişleri Bakanı'nın 27 Mayıs 1965 yılındaki Türkiye ziyaretleri, 19 Aralık 1966 yılında SSCB Başkanı Kosigin'in Türkiye ziyareti bu ziyaretlerden bazılarıdır (Uslubaş, 2013). Görülen o dur ki Türkiye

dönemde bu iki güç tarafından sürekli yakın takibe alınmıştır. Bu da iç siyasetti doğrudan etki etmiştir.

1960'lar aynı zamanda tüm Üçüncü Dünya ülkelerinde anti-emperyalist mücadelelerin öne çıktığı yıllardır. Özellikle ABD işgaline karşı Vietnam halkının direnişi, anti-emperyalist mücadeleler sonucunda gerçekleşen Çin ve Küba devrimlerinin tüm Üçüncü Dünya Ülkelerindeki anti-emperyalist mücadelelere ilham kaynağı olduğu inkâr edilemez (Kaya, 2006). SSCB anti-emperyalist mücadeleleri desteklerken ABD' de etki alanını genişletecek eylemlerde bulunmaktadır.

ABD, II. Dünya savaşından kapitalist dünyanın önderi ve en güçlü emperyalist ülke olarak ortaya çıkmıştır. 1950 ve 1960'lı yılların başında eski sömürgeler bağımsızlığını kazandıkça ABD dünyadaki emperyalizm etki alanını genişletmiştir (Koç, 2012). Sonrasında üçüncü dünya ülkelerinde etkinliğini arttırma çabasına girişmiştir. Dönemde iki kutuplu dünyada, ABD süper güç olmak için politikalar geliştirirken, SSCB ile rekabeti tüm dünyayla birlikte Türkiye'yi de etkilemiştir. Türkiye bu dönemde güvenlik kaygılarıyla ABD ve batıya kendini bağımlı hissetmiştir. 1960'ların Türk dış politikasında NATO hala temel taş niteliğinde kalsa da, Soğuk Savaş sürecinde yumuşama yaratan 1960'ların Barış İçinde Birlikte Yaşama süreci, Türkiye'nin ABD'ye yönelik politikalarında olumsuz rol oynamıştır (Beriş, Gürkan, 2002).

1962 yılında SSCB ve ABD ilişkilerinde Küba füzeleri krizi yaşanmıştır. ABD Soğuk Savaş sonrası yumuşama sürecinde bu krizi SSCB'ye Türkiye'deki Jüpiter füzelerini Türkiye'nin onayı dahi olmadan kaldırma sözü vererek halletmiştir. Bu nedenle Türkiye ve ABD ilişkileri bu dönemde bozulmuştur (Koç, 2012). Bozulan bu sürecin devamında Kıbrıs olayları sırasında, ABD Başkanı Johnson'un Başbakan İnönü'ye yazdığı mektupta, Amerikan silahlarının Kıbrıs'ta kullanılmasını men etmesi ve Türkiye'ye bu yüzden gelecek bir Sovyet saldırısında, NATO anlaşmasının işlemeyeceğini bildiren mektubu ile İnönü'nün "yeni bir dünya kurulur, Türkiye'de onun içinde yerini alır" tarzındaki yanıtı ile başlayan ve Türkiye'nin 1964'ten itibaren Sovyetler ile ilişkileri düzeltme arayışlarına da yol açan tartışmalar, o zamana kadar ciddi bir sorun yaşanmayan ilişkilerde gerginlik yaratmıştır. 1963 yılı SSCB ve Türkiye ilişkilerinde yükseliş kaydedilmiştir. Öyle ki 1960'ların sonunda Türkiye'de yaklaşık 1000 kadar Sovyet ekonomik ve sosyal danışman vardır (Koç, 2009).

4. 1. 3. Hukuksal Durum

Türkiye Cumhuriyeti 1961 anayasası ile sendika özgürlüğünü güven altına almıştır (Ünsal, 2003). Dönemin hukuksal alt yapısını oluşturan hiç şüphesiz 1961 anayasasıdır. Anayasanın 28. Maddesine göre, herkes önceden izin almaksızın silahsız ve saldırısız toplanma ve gösteri yürüyüşü yapma hakkına sahiptir. Anayasanın ilgili 28. Maddesi

uyarınca toplu gösteri ve yürüyüş hakkı yasalarca tanınmıştır. Elbette diğer meslek gurupları gibi öğretmenlerde bu haktan yararlanmış ve dönemde birçok eyleme imza atmışlardır. Ancak ilgili 28. maddenin devamında kamu düzenini korumak için bu hakkın sınırlandırılabilceği de belirtilmiştir (10859, Resmi Gazete, 1961). Anayasanın 29. Maddesinde de herkesin önceden izin almaksızın dernek kurabileceği şeklindedir. Bu madde uyarınca da dönemde dernek türü örgütlenmelerin kurulabileceği belirtilmiştir (10859, Resmi Gazete, 1961).

Özellikle 1961 Anayasasının 46. Maddesi uyarınca, çalışanlar ve işverenler, önceden izin almaksızın, sendikalar ve sendika birlikleri kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler. (10859, Resmi Gazete, 1961). Hükmü getirilmiştir. Bireysel sendika kavramının üç temel ilkesi olan ayırım gözetmeme, önceden izin almama, istenilen örgüte üye olma ve örgüt kurabilme ilkeleridir (Ünsal, 2003). Böylece sendikal örgütlenme hakkı yasalarca da tanınmış ve Anayasal güvence altına alınmıştır.

Aynı Anayasasının 47. maddesinin de İşçiler, işverenlerle olan münasebetlerinde, iktisadî ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacıyla toplu sözleşme ve grev haklarına sahiptirler (10859, Resmi Gazete, 1961). Denilmektedir. Her ne kadar 46. Madde çalışanlar demiş olsa da 46. Maddeyi destekler nitelikteki 47. Madde işçiler demektedir. Çalışanlar denilerek aslında işçilere grev ve toplu sözleşme hakkı tanınmış, 46. Madde daha somut bir hal almıştır. Ancak 46. madde de işçi ibaresi de direk kullanılmamış, kamu personeli de denmemiştir. Kamu personellerine de aynı anayasasının yine 46. Maddesinde işçi niteliği taşımayan, kamu hizmetlilerinin mesleki menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacını güden kuruluşların bağlı olacakları hükümler kanunla düzenlenir. Hükmü getirilmiştir (10859 sayılı Resmi Gazete, 1961). Bahsi geçen madde uyarınca memur ve öğretmenler, sendika kurma çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalar, 8 Haziran 1965 yılı sonrasında da yasal zemine kavuşmuştur.

Verilen bu hak, aslında özünü Anayasada bulan bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır. 1961 Anayasasında hiçbir ayırım yapmaksızın çalışanlara bu haklar verilmiştir (Ünsal, 1997). 46. Madde de sadece işçiler denmeyip çalışanlar ibaresinden dolayı sanki kamu çalışanlarına da bu haklar verilmiş gibi değerlendirilse de ortada bir muallâk durum olduğu şüphesiz bir gerçektir. Ortadaki bu muallâk durum kanun hükümlerinden de anlaşılacağı üzere sendikal hak, grev ve toplu sözleşme hakkı çalışanlar denilerek işçilere verilmiş, kamu personeli ile ilgili henüz net bir düzenleme yapılmamıştır. Bu eksiklik Anayasasının kabulünden yaklaşık dört yıl sonra 8 Haziran 1965 yılında kabul edilen, devlet personeli sendikalar kanununda düzeltilmiştir. İlgili kanunun 1. Maddesinde, işçi niteliğinde olanlar dışındaki kamu hizmeti personelinin ortak mesleki, kültürel, sosyal ve iktisadi hak

ve menfaatlerini korumak, özellikle, meslekî gelişmeyi ve aralarındaki yardımlaşmayı sağlamak amacıyla kuracakları sendikalar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır. Bu sendikalar, sendika veya meslek birliği adı altında kurulur (12025, Resmi Gazete, 1965). Hükmü ile kamu çalışanlarının da sendikal hakları tanınmış oldu. Ancak grev ve toplu sözleşme hakkının hala verilmediği de bir gerçektir. Verilen bu sendikal hakları geliştirecek yasalar yapılmamıştır. Üstüne üstelik 657 sayılı devlet memurları kanunu da memurları birçok alanda kısıtlamıştır. Zaten kamu çalışanlarına sendikal hak veren 624 sayılı devlet sendikaları kanununu inceleyecek olursak, kısıtlamalarla dolu olduğu görülecektir. Örneğin, Sendikal haklar; genel olarak örgütlenme, toplu pazarlık ve grev hakkından oluşmaktayken, (Güneş, 2013). 624 sayılı Devlet Personeli Sendikalar Kanununun yasaklamalar başlığı altındaki 7. Maddeye göre birçok kamu çalışanının toplu pazarlık, toplu pazarlık ve grev hakkından mahrum bırakıldığı açıkça görülmektedir. 7. maddeye göre sendika kuramaz ve bu kanuna göre kurulan sendikalara üye olamazlar (12025, Resmi Gazete, 1965). Hükmü bunun en açık göstergesidir. Bu hükümlerle birlikte birçok kamu çalışanı sendika kurma ve kurulan sendikalara üye olma hakkından mahrum bırakılmıştır. Ayrıca 624 sayılı kanunda grevli toplu sözleşme hakkı yer bulamamıştır. Aynı kanunda yer alan 5. madde de yer alan birleşme yasağı da bir diğer hak ihlali olarak karşımıza çıkmaktadır (12025, Resmi Gazete, 1965).

1961 anayasasınının 119. Maddesi uyarınca memurların ve kamu idari, teşebbüslerinin yönetim ve denetim işlerinde çalışanların ve kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ile özel imkânları kanunlarla sağlanmış olanların merkez kurullarında görev alanların siyasi partilere üye olamayacağı hükmü getirilmiştir (10859 sayılı Resmi Gazete, 1961).

624 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle sendikalaşmaya başlayan memurlar ve öğretmenler, kanunun çıkmasından yaklaşık altı yıl sonra yani 12 Mart 1971 yılında Askeri Muhtıra ile birlikte Anayasa'da yapılan bir dizi değişiklikle bu haklarını kaybetmişlerdir.

12 Mart 1971 Askeri Muhtırasıyla istifa etmek durumunda kalan Demirel Hükümeti yerine Nihat Erim'in başkanlığında yeni bir hükümet kurulmuştur. Ara dönem ürünü olan bu hükümet, özellikle 1968 sonrası giderek tırmanan toplumsal kargaşayı önleyebilmek bağlamında, 1938 yılındaki cemiyetler kanununun kaldırılımsı benzeri, ilk tedbir olarak 1961 Anayasası'nda büyük çapta değişiklik yapma gereği duymuştur. Anayasa'nın 46. maddesinde de değişiklik yapılmış; memurlara sendikalaşma hakkı veren bu maddenin birinci fıkrasındaki "çalışanlar" ibaresi, 22.9.1971 tarih 1488 sayılı Kanunla "işçiler" olarak değiştirilmiştir. Ayrıca, 119. maddeye memurların siyasi partilere üye olma yasağı yanı sıra sendikalara da üye olamayacakları hükmü eklenmiş; Anayasa'nın 46 ve 119.

maddelerinde yapılan değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihte 624 sayılı Kanun çerçevesinde kurulan sendikaların faaliyetleri sona ermiştir (Mahiroğulları, 2011).

4. 2. 1960-1971 Dönemi Faaliyet Gösteren Öğretmen Örgütlerinin Kuruluşu ve Örgütsel Yapısı

Dönemde faaliyet gösteren öğretmen örgütlerinin, dernek, birlik, sendika, federasyon ve konfederasyon türü örgütler kurdukları gözlemlenmiştir. Öğretmenler dönemde, görev yaptıkları okullara ve bu okulların türlerine, görev unvanlarına, bağlı buldukları kurumlara, siyasal görüş farklılıklarına, mezun olunan okul türüne göre örgütler kurmuşlardır. Bunların yanı sıra hiçbir ayırım gözetmeksizin örgütler kurdukları gibi, il, ilçe ve coğrafi bölge ayırımı yaparak örgütlendikleri görülmüştür. Örgütlerin üye kabulünde, örgütün kısım veya kademe ve merkezietçi örgütlenme anlayışı etkili olmuştur. Ayrıca örgütler asli ve fahri üye olarak iki tür üyelik kabul etmişlerdir (Acuner, 1994).

Özellikle 1965 yılında kurulmaya başlanan sendika biçimi örgütlenmelerin şekillenmesinde 624 sayılı devlet personeli sendikalar kanunu, örgütlerin yapılarının oluşmasında bir nevi temel taş olma özelliği göstermiştir (12025 Resmi Gazete, 1965).

Bu dönemde kurulan öğretmen örgütlerinin örgüt yapıları incelendiğinde, örgütlerin örgütsel işbirliği çerçevesinde görev, yetki ve sorumluklarını paylaştıkları görülmüştür. Örgütler bu iş bölümü ile örgüt yapılarını oluşturmuşlardır. Dönem içerisinde kısmi farklılıklar olmasına karşın, örgütler Genel Kurul, Temsilciler Kurulu, Denetleme Kurulu, Yönetim ve İcra Kurulları, Haysiyet veya Onur Kurulları ve kurullara bağlı çeşitli çalışma ve uzmanlık kolları aracılığıyla örgütsel iş bölümlerini yapmışlardır.

Ulaşabildiğimiz kadarıyla dönem içerisinde ve dönem öncesinde kurulup, dönemde de faaliyetlerine devam eden öğretmen örgütlerinin kuruluşu ve örgütsel yapıları kuruluş yılları esas alınarak aşağıda sıralanmıştır.

4. 2. 1. Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu

Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu'nun kuruluşu 1954'tür. Konumuz olan 1960-1971 dönemi öğretmen örgütlenmesi sınırları dışında gözüküyor olsa da 1960 sonrası kurulan örgütlerle yakından alakası ve 1960-1969 yılları arasında da faaliyetlerini sürdürüyor olması nedeniyle konumuz içine dâhil etmeyi uygun bulduk. Özellikle Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu'nun 1960 ve sonrası faaliyetlerine yoğunlaşacak olsak da yeri geldikçe öncesine de yer yer değineceğiz. Ayrıca TÖDMF'nin 1960-1971 dönemi, öğretmen örgütlerinin birçoğunun temelini oluşturduğu yadsınamaz bir gerçektir.

4. 2. 1. 1. Kuruluşu

Milli kurtuluş savaşından sonra Cumhuriyetimizin kurulması ve akabinde gerçekleşen inkılâpların yapıldığı dönemde öğretmen örgütlenmeleri hızlanmış ve birer kültür merkezi görevi de üstlenerek inkılâpların yerleşmesine katkıda bulunmuştur. Hatta 1920'de Atatürk'ün desteği ile öğretmenlik mesleğini korumak, öğretmenlerin sosyal statü ve ekonomik durumlarını düzeltmek, geliştirmek, Milli Mücadele'ye destek vermek amacıyla Türkiye Muallimler ve Muallimler Derneği faaliyete geçmiştir (Akyüz, 1978). Ancak 1938 de yürürlüğe giren 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu çerçevesinde memurlara yaptıkları işin gereği olarak örgütlenme yasağı getirilmiş ve diğer sosyal dernekler gibi öğretmen dernekleri de kapatılmıştır. Daha sonraki dönemde ise özellikle 1946'dan itibaren çok partili hayata geçiş sürecinde dernekler mevzuatında da değişiklikler olmaya başlamış, Öğretmenler değişiklikle birlikte ülkemizin her yerinde tekrar örgütlenmeye başlamış ve öğretmen yardımlaşma derneklerini kurmuşlardır (Koç, 2012). Kurulan derneklerin daha etkin olabilmesi için bir üst birlik gerekli hale gelmiştir. Ve nihayet Ankara Öğretmenler Yardımlaşma Derneği 1948'de topladığı Genel Kurulda yeni yönetime tüm öğretmen derneklerinin bir üst birliğinin kurulması görevini vermiştir. Yeni yönetim bunun üzerine yerel derneklere ve Milli Eğitim Müdürlüklerine gönderdiği kuruluş çağrısıyla her yerel öğretmen derneğinin temsilci göndermesini istemiştir. Toplantıya 32 yerel öğretmen derneklerinden 39 temsilci katılmıştır. Katılan bu temsilciler, Afyon, Ankara, Aydın, Ayvacık, Beypazarı, Bilecik, Bolu, Denizli, Diyarbakır, Devriği, Edirne, Ereğli, Gaziantep, Isparta, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kırıkkale, Manisa, Mardin, Mersin, Niğde, Ordu, Sarıkamış, Sivas, Tokat, Uşak ve Zile öğretmen dernekleridir (Okçu, 1981 akt. Altunya, 2008). Temsilciler Kurulu 15 Ağustos 1948 günü Öğretmen Yardımlaşma Dernekleri Birliğini kurmuştur. Birlik İç İşleri Bakanlığı tarafından 1949 yılında onaylanmıştır. Kuruluş 1950 tamamlanmıştır. Haziran 1950'de Türkiye Öğretmenler Dernekleri Milli Birliği adını alan kuruluş, 1954 yılında Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu TÖDMF adını almıştır (Altunya, 2008). Federasyon 1969 yılında TÖS'e katılarak kendini fesih etmiştir.

Federasyonun 1954 yılında gerçekleştirdiği toplantıda, Konya Mebusu Profesör Hamdi Ragıp Atademir, İkinci Başkanlığa Sıtkı Atasagun, Genel Sekreterliğe Zühtü Sezen, Muhasipliğe Necip Aşkın, Veznedarlığa Ekrem Kocatürk, Üyeliklere de Leman Yüksel, Faruk Caner, Kemal Olcay, Osman Can, Hüsametdin Erkal, Ulviye Dağcıoğlu, Hakkı Tolunay, Hüseyin Kalabay, Etem Salmangil, Mehmet Kutluay, Hüsnü Hamit Baykal, Burhanettin Saraçoğlu, Tahir Tercan ve Abdullah Ön, Muragıplara ise, Kazım Ege ve Fazıl Öncel seçilmişlerdir (Milliyet, 19.07.1954).

Federasyon'un 1961 de hazırladığı tüzüğe göre; Türkiye öğretmenlerinin, mesleki gayelerle, muhtelif adlar altında kurdukları ve kendi tüzüklerine göre bağımsız olarak faaliyette bulunan dernekler, merkezi Ankara'da olmak üzere bir birlik kurmuşlardır. Bu teşekkülün adı Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli federasyonudur. Federasyon siyasetle uğraşmaz. Denilerek, kuruluşunu ilan etmiştir. Ayrıca siyasetle uğraşmayacağı ve mesleki gayeler ışığında kurulmuş bağımsız derneklerden kurulduğunun da vurgusu yapılmıştır (M 1, Ek 2).

Federasyonun amacı, öğretmen dernekleri arasında tanışma ve karşılıklı dayanışmayı, fikir ve meslek alanında gelişmeyi, bu suretle yurda en faydalı şekilde hizmet etmeyi sağlamaktır. Ayrıca, meslektaşların hayat standartlarının yükseltilmesi için çaba göstermek ve bunun için gerekli teşekküllerin kurulup geliştirilmesini teşvik etmek federasyonun bir başka amacıdır. Öğretmenler ve ailelerinin sağlık durumlarıyla yakından ilgilenmek, bütün öğretmenleri ilgilendiren, mesleki meseleleri, mesleğin ve meslektaşların yararına en uygun şekilde halletmek federasyonun bir diğer amacı olarak belirtilmiştir. Son olarak, federasyon halk eğitimi yolunda yapacağı teşebbüslerle yurdun kalkınmasına hizmet etme hususunu da kendine görev edindiği tüzüğünde belirtilmiştir (M 2, Ek 2). Görüldüğü üzere federasyon, öğretmen ve ailelerinin menfaatleri doğrultusunda çaba göstermeyi kendine amaç edinmiştir.

4. 2. 1. 2. Örgütsel Yapısı

Federasyonun üye kabulü, organları ve organların görev yetki ve sorumlulukları ve federasyonun gelirleri hakkında bilgiler verilecektir.

Federasyon, Türkiye'de kurulmuş olan ve gayeleri ikinci madde hükümlerine uygun bulunan öğretmen teşekküllerinin federasyona üye olabileceğini belirtmiştir. Federasyona üye olmuş fakat sonradan çıkmak isteyen dernekler için, çıkacakları yılda federasyona sorumlu oldukları maddi görevleri yerine getirmek şartıyla ve kendi Genel Kurullarının usulüne göre verecekleri karar üzerine federasyon yönetim kuruluna yazı ile haber vermek şartıyla federasyondan çıkabileceklerini belirtmiştir. Federasyon üyeliğinden çıkarılma ise; dâhil olan derneklerden bu tüzüğe göre üzerine düşen ödevleri devamlı olarak yapmayanlar için federasyon Yönetim Kurulu, Temsilciler Kuruluna bu derneğin milli federasyondan çıkarılmasını teklif eder. Hükmü getirilmiştir (Ek, 2).

TÖDMF'nin yıllara göre bağlı dernek ve üye sayılarına bakıldığında; 1960 yılında 112 bağlı dernek ve 18. 500 üyeye sahip olduğu görülür. Bu sayı artarak devam etmiştir. Örneğin, 1962'de üye sayısı 21.000, dir. 1963' te bağlı dernek sayısı 317 üye sayısı 41.000, 1964'te bağlı dernek sayısı 413 üye sayısı 60.000, 1965'te bağlı dernek sayısı 446 üye sayısı 65.752, 1966'da bağlı dernek sayısı 562 ve üye sayısı 72.000'dir. 1967

yılına gelindiğinde ise; bağlı dernek sayısının 417' ye gerilediği görülür (Birlik gazetesi, akt. Altunya, 2008). Özellikle 1965 yılı sonrası kurulan öğretmen sendikalarının TÖDMF'nin üye sayısındaki düşüşe neden olduğu iddia edilebilir.

Federasyonun tüzüğünde belirttiği üç organı vardır. Bunların ilki, Temsilciler Kurulu, ikincisi, Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi, son olarak da, Murakıplar Kuruludur. Federasyonun organlarını, görev ve yetkilerine bakacak olursak;

Temsilciler kurulu, federasyona dâhil bulunan teşekküllerin gönderecekleri temsilcilerle Yönetim Kurulundan meydana gelir. Yazılı üye sayısı 150 kadar olan dernekler için 1 veya 2, Üye sayısı 151- 300 olanlar için 3, Üye sayısı 301-600 olanlar için 4, 601'den 1000'e kadar 6, 1001'den 200'e kadar 8, 2001'den 2500'e kadar 10, 2501'den 3000'e kadar 12, 3001'den 4000 ve daha yukarısına kadar 15 kişi olmak üzere, yedekleriyle birlikte seçilir ve seçim mazbataları en geç haziran ayının sonuna kadar federasyona gönderilir (Ek 2).

Temsilcilerin federasyona dâhil herhangi bir derneğin üyesi olması şarttır. Yönetim kurulu üyeleri ancak ibra edildikten sonra oy kullanabilirler. Herhangi bir derneğin temsilciliğini kabul edemezler. Temsilciler kurulu, her yılın toplantısını temmuz ayının 10 ile 20'si arasında, Temsilciler Kurulunun tespit edeceği bir vilayette yapar. Gerekli durumlarda Yönetim veya Murakıplar Kurulu ve üye derneklerin en az beşte biri, Temsilciler Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırabilirler. Temsilciler Kurulu toplantısının yapılabilmesi için federasyona dâhil derneklerin yarısından bir fazlasının temsil edilmiş olması gereklidir. Konuşmayı Federasyon Başkanı açar. Bundan sonra, bir Kurul Başkanı bir Başkan Vekili ve dört Kâtip seçilir. Toplantı, bu şekilde seçilen Başkan veya Başkan Vekili tarafından idare edilir. Müzakere zabıtları Başkan, Başkan Vekili ve Kâtipler tarafından imzalanarak muhafaza edilmek üzere Yönetim Kuruluna teslim edilir. Temsilciler Kurulu toplantısında verilecek kararlarda ayrıca karar halinde yazılarak aynı suretle imza edilip Yönetim Kuruluna verilir.

Temsilciler kurulunda, aksi hüküm bulunmayan hallede mevcut üyenin mutlak çoğunluğu ile karar verilir. Tüzüğün değiştirilmesi, mevcut üyenin üçte ikisinin kararı ile yapılır.

Konuşmalarda gündem dışına çıkılmaz, ancak temsilcilerin en az yirmide biri tarafından müzakeresi istenen maddelerin gündeme konması lazımdır. Temsilciler kurulunda bütün seçimle gizli oyla ve açık tasnife göre yapılır.

Federasyona, senesi içinde aidatını göndermeyen dernekler, temsilciler kuruluna temsilci gönderemez. Yalnız gözlemci gönderirler. Ancak olağanüstü bir durum dolayısıyla aidatını göndermeyen dernekler yönetim kurulunun onayı ile temsilci gönderebilirler (Ek,2).

Temsilciler kurulunun görev ve yetkileri ise, Yönetim ve Murakıplar Kurullarının raporlarını incelemek ve Yönetim Kurulu ile İcra Komitesini ibra etmektir. Ayrıca, Yönetim Kurulunun raporu toplantıdan on beş gün önce derneklere gönderilir. Derneklerin ve temsilcilerin istek ve dileklerini inceleyerek federasyonun bir yıllık çalışmasına esas olarak direktifler vermek Kurulun sorumluluğundadır. Yönetim Kurulunca hazırlanan bütçe tasarısını inceler ve onaylar. Yönetim ve Murakıplar Kurullarını seçer ve gerektiği takdirde, olağanüstü toplantılarda, Yönetim ve Murakıplar Kurullarını değiştirerek yenilerini de seçebilir. Ayrıca, Gündemde yazılı diğer işleri inceleyip karara bağlamak yine kurulun bir başka görevidir (M 15, Ek 2).

Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi federasyonun bir diğer organıdır. Yönetim Kurulu, Temsilciler Kurulunca on dokuzu asil dokuzu yedek olmak üzere bir yıl için seçilen üyelere meydana gelir. Asıl üyelerin dokuzu ile yedeklerin dördü Ankara merkezinde bulunan ve birliğe dâhil herhangi bir öğretmen derneğinin üyesi veya temsilcisi olan kimselerden, geri kalanları da yine birliğe dâhil olup Ankara dışında bulunan derneklerin üyelerinden veya temsilcilerinden seçilir. Yönetim Kurulu, olağan olarak yılda üç defadan az olmamak şartıyla, Milli Federasyon merkezinde Başkan veya vekilinin davetiyle toplanır. Temsilciler Kurulunca düzenlenmiş olan çalışma programına göre federasyonun işlerini yürütür. Toplantıda konuşmaların başlayabilmesi için üyelerin yarısından fazlasının hazır bulunması gerekir. Kararlar mevcudun mutlak çoğunluğu ile verilir.

Yönetim Kurulunun devamlı olarak Ankara'da oturan üyeleri, en az on beş günde bir Federasyon Başkan'ın veya Vekilinin çağırması üzerine toplanarak federasyonun günlük işlerini, Yönetim Kurulunca düzenlenen iç tüzük hükümlerine göre yürütürler. Bunlardan meydana gelen kurula İcra Komitesi adı verilir. Yönetim Kurulu üyelerinden en az beş tanesi sebep göstermek şartıyla, yazılı olarak başkanlığa müracaat ederek Yönetim Kurulu'nun toplantıya çağırılmasını isteyebilir. Eğer başkanlık bu isteği yerine getirmezse, istek sahibi üyeler sorumluluğu kabul ederek Yönetim Kurulu'nu kendi imzaları ile toplantıya çağırabilirler (Ek 2).

Temsilciler kurulunun görev ve yetkileri ise, federasyona dâhil derneklerden yılda bir defa rapor isteyerek onların çalışmalarını takip eder, istek ve dileklerini yerine getirmeye çalışır. Mesleğin gelişmesi ve meslektaşların refaha ulaştırılması için idare makamları nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunur. Meslektaşların her bakımdan gelişimini sağlamak üzere gerekli yayınları yapar. Öğretmenlerin yeni eğitim ve öğretim metotlarıyla daha verimli çalışmalarını temin için konferanslar, geziler, sergiler ve kurslar tertip eder. Federasyon'un ve federasyona dâhil derneklerin kurdukları kitaplıklarla öğretmenlerin faydalanmalarını sağlayacak tedbirleri alır. İstirahat ve tedaviye muhtaç öğretmenlerin ucuz ve iyi bir şekilde dinlenmelerini ve bakımlarını sağlamak üzere çeşitli tesisler kurar.

Federasyon adına gayrimenkul satın alabilir veya yaptırabilir. Ancak bunların satılabilmesi için temsilciler kurulundan karar alması zorunludur. Öğretmen çocuklarının orta ve yüksek tahsillerine devamlarını temin için ortaokul, lise ve yüksekokul bulunan yerlerde yurtlar açar. Öğretmenlerin ucuz ve rahat yaşamlarını temin ve kendilerini tasarrufa teşvik eylemek, ihtiyacı olanlara ucuz kredi sağlamak üzere gerekli teşekkülleri meydana getirir. Ankara'da ve gerekli görülen başka yerlerde meslektaşların ucuz yatma, yeme ve içmelerini sağlamak üzere öğretmen evleri kurarlar. Maksat ve gayesini gerçekleştiremeyecek duruma düşen ve dağılmağa doğru giden federasyona bağlı derneklere, istekleri üzerine bu derneği kalkındırmak için gerekli tedbirleri alır. Her toplantıda, daha eski toplantılarda alınan kararların komitece uygulanması şekillerini gözden geçirir. Federasyona dâhil derneklerin üyesi olan öğretmenlerin Ankara'da görülecek işlerini takip etmek üzere Ankara öğretmenlerinden ve dernek üyelerinden on beş kişilik iş takip bürosu kurar. Bu büro, çalışmasının neticelerini, müracaat sahiplerine tebliğ edilmek üzere Yönetim Kuruluna bildirir. Temsilciler Kurulunu vaktinde toplanmasını sağlar ve yönetim kuruluna sunulacak rapor ve hesap özetlerini ve ertesi yılın bütçesini hazırlar. Çalışmalarından, federasyona dâhil derneklere zaman zaman yazılı olarak haber verir. Hususi örnek okullar açar ve İlmî ve mesleki anketler yapar. Son olarak, yayım, iktisadi teşekküller, ilmi ve terbiyevi faaliyetler hukuk işleri, iç ve dış münasebetler ve benzeri faaliyetler için kollar ve komisyonlar teşkil eder. Bahsi geçen bu kolların, çalışma şekli hak ve görevleri Yönetim Kurulunca hazırlanarak Yönetmeliklerle bildirilir (M 28, Ek 2).

Murakıplar Kurulu, federasyonun üçüncü ve son organıdır. Murakıp, denetçi manasına gelen bir kelimedir (TDK Sözlüğü). Federasyon hesaplarını ve hesaba ilişkin diğer muamelelerini denetlemek üzere Temsilciler Kurulunca iki yıl için Ankara'da bulunan ve federasyona dâhil derneklerin birinde üye olanlardan asil ve üç yedek olmak üzere Murakıplar Kurulu seçilir. Bu kurul, federasyon hesap işlerini ve diğer muamelelerini kontrol etmekle ödevlidir. Çalışma yılı sonunda bu inceleme sonuçlarını bir raporla Temsilciler Kuruluna bildirirler (M 29, Ek 2).

Federasyon gelir kaynakları ise; Üye dernekler, kayıtlı aza sayısına göre ikişer buçuk lira hesabıyla yıllık bütçelerinden ayıracakları paraları milli federasyon hissesi olarak gönderir. Bu federasyonun en önemli gelir kaynağıdır. Diğer gelir kaynakları ise, bağışlar, yayımlar hâsılatı, derneklerin gelirlerinden, nispeti her yıl kendi Genel Kurullarınca tayin edilecek paylar, müsamere, sergi, piyango ve diğer benzeri teşebbüslerin hâsılatı, türlü tesislerin gelirleridir (M 30, Ek 2). Federasyonun giderleri ise; Tüzüğünde belirtilmemekle birlikte, ortalama ve genel giderleri düşünülüğünde belirtilmeyen bu gider kalemleri muhtemelen, bina kiralrı, memur ve müstahdem

maaşları, ısınma, aydınlatma giderleri, yolluklar, büro ve kırtasiye malzemeleri, matbaa ürünleri olduğu sanılmaktadır. Ayrıca, Masrafların, Temsilciler Kurulunca kabul edilen bütçeye göre yapılacağı vurgusu yapılmıştır (M 31, Ek 2).

Ulaşabildiğimiz kadarıyla, Federasyon, Ankara Tuna adresinde geniş bir arsa içinde inşa edilmiş bir bina, Burgaz'da bir yazlık, Ankara Maltepe'de iki daire edinmiştir. Bu mülkler 1969 yılında TÖS'e devredilmiştir (Altunya, 2008).

4. 2. 2. Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu

Demokrat Parti hükümeti ve köy enstitüsü öğretmenleri arasında süre gelen anlaşmazlıklar nedeniyle, köy enstitülü öğretmenler hükümete yakın olan TÖDMF' dışında kendileri, ayrı örgütlenmiş ve 1949'dan itibaren bölgesel dernekler kurmuşlardır (Altunya, 2008). Kurdukları bu dernekler ilerleyen zamanlarda federasyonun da temellerini oluşturmuştur. Nitekim bu bölgesel dernekler hali hazırda teşkilatlanmış bir yapı demektir ve federasyon için büyük bir avantaj niteliğindedir.

4. 2. 2. 1. Kuruluşu

Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu, köy enstitüsü öğretmenlerince kurulmuş olan Ege Bölgesi, Göller Yöresi, Akdeniz Bölgesi ve Marmara Bölgesi, Orta Anadolu Bölgesi Köy Öğretmenleri Derneklerinin üst kuruluşu olarak Acunere göre; 1961 yılında İzmir'de kurulmuştur (Acuner, 1994). Kısa adı KÖDF'tir. Altunya, öğretmen örgütlenmesi 1908-2008 adlı eserinde ise, federasyonun kuruluş tarihini 14 Eylül 1958 olarak vermiştir. Ulusal gazetelere bakıldığında Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu'nun 1961 öncesinde faaliyetlerini görmek mümkündür. Örneğin, Milliyet Gazetesi'nin 1959 yılında yayınladığı gazetesinin haberinde, 'Vekâlet emrine alınan öğretmenlere yardım maksadıyla Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu tarafından fon oluşturulacaktır' (Milliyet, 13.08.1959) denilmektedir. Federasyonun 1958 yılında kurulmuş olduğu daha muhtemel görünmektedir. Federasyona Halil Akyavaş, Refet Özkan, Süleyman Dinçer, Halil Cengiz, Hayrettin Karademir gibi köy enstitülü öğretmenler Genel Başkanlık yapmıştır (Altunya, 2008).

Federasyonun amacı, federasyonun tüzüğünde; Köy öğretmen derneklerinin mesleki ve kültürel sahalarda gelişimine çalışmak olarak belirtilmiştir. Öğretmenliğin hak ve hukukunun korunması hususunda derneklere yardımcı olmak federasyonun kendine görev edindiği başka bir amacdır. Üyeleri arasında yardımlaşma ve dayanışma esaslarına göre teşkilat kurarak daha iyi bir hayat seviyesine ulaşabilmelerini sağlamak, sıhhi durumları ile ilgili teşebbüslerde bulunmak, federasyonun bir başka gayesidir. Son

olarak, yurt içinde mesleği ilgilendiren her türlü konferans, kongre ve teşekküllerde üyelerini temsil etmek ve geziler düzenlemek, dernekler arasında vuku bulacak anlaşmazlıklarda hakemlik yapmak yine federasyonun amaçları arasındadır (M 2, Ek 1). Tüzüğünün 1. maddesi sonuna siyasetle uğraşmaz notu düşülmüştür (Ek 1). Bu birinci maddenin sonundaki ibare mesleğin tarafsızlığını göstermek amacıyla düşülmüş bir ibare olarak düşünülebilir, ayrıca yukarıda bahsi geçen maddeler de aynı şekilde bunu destekler nitelik taşımaktadır. Nitekim birlik beraberlik, yardımlaşma dayanışma, öğretmenlik mesleğini bir merdiven yukarıya taşıma gayesi bu maddelerde açıkça görülmektedir ve yaşam standartları olarak bu meslek mensuplarının sosyal yapısı da göz önünde bulundurulmuştur. Dikkat çeken bir nokta olarak bahsedilen siyasetle uğraşmama maddesi ise o dönem örgütlenmelerinde yalnızca birkaç yapılanmada mevcuttur.

4. 2. 2. 2. Örgütsel Yapısı

Derneğin üye kabulü, organları, organların görev yetki ve sorumlulukları ve dernek gelir ve giderleri hakkında bilgi verilecektir.

Federasyon üyeliği prensibine göre federasyona köy öğretmenleri ve eğitimcilerinin kurdukları dernekler üye olabilir (M 3, Ek 1). Bu hükümle köy öğretmenlerinin kurdukları derneklerle sınırlandırılmıştır. Bu madde ışığında Federasyonun kademe sendikacılığı anlayışını benimsediği iddia edilebilir.

Üyelikten çıkarma ise diğer birçok dernek, kurum, kuruluş ve organizasyonda olduğu gibi federasyon tüzüğünde, tüzüğe aykırı harekette bulunan dernekler federasyon yönetim kurulunun teklifi ve genel kurul kararı ile üyelikten çıkarılacağı belirtilmiştir (M 6, Ek 1).

Federasyon temelde üç organdan oluşmaktadır. Bunlar, Genel kurul, Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi, son olarak Denetleme Kuruludur (M 7, Ek 1). Organlar ve organların görev ve yetkileri şu şekilde belirlenmiştir:

Genel Kurul üye derneklerini gönderecekleri Temsilciler, Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi ve Denetleme Kurulundan meydana gelir. Federasyon Genel Kurulu her yıl ağustos ayında bir yıl önceki toplantıda kararlaştırılmış olan yer ve günde toplanır. Yönetim ve Denetleme Kurulu veyahut da kayıtlı derneklerden üçte ikisinin müracaatı ile Genel Kurul olağan üstü toplantı yapabilir. Kongre divan seçimi açık, Başkan, Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu ve Denetleme Kurulu Seçimi gizli oyla yapılır. Genel Kurulun görevleri dâhilinde, Yönetim ve Denetleme Kurulları raporları üzerinde konuşma, Yönetim Kurulunu ibra etmek, temsilcilerin istek ve dileklerini tespit ederek karara bağlamak, gelecek yılın bütçe taslağını onaylamak, gerekirse tüzükte değişiklik yapmak gibi standart maddeler mevcuttur. Bunlara ilaveten yine hemen hemen her organizasyondaki Genel

Kurul gibi gelecek yıl toplantısının nerede ve hangi tarihte yapılacağını tespit etmekte kurulun görevleri arasındadır. Federasyon Başkanını, Yönetim ve Denetleme Kurulu üyelerini seçmek, icabında federasyon feshine karar vermek ve maarifi ilgilendiren yurtiçi toplantılarda konferans ve çeşitli faaliyetlerde federasyonu temsil edecek delegeleri seçmek veya bu hususta yönetim kuruluna yetki vermek gibi görevleri de mevcuttur (M 16, Ek 1).

Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi, yılda asgari iki defa toplanan Yönetim Kurulu, Genel Kurulca seçilen dokuz asil, dokuz yedek üyeden oluşur. Dokuz asil üyenin dördü İcra Komitesini teşkil ettiğinden yedekleriyle beraber federasyon merkezinin bulunduğu ilde görevli dernek üyeleri arasından seçilir. Yönetim Kurulu ilk toplantısında İcra Komitesi içinden bir Başkan Vekili, bir Sekreter, bir Muhasip ve bir Veznedar seçer. İcra Komitesi en az ayda bir defa toplanır (Ek 1). Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi'nin görev ve yetkileri dâhilinde; federasyona bağlı derneklerin Genel Kurul zabıtlarını isteyerek ihtiyaç ve dileklerini tespit ederek gerekli işleri yapmak, gerekirse federasyon organı olarak bir yayın organı çıkarmak ve üye derneklerin çıkardıkları yayın organlarını desteklemek ve bunlardan faydalanmak vardır. Bu açıdan bakıldığında yayın organlarına verilen önem gerekli kitlelere ulaşma konusunda ve yapılacak akademik çalışmalarla ses duyurma hususunda bir medya kaynağı olarak görülebilir. Öğretmenlerin hak ve hukukunun korunması için lüzumlu teşebbüslerde bulunmak, federasyon gelirlerini toplamak ve bütçeye uygun şekilde sarf etmek, öğretmenlik mesleğinin geliştirilmesi daha cazip hale getirilmesi ve meslektaşlara azami kolaylığın gösterilmesi hususlarında ilgililerle temaslarda bulunmakta kurulun sorumluluğundadır. Bunlara ilave olarak, öğretmenlerin yeni eğitim ve öğretim metotları ile daha verimli çalışmalarını sağlamak için konferanslar ve geziler tertip eder, sergiler ve kurslar açmak ta görevler arasında mevcuttur. Öğretmenlere sahip çıkma, gerek hukuki gerek sosyal içeriklerde mesleğin savunucusu niteliğini görev olarak üstlenmiş olan bu organizasyon görüldüğü gibi ulaşılabilecek her sınırdaki kitlelere ve bilgilere ulaşmayı ilke edinmiştir. İstirahate ve tedaviye muhtaç meslektaşların ucuz ve iyi şekilde dinlenmelerini ve bakımlarını sağlamak için çeşitli teşebbüslerde bulunmak, gerekirse bu işler için tesisler kurmak, öğretmenlerin ucuz ve rahat yaşayabilmeleri için gerekli tasarrufa alıştırmak, kredi ihtiyaçlarını sağlayabilecek teşekkülleri meydana getirmek, öğretmen çocuklarının orta ve yüksek tahsillerini yaptırabilmek amacı ile lüzumlu yerlerde yurtlar açmak, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi illerde öğretmenlerin parasız veya çok ucuz kalabilecekleri yerler hazırlamak gibi maddeler de tüzükte bahsedilen maddelerdir. Bu maddeler uyarınca gerek maddi gerek manevi bütün destekleri üyelerine sağlamayı temel alan kuruluş olabilecek tüm imkânları yalnızca üyelerine değil onların aile ve özellikle çocuklarına da ulaşmayı bir amaç olarak

benimsemiş olarak gözükmektedir. Burada dikkat çeken üyelerin çocuklarına sağlanması düşünülen imkânlardır zira ilerleyen zamanlarda çeşitli meslek alanlarına yönelecek olan bu çocuklar arasından geleceğin öğretmenleri yani üyeleri çıkabilir ve bu da federasyonun sürekliliği anlamına gelmektedir. Son olarak, ilmi ve mesleki anketler hazırlar. İlkokul programının ihtiyaca uygun hale getirilmesi için komisyonlar kurmak, raporlar hazırlamak, kitaplıklar tesis etmek, mevcut kitaplıklardan azami şekilde faydalanmalarını sağlamak, bir yıllık çalışmayı belirtir bir rapor hazırlayıp Genel Kurul toplantısına arz ve bir ay önce de üye derneklere göndermek, gelecek yıl bütçe taslağı hazırlar ve genel kurula arz etmek, Genel Kurul toplantısını zamanında yapmak ta her kuruluşta olduğu gibi burada da yapılacak işler arasındadır (M 29, Ek 1).

Denetleme Kurulu, federasyon merkezine yakın ve federasyonu bağlı derneklerin üyelerinden Genel Kurulca seçilen üç asil ve üç yedek teşekkül eder. Denetleme Kurulu federasyon hesaplarını yılda iki defa olmak üzere ve lüzum gördüğü zamanlarda denetleme ve raporunu Genel Kurula arz eder (Ek 1).

Federasyon geliri olarak, üye dernekler kayıtlı aza sayısına göre ikişer lira hesabıyla yıllık bütçelerinden ayıracakları paralar (bu miktar şubeler için yüz yirmi lirayı geçemez), çeşitli bağışlar ve devlet yardımları, yayın gelirleri, müsamere, gezi, piyango, sergi, vesaire eğlence gelirleri, kurulacak tesislerin gelirleri, olarak belirtilmiştir. Federasyon giderleri olarak da, bina kirası, memur ve müstahdem ücretleri, kırtasiye ve yayın masrafları, ısıtma ve aydınlatma masrafları, döşeme öteberi ve çeşitli masraflar, yolluklar, kurulacak tesisat ve yapı masrafları, olarak belirtilmiştir (M 32, Ek 1).

Federasyonun faaliyetleri anlamında bahsedilecek şeyler kısıtlı olarak nitelenebilir zira köy öğretmenleri dernekleri ve federasyonu 1965'te Türkiye öğretmen sendikası kurulması üzerine varlıklarına son vererek, Türkiye öğretmenler sendikası bünyesine geçmişlerdir (Altunya, 2008).

4. 2. 3. Muallimler Turizm Cemiyeti

Dernek 1962 yılında İstanbul'da kurulmuş, yurt içi ve yurt dışı geziler düzenleyen ticari bir örgüt görünümündedir (Acuner, 1994). Örgütün amacı, tarihi ve kültürel zenginliklerin tanıtılması olarak belirtilmiştir (URL, 12). Dönemde yeni gelişen Türk turizmine katkı sağlayan bir kuruluş olduğu anlaşılmaktadır. Örgütün gezi programlarına katılımında öğretmen olma şartı aranmadığı, örgütün dönemin gazetelerine verilen gezi reklamlarından anlaşılmaktadır. Diğer kuruluşlar gibi siyasi, idealist ve akademik bir kulvarda çok ta yer veremeyeceğimiz bu cemiyet yukarıda da belirtildiği gibi daha çok turizm ve tanıtım odaklı bir simetri çizmiş o yönde ilerlemeyi hedeflemiştir. Örgütün gezi programlarında üye ve ya öğretmen olmayanları kabulü de bunu destekler niteliktedir.

İdealist bir tüzükten ziyade parasal bir kaynak, ticari bir kuruluş görünümü daha çok göze çarpmaktadır. Bütün bu sebepler göz önüne alındığında diğer kuruluşlardan ayrı değerlendirilebilir. Bu çalışmada ayrı tutulabilir. Bu cemiyet faal olduğu dönemde gerek yurt içi gerek yurt dışı seyahat ve gezi olanakları sunmuş öğretmenlere dönem koşullarına nazaran daha ucuz seyahat olanağı sağlamıştır. Milliyet Gazetesi'nin 8 Temmuz 1962 yılındaki 3. sayfa haberlerinde belirtildiği şekliyle Balkan ülkeleri ağırlıklı olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerine turlar düzenlenmiştir. Bu geziler her ne kadar ticari nitelik taşısa dahi öğretmenlere vizyon kazandırma açısından önem arz etmektedir. Bu cemiyetin bu tür faaliyetlerine 1967 sonrasında pek rastlanmamıştır.

4. 2. 4. Tüm İlköğretim Müfettişleri Derneği

Derneğin kuruluş tarihi hakkında Orhan 1971 yılını vermektedir. Ancak diğer kaynaklarla kıyaslandığında Acuner'in vermiş olduğu yani 1962 tarihin daha doğru olduğu muhtemel görünmektedir. Tüm İlköğretim Müfettişleri Derneği kısa adıyla, TİM- DER 1962 yılında kurulmuş, 1987 yılına kadar üyelerine hizmet vermiştir. Dernek günümüzde 1988 yılında kurulan, Tüm Eğitim Müfettişleri Derneği TEM-DER adı altında hizmetine devam etmektedir.(URL, 13). 1962 yılında kurulan derneğin merkezi Ankara'dır. Derneğin üyeleri ilköğretim müfettişlerinden oluşmaktadır. Dernek 1980 öncesi, 1700 üyeye sahiptir. Ve 1700 üyesinin ikisi kadın olmakla beraber, dernek ilköğretim müfettişlerinin %90'nını temsil etmektedir (Akyüz, 1980 akt. Orhan,2001).

Kasım 1990 yılı itibari ile dördü asil olmak üzere 1500 fahri üyesi vardır (Acuner, 1994).

Derneğin amaçları ilköğretim müfettişlerinin ve ilköğretim müfettişliğinin ortak hak ve çıkarlarını korumak, mesleğin ve Türk eğitiminin gelişmesini sağlamak şeklinde belirtilmiştir. Belirlenen bu amaç doğrultusunda ilköğretim müfettişleri arasındaki mesleki ve sosyal dayanışma bilincini kuvvetlendirmek TİM-DER etrafında örgütlenmeyi sağlamak, üyelerin hizmet içi eğitimine yardımcı olmak derneğin amaçları arasındadır (Orhan, 2001).

Acuner'in dernek tüzüğüne ve derneğin faaliyetlerine göre belirlediği, derneğin amaçları da şunlardır: Türk Milli Eğitimi'nin ve ilköğretim müfettişliği kurumunun gelişmesi, üyelerinin özlük haklarının iyileşmesi sağlamak. Mesleğin toplumsal konumunu yükseltmek, eğitim, öğretime ilişkin kararlara katılma hakkını kazanmak, çalışma koşullarını ve nakil hakkını iyileştirmek, mesleki yayınlar yapmak, toplumsal sorunların çözümüne katılmak, maaş ve diğer ödentileri iyileştirmektir (Acuner, 1994).

4. 2. 5. Milliyetçi Öğretmenler Birliği

4. 2. 5. 1. Kuruluşu

Birliğin Kuruluşu'na Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu TÖDMF içindeki öğretmenlerin çekişmesi ve bu çekişme sonrasındaki yönetim değişikliğinin zemin hazırladığını düşünmek yanlış olmayacaktır. TÖDMF deki yönetim değişikliğinde 27 Mayıs 1960 İhtilali'nin payının da olduğu düşünülmektedir.

TÖDMF 1960'a kadar hükümetle birlikte hareket eden bir federasyondur. Hatta TÖDMF' nin iki Genel Başkanı uzun yıllar DP Milletvekiliği de yapmışlardır. Siyasi çizgilerine ters gördükleri köy enstitülü öğretmenleri örgütlemek istememişlerdir (Kemalyalcin.com). Köy enstitülü öğretmenler bundan rahatsızlık duymuşlardır ve kendileri Ege Bölgesi Köy Öğretmen Dernek ve Federasyonlarını kurmuşlardır (Muhalefet.org). Bu örgütlenmeyi Göller Bölgesi Köy Öğretmenler Federasyonu, Akdeniz Bölgesi, Orta Anadolu bölgesi Köy Öğretmen dernekleri gibi kuruluşlar takip etmiştir (Arıkan,1966). 1967'de TÖS Genel Başkanı seçilen Feyzullah Ertuğrul'la yapılan röportajda, Ertuğrul köy enstitülü öğretmenler tarafından kurulan bu derneklerin TÖDMF tarafından 'bunlar solcu, komünist' denerek kabul edilmediğini söylemektedir (URL, 9). Arıkan ise, TÖDMF' nin bütün meslektaşları sinesinde toplamak gayretindeyken bu derneklerin kurulmaya başladığını, öğretmenler arasında köy, şehir ayrılığı sokulmaya çalışıldığını ve öğretmenlerin parçalandığını iddia etmektedir (Arıkan, 1966). Ertuğrul 1960 TÖDMF Sivas kongresinde yönetime geldiklerini, Turhan Feyzioğlu'nun başkan seçtiklerini belirtmektedir. Sonrasın da toplanan Aydın kongresinde TÖDMF'ye Mustafa Şükrü Koç Genel Başkan seçilmiştir (URL, 9).

Kuruluşundan 1960'lara kadar MEB bürokratlarının egemenliğinde kalmış olan. TÖDMF de 1960'lar da köy enstitüsü mensuplarının yönetimde aktif rol oynamaya başladığı görülmüştür. Akabinde MEB bürokrasisiyle çatışmalar baş göstermiştir. Sonunda bu zıtlık, bürokratların ve çevrelerinin yönetimden tasfiyesiyle son bulmuştur. Bu huzursuzluk TÖDMF den kopmalara neden olmuştur (Altunya, 2008). TÖDMF'den kopan öğretmenler kendi aralarında yeni birlikler oluşturmuşlardır. Bu birliklerden Bir tanesi de 1964'te kurulan Milliyetçi Öğretmenler Birliğidir (Orhan, 2001). Arıkan birliğin 18 kişi ile kurulduğunu söylemekte, isim vermemektedir (Arıkan, 1966).

Selahattin Arıkan, Milliyetçi Öğretmenler Birliği kurulduktan sonra birliğin Türkiye'ye ve öğretmenlere neler getirdiğini 'Niçin Milliyetçi Öğretmenler Birliği' kitabında bazı başlıklar şeklinde açıklamıştır. Arıkan'a göre bu birlik "Türk öğretmenini belli bir planla sola çekmek veya bütününü bu yönde göstermek isteyenlerin yollarını kesmiştir." Solun tamamen bir karışı kutup olarak görüldüğü bu söylemde bariz bir şekilde ortaya

konmuştur. Buna ilaveten birliğin profesyonel alt yapı ve tüzük çalışmalarına bakıldığında bu konuda ellerinden geleni yapmayı hedefledikleri de açıkça görülmektedir.

1964'te İzmir'de, 1965'te ise İstanbul'da kurulan Milliyetçi Öğretmenler Birliği Şubeleri de Arıkan'ın söylemlerine paralel bildirimler yayınlamış ve bu bildirimler şube başkanlarının adlarıyla sunulmuştur. İzmir Şubesi'nin başkanlığında Hakkı Uğur adı göze çarparken, İstanbul cephesinde bilindik bir tarihçi olan Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu ismi dikkat çekmektedir. Uğur'un adını taşıyan bildirimde milliyetçi öğeler her şeyden daha önde tutulmuş öğretmenlerin millet sevgisi taşımaları gerektiği ve bu millete kendilerini adamlarının elzem olduğu vurgulanmıştır. Diğer yandan öğretmen adı taşıyan bazı kimselerin bu mesleğin onuruna yaraşmayan bir takım şeyler yaptıkları ima edilmiştir. Öte yandan Kafesoğlu'nun adını taşıyan bildirimde ise Türk milletinin kaderinin öğretmenlere bağlı olduğu söylenerek öğretmenlik mesleği ön plana çıkarılmıştır. Birliğin milliyetçiliğinin milli kültürde temellenen çağdaş millet anlayışını taşıdığını söyleyen İstanbul cephesi çağdaş millet kavramının da altını çizmiştir (Orhan, 2001).

Milliyetçi öğretmenler birliği tespit ettiğimiz kadarıyla, İstanbul, Ankara, Samsun, İçel Mersin, Erzurum Amasya, İzmir, Balıkesir, Gölpazarı ve Taşova şubeleri açılmıştır. Farklı il ve ilçe merkezlerinde de örgütün şubeleri olabileceği gibi tespit edebildiklerimiz maalesef bunlarla sınırlıdır.

Milliyetçi görüşe sahip öğretmenler 1965 yılında da Milliyetçi Öğretmenler Sendikasını kurmuşlardır. Milliyetçi Öğretmenler konfederasyonu ise, 1967 yılında ilk kongresini düzenlemiş ve bu kongrede üye sayısını 16 bin olarak açıklamış ve Milliyetçi Öğretmen Derneklerini çatısı altında toplamıştır (Acuner, 1994).

4. 2. 5. 2. Örgüt Yapısı

Birliğin amacı, birliğin üye kabulü, organları, organların görev yetki ve sorumlulukları ve birliğin gelir ve giderler kaynakları son olarak birliğin tuttuğu defterler hakkında bilgi verilecektir.

Birlik amacı dâhilinde, tüzüğünde de yer verdiği üzere, öğretmenler arasında tanışma dayanışma ve yardımlaşmayı sağlamak, fikri ve mesleki alanda gelişme imkânlarını arttırmak ve meslekte birliği sağlamayı ilke edinmiştir. Bu hususta dikkat çeken bir diğer nokta birlik siyasetle uğraşmaz notunun düşülmüş olmasıdır (M 2, Ek 3). Birlik tüzüğünün 2. maddesinde belirlemiş olduğu amaçları gerçekleştirmek için bir takım faaliyetleri yapmayı tüzüğünde açıkça belirtmiştir (Ek 3). Bu faaliyetler dâhilinde düzenlenmesi planlanan konferanslar, geziler, sergiler, seminerler ve kurslar; öğretmenlere faydalı yayınları toplamak, dağıtmak, duyurmak, kitaplık kurmak, yayın yapmak, millete her yönden daha faydalı hizmetlerde bulunmanın yollarını araştırmak

dikkat çeken bazı başlıklardır. Bütün bu faaliyet ve çalışmaların tertip aşamasında birliğin amaçlarına paralel olmasına bilhassa özen gösterilmiştir. Akademik çalışmaların yanı sıra birlik kendi içinde düzenlemeyi planladığı tanışma toplantıları, eğlenceler, aile ve çocuk kampları tertiplemek, çocuk yuvaları açmak, ucuz okul araçları sağlamak, gibi sosyal faaliyetlerle de dikkat çekmektedir (M 22, Ek 3). Birlik belirlenen bu amaçlar doğrultusunda Yönetim Kuruluna bağlı çalışma kolları teşkil etmiştir. Dönemin Ar-Ge birimi de denebilecek bu çalışma kolları arasında Meslek Çalışmaları Kolu, meslek yayınlarını yapmak, konferanslar, kurslar seminerler, münazaralar tertiplemek, sinema, radyo, plak gibi dönemin sosyal medyasındaki araçlarla gösteriler ve toplantılar tertip ederek faal işler başarmayı prensip edinmiştir. Bir diğer kol olan Müzik ve Temsil Kolu konser, temsil ve korolar gibi sanat ve sosyal etkinlik anlamında da bu birliğin aktif bir rol üstlendiğinin göstergesi niteliğini taşımaktadır. Öte yandan Turizm, Spor ve Eğlence Kolu her çeşit spor gösterileri, aile toplantıları, kır eğlenceleri, kamplar, geziler düzenleyerek yalnızca üyeler değil aynı zamanda da ailelerin kaynaşmasını sağlamayı hedeflemiştir. Bu kollardan bir diğer olan Kitaplık Kolu kitaplık kurarak, üyelere ucuz ve faydalı kitaplar sağlamış bu üyelerin nitelik bakımında da donanımlı bireyler olmasını sağlamayı amaçlamıştır. Sosyal, akademik ve sanatsal kollardan bir nebze farklı denebilecek olan Yardımlaşma Kolu biriktirme ve yardım sandığı, her konuda kooperatifler, sağlık yardımları, meslektaş çocukları için öğrenci yurtları, pansiyonlar, dışarıdan geçici bir zaman için gelecek meslektaşlar için ucuz yatma ve yeme içme yerleri, lokal, kantin gibi teşkilatın kurulmasını sağlamak ve maksada uygun şekilde yürümleri için yardımda bulunmak gibi işleri benimser. Bu sayede birliğin kendi üyeleri dışında üye çocuklarının da eğitim öğretim hayatına ayrı bir önem verdiği söylenebilir. Ayrıca bu yardımlaşma ve birikimler birliğin sürerliliği konusunda da önemlidir, nitekim bir diğer kuşağa yapılan yatırımlar bu tür organizasyonların sürerliliği için hayati önem arz eder. Son olarak Milli Çalışmalar ve Araştırmalar Kolu: Türk Milli varlığını ve geleneklerini inceler, tarih ve kültür araştırmaları yapar ve yayar (M 33, Ek 3). Yine aynı tüzükte zamana ve ihtiyaçlara göre yeni çalışma kollarının eklenebileceği vurgusu yapılması birlik yönetiminin uzun vadedeki ileri görüşlülüğünün ve yeniliklere açık olduğunun bir ifadesidir.

Birliğe üyelik hususuna gelindiğinde ise birliğin asli ve fahri olmak üzere iki farklı üye kabul ettiği görülmektedir. Asli üye olarak kabul edileceklerde aranan nitelikler şunlardır; Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda olan ve her derecedeki resmi, özel, azınlık ve yabancı okullarda ve fakültelerde öğretmenlik, profesörlük, doçentlik ve asistanlık yapmakta olanlarla bu görevlerden istekleri ile ayrılanlar ve emekli olanlar, öğretmen olup da Milli Eğitim teşkilatında çalışanlar birliğe üye olabilirler (M 4, Ek 3).

Görüldüğü üzere, eğitim öğretim kademelerinde halen görev de olanlar, eğitim öğretim kademelerinde çalışmış olup da kendi isteği ile ayrılmış olanlar veya emekliye ayrılmış olanlar yönetim kurulunun incelemesi sonucu birliğe üye kabul edilmektedirler. Ayrıca yabancı okullarda çalışanların, her kademedeki öğretmenlerin bulunması bu birlikteki polifonik bir bütünlüğün göstergesi olmuştur. Emekli ve işten ayrılan öğretmenlerin kabul edilmesi ise deneyim ve tecrübe bakımından birlik kurucu yöneticilerinin her açıdan planlı bir şekilde adım attıklarının vurgusu niteliği taşımaktadır. Birlik tüzüğüne göre mesleğe, meslektaşlara ve birliğe karşı takdire değer hizmette bulunanlara, üç asli üyenin teklifi ve yönetim kurulunun kararı ile fahri üyelik verilebilir. Ancak Fahri üyeler Genel Kurulda oy kullanamazlar ve Yönetim Organlarına seçilemezler (M 5, Ek 3).

Üyelikten çıkarma konusuna gelince, birlik, birlikten üye çıkarmayı gerektirecek bazı durum ve hallerin de altını şu şekilde çizmiştir. Birliğin amaçlarına ve tüzük hükümlerine aykırı hareket edenlere, yazılı ihtarla rağmen bir yıl aidat ödemeyenlere veya meslek onuruna yakışmayacak ve milli menfaatlerle bağdaşmayacak hareketlerde bulunanlara, Yönetim Kurulunun kararı ve haysiyet divanının tasdiki ile üyelikten temelli çıkarılırlar. Haysiyet Divan'ının tasdik kararı kesindir. Siyasi partilere girenler veya siyasi görevlere seçilenler kendiliklerinden birlikten çıkmış sayılırlar ve kayıtları silinir (M 8, Ek 3). TÖDMF bünyesinde 1960 öncesi ve sonrasında aktif siyasetin içinde yer alan, Milletvekili olan üyeleri olmuştur. Her fırsatta bu durum Milliyetçi Öğretmenler Birliği ile TÖS ve TÖMDF'nin arasında tartışma konusu olmuştur. Bizce bu durum Milli Öğretmenler Birliğince hoş karşılanmadığından bir üyenin Siyasi bir partiye girmesi veya siyasi görevlere seçilmesi durumu üyelikten çıkarma sebebi olarak görülmüştür. Birlik siyaseti kendi bünyesinden uzak tutmayı prensip etmiş olmasına karşın kendi ismindeki milliyetçi ibaresinin siyasetten uzak bir kavram ve terim olarak kabullenmiştir (Arıkan, 1966).

Bu birliğin organları, dört organ ve organlara bağlı alt birimlerden oluşur. Bu organlar, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Haysiyet Divanıdır (M 9, Ek 3). Birliğin organları ve organların görev ve yetkileri şunlardır:

Genel Kurul birliğe kayıtlı asli üyelerin topluluğudur ve her yılın iki ayı içinde toplanır. Yönetim Kurulunu gerekli göreceği zamanlarda yahut asli üyenin beşte birinin yazılı isteği ile Genel Kurul olağanüstü toplantıya çağırılabilir (Ek 3). Genel Kurulun görev ve yetkileri arasında Yönetim Kurulu ve Denetçi raporlarını ve hesapları inceleyip karara bağlamak. Yönetim Kurulunu ibra etmek, tüzükte değişiklik yapmak Yönetim Kurulu üyelerini, Denetçileri, Haysiyet Divanı üyelerini ve Üst Teşekküller Genel Kurulunda birliği temsil edecek delegeler seçmek yer alır. Lakin Yönetim Kurulu üyeleriyle Denetçilere ve Haysiyet Divanına kurucular dışında kayıt tarihinden itibaren en az bir yıl geçmemiş bulunan üyeler aday gösterilemezler ve seçilemezler. Bütçeyi onamak, taşınmaz mallar

yaptırılmasına, satışın alınmasına veya gereğinde satılmasına karar vermek, derneğin feshine karar vermek. Mevcut olan diğer görev ve yetkililerdir (M 16, Ek 3).

Yönetim Kurulu birliğin asli üyeleri arasında iki yıl için gizli oyla seçilir ve en çok yedi asli ve yedi yedek üyeden oluşur. Üyeleri ilk toplantıda kendi aralarından bir Başkan, bir Başkan Vekili, bir Sekreter, bir Sayman ve Veznedar üye seçmek suretiyle iş bölümü yaparlar (Ek 3). Yönetim Kurulunun görev ve yetkilerine bakıldığında ise öğretmenlere faydalı yayınları toplamak, dağıtmak, duyurmak, kitaplık kurmak, yayın yapmak, milletimize her yönden daha faydalı hizmetlerde bulunmanın yollarını araştırmak Kurulun görevleri arasındadır. Tanışma toplantıları, eğlenceler, aile ve çocuk kampları tertiplemek, çocuk yuvaları açmak, ucuz okul araçları sağlamak, birliğin gelirlerini toplamak, giderlerini ödemek, bütçe tasarısını hazırlamak gibi parasal ve sosyal anlamda faal işler yürütmek Yönetim Kurulunun asli görevlerine yazılacak kadar benimsenmiş ve önem arz eden bir diğer husustur. Yönetim Kurulunun diğer görev ve sorumluluklarına bakıldığında her yerde her konuda birliği temsil etmek bir yerde bir misyonerlik çalışması gibi düşünülebilir. Burada misyonerlik terimi eleştirel mana taşımaktan ziyade bu içerikte gelişme ve taraf kazanma manası ağır basmaktadır. Birliğin çeşitli hizmetlerini yapacak olan çalışma kollarını kurmak ve bu kolların çalışmalarını düzenlemek, Haysiyet Divanına ait işleri bu divana sunmak Divanca alınacak kararları uygulamak, Genel Kurulu toplantıya çağırarak ve gündemini hazırlamak yine bu birimin görevlerinden bazılarıdır. Çalışma raporları ile gelir, gider hesaplarını hazırlayıp Genel Kurula sunmak, elverişli bir merkez bulmak, birliğe ait varlıkları iyi halde saklamak, Genel Kurulca başka türlü karar verilmemişse Üst Teşekküller Genel Kurallarında birliği temsil etmek, birliğin amaçlarına uygun diğer teşekküllerle iş birliği sağlamak ta Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri arasında yer alan diğer hususlardır (M 22, Ek 3).

Denetçiler birimi, Genel Kurul tarafından gizli oyla ve asli üyeler arasından iki yıl için iki asil ve iki yedek denetçi seçilir. Gerekli görürlerse, Genel Kurulun olağanüstü toplanmasını Yönetim Kurulundan isteyebilirler. Görevleri, hesap işlerini ve yazı işlerini incelemek, yılda iki defadan az olmamak üzere yapacakları denetleme sonucunu bir rapor halinde Yönetim Kuruluna bildirmek olarak özetlenebilir. Denetçiler çalışma yılı sonunda, o yılın bütün işlemlerini ve hesaplarını gözden geçirip iki rapor düzenlerler (Ek 3).

Haysiyet Divanı ise, Genel Kurulca gizli oyla asli üyeler arasından üç yıl için beş asil ve üç yedek üyeli bir haysiyet divanı seçilir. Haysiyet divanı üyeleri kendi aralarından bir başkan seçerler. Görevi, birliğin ve mesleğin itibarını kırarak, milli menfaatlere aykırı harekette bulunan üyelerin durumlarını inceleyip haklarında uygulanacak işlemi kararlaştırmaktır. haysiyet divanı, üyenin hareketlerinin ağırlık derecesine göre, sözlü

kınama, yazılı kınama, bir yıla kadar geçici çıkarama, temeli çıkarma kararlarını verir (Ek 3).

Birliğin gelir kaynakları, üyelere girerken alınacak en az beş lira giriş parası, üye aidatı. (Aidat yılda 12 liradan az ve 120 liradan çok olamaz) Devlet, belediye ve özel idarece yapılacak yardımlar, özel ve tüzel kişilerce ve kurumlarca yapılacak bağışlar, yayım, gösteri, balo, konser, piyango ve şair teşebbüslerinin gelirleri olarak belirlenmiştir (M 37, Ek 2). Gider kalemleri belirtilmemiştir. Bir birliğin ortalama ve genel giderleri düşünüldüğünde belirtilmeyen bu gider kalemleri muhtemelen, bina kiralari, memur ve müstahdem maaşları, ısınma, aydınlatma giderleri, yolluklar, büro ve kırtasiye malzemeleri, matbaa ürünleridir. Tüzükte yer alan birlik taşınmaz mallar edinebilir (M 41, Ek 3). Hükmüne göre de kurulacak tesis, yapı malzemeleri ve edinilecek taşınmazları da gider kaleminde sayabiliriz.

Birliğin tuttuğu defterler, her kuruluşun şüphesiz olmazsa olmazlarındandır. Bu organizasyonda bu defterlerden bazıları üye kayıt defteri, gelen ve giden yazılar defteri, hesap defteri, demirbaş kayıt defteri olmak üzere dört adet defter şeklinde tutulmuştur (M 40, Ek 3).

Birliğin fesih edilmesi yetki ve sorumluluğu ise Genel Kurula verilmiştir. Genel Kurulda kararlar oyların yarısından fazlası ile verilirken söz konusu birliğin feshine ve tüzüğün değiştirilmesine gelince birliklerin üçte ikisinin hazır bulunmaları gereklidir. İlk toplantıda bu şart yerine getirilemezse, bir hafta sonra yapılacak olan ikinci toplantıda gelenlerin sayısı ne olursa olsun, hazır bulunanların üçte iki çoğunluğu ile kararlar alınır. Feshedilen birliğin varlıkları ise; o ildeki bu tüzüğe göre kurulmuş birliklerce meydana getirilmiş olan öğretmenler federasyonuna verilir (M 17, Ek 3).

4. 2. 6. Türkiye Öğretmenler Sendikası

4. 2. 6. 1. Kuruluşu

Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın TÖS kuruluş hazırlıklarının, 1961 Anayasası'nda sendika hakkının düzenlenmesiyle başladığı söylenebilir (Demet Dergisi, 1962 akt, Altunya 2008). Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın kuruluş çalışmaları, Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu'nun 1962 yılında Samsun'da yapılan 15. kurultayında başlamıştır. Anayasanın 46. maddesi gereğince öğretmenlerin sendikalaşma konusunda gerekli çalışmaların yapılması için TÖDMF İcra ve Yönetim Kurullarına görev verilmiş, 1963 yılında örgütün Antalya'da yapılan 16. Kurultayında hazırlanan sendika tüzük taslağı Genel Kurul'un incelemesine sunulmuş, 1967 yılında Eskişehir'de yapılan 17. Kurultayda Türkiye Öğretmenleri Ulusal Sendikası tüzüğü hazırlanmıştır. 1965 yılında Adapazarı'nda

yapılan 18. Kurultayda her derneğin en kısa zamanda tüzük değişikliği yaparak sendika kurulur kurulmaz, tek sendika da örgütlenerek mesleki sorunlarını çözümlenebilecekleri belirtilmiştir (Akgöl, 1981).

Devlet Personeli Sendikaları Yasasının 08 Haziran 1965 tarihinde kabul edilmesinden sonra TÖDMF örgütünde görev alan Genel Merkez Yöneticileri ve Bölge Temsilcilerinden oluşan 92 kişinin uğraşları sonucu 10 Temmuz 1965 tarihinde Türkiye Öğretmenler Sendikası TÖS kurulmuştur (Akgöl, 1981). Ancak, Feyzullah Ertuğrul TÖS'ün kuruluş tarihi olarak 8 Temmuz işaret etmektedir (Muhalefet. org.). 8 Temmuz sendikanın kuruluşu için bir araya geldiği tarihtir. Kimi kaynaklar sendika kuruluş tarihi olarak 8 Temmuz baz alırken, Halim Akgöl, gibi kimi kaynaklarda sendikanın kuruluş tarihi olarak Devlet Personel Dairesi kayıtlarını yani 10 temmuz tarihini baz almaktadır. Buna ilaveten, Akgöl eserinde kurucu sayısını 92 kişi olarak verirken Altunya bu sayıyı 90 olarak vermiştir.

Altunya'nın 1967 yılında kısa süre TÖS Genel Başkanlığı yapan Feyzullah Ertuğrul'dan aldığı listeye göre TÖS'ün kurucuları şunlardır;

1. Mustafa Şükrü Koç, 2. Hürrem Arman, 3. Şerif Tekben, 4. Erdoğan Güney, 5. Aydın Aydemir, 6. Süleyman Şimşek, 7. Veli Demiröz, 8. Tahsin Saraç, 9. Sadrettin Eyüboğlu, 10. M. Hüsetin Saygılı, 11. Dursun Akçam, 12. Ahmet Kamacı, 13. Hayrettin Uysal, 14. Ali Mutlu, 15. İsmail Önder, 16. Dursun Kut, 17. Mehmet Emirlioğlu, 18. Kemal Kaymakçı, 19. Osman Bolulu, 20. Abdullah Çelik, 21. İ. Hakkı Kaytanlı, 22. Sami Utku, 23. H Hüseyin Saygılı, 24. Nuri Çelik, 25. Rifat Sungurtekin, 26. Refet Özkan, 27. Süleyman Gödek, 28. İhsan Güneş, 29. Muammer Tuncer, 30. Hayrettin Özer, 31. Süleyman Kandemir, 32. Talat Akgün, 33. İbrahim Atken, 34. Veli Kaya, 35. Kazım Yıldız, 36. Mustafa Esen, 37. Şahin Hafısoğlu, 38. İsmet Eren, 39. Mete Sındır, 40. Adil Yazıcı, 41. Necmettin Özdamar, 42. Ahmet K. Turan, 43. Musa Erdoğan, 44. Bahattin Uyar, 45. Maksut Doğan, 46. Fahrettin Şener, 47. Sayit A. Uslu, 48. Ali Güner, 49. Orhan K. Duran, 50. Selim Adsız, 51. Avni Aytan, 52. Süleyman Özdemir, 53. Kazım Eke, 54. İ. Sefa Güner, 55. Muhlis Ünder, 56. Sait Gürpınar, 57. Ahmet Aygün, 58. Mustafa Ertaş, 59. Davut Aksu, 60. M. Ali erylğit, 61. M. Rauf İnan, 62. Galip Oğuz, 63. Mümtaz Akbulut, 64. A. Nuri Macit, 65. Abdullah Erdoğan, 66. Mehmet Özgöçer, 67. Yaşar Kibar, 68. Mehmet Karagöz, 69. Ali Canbolat, 70. Cavit Doğan, 71. Elbeyi Aydoğdu, 72. Muzaffer Özer, 73. Mustafa Şanlı, 74. Talip Apaydın, 75. Ahmet Kaya, 76. Ali Çiçekli, 77. Halil Cengiz, 78. Naci Tataroğlu, 79. Mehmet Turan, 80. Mahmut Işık, 81. Şevki Öcal, 82. Mehmet Öcal, 83. Hüseyin Türkay, 84. Mevlüt Kaplan, 85. Halil Akyavaş, 86. Hayrettin Karademir, 87. Feyzullah Ertuğrul, 88. Behzat Ay, 89. Fakir Baykurt ve son olarak, Hidayet Taştekin'dir (Altunya, 2008).

TÖS, örgütlenme konusunda Milli tipte bir sendika kurulmasını benimsemiş, böyle bir sendikanın tek Karar Organı, tek Yürütme Organı, merkeziyetçi, kendi içinde demokratik bir işleyiş içerisinde olmasını düşünmüştür. TÖS, kademe sendikacılığına karşı çıkarak her öğretim basamağındaki öğretmenleri örgüt çatısı altında birleştirmeyi amaçlamıştır. Bu nedenle kademe sendikacılığı anlayışına göre kurulan sendikalarla birleşme girişimlerinde bulunmuştur. TÖS yöneticileri TÖDMF'nin 1968 yılında yapılan kurultay çalışmalarına katılmışlar, seçimleri kazanarak 1969 yılında TÖDMF'nin TÖS'e dönüşümünü sağlamışlardır. İLKSEN ile de birleşme girişimlerinde bulunmuşlarsa da başarılı olamamışlardır. Kademe sendikacılığı sloganı ile kurulan Milli Eğitim Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Memur ve Hizmetlileri Sendikası iki yıl etkinlik gösterdikten sonra Genel kurul kararı ile TÖS'e katılmıştır (Akgöl, 1981).

TÖS, saptanabildiği kadarıyla 1965, 1966 ve 1969 olmak üzere üç tüzük değişikliği geçirmiştir (Altunya, 2008). 1969 yılında hazırlanan tüzüğe göre, sendikanın amacı; üyelerin ekonomik, hukuki, sosyal ve kültürel hak ve çıkarlarını korumak. Eğitim mesleğinin çağdaş eğitim öğretim ilkeleri, öğretmenin mesleğe ilişkin halk ve ödevleri, yurt çıkarları, insan hakları ve ilgili anayasa hükümleri yönünden gelişmesini sağlamak. Eğitim mesleğinin gelişmesine, bu meslekte hizmet görenlerin ekonomik, hukuki, sosyal ve kültürel hak ve çıkarlarının korunup çoğalmasına ilişkin genel yurt sorunlarının çözümlenmesinde ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak. Anayasamızın koyduğu temel ilkeler uygun şekilde ülkemizin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak ve bu yönde çaba göstermek. Olarak ifade edilmiştir (M,3 Ek,4).

Sendika belirlediği amaçları gerçekleştirmek üzere tüzüğünde şu kararları almıştır;

Eğitim hizmeti görenleri ilgilendiren meslek sorunlarının çözümlenmesi, mesleki gelişiminin sağlanması, üyelerinin personel hukukundan doğan haklarının üyelerin yararına en uygun şekilde gerçekleştirilmesi ve bunlardan başka yeni hakların elde edilmesi için çalışmak ve bu hakları en iyi şekilde savunmak. Alınan bu kararın TÖS tarafından hayata geçirildiği TÖS'ün faaliyetlerinden anlaşılmaktadır. Alınan bir diğer karar ise; Adli ve idari işlemler yüzünden dara düşen üyeleri ile bunların yakınlarına, özel yönetmeliğe göre, karşılıklı, karşılıksız yardımda bulunmaktır. Bu hususun gerçekleştirilmesinde, üyelerinin ortak hak ve çıkarlarının izlenmesinde veya hukuki yardımın gerekli olduğu durumlarda, üyelerini ve mirasçılarını, idari ve kazai her çeşit ve derecedeki merciler önünde temsil etmek, ettirmek, dava açmak ve açılan davalarda husumete ehil olmayı da kendine edinmiş olduğu görevlerdendir. Kendini sorumlu hissettiği bir diğer alan ise, Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara önerilerde bulunmaktır.

TÖS ayrıca, üyeleri için her çeşit kooperatiflerin ve yardım sandıklarının kurulmasına yardım etmeyi amaç edinmiş bu hususta da 7 Şubat 1967 yılında TÖYKO'yu kurmuştur. Sendikal çalışmalardan ötürü zarara uğrayan üyelerinin geçim güvenliklerini sürekli olarak sağlamak, üyelerinin çocukları için kreşler, yuvalar öğrenci yurtları kurmak ve özel yönetmeliklere göre yönetmek, öğretim bursları vermek; devlete ve özel kurumlara ait kreş, yurt, yuva ve burslardan, üye çocukları için kontenjanlar sağlamak ve üyeleri, üye yakınları için sağlık yurtları, emekli üyeler için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve özel yönetmeliklere göre yönetmekte sendikanın kendisini sorumlu hissettiği bir başka alandır.

TÖS üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmayı, ölüm, kaza, hastalık, tabii ve sosyal felaketler karşısında, üyelerine ve yakınlarına, özel yönetmeliğe uygun olarak karşılıklı ve karşılıksız maddi yardımlarda bulunmayı, gerekli yerlerde bütün üyelerinin ve üye yakınlarının her türlü ortak sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak büyüklük ve nitelikte öğretmenler evi yapmak ve bunu özel yönetmeliğe göre yönetmeyi de amaç edinmiştir.

TÖS sosyal ve kültürel etkinliklerde de üyelerinin yanında yer almayı önemsemiştir. Bu hususta üyelerinin ve yakınlarının boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıkları içi, kar amacı gütmemek şartıyla dinlenme yerleri, spor alanları, parklar ve kitaplıklar kurmak ve özel yönetmeliklerine göre yönetmeyi, bu tür etkinliklerde kullanılmak üzere taşınmaz mallar satın almak, yapmak ve işletmeyi tasarlamıştır. Bu söylemlerinin de, hayata geçirildiğini görmekteyiz.

TÖS üyelerinin birbirleri ile iyi ilişkiler geliştirmesine de önem vermiştir. Bu doğrultuda kendine görev saydığı bir başka alan ise, üyeler arasında iyi ilişkilerin kurulmasını ve devam ettirilmesini sağlayacak toplantılar, eğlenceler düzenlemektir (M 4, Ek 4).

TÖS çağdaş eğitim-öğretim ilkelerine, öğretmenin meslekle ilgili hak ve ödevlerine, eğitim mesleğine ilişkin yurt çıkarlarına, insan haklarına ve anayasa ilkelerine aykırı davranış ve uygulamalar karşısında önleyici çabalarda bulunmak ve eğitim mesleğinin gelişmesinde, bu meslekte hizmet görenlerin ekonomik, sosyal, kültürel hak ve çıkarlarının korunup çoğalmasında rolü bulunan genel yurt sorunlarının çözümlenmesi amacı ile ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak üzere basın toplantıları, konferanslar, açık oturumlar düzenlemek, yayınlar yapmak, başka devlet personeli sendikaları ile yasaların tanıdığı olanaklar içerisinde ortaklaşa eylemler de bulunmak sendikanın amaçlarındandır.

TÖS eğitim mesleğinin, çağdaş eğitim-öğretim ilkeleri, öğretmen hak ve ödevleri yurt sorunları, insan hakları ve anayasa yönünde daima gelişebilmesi için incelemeler yapmak, öneriler hazırlamak, bu önerileri ilgili kurumlara ve kamuoyuna kabul ettirmeye çalışmak içinde çaba sarf etmeye kendini sorumlu hissetmiştir (M 4, Ek 4).

TÖS işyerlerinin hizmete elverişliliğiyle ilgili ve sağlık şartlarına ilişkin konularda önerilerde bulunmak, üyeleri ve eğitim hizmetleri yararına sonuçlar sağlanmasına çalışmak ve kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında incelemeler yapmak, görüşlerinin kabulüne ve uygulanmasına çalışmak. Ayrıca üyelerinin mesleki bilgilerini ve yeterliliklerini, genel kültürlerini, geliştirmek amacıyla konferanslar, seminerler ve kurslar düzenlemek ve benzeri etkinliklerde bulunmakta örgütün yapmayı tasarladığı faaliyetlerindedir. Bunlara ilaveten öğretmen sendikacılığının gelişmesi amacı ile kurslar, seminerler düzenlemek, okullar açmak, elemanlar yetiştirmekte bir başka faaliyet alanı olarak belirtilmiştir.

TÖS, amaçları doğrultusunda Anayasanın Devlet Personeli Sendikaları için tanıdığı hakların tümüyle verilmesine çalışmayı ve devlet personel dairesinin ilgili kurulunda üyelerini temsil etmeyi de faaliyet alanı olarak belirlemiştir. Bütün bu işleri yapabilmek için ihtiyaca göre işbölümleri kurmak, yönetmelikler, içtüzükler hazırlamakta yine TÖS'ün belirlediği bir başka çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır (M 4, Ek 4).

4. 2. 6. 2. Örgütsel yapısı

Sendikanın üye kabulü, sendika organları, organların görev yetki ve sorumlulukları ve sendikanın gelir giderleri hakkında bilgi verilecektir.

Sendikaya üye olmak isteyenlerde aranan nitelikler sendika tüzüğünde, her çeşit resmi eğitim kurumlarında ve üniversitelerde eğitim ve öğretim işleriyle uğraşanlar. Öğretmenlik hizmetini kazanmış olup da Milli Eğitim örgütlerinin çeşitli kademelerinde büro hizmeti görenler ve diğer devlet işlerinde çalışanlar. Öğretmenlik sıfatını kazanmış olup da başka devlet işlerinde çalışanlar. Tüzüğünde belirttiği a, b ve c fıkralarındaki özelliklere haiz iken emekliye ayrılmış olup da halen emeklilikten başka kanuni veya akdi statü içinde çalışan memurlar ile Milli eğitim örgütünde ve üniversitelerde çalışan memurlar olarak belirtilmiştir (M,5 Ek.4). Üye kabulünde kimi örgütler gibi kısıtlamaya gitmediği, üye kabulünde yelpazeyi geniş tuttuğu, görülmektedir. Kademe sendikası olmadığı, merkezi sendika anlayışını benimsediği bu maddeyle açıkça görülmektedir.

TÖS, ilk yılda şube sayısını 257' ye, üye sayısını da 20.000' e, ikinci yılda ise şube sayısını 370'e, üye sayısını ise 35.000' e çıkarmıştır. 1966-1967 yılının son döneminde şube sayısı 439' a, üye sayısı da 45.002' e yükselmiştir (Akgöl, 1981). TÖS'ün üye ve şube sayılarıyla ilgili Altunya'nın tespitleri ise, Temmuz 1966 da 252 şube ve 21.000 üye sayısı, Temmuz 1967 de 442 şube ve 45.000 üye sayısı Temmuz 1969 da 500 şube ve 60.000 üye sayısı 1971 yılında ise 522 şube ve 72.000 üye sayısı şeklindedir (Altunya, 2008). Bu 72.000 üyenin 61.920'si ilkökul öğretmenidir ve örgütün %86,4'ünü oluşturmaktadır. 518 şubeden 380 tane şubenin Başkanı ilkökul öğretmeni, 87 şubenin

başkanı ortaokul öğretmeni, 35 şubenin başkanı teknik okul öğretmeni, 16 şubenin başkanı ilköğretim müfettişidir (TÖS 15 Ağustos 1970).

Akgöl'ün tespitlerine göre; TÖS ilk iki yıllık örgütlenme çalışmaları sonucu 668 şube açılabilir yerlerden 439'unda şube açmış, Türkiye' deki öğretmenlerin %39,2'sini örgütleyebilmiştir. TÖS' ün örgütlenme çalışmaları 1968,1969 ve 1970 yıllarında da sürmüştür. TÖS' ün gerçek üye sayısının 90.000 ile 100.000 arasında olduğu düşünülmektedir. TÖS, Türkiye'deki öğretmenlerin yaklaşık %51'ini örgütleyebilmiş, şube açılabilir merkezlerin %78' inde örgütlenmesini tamamlamıştır (Akgöl, 1981).

Sendika üyeliğinin sona ermesi ve sendika üyeliğinin sona erdirilmesi, tüzüğün 7 ve 12. maddelerinde belirtilmiştir (Ek 4). Buna göre; Aylık ödentisini üç ay üst üste ödemeyen üyelerin, üyeliği, Şube Yönetim Kurulunca düşürülür ve üyeliğin düştü yazılı olarak kendisine bildirilir. Sendikayı yıkıcı faaliyette bulunanlar, sendika tüzüğü ve buna bağlı yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler ise, Şube Yönetim kurulunun önerisi ile Şube Onur kurulunca üyelikten çıkarılırlar. Şube Onur Kurullarının verdiği çıkarma kararları TÖS Onur Kurulunca itiraza ihtiyaç olmaksızın incelenerek onaylanır veya reddedilir. Şube Yönetim Kurulu üyeleri ile TÖS Genel Kurulunca seçilen yöneticiler hakkında ancak TÖS Onur Kurulu kararı verebilir. Üyelikten çıkarma kararlarına karşı ilgililer Genel Kurulda itiraz edebilirler (Ek, 4).

Sendika sekiz organdan oluşur. Bu organlar; Genel Kurul, Genel Başkanlık, Genel Yönetim Kurulu, Yürütme Kurulu, Denetleme Kurulu, Onur Kurulu, Bölgeler ve Bölge Temsilcilikleri ve Şubeler ve Şube Organlarıdır (M 13, Ek 4). TÖS, örgütlenme çalışmalarını daha iyi yönlendirmek üzere Basın-Yayın ve Tanıtma, Yönetim, Muhasebe, Hukuk bürolarını kurmuş, ayrıca TÖYKO, Tösgen-iş, sağlık servisleri, kamp ve tesislerin çalıştırılması ve işletilmesi için örgüt alt birimleri oluşturmuş, kitap kulüplerini, 1970 yılında da Araştırma ve Sendikal Eğitim Başkanlığı (ARSEB) birimini kurmuştur (Akgöl, 1981). Sendikanın organları ve organların görev ve yetkileri şu şekilde belirlenmiştir:

Genel Kurul olağan olarak iki yılda bir toplanır ve sendikanın en yetkili organıdır. Seçilmiş ve tabii delegelerden kurulur. Seçilmiş delegeler; her şubenin Genel Kurul'u 250 üyeye kadar bir, 500 üyeye kadar iki, 1000 üyeye kadar üç, 2000 üyeye kadar dört, 200 den fazla olan şubeler beş delege seçer. Tabii delegeler ise; Genel Başkan, Genel Yönetim Kurulu, Yürütme Kurulu, Denetleme Kurulu ve Onur Kurulu üyeleri, Genel Kurulun tabii delegeleridir. Ayrıca, Sendika Temsilcileri Genel Kurul toplantılarına katılırlar. Söz alma hakları vardır; fakat delege olmadıkları takdirde oy verme hakları yoktur (M,14 Ek,4). Genel Kurul Başkanlık Divanı ise; Genel Yönetim, Yürütme, Denetleme ve Onur Kurulu üyeleri dışında kalan Genel Kurul üyeleri arasından, açık oyla seçilen bir Başkan,

iki Başkan Vekili ve dört Sekreterden kurulur. Ayrıca, Genel Kurulda Başkanlık Divanı ve komisyon seçimleri dışındaki seçimler gizli oyla yapılır (M 14, Ek 4).

Sendikayı ilgilendiren bütün sorunları en yetkili üst organ olarak inceleyip karara bağlamak. Genel Başkan ile Genel Yönetim, Yürütme, Denetleme ve Onur Kurulu üyelerini seçmek. Genel Kurulun görevleri arasındadır. Tüzük değişikliği yapmak, yurt içi ve yurt dışı sendikal kuruluşlarla birleşmeye karar vermek. Genel Kurulun bir diğer görevidir. Çalışma raporlarını incelemek, Genel Başkan ile Genel Yönetim, Yürütme, Denetleme ve Onur kurullarını aklamak veya haklarında dava açmaya karar vermek, bütçeyi ve kadro çizelgelerini kabul etmek ise bir başka görev alanıdır. Sendikadan çıkarılan üyelerin itirazlarını kesin karara bağlamak, son olarak da sendikanın feshine karar vermek, yine Genel Kurulun görevidir (M 15, Ek 4).

Genel Başkan ise, Her türlü kurumlara ve şahıslara karşı, sendikayı birinci derecede temsil eder ve tüzük, çalışma programı, Genel Kurul, Genel Yönetim ve Yürütme Kurullarının geliştirdiği ilke ve kararları ifade ve uygulamada tam yetkilidir. Sendikanın Genel Kurul ile Denetleme ve Onur Kurulları dışında kalan bütün organ ve bürolarının başkanı ve birinci derecede üstündür. Genel Başkan, Genel Kurul tarafından salt çoğunlukla iki yıl için seçilir (Ek 4). Aciliyeti olan hallerde, tüzük ve yönetmeliklere aykırı olmamak şartıyla, harcamalara karar verebilir. Bu harcamaları on beş gün içinde yürütme kuruluna duyurulur. Böyle harcamalar yılda on bin lirayı geçemez. Yürütme kurulunun görüşünü alarak başmüfettiş ve müfettişleri atar. Sendika ile ilgili her türlü verilen emirlerini yine Genel Başkan onaylar (Ek 4).

Sendikanın bir diğer organı da Genel Yönetim Kuruludur. Genel Yönetim Kurulunun başkanı, Sendika Genel Başkanıdır. Sendikanın Genel Yönetim Kurulu ikinci derecede yetkili karar organıdır. Seçilmiş ve tabii üyelerden kurulur. Seçilmiş üyeler, Genel Kurul ve Genel Yönetim Kuruluna, iki yıl için seçilen 20 asil, 10 yedek üyeden oluşurken, Yürütme Kurulu üyeleri, tabii üyelerdir. Genel Yönetim Kurulu, Genel Başkan ve Yardımcısının başkanlığında altı ayda bir defa olağan toplanır. Toplantının yeri, günü ve gündemi Yürütme Kurulunca saptanır. Toplantının gündemi ve çalışma raporları on beş gün önceden üyelere gönderilir. Üye sayısının 1/5'nin istediği hususlar gündeme konur. Genel Yönetim Kurulu, Genel Başkanın isteği, Yürütme Kurulu kararı veya kendi üyelerinin 1/3'ünün yazılı isteği üzerine en geç bir ay içinde Genel Başkan tarafından toplantıya çağırılır. Toplantılar yarıdan bir fazla üyenin iştiraki ile yapılabilir. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Oyların eşit olması halinde Genel Başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar (Ek 4).

Genel Yönetim Kurulunun görev ve yetkilerine bakacak olursak; 24. madde uyarınca yapılacak ilk toplantıda Genel Başkan Yardımcısını seçer. Yürütme Kurulu ile birlikte altı aylık çalışmaları gözden geçirir. Kanun, tüzük hükümleri ve Genel Kurulun direktifleri

içinde yeni kararlar alır. İki yıllık dönem için hazırlanan bütçe tasarısına ve kadro çizelgesine son şeklini verir. Gerekirse bütçede aktarmalar yapabilir. Her türlü işletme ve tesisin kurulmasına karar verir ve bunların statülerini belirler. Açılan ya da kapanan şubeler hakkında Yürütme Kurulunca alınan kararları onaylar. Yöneticilerin alacağı aylık, ücret, oturma hakkı, yolluk ve zorunlu giderleri saptar. Sendika tüzüğünü genişletebilir ve Genel Kurulun onayına sunar. Yürütme Kurulunca hazırlanmış yönetmeliklere son şeklini verdikten sonra onaylar. Zorlayıcı sebepler dolayısıyla Genel Kurulun toplanamadığı hallerde sendikanın feshi ve tüzük değişikliği dışında, bütün kararları alabilir. Tüzüğün diğer maddelerinin kendisine yüklediği görevleri yerine getirir. Son olarak, Bölge Baş Temsilcisini atar. Genel Yönetim Kurulu bu yetkileri Yürütme Kurulu eliyle kullanır (M 28, Ek 4).

Sendikanın bir diğer organı da Yürütme Kuruludur. Yürütme Kurulu sendikanın en yüksek yürütme organıdır. En az on beş günde bir defa olmak üzere ve önceden kararlaştırılan tarihlerde çağırısız toplanır. Genel Kurulun Ankara merkezinde görevli sendika üyeleri arasından iki yıl için seçeceği yedi asil ve yedi yedek üyeden meydana gelir. Yürütme Kurulu kendi arasında iş bölümü yaparak Genel Başkanın göstereceği üç aday arasından bir Genel Sekreter seçer. Yürütme Kurulu Başkanı, Genel Başkan Yardımcısıdır. Onun bulunmadığı zamanlarda Genel Sekreterin başkanlığında toplanarak gündemindeki maddeleri görüşür ve karara bağlar. Sendikanın daha çok günlük sorunlar dışında ve üstünde kalan sorunlarını kapsayacak olan görüşme gündemini Genel Sekreter hazırlar. Ancak, üyelere iki kişinin yazılı olarak isteği üzerine Yürütme Kurulu, Genel Başkan Yardımcısı tarafından olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Toplantılar yarıdan bir fazla üyenin iştirakiyle yapılabilirken, Kararlar salt çoğunlukla alınır. Oyların eşit olması halinde Başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar. Yürütme Kurulu üyelerinden birinin, herhangi bir nedenle görevinden ayrılması halinde, oy sırasına göre yedek üyelere biri onun yerini alır. Özürsüz olarak üst üste üç toplantıya, yılda toplam yedi toplantıya katılmayanlar üyelikten çekilmiş sayılırlar (Ek 4).

Yürütme Kurulunun, görev ve Yetkileri ise; Genel Sekreter seçiminin yapıldığı toplantıda aralarından Öğretim İşleri, Araştırma ve Sendikal Eğitim, Tanıtma-İlişkiler ve Yayın, Hukuk İşleri Başkanı ve Genel Sayman seçmek suretiyle görev bölümü yapar. Tüzük hükümlerini, Genel Kurul ve Genel Yönetim Kurulu kararlarını uygular. Şubeler açar, zorunlu nedenler olursa şube kapatılmasına yine yürütme kurulu karar verir. Sendika temsilcilerini seçer. İhtiyaca ve Genel Yönetim Kurulunca düzenlenip Genel Kurulca onaylanan kadro çizelgesine göre sendikaya memur ve hizmetli atar. Her türlü satın alma, satma ve masraf işlemlerini yapar. Bütçeyi, çalışma programını, yönetmelik ve statüleri, her çeşit önerileri hazırlayıp Genel Yönetim Kuruluna sunar. Sendikanın kurduğu her türlü

işletme ve tesislerin çalışmalarını yürütür. Sendikanın her türlü çalışmalarını kanun hükümlerine göre düzenler (Ek 4).

Ayrıca, Yürütme Kuruluna dâhil bölüm başkanlıkları vardır. Bunlar, Öğretim İşleri Başkanlığı, Araştırma ve Sendikal İşler Başkanlığı, Tanıtma İlişkiler ve Yayın Başkanlığı ve Hukuk İşleri Başkanlığıdır.

Öğretim işleri başkanlığı beş bölüme ayrılmıştır. Bu bölümler, Bölgeler Bölümü, İlköğretim Bölümü, Ortaöğretim Bölümü, Yüksek Öğretim Bölümü ve Mesleki Öğretim Bölümüdür. Öğretim işleri Başkanlığının görevleri ve yetkileri incelendiğinde, Türkiye'nin bütün öğretim kademelerine ve bölümlerine ilişkin öğretim ve eğitim sorunlarının çözümü için gerekli görülen plan ve projeleri hazırlamak. Öğretim işleri Başkanlığının görevidir. Başkanlığın bir diğer görevi de ülkemizin ihtiyaçlarına uygun düşmeyen eğitim düzeninin 'devrim için eğitim' ilkesi yönünde değişimi için çaba harcamaktır. Başkanlığın sendika içindeki görevleri bunlarla da sınırlı değildir. Diğer görevleri, uygulanmakta olan öğretim programları, tüzük ve yönetmelik, kararname ve genelgelerin 'devrim için eğitim' ilkesine ters düşen yönetmeliklerinin işletilmemesi, yerlerine bu ilkeye uygun hükümlerin konmasını sağlamaktır (M 41, Ek 4).

Her derecedeki okullarda okutulmakta olan ders kitaplarının 'devrim için eğitim' ilkesi açısından eleştirisini yapıp tek kitap düzenine dönüşümünü hazırlamak ve okulların iş eğitimine yararlı araç ve gereçlerle donatılmasını sağlamak başkanlığın bir başka görevi olarak karşımıza çıkmaktadır. Son olarak, eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin gerçekleşmesi yönünde çabalar harcıyıp her bölgede aynı olanakların hazırlanması için uğraşmak ve üyelerin mesleki görgü ve bilgilerinin artırılması yolunda çözüm yolları aramak, onların özlük haklarının korunması ve geliştirilmesi için önerilerde bulunmak yine bu başkanlığın görevidir (M 41, Ek 4). Öğretim işleri başkanlığı bahsi geçen bu görevleri, Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütündeki kademelere karşılık kuracağı yardımcı sekreterlikler eliyle yürütür (M 42, Ek 4).

Araştırma ve Sendikal Eğitim Başkanlığı da beş bölüme ayrılmıştır. Bu bölümler, Sendikal Sorunlar Bölümü, Yurt Sorunları Bölümü, Eğitim Sorunları Bölümü, Öğretmen Sorunları Bölümü ve Sendikal Eğitim Bölümüdür. Bu başkanlık ise sendika da, sendikal sorunlar, yurt sorunları eğitim sorunları, öğretmen sorunları ve sendikal eğitim konularında tüzük ve çalışma programına uygun her türlü araştırma ve incelemeleri yapmakla görevlidir. Bütün bu konularda sendika açısından gerekli görülen istatistik bilgileri derlemek ve sendika çalışmalarını kapsayan bütün konularda yetkili uzman kişilere ve kurumlara bilimsel raporlar hazırlatmak, bu raporların yayınlanması için tanıtma-ilişkileri ve yayın başkanlığı ile işbirliği yapmakta yine bu başkanlığın sorumluluğundadır. Başkanlık

ayrıca, tüzük ve yönetmeliklerle kendisine verilen diğer görevleri yerine getirmekle de sorumludur (M 43, Ek 4).

Sendikanın organlarından Onur Kurulu ise, beş asil ve üç yedek üyeden meydana gelir. Kendi aralarından bir başkan seçer. Toplantılar başkanın çağrısı üzerine yapılır. Yürütme Kurulu ve Genel Yönetim Kurulunun havale ettiği işler ve kişiler hakkında gerekli soruşturmayı yaptıktan sonra karar alır ve bu kararını uygulamak üzere ilgili kurula bildirir. Şube Onur Kurullarınca verilen çıkarma kararlarını inceleyip sonuca bağlar. Şube Yönetim Kurulu üyeleri ile Genel Kurulca seçilen yöneticiler hakkında uyarma, kınama, kısa süreli çıkarma ve üyelikten çıkarma kararları ancak TÖS Onur Kurulunca verilebilir. Onur Kurulu'nun çıkarma kararı üzerine üyelik sıfatı düşer Ancak ilgililer çıkarma kararına Genel Kurulda itiraz edebilirler. Genel Kurul çıkarma kararını bozduğu takdirde üyelik hakları iade edilir (M 49, Ek 4).

Sendikanın bir başka organı olan, Bölgeler ve Bölge Temsilcileri sendika işlerinin daha kolay yürütülmesi için Türkiye'nin coğrafi koşullar ve ulaşım bağlarını göz önünde bulundurularak Karadeniz, Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu olmak üzere yedi bölgeye ayrılmıştır. Her bölgeye dâhil il ve ilçeler ile bölge merkezleri Yürütme Kurulunca saptanır. Genel Yönetim ve Yürütme Kurullarının ortak toplantısında Genel Yönetim Kurulu üyeleri arasından veya dışarıdan, temsil yeteneği ve genel durumuna göre seçilecek birer kişi bu bölgeler için Bölge Baş Temsilcisi olarak atanır. Bölgedeki diğer temsilcilerin sayısı ile bunların görev ve yetki alanlarını Yürütme Kurulu kararlaştırır (Ek 4).

Sendikanın son organı olan, Şubeler ve Şube Organlarıdır. Sendikanın şubeleri, sendika Genel Merkezine bağlıdır. Gerekli şartları taşıyanlar, Sendika Genel Merkezine başvurarak herhangi bir il ya da ilçede sendika şubesini kurma isteğinde bulunabilir. Bir il ya da ilçede, üye olma şartlarını taşıyan beş kişilik bir Müteşebbis Kurulu, sendikaya girmeye istekli en az on kişinin listesini bir müracaat yazısıyla birlikte sendika Genel Merkezine göndererek sendika şubesini kurma isteklerini bildirir. Yönetim Kurulu bu yazıyı aldıktan sonra gerekli incelemeyi yaparak Müteşebbis Kurula şube açma yetkisi verir. Aynı zamanda kurucu üye olan beş kişilik Müteşebbis Kurul, üyelerinin hizmet süresi beş yıldan az olamaz. Yeni açılan şubelerin ilk Genel Kurul toplantısı en geç bir yıl içinde yapılır. İlk Genel Kurul toplantısına kadar Müteşebbis Kurul Yönetim Kurulu görev ve yetkisini taşır. Şubeler, kendi olanakları içinde kalan derd ve sorunlarını kendileri sonuçlandırır. Fakat tüzük çerçevesi içinde bulunmasına rağmen kendi olanaklarını aşan konulardaki istek ve dileklerini Genel Merkeze bildirirler. Şubeler, tüzük hükümlerine uygun olarak Genel Merkezden gelen genelge, emir ve direktiflere uyarlar. Ödentilerden Genel Merkez payı olarak ayrılan kısmı her aybaşında ve bağlı belgeleriyle düzenli olarak Genel Merkeze

gönderirler. Yürütme Kurulu, çalışmalarını yeterli veya uyarlı bulmadığı Şube Yönetim Kurullarına işten el çektirir. Yerine görevlendirilecek geçici yönetim kurulu üç ay içinde şubeyi seçime götürür (M 52, Ek 4).

TÖS' ün gelirleri, üyelere alınarak ödentiler, yapacağı faaliyetlerden doğan gelirler bağıştan ibarettir (M 55, Ek 4). Her üye sendikaya ilk girişte, bir defaya mahsus olmak üzere on lira giriş ödentisi verir. Aylık ödenti beş liradır. Şube ödentisinin %60'ı Genel Merkeze gönderilir. Genel Merkez gereğinde şubeye yardımda bulunabilir. Genel merkez aylık gelirinin en az %10'unu biriktirme fonuna ayırır (M 56, Ek 4). Örgütün diğer gelir kaynaklarını da yayın, bağış, yardım, banka faizi, rozet ve tiyatro gelirleri oluşturmuştur. Sendikanın giderleri ise, kira, yönetici ve diğer personelin ücretleri, vergiler, üyelere yönelik yaptığı karşılıksız yardımlar, araştırma ve eğitim giderleri, temsil ve ağırlama, ulaşım, ilan ve reklam, mahkeme, noter ve demirbaşların alınması için harcanan birimler oluşturmuştur. (Ek, 4)

TÖS'ün 1965-1966 yıllarında 187.293.45 TL geliri 106.804.64 TL gideri olmuştur. 1966-1967 yıllarında, 1.011.154.86 TL gelir sağlayan sendikanın, 653.775.93 TL gideri olmuştur. 1967-1968 yıllarında ise, sendika 1.384.454.26 TL gelir sağlarken, 907.403.54 TL gideri olmuştur. 1968-1969 yıllarında 1.185.233.80 TL gelir sağlayan sendika, 809.368.59 TL gideri olmuştur. TÖS' ün son dönemdeki gelir ve gider durumuna ilişkin gerekli bilgiler bulunamamıştır. TÖS, TÖB-DER'in kuruluşunda 680.000 T.L. yardım yapmıştır (Akgöl, 1981).

4. 2. 7. Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası

4. 2. 7. 1. Kuruluşu

Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası 12 Temmuz 1965 günü Ankara'da kurulmuştur (Orhan,2001). Sendikanın kısa adı Türkiye-İlksen'dir. İşareti kitap üstünde meşaledir. (M 1, Ek 5) Sendikayı Ankara'da otuz aşkın eğitimci kurmuştur (Durmuş, 2007). Ankara'da kurulan sendikanın kurucuları, Salim Erdem (Başkan), Kenan Keleş (Genel Sekreter), İsmail Başbuğ, Musa Alp, Zeki İnce, Halit Polat, Gafur Tanyol, Kazım Akyüz, Kemal Keleş, Dadaş Atbaş, Celal Başer, Nermin Taşkın, Kemal Celik ve Sami Tufan'dır (Güvenç, 2008).

İstanbul İlkokul Öğretmenleri Sendikası da 16 Ağustos 1965'te kurulmuştur. Durmuş eserinde, İstanbul İlkokul Öğretmenleri Sendikasının kuruluş tarihi olarak, 23 Ağustos 1965'i vermektedir. Sendika Başkanı, Erol Yalçın, İkinci Başkan, Necati Köyoğlu, Genel Sekreter Hüseyin Dolun, Sayman Burhanettin Rikhay, Veznedarlığa Kemal Köktürk getirilmiştir (Milliyet, 17.08.1965).

Kurulan bu iki sendikanın ardından birçok il ve ilçe merkezinde ilkokul öğretmen sendikalarının kurulması yönünde eğilimler ve girişimler ortaya çıkmış ve bu durum, ilkokul öğretmenlerinin sendikalaşmasında yerellik olgusunu ve federatif örgütlenme gereksinimini gündeme getirmiştir. Bu doğrultuda federasyon çatısı altında toplanma gereksinimi Ankara ve İstanbul İlkokul Öğretmenleri Birliğini yakınlaştırmış ve nihayet Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikaları Federasyonu TİÖSF 20 Haziran 1966 Ankara'da kurulmuştur. TİÖSF'nin Genel Başkanlığına Salim Erdem seçilmiş ancak Erdem'in kısa bir süre sonra Genel Başkanlığı bırakması üzerine, Genel Başkanlığa Kenan Keleş seçilmiştir (Durmuş, 2007).

Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikalarını birinci Genel Kurul toplantısı, 27 ilden gelen delegeler ile 13-14 Temmuz 1967 de Ankara'da yapılmıştır. Bu Genel Kurul toplantısında Genel Başkanlığa Kenan Keleş, Genel Sekreterliğe Halil Polat, Genel Sekreter Yardımcılığına, Dadaş Atbaş, Yürütme Kuruluna Belkıs Bozoğlu, İsmail Başbuğ, Zeki İnce ve İsmail Karabeyoğlu seçilmiştir (Güvenç, 2008).

Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikalarının 2. Genel kurul toplantısı İstanbul Aksaray da İstanbul Öğretmenler Derneği toplantı salonunda gerçekleşmiştir. (Milliyet, 23.07.1968). Yapılan 2. Genel kurul toplantısında Genel Başkan tekrar Kenan Keleş seçilirken, Yürütme Kuruluna Dadaş Atbaş, İsmail Karabeyoğlu, Zeki İnce ve Ali Ayhan seçilmiştir (Milliyet, 27.07.1968).

TİÖSF'nin 5 Temmuz 1969 de Trabzon da toplanan olaylı 3. Olağan Genel Kurulunda, Genel Başkan Keleş sendikanın bilincimizin temellini kademe sendikacılığı teşkil ediyor diyerek, yeni bir yönetim anlayışının benimseneceğini ilan etmiştir. (Durmuş, 2007) Aynı zamanda bu kongrede tüzük değişikliğiyle örgütün adı Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası olarak değiştirilmiştir (M 1, Ek 5). Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikalarının 1969'daki tüzüğünün geçici maddelerinde de Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikaları Federasyonuna bağlı bütün sendikalar, 1 Ocak 1970 tarihine kadar kongrelerini yaparak Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikasına katılma hususunda kongre kararı alacaklardır. Bu tarihten sonra federasyon tüzüğü yürürlükten kalkacaktır. Ve bu tüzük yürürlüğe girecektir (Geçici, M 4, Ek 5). Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikaları Federasyonu'nun maddeleri 1 Ocak 1970 tarihinde Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikasına devredilmiş olacak (Geçici M 6, Ek 5). Böylece TİÖSF'nin varlığı son bulmuştur.

Ayrıca Trabzon da yapılan 3. Genel Kurul toplantısında Bursa ve Aydın il sendikaları federasyondan çıkartılmıştır. Çıkartılma nedenleri Büyük Eğitim Yürüyüşüne karşı çıkmaları ve eylemi kırıci davranışlar göstermeleri olmuştur. Bursa ve Aydın il sendikaları karara tepki göstermişlerse de Genel Kurulca itibar görmemiştir (Milliyet, 07.07.1969).

Ayrıca, Erzincan İlkokul Öğretmenler Sendikası, İLKSEN'e katılmamış ve yerel öğretmen sendikası olarak çalışmalarına devam etmiştir (Acuner, 1994).

İlkokul Öğretmen Sendikalarının birleşmesinden doğan TİÖSF'in 1968 de 40 il ve 198 ilçede toplamda 30.000 üyeye (Acuner, 1994 Orhan, 2001) 1971 yılında 212 şube 49700 üyeye ulaşmış olduğu da iddia edilmektedir (Cerev, 2013).

Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikaları Federasyon'un ana prensip ve görüşlerini, İlkokul Öğretmenleri Derneği yayın organı olan İkin Sesinde Mayıs 1966 yılında şu şekilde dile getirilmiştir. Türkiye İlkokul Öğretmen sendikaları federasyonu Atatürk ilkelerine bağlı ve devrimlerin savunucusu olma misyonunu üstlenmiştir. Bu doğrultuda, tüm ulusun malı olan Milliyetçilik gibi kutsal bir kavramın perdesi arkasında çıkar oyunu oynayan ve öğretmenleri gerçek anlamda parçaladığına inandığı Milliyetçi Öğretmenler Birliğinin de karşısındadır. İşveren temsilcileri ile aynı sendikada bulunduğu sürece İlkokul Öğretmenlerinin çıkarlarının korunamayacağına inanır. Bu da İlkokul Öğretmenleri Sendikasının kademe sendikacılık anlayışının aslında temelidir. İlkokul Öğretmenleri Sendikasına göre 624 sayılı devlet personel sendikaları yasasının metnine, ruhuna ve esprisine uygun olan kademe sendikacılığını öngörmektedir. Bu sebeple de karma sendikalaşmanın karşındadır. Kurulacak kademe sendikaların konfederasyonda birleşmesini en doğru kuruluş yolu kabul eder. İlkokul Öğretmenleri Sendikasının menşe farkı gözetmeksizin tüm ilkokul öğretmenlerini bir çatı altında toplamaya çalışır. Siyasetle uğraşanlara kapısı kapalıdır, Denilmektedir (Güvenç, 2008).

İLKSEN'nin etkinliklerine 12 Mart 1971 darbesi sonrasında Memurların sendikal haklarının kaldırılması üzerine son verilmiştir (Durmuş, 2007). Kapanan örgütün üyeleri, yeni dönemde Türk Devrimci Öğretmenler Birliğini kurmuştur (Acuner, 1994).

Türkiye ilkokul öğretmenleri sendikasının amacı sendikanın tüzüğüne göre; Sendikanın anayasamızdaki sosyal, ekonomik ve kültürel haklardan kuvvet aldığı belirtilmiştir. Sendika, insan hakları temellerine dayanan milli demokratik, laik ve sosyal-hukuk devleti içinde Türk Milli Eğitimine, Atatürk ilkeleri ışığında görev yapacağı da belirtilen bir başka husustur. Eğitim mesleğinin gelişmesine, bu meslekte görev yapan ilkokul öğretmenlerinin ekonomik, hukuki ve sosyal, kültürel hak ve çıkarlarının korunup sağlanmasına ilişkin genel yurt sorunlarının çözülmesinde, ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak ise, sendikanın kendine görev saydığı durumlardandır. Eğitim mesleğinin, çağdaş eğitim-öğretim ilkeleri, ilkokul öğretmenlerinin mesleğe ilişkin hak ve ödevleri, yurt çıkarları, insan hakları ve ilgili Anayasa hükümleri yönünden gelişmesine çalışmak yine sendikanın kendini sorumlu hissettiği bir başka amacdır (M 3, Ek 5). Sendika tüzüğünün 3. maddesinde belirttiği bu amaçlar çerçevesinde, sendikanın yapacağı işleri şu şekilde sıralamıştır:

1. İlkokul öğretmenliğinin meslek olduğunu topluma kabul ettirmek için etkin bir şekilde çaba göstermek.
2. İlkokul öğretmenliğini meslek edinmek isteyenlerin çevrelerine her yönde ışık tutarak genel kültüre, özellikle mesleki bilgi ve beceriye, öğretmenlik formasyonuna sahip kişiler olmalarını sağlamaya çalışmak.
3. İlkokul öğretmenleri arasında çıkış ayrılığı gözetmeksizin birleşme ve dayanışmayı sağlamak.
4. Üyelerin geleceğe güvenle bakmalarını sağlayacak, sosyal güvenlik sistemini kurmak ve üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak.
5. Üyelerinin ve aile bireylerinin beden, ruh sağlığını, mesleki yönden gelişmelerini sağlamak ve her türlü haklarını korumak.
6. İlkokul öğretmenliği mesleğini, toplumun en üst değerlerinden biri haline getirmek amacıyla her türlü çabayı göstermek.
7. İlkokul öğretmenlerinin çocuklarının ileri öğrenimlerini sağlamak amacıyla ve mali gücü oranında gerekli kuruluşları açmak ve şubelerin kuracakları bu gibi kuruluşların kökleşmesini desteklemek.
8. İlkokul öğretmenlerinin hakları ile ilgili konuları incelemek ve ilgili kurumlara teklifte bulunmak.
9. Öğretim kurumlarının, özellikle ilköğretim kurumlarının, binalarının ve eğitim-öğretim hizmetlerinin verimliliği esas alınarak bu konuda görüşlerini bildirmek.
10. Üyelerin haklarını korunmasında, üyenin isteği üzerine hukuki yardımda bulunmak. Bu amaçla yeteri kadar, özel anlaşma ile hukuk müşavirleri bulundurmak ve hukuk büroları açmak.
11. Üyelerin konut sahibi olmaları yönünden yardımcı olmak.
12. Bağlı şubelerin kredi ve tüketim kooperatifleri kurmak yolundaki çabalarını desteklemek.
13. Eğitim meselelerinin gelişmesinde, bu meslekte hizmet görenlerin ekonomik, sosyal ve kültürel hak ve çıkarlarının korunup çoğalmasında rolü bulunan, genel yurt sorunlarının çözümlenmesi amacı ile ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak üzere basın toplantıları, konferanslar, açık oturumlar düzenlemek, yayınlar yapmak, diğer kamu personeli sendikaları ile yasaların tanıdığı olanaklar içerisinde ortaklaşa eylemlerde bulunmak.
14. Sendika, üyelerinin çocukları için (özel eğitimine göre) bağlı şubelerin bünyesinde kreşler, emekli üyeleri için ihtiyarlık yurtları ve pansiyonları açma çabalarını desteklemek.

15. Ölen üyelerin ve sel, yangın deprem gibi tabii afetlere uğrayanlar için (özel yönetmeliğe göre) yardım fonu tesis etmek.
16. Kuruluş amacına ve çalışma alanına uygun olarak yayınlarda bulunmak, bu amaçla tesisler kurmak.
17. Amaçlarını gerçekleştirmesi yönünde her türlü taşınır ve taşınmaz mallar edinmek.
18. Adli ve idari işlemler yüzünden dara düşen üyelerine (özel yönetmeliğe göre) karşılıklı, karşılıksız maddi yardımlarda bulunmak.
19. Üyelerin ortak hak ve çıkarlarının izlenmesinde veya hukuki yardımın gerekli olduğu durumlarda üyelerini ve mirasçılarını, idari ve kazai her çeşit ve derecedeki merciler önünde temsil etmek, ettirmek, dava açmak ve açılan davalarda husumette ehil olmak.
20. Sendikal çalışmalardan dolayı zarara uğrayan üyelerinin geçim güvenliklerini sürekli olarak sağlamak.
21. Üyelerinin ve yakınlarının boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve yararlı şekilde geçirmeleri için özel yönetmeliklere göre dinlenme yerleri, spor alanları, kamplar ve kitaplıklar kurmak
22. Devlet Personel Dairesi'nin ilgili kurulunda üyelerini temsil etmek.
23. Kademe sendikacılığının gelişmesi amacıyla kurslar, seminerler düzenlemek, okullar açmak, elemanlar yetiştirmek.
24. Anayasanın, devlet personeli sendikaları için tanıdığı hakların tümü ile alınmasına çalışmak.
25. Bu işleri yapabilmek için ihtiyaca göre iş bölümleri kurmak, yönetmelikler, içtüzükler hazırlamak (M 4, Ek 5).

4. 2. 7. 2. Örgütsel yapı

Sendikanın üye kabulü, sendika organları, organların görev yetki ve sorumlulukları ve sendikanın gelir giderleri hakkında bilgi verilecektir.

Sendikaya üye olmak isteyenlerde aranan nitelikler sendika tüzüğünde, ilkokul öğretmenliği sıfatını kazanmış olup Milli Eğitim örgütünün çeşitli yerlerinde eğitim hizmeti görenler. İlkokul öğretmenliğinden emekli olanlarla, eğitimci. İlkokul öğretmenliği sıfatını kazanmış olup da başka kamu hizmetlerinde çalışanlar. Tüzüğündeki a, b ve c fıkralarındaki özelliklere sahip iken emekliye ayrılmış olup da halen emeklilikten başka kanuni veya akdi statü içinde bulunmayanlar olarak belirlenmiştir (M 5, Ek 5). Ayrıca, Ulusal ölçekte örgütlenmeyi amaçlamış ve salt ilkokul öğretmenlerini üyeliğe kabul edip örgütlemeyi öngördüğünden Devlet Personel Sendikaları Kanununun da olanak tanıdığı

kesimsel çıkarlara denk düşen bir kademe kesim sendikası niteliği taşımaktadır (Durmuş, 2007).

Sendika üyeliğinin düşmesi ve sendika üyeliğinden çıkarma ise, tüzüğün 9 ve 12. maddeleri arasında belirtilmiştir. Sendikayı yıkıcı faaliyette bulunanlar, tüzüğe ve buna bağlı yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler, Şube Yönetim Kurulunun önerisi ile Şube Onur Kurulunca üyelikten çıkarılırlar. Şube Onur Kurullarının verdiği çıkarma kararı Türkiye İLKSEN Onur Kurulunca, itiraza ihtiyaç olmaksızın, incelenerek onaylanır veya reddedilir. Şube Yönetim Kurulu üyeleri ile Türkiye İLKSEN Genel Kurulunca seçilen yöneticiler hakkında Türkiye İLKSEN Onur Kurulu karar verebilir (Ek 5). Milliyetçi Öğretmenler Birliğinden farklı olarak, üyelikten çıkarma kararlarına karşı TÖS'te olduğu gibi üyelerin Genel Kurulda itiraz hakları vardır. Milliyetçi Öğretmenler Birliği tüzüğünde üyelere itiraz hakkı vermemiştir.

Sendika, sekiz organdan oluşur. Bu sekiz organ, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Yürütme Kurulu, Denetleme Kurulu, Onur Kurulu, Temsilciler, Şubeler ve Şube Organları, son olarak Uzmanlık Kollarıdır (M 13, Ek 5). Sendikanın organları ve bu organların yetki ve görevleri şunlardır:

Genel Kurul sendikanın en yetkili organıdır ve Genel Kurul olağan olarak iki yılda bir toplanmasına rağmen Yönetim Kurulu kararı ile veya şubelerin 1/5'inin yazılı istekleri ile en geç iki ay içinde yürütme kurulunca olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Seçilmiş ve tabii delegelerden oluşur. Her şubenin Genel Kurulu 200 üyeye kadar 1 tane 400 üyeye kadar 2 tane 800 üyeye kadar 3 tane 1600 'den fazla olanlar 5 tane delege seçer. Delegeler en geç toplantı tarihinden on beş gün önce şube Genel Kurullarınca seçilirler, seçilenler seçilmiş delegelerdir. Tabii delegeler ise; Yürütme Kurulu, Yönetim Kurulu, Onur Kurulu ve Denetleme Kurulu üyeleri, Genel Kurulun üyeleri tabii delegeleridir. Sendika temsilcileri Genel Kurul toplantılarına katılırlar; söz alma hakları vardır fakat delege olmadıkları takdirde oy verme hakları yoktur. Genel Kurulda fesih ve tüzük değişikliği hariç olmak üzere kararlar salt çoğunlukla alınır. Genel Kurul, Başkanlık Divanı ve komisyon seçimleri dışındaki seçimler, gizli oyla yapılır. Genel Kurul Başkanlık Divanı ise; Yürütme, Yönetim, Denetleme ve Onur Kurulu üyeleri dışında kalan Genel Kurul üyeleri arasından, açık oyla seçilen bir başkan, bir başkan yardımcısı, dört yazmandan kurulur (Ek 5).

Genel Kurul, sendikayı ilgilendiren bütün sorunları eleştirip karara bağlamakla görevlidir. Çalışma raporlarını incelemek, yürütme, yönetim ve denetleme kurullarını aklamak veya haklarında dava açmaya karar vermek ise kurulun görevlerinden bir diğeridir. Kurulun bir diğer görevi ise, sendikadan çıkarılan üyelerin itirazlarını karara bağlamaktır. Yurt içi ve yurt dışı benzeri kuruluşlarla iş birliğine karar vermek ve tüzük değişikliği yapmak yine kurulun sorumluluğundadır. Kurul, tüzük amaçları içine giren yeni

örgütler, işletmeler kurulmasına veya lağvına karar verme yetkisine de sahiptir. Kurul, Yürütme, Yönetim, Denetleme ve Onur Kurulu üyelerini seçme ve sendikanın feshine karar verme yetkisine de sahiptir. Son olarak bütçeyi kabul etmekte genel kurulun yetki alanındadır (M 24, Ek 5).

Yönetim Kurulu ikinci derecede yetkili karar organıdır. Seçilmiş ve tabii üyelerden kurulur. Genel Kurul, Yönetim Kuruluna iki yıl için 24 asil 10 yedek üye seçer seçilenler kurulun seçilmiş üyeleridir. Ayrıca Genel Başkan tek dereceli olarak Genel Kurulca seçilir. Yürütme Kurulu üyeleri de tabii üyelerdir. Yönetim Kuruluna, Sendika Genel Başkanı başkanlık eder. Bulunmadığı zaman bu görev ikinci başkana aittir. Yönetim Kurulu, Genel Başkan veya ikinci başkanın başkanlığında altı ayda bir defa olarak toplanır. Yönetim Kurulu, Genel Başkan isteği Yürütme Kurulu kararı veya kendi üyelerinin 1/3'nün yazılı isteği üzerine, en geç bir ay içinde genel başkan tarafından olağanüstü toplantıya çağırılır (Ek 5).

Yönetim Kurulu, Genel Kurul toplantısından sonra derhal Yürütme Kurulu ile birlikte toplanır. Yürütme Kurulu üyeleri arasından ikinci başkanı seçer. Yürütme Kurulu ile birlikte, altı aylık çalışmaları gözden geçirir. Tüzük, kanun hükümleri ve Genel Kurulun direktifleri içinde yeni kararlar alır. Bütçeyi hazırlar ve bütçede aktarmalar yapabilir. Kurul, yöneticilerin alacağı aylık ücret, oturum hakkı, yolluk ve zaruri masraflar saptar. Her türlü işleme ve tesislerin kurulmasına karar verir ve bunların statülerini hazırlar. Hizmet ve uzmanlık kolları kurar ve bunların çalışma şeklini saptar. Sendika memur ve hizmetleri için kadro cetvelleri yapar. Açılan ya da kapatılan şubeler hakkında Yürütme Kurulunca alınan kararları onaylar. Sendika tüzüğü geliştirir ve Genel Kurulu onayına sunar. Sendika işlerini düzenleyen yönetmelikleri yapar. Zorlayıcı sebepler dolayısıyla Genel Kurul'un toplanmadığı hallerde, sendikanın feshi ve tüzük değişikliği dışında, bütün kararları alabilir. Tüzüğün diğer maddelerini kendisine yüklediği görevleri yerine getirir. Yönetim kurulu bu yetkileri Yürütme Kurulu eliyle kullanır (Ek 5).

Yürütme Kurulu, sendikanın en yüksek yürütme organıdır. Genel Kurulun Ankara merkezinde görevi sendika üyeleri arasından iki yıl için seçileceği bir Genel Başkan, dört asil üç yedek üyeden meydana gelir. Yürütme Kurulu, kendi arasında iş bölümü yaparak ikinci başkan genel sekreter, genel sekreter yardımcısı ve genel sayman seçilir. Genel Başkan, Yürütme Kurulunda da başkandır. Bulunmadığı zamanlarda, Yürütme Kuruluna ikinci başkan başkanlık eder. Onun bulunmadığı zamanlarda, Yürütme Kurulu genel sekreter başkanlığında toplanır. Yürütme Kurulu, haftanın iki belli gününde, çağrıya gerek olmaksızın olağan olarak toplanır. Gündem genel sekreterlikçe hazırlanır. Üyelerin 1/3'nün yazılı olarak istedikleri hususlar gündeme konur. Toplantılar yarıdan bir fazla üyenin

iştirakiyle yapılabilir. Karar salt çoğunlukla alınır. Oyların eşit olması halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Yürütme Kurulu, tüzük hükümlerini, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu kararlarını uygulamakla görevlidir. Şubeler açar zorunlu nedenler olursa şube kapatılmasına karar verebilir. Sendika temsilcilerini seçmek yine kurulun görevlerindedir. İhtiyaca ve Yönetim Kurulunca düzenlenen kadro cetvellerine göre sendikaya memur ve hizmetli alır. Her türlü satın alma, satma ve masraf işlemlerini yapar. Bütçeyi, çalışma programlarını, yönetmelik ve statüleri, her çeşit önerileri hazırlayıp yönetim kuruluna sunar. Her türlü kurumlara ve şahıslara karşı sendikayı temsil eder. Sendikanın kurduğu her türlü işletme ve tesislerin çalışmalarını yürütür. Son olarak da sendikanın her türlü çalışmalarını kanun hükümlerine göre düzenler (M 30, Ek 5).

Denetleme Kurulu üç asil üç yedek üyeden kurulur. Denetleme Kurulu, Yönetim Kurulu ve Genel Kurul toplantılarında belli olmayan zamanlarda ve en geç altı ayda bir, kendi arasında seçeceği bir başkanın çağrısı üzerine, sendikanın bütün işlerini, hesaplarını ve amaçları üzerindeki çalışmalarını denetler. Raporlarını yönetim kuruluna verir. Bu raporlar ve son rapor, tümüyle Genel Kurula sunulur. Altı aylık Denetleme Kurulu raporları, Yürütme Kurulunca sendika şubelerine duyurulur. Denetleme Kurulu, Yönetim Kurulu kararı ile sendika şubelerini denetleyebilir. Sendikanın bütün kayıt ve hesapları her zaman için Denetleme Kuruluna açıktır. Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulunun raporlarını inceler ve gerekli hallerde bu raporlar üzerinde bir karar alır (M 35, Ek 5).

Onur Kurulu, beş asil üç yedek üyeden kurulur. Kendi aralarında bir başkan seçer, toplantılar başkanın çağrısı üzerine yapılır. Onur Kurulu, Yürütme Kurulu ve Yönetim Kurulunun havale ettiği işler ve kişiler hakkında gerekli soruşturmayı yaptıktan sonra karar alır ve kararını uygulamak üzere ilgili kurula bildirir. Şube Onur Kurulunca verilen çıkarma kararlarını inceleyip sonuca bağlar. Şube Yönetim Kurulu üyeleri ile Genel Kurula seçilen yöneticiler hakkında uyarma, kınama, kısa süreli çıkarma ve üyelikten çıkarma kararları ancak Türkiye İLKSEN Onur Kurulunca verilebilir. Onur Kurulunun çıkarma kararı üzerine üyelik sıfatı düşer. İlgililer çıkarma kararına Genel Kurulda itiraz edebilirler. Genel Kurul çıkarma kararını bozduğu takdirde üyelik hakları geri verilir (M 36, Ek 6).

Temsilciler ise, Yürütme Kurulu, gerekli gördüğü yerlere dışarıdan veya Yönetim Kurulu üyeleri arasından, gerektiği kadar temsilci atar (M 36, Ek 5).

Şubeler, gerekli nitelikleri taşıyanlar, Sendika Genel Merkezine başvurarak herhangi bir ilçe ve bucakta sendika şubesi kurma isteğinde bulunabilir. Bir il, ilçe ve bucakta, üye olabilmek niteliklerini taşıyan beş kişilik bir müteşebbis kurul sendikaya girmeye istekli en az 15 kişinin listesini bir müracaat yazısıyla birlikte sendika genel merkezine göndererek sendika şubesini kurmak istediklerini bildirir. Yürütme Kurulu bu yazıyı aldıktan sonra,

gerekli incelemeyi yapar, Mütешеbbis Kurula şube açma yetkisini verir. Aynı zamanda kurucu üye olan beş kişilik Mütешеbbis Kurul üyelerinin hizmet süresi beş yıldan az olmaz.

Yeni açılan şubelerin ilk Genel Kurul toplantısı, en geç bir yıl içinde yapılır. İlk Genel Kurul toplantısına kadar Mütешеbbis Kurul, Yönetim Kurulu görev ve yetkisini taşır.

Sendika şubeleri, Sendika Genel Merkezine bağlıdır. Şubeler sendika tüzüğü çerçevesindeki istek ve dileklerini Genel Merkeze bildirirler. Şubelerin çalışmaları ve organları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir (M 38, Ek 5).

4. 2. 8. İstanbul İlköğretim Okullarını Bitirenler Yardım Derneği

Dernek İstanbul ilk öğretmen okullarına katkıda bulunmak ve okullardan mezun olanları izleyerek onlara yardımcı olmak için 1965 yılında, İstanbul'da kurulmuştur (Acuner, 1994).

Dernek kurucuları ve geçici Yönetim Kurulu, Dernek Başkanı, Muhuttin Akdik, (1900 İstanbul doğumlu, (M.E.B Başmüfettişi) As Başkan, İhsan Cebecioğlu, (1892 Kemaliye doğumlu, emekli öğretmen) Sekreter, Fahrettin Eraslan (1901, Bursa doğumlu, ışık lisesi büro sefi) Muhasip, Kamil Bora (1900 İstanbul doğumlu, emekli öğretmen) Veznedar, İsmet Öktem (1900 Muğla doğumlu, Hergün Gazetesi veznedarı) Üye, Sait Önel (1903, İzmir doğumlu, Işık Lisesi Müdürü) Durrisemin Tanrıkulu (1921 İstanbul doğumlu, Gazi Mustafa Kemal İlk Okulu öğretmeni) Üye, Saffet Rona (1893 Sürmene doğumlu, belediye meclis üyesi) Üye, Sadı Arseven (1901 İstanbul doğumlu avukat) Kurucu ve üyelere, derneğin belli bir yaş üstündeki, farklı meslek guruplarından bireylerin kurduğu görülmektedir (Orhan, 2001).

Derneğin amacı dernek tüzüğünün 3. Maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir:

Üyeleri arasında tanışma ve dayanışmayı sağlamak. İstanbul ilköğretim okullarının eğitim, öğretim bakımından maddi ve manevi gelişmesine destek olmak. Yurdun çeşitli bölgelerinde görev almış olan başarılı vazife görmelerine yardımcı olmak olarak belirtilmiştir (Orhan, 2001).

Belirlenen bu amaçlar doğrultusunda dernek, meslek amaçlı toplantılar, konferanslar, tartışma, münazara, sergi, gezi, okulun yıl dönümü, anma, mezunlar toplantısı, yardım kermesleri, konser gibi faaliyetlerinde bulunduğunu öngörmekteyiz.

Derneğin üye kayıtları 10 liradır ve dernek diğer örgütlerde olduğu gibi, kermes, yardım çayları, bağışlar, balolar ve üye aidatları gibi gelirlere sahiptir (Orhan, 2001).

4. 2. 9. Beden Eğitimi Öğretmenler Derneği

Dernek her kademedede görev yapan beden eğitimi öğretmenlerini bir çatı altında toplama düşüncesiyle 1965 yılında kurulmuştur (Orhan, 2001). 1965 yılında ilk, orta ve yükseköğretim beden eğitimi öğretmenlerinden oluşan iki bin üye ile 1980 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüştür (Acuner, 1994).

Beden Eğitimi Öğretmenleri Derneği, beden eğitimi öğretmenleri arasında manevi dayanışma, kuvvetli bir meslek bağlılığı meydana getirmek, sosyal bağları kuvvetlendirmek, ilmi ve mesleki toplantılar tertiplemek, araştırmalarda bulunmak, üyeleri de araştırmalara teşvik etmek. Üyelerinin mesleki gelişimi için yurt içi ve yurt dışı geziler tertiplemek (Orhan, 2001). Üyelerine hizmet içi eğitim olanağı açmak, üyelerinin yasal haklarını korumak, mesleki araştırmaları desteklemek, üyelerine uygun koşullarda kredi ve ek sigorta sağlamak, mesleki yayın yapmak. Amacıyla kurulmuştur (Acuner, 1994).

4. 2. 10. Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası

4. 2. 10. 1. Kuruluşu

Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası, kısa adıyla TÛTÖS 3 Nisan 1966 'da merkezi Ankara olmak üzere kurulmuş bir öğretmen sendikasıdır (M,1-2 Ek,6). Sendika, TÖDMF' ye federe olan Teknik Öğretmen Okullarını Bitirenler Derneğinin sendikalaşma çalışmaları sonucu kurulmuştur (Durmuş,2004).

Sendikanın ilk kurucuları çoğu öğretmen, otuz sekiz kişidir. Kurucuların meslekleriyle ilgili ayrıntılı bilgi ekte verilmekle birlikte isimleri sırasıyla; 1.İlhan Akhun, 2.Güneri Akker, 3.Mustafa Arıslı, 4.Şevki Bayvas, 5.Rıza Cabbar, 6. Hikmet Coşkun, 7. Mümin Çamlıbel, 8.Halis Çetinkaya, 9.İsmet Daniş, 10 Tuncay Denerul, 11.Kemal Dinçer, 12. Şükrü Doğanca, 13.İlyas Emiroğlu, 14.Ali Erdoğan, 15. Mevlüt Ertuğrul, 16. Ziya Filizer, 18. M. Ali Işıksoylu, 19. Nihat İlgin, 20. Sezai Köksal, 21.Hüsamettin Kunter, 22.Nail Kuterdem, 23. Ali Mutlu, 24.Hidayet Nuro, 25.N. Kemal Öğütçen, 26. Nuri Özkan, 27. Hasan Öztan, 28.İbrahim Paro, 29.Süleyman Sarıdoğan, 30.Temel Şener, 31.İsmail Şengel, 32.Nebile Tilev, 33. Neşe Tezan, 34. Necati Uğuz, 35.Sezai Yalçın, 36. Ganime Yaşar, 37. Fahri Zorlu ve son olarak, 38. M. Emin Zorkun'dur (M 44, Ek 6).

TÛTÖS'ün Amacı, Sendika tüzüğünde belirttiği üzere, üç temel amaç belirlemiştir. Bu belirlediği amaçlardan birincisi, Teknik eğitim ve endüstri alanında çalışanların özellikle üyelerinin ekonomik, hukuki ve sosyal, kültürel hak ve çıkarlarını korumak ve sağlamak ve teknik kademedeki yerlerinin tespitine uğraşmaktır. Belirttiği bu amacını gerçekleştirmek için de devletin kanun ve yasa maddeleriyle çalışanlara sunduğu imkânları sendika üyeleri için en iyi şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla çaba göstermeyi kendine görev

edinmiştir. Personel hukuku ile ilgili konularda uğradıkları haksızlıklar yüzünden dara düşen sendika üyeleri ile bunların yakınlarına özel yönetmeliğe göre karşılıklı karşılıksız maddi yardımda bulunmaya da kendisini sorumlu hissetmiştir. Ayrıca üyelerin hukuki yardıma ihtiyacı olduğu hallerinde, üyelerine ve mirasçılara, gerek idari gerekse kazai her türlü ve derecedeki merciler önünde temsil etmek ve ettirmeyi de belirlediği amaç doğrultusunda kendine ilke edinmiştir. Üyelerinin haksızlıklara uğraması durumunda dava açmak ve bu münasebetle açtığı davadan dolayı üyesinin yanında yer almak, üyelerinin ortak hak ve çıkarlarının takibinde de aynı işi yapmak ise bir başka görevidir.

Öğretmenlerin o dönemde de ekonomik beklentileri tam karşılanamadığından sendikada, üyeleri için tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri, kurmak ya da kurulmasına yardım etmek ve üyeleri için yardımlaşma sandıkları kurmak, üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak, üyelerin çocukları için kreşler, yuvalar, öğrenci yurtları kurmak, emekli üyeler için de ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak gibi üyelerinin ekonomilerine destek olacak hayat standartlarını yükseltecek girişimlerde bulunmak sendikanın bir başka taahhüdü olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde dahi teknik öğretmenlerin statü ve unvan sıkıntısı çektiği düşünülürse dönemde sendikanın, sendika üyelerinin eğitim ve teknik kademedeki yerleri ile hak, unvan, yetki ve görevlerinin tespitine çalışmayı amaçlaması ise dönemden bugüne kadar, bu konu ile alakalı gerekli adımların atılmadığının bir göstergesi sayılabilir.

Sendika sadece maddi veya hukuki manada üyelerinin yanında olmayı taahhüt etmemiş ayrıca üyeleri ve meslek yararı için kitap dergi ve gazete yayınlamak gibi eğitici, üyelerinin ve yakınlarının boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlık için kar amacı gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri, spor alanları ve parklar gibi dinlendirici faaliyetleri de kendine görev edinmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda taşınmaz mallar satın alarak veya yaparak üyelerinin hizmetine sunmayı da amaçladığı tüzüğünden anlaşılmaktadır (M 4, Bölüm 1, Ek, 6).

Sendikanın temel amaçlarından ikincisi, eğitim öğretimin ve mesleğin gelişmesi ile alakalıdır. Bu ölçüde tüzüğünün 3. Maddesinin 2. Bölümünde şu şekilde belirtilmiştir; Eğitim mesleğinin çağdaş eğitim öğretim ilkeleri, öğretmenin mesleğe ilişkin hak ve ödevleri, yurt çıkarları, insan hakları ve T.C.Anayasası hükümleri yönünde gelişmesine mesleki ve teknik öğretim ilkelerinin yurt gerçeklerinin ışığı altında çağdaş bilim ve tekniğin gerçeklerine göre düzenlenmesi yönünde çaba göstermek olarak ifade edilmiştir. hedeflenen bu amaç doğrultusunda sendika üyelerinin mesleki bilgilerini ve yeterliliklerini, genel kültürlerini geliştirmek amacı ile konferanslar, seminerler ve kurslar düzenlemek, benzeri etkinliklerde bulunmak gibi faaliyetlerini gündeminde bulundurmuştur.

Teknik öğretmenlerin iş güvenliğinin göz ardı edilemeyecek önemli bir husus olduğundan sendika bir başka faaliyet olarak ise bu konuya eğilmiştir. Tüzüğünde bu konu ile alakalı, iş yerlerinin hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konular için bu konularla alakalı iyileşmeler sağlamak, tekliflerde bulunmak, üyeler ve eğitim hizmetleri yararına sonuçlar sağlanmasına çalışmak. Kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında incelemeler yapmak, görüşlerinin kabulüne uygulanmasına çalışmak Sendikanın kendini sorumlu saydığı bir başka alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çağdaş eğitim öğretim ve özellikle mesleki ve teknik öğretim ilkelerine, üyelerine meslekle ilişkin yurt çıkarlarına insan haklarına ve anayasa ilkelerine aykırı davranış ve uygulamalar karşısında önleyici çabalarda bulunmak. Eğitim mesleğinin, çağdaş eğitim öğretim ilkeleri, teknik öğretimin ve elemanlarının hak ve ödevleri, yurt gelecekleri, insan hak ve anayasa hükümleri yönünde daima gelişebilmesi için incelemeler yapmak. Yaptığı bu incelemeler sonucu teklifler hazırlamak bu teklifleri ilgili kurumlara ve kamuoyuna kabul ettirmeye çalışmak sendikanın belirlemiş olduğu ikinci amaç doğrultusunda faaliyetlerde bulunacağı bir başka mesele olarak sendikaca değerlendirilmektedir.

Sendikanın tüzüğünde belirlediği son amaç ise; Eğitim mesleğinin gelişmesine; sendika üyelerinin ekonomik, hukuki ve sosyal, kültürel hak ve çıkarlarının korunup çoğalmasına ilişkin genel yurt sorunlarının çözülmesinde ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak olarak belirtilmiştir. Bu doğrultuda basın toplantıları, konferanslar açık oturumlar düzenlemek yayınlar yapmak; başka devlet personeli, sendikaları ile yasaların tanıdığı imkânlar içinde ortaklaşa eylemlerde bulunmak sendikanın kendine görev saydığı eylemlerdendir. Devlet personel dairesinin ilgili kurullarında üyelerini temsil etmek. Teknik öğretmenlerinin dayanışması ve sendikalaşması için gerekli çalışmaları yapmak ve Anayasanın devlet personel sendikaları için tanıdığı hakların, ilgili yasalarda tümüyle verilmesine çalışmak üzere faaliyetlerde bulunmak sendikanın amaçları doğrultusunda yapmayı planladığı faaliyetler olarak tüzükte yerini almıştır (M 4, Ek 6).

4. 2. 10. 2. Örgütsel yapısı

Sendikanın üye kabulü, sendika organları, organların görev yetki ve sorumlulukları ve sendikanın gelir giderleri hakkında bilgi verilecektir.

Sendika, sendikaya üye olmak isteyenleri branşına göre sınırlandırmıştır. Tüzüğünde de belirttiği üzere; sadece üyeleri kız ve erkek meslek öğretmen okulu, kız ve erkek teknik öğretmen okulu birde kız ve erkek teknik yüksek öğretmen okullarından mezun olanlar sendikaya üye olabilmektedir. Sendika tüm çalışanları kucaklamadığından ve teknik öğretmenlere hitap ettiğinden meslek ve kademe sendikacılığını benimsediği savunulabilir. Üye alımında emeklilerin üye olabileceğine dair bir madde yokken,

sendikaya üye olanların emekli olması durumunda üyeliğinin devam edeceği belirtilmiştir (M 5, Ek 6). Sendika kapandığında yaklaşık 4.000 üyeye ve 20 şubeye ulaşmıştır (Durmuş, 2004).

Sendika, üyelikten çıkmak isteyen üyelerine, sendikadan ayrılma dilekçeleri kabul edildikten sonraki geçecek olan üç ay daha üyelerinden aidat talep etmektedir. Bu durumun ahlaki olmadığı düşünülebilir (M 7, Ek 6).

Sendika, sendika üyeliğinin düşeceği halleri tüzüğünde şu şekilde belirlemiştir; 624 sayılı kanunun 2. Maddesinde yazılı görevlerden çekilmek suretiyle veya buldukları kurumun yönetim organlarınca kanunların verdiği yetki içerisinde haklarında açılmış ve kesinleşmiş idari kararlar veyahut adli yargı mercilerince tecil edilmeksizin kesin hükme bağlanmış cezası medeni haklarını kullanmayı önleyici veya kamu hizmetlerinden çıkarılmasını gerektirir bir suçtan dolayı ayrılmaları halinde üyelik sıfatları kendiliğinden düşer hükmü getirilmiştir. Ayrıca sendikaya karşı yıkıcı çalışmada bulunanlarla, sendika ana tüzüğüne aykırı hareketleri tespit edilenlerin, Merkez Yönetim Kurulunun teklifi ve Onur Kurulunun kararı ile üyelikten çıkarılacakları tüzüğünde belirtilmiştir (M 7, Ek 6). Üyelikten çıkarılan üyelere önce genel kurula itiraz etmek kaydıyla mahkeme de dava açma yolu da açıktır. İtirazları kabul edilen üyelere ise eski hakları tekrar verilmektedir. Üyelik hakkını tekrar kazanamayan başvuruları reddedilmiş üyelerin sendika tarafından kurulan kooperatif ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmesinden doğan hakları yapmış oldukları ödemeler oranında ve bu kuruluşların özel yönetmelik ve statülerinde belirtilecek şart ve süreler içerisinde saklı kalacağı hükmü tüzüğün 8. Maddesinde belirtilmiştir.(Ek, 6)

Sendika örgütlenirken, çalışmalarını daha düzenli yapmak faaliyetlerini yürütmek için örgüt içi iş bölümü çerçevesinde görev ve yetkilerini sendika organlarına paylaştırmıştır. Bu organlar; Merkez Genel kurulu, Genel Başkan, Merkez Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu, Merkez Denetleme Kurulu, Merkez Onur Kurulu, Şubeler, Sendika Merkez Temsilcilikleridir (M 9, Ek 6).

Merkez Genel Kurulu, açık oyla seçilen bir başkan, bir başkan vekili ve iki sekreterden kurulu Başkanlık Divanı tarafından yönetilir ve sendikanın en yetkili organıdır. Ayrıca iki yılda bir temmuz ayının ilk yarısında olağan olarak toplanır. Aksi bir hüküm olmadıkça, bütün seçimler açık oyla ve salt çoğunlukla yapılır. Her şubenin 20 üyeye kadar 1, 40 üyeye kadar 2, 60 üyeye kadar 3, 60 üyeden fazlası için her 40 üyeye 1 kişi olmak üzere kendi Genel Kurullarınca seçip göndereceği delegelerle, Sendika Temsilcileri ve Sendika Genel Başkanı, Merkez Yönetim Kurulu, Onur Kurulu üyeleri Merkez Genel Kurulunu meydana getirirler. Organlar arası yapılan iş bölümünde, Merkez Genel Kurulu Başkanlık Divanı ile gerekli komisyonları seçmek, gündemi karara bağlamak, iki yıllık

çalışma, hesap ve denetleme raporlarını incelemek, Merkez Yönetim ve Denetleme Kurullarına ibra etmek veya haklarında dava açmaya karar vermek, ana tüzük değişiklikleri yapmak, sendikanın feshine karar vermek gibi görevleri vardır. Bunlara ilaveten sendikadan süresiz çıkarma kararlarına vaki itirazları karara bağlamak, yurt içi ve yurt dışı amacına uygun kuruluşlarla birleşmeye, işbirliği yapmaya, tüzük amaçları içine giren yeni örgütler, işletmeler kurulmasına, onların feshine karar vermek ve Merkez Yönetim Kurulunca sunulan iki yıllık bütçeyi kabul etmek. Merkez Genel Kurulun sorumluluğu altındadır.

Sendika amaçlarına uygun benzer teşekküllerle federasyon veya konfederasyon halinde birleşmeye karar vermek, Sendika Genel Başkanı, Merkez Yönetim Kurulu, Merkez Denetleme Kurulu, Merkez Onur Kurulu asil ve yedek üyelerini kendi arasından gizli oyla seçmek, Merkez Genel Kurul yolluk ve masraflarını, Sendika Genel Başkanın aylığını, Merkez Yönetim Kurulu, Merkez Denetleme Kurulu ve Merkez Onur Kurulu üyelerinin oturma haklarını, yolluk ve zaruri masraflarını, Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin ödentilerini, sendika işleri için Ankara dışına çıkacak görevlilere ödenecek yevmiyelerle yol ücretlerini kararlaştırmakta yine görevleri arasındadır (Ek 6).

Sendika Genel Başkanı iki yılda bir, Merkez Genel Kurulunca Ankara da oturan üyeleri arasından toplantının başındaki üye sayısının üçte iki oyu ile Merkez Genel Kuruldan farklı olarak gizli olarak seçilir. Başkan, sendikanın birinci derece sorumlusu ve temsilcisidir. Sendikanın ita amiridir. Merkez Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulu başkanıdır. Sendika bürolarını amiridir. Bulunmadığı zamanlarda kendisine Genel Sekreter vekâlet eder. Sendika Genel Başkanın görev ve yetkileri incelendiğinde, bin liraya kadar harcamalara resen karar verebilme yetkisine sahiptir. Ancak harcamanın merkez Yürütme Kurulunca onaylanması şarttır. Merkez yönetim kurulunu, merkez yürütme kurulunu toplantıya çağırma görev ve yetkileri içindedir. Merkez Yönetim Kurulunun kararı veya üyelerinin üçte birinin müracaatı üzerine Merkez Genel Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırma görevi sorumludur. Ana tüzük değişiklikleri ile Merkez Genel Kurul kararlarını şubelere, sendika temsilciliklerine, ilgili resmi makamlara duyurmak ise Sendika Başkanın bir başka görevidir. Ayrıca Merkez Yönetim Kurulu ve Yürütme Kurulu kararlarını uygulamak, görevlerini ve sendika hesaplarını, şubelerin çalışmalarını, merkezle olan ilişkilerini düzenlemek, incelemek veya kontrol etmek. Yine Sendika Başkanının bir başka görevidir. Merkez Genel Kurul tutanaklarını, karar defterini, sendika sözleşmelerini, kıymetli evraklarını muhafaza etmekte görevleri arasındadır.

Merkez yönetim kurulu, sendikanın yönetim organıdır. Merkez Genel Kurulunca iki yıl için seçilir. Kurul ilk toplantısında Genel Başkanın göstereceği adaylar arasından bir Genel Sekreter ile bir Genel Sayman seçer. On iki asil, bunlardan dördü Ankara'da ikamet

eden ve yedi yedek üyeden oluşur. Yedek üyelerin de üçünün yine Ankara'da ikamet etmesi zorunlu tutulmuştur. Karar almada çoğunluğu toplamak adına böyle bir karar alındığı düşünülebilir. Zaten tüzükte de bu savımızı destekleyen. Devamlı üç aralıklı beş toplantıya katılmayan üye istifa etmiş sayılır. Maddesi yer alır. Merkez Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulunun tespit edeceği gün ve saate en az üç ayda bir defa olağan toplanır (Ek 6). Merkez Yönetim Kurulu, Genel Başkan daveti veya Merkez Yürütme Kurulunun kararı veyahut kendi üyelerinin üçte ikisinin isteği üzerine en geç bir ay, en evvel yedi gün içinde olağanüstü toplantıya çağırılır (M 17, Ek 6). Merkez Yürütme Kurulunun Genel Başkan tarafından tayin edilen üç üyesini onaylar ve ana tüzük, kanun hükümleri ve Merkez Genel Kurulu direktifleri içinde gerekli kararlar alır. Merkez Yönetim Kurulu görev ve yetkileri ise, Merkez Genel Kurul toplantısına katılacak delege ve merkez temsilcilerine karar vermek ve olağan Merkez Genel kuruluna iki yıllık çalışma ve hesap raporu ile bütçeyi sunmak. Bütçede aktarmalar yapmak. Şubelerin kapatılmasına; şube organlarına işten el çektirilmesine yerlerine Müteşebbis Kurullar tayinine karar vermek. Ana tüzükte yazılı özel tüzük ve yönetmeliklerin hazırlanmasını sağlamak; müzakere ve kabul etmek ve ana tüzüğün kendisine yüklediği diğer işleri yapmak. Ana tüzüğün 4. Maddesinde yazılı kuruluşların tesisine karar vermek ve bunların hazırlanan taslak statülerini müzakere ve kabul etmek görev ve yetkileri içindedir. Bunlara ilaveten sendika personel kadrosunu ve bu kadrolara tayinleri yine merkez yönetim kurulu yapar (Ek 6).

Merkez yürütme kurulu altı üyeden oluşan Merkez Yürütme Kurulu, sendikanın yürütme organıdır ve Merkez Yönetim Kuruluna karşı sorumludur. Sendikanın her türlü çalışmalarını kanun hükümlerine göre yönetmek ve düzenlemek ve Merkez Genel Kurulu ile Merkez Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak. Merkez Yürütme Kurulunun görevidir. Diğer görev ve yetkileri, Şubelerin açılmasına, üye kaydına ve istifaların kabulüne, merkez temsilciliklerin kurulmasına karar vermek. Merkez Yönetim Kurulu toplantılarında, çalışma ve hesap raporu vermek. Sendikanın kurduğu her türlü işletme ve tesislerin çalışmalarını yönetmek ve kontrol etmek. Bütçe, çalışma raporu, çalışma programları, yönetmelik, statü ve her çeşit teklif tasarısını hazırlayıp Merkez Yönetim Kuruluna sunmak. Bir kalemi iki bin lirayı geçmeyen masraflara karar vermek. Her türlü kurumlara ve şahıslara karşı sendikayı temsil etmek. Son olarak Uzmanlık komisyonları kurmak ve bunların çalışma şekillerini tespit etmektir (Ek 6).

Genel Sekreter, Genel Başkanın teklifi ve Merkez Yönetim Kurulu kararı ile Merkez Yönetim Kurulu üyelerinin Ankara da oturanları arasından seçilir. Başkan bulunmadığı zamanlarda onun yerine geçer. Merkez Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulunun genel sekreteridir. Ayrıca Sendika merkez örgütünün çalışmalarını yürütmekle görevlidir.

Memur ve hizmetlilerin çalışmalarını kontrol eder. Genel Başkanın tasvibi ile sendikanın her türlü haberleşme işlerini yapar (M 22, Ek 6).

Genel Sayman, Genel Sekreter gibi seçilir. Merkez Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulunun saymanıdır. Sendikanın para işlerine ait kontrolü işlemlerinden birinci derecede sorumludur. Kendine bağlı büro ve personelin üstüdür (M 23, Ek 6).

Merkez Denetleme Kurulu, Merkez Genel Kurulunca iki yıl için seçilir. Üç asil iki yedek üyeden kurulur. Kendi arasında bir başkan seçer. Sendika merkez örgütünün hesapları tetkik sonunda bir rapor hazırlar ve bir suretini merkez yürütme kuruluna verir. Merkez yürütme kurulu bu raporu ilk merkez yönetim kuruluna götürür.

Merkez Genel Kurulu toplantılarından önce toplanır ve kurula sendika hesap işlemleri hakkında rapor verir. Bu raporlar merkez yönetim kurulu raporu ile birlikte üyelere gönderilir. Merkez denetleme kurulu, merkez yönetim kurulu kararı ile şubeleri de denetleyebilir.

Sendikanın bütün kayıt ve hesapları merkez denetleme kuruluna açıktır.

Merkez Denetleme Kurulu üyelerine denetlemelerinde oturma hakkı ve görev gezilerinde yevmiye ve yol masrafları ödenir. Hesaplarda yolsuzluk tespit eden merkez denetleme kurulu, merkez genel kurulunun olağanüstü toplantıya çağırılmasını merkez yönetim kurulundan isteyebilir (M 24, Ek 6).

Merkez Onur Kurulu merkez genel kurulunca gizli oyla iki yıl için seçilen beşi asil ikisi yedek üyeden olmak üzere toplam yedi kişiden oluşur. Merkez yönetim kurulunun havale ettiği işler ve kişiler hakkında gerekli soruşturmayı yapan sendika tüzüğüne, toplumsal ahlak kurallarına ve yasalara karşı sorumluluklarını yerine getirmeyenlerin tespiti ve gerekli cezai yaptırımları belirleyen raporlar hazırlarlar. Hazırladıkları bu raporları gereği yapılmak üzere merkez yönetim kuruluna verir.

Merkez Yönetim Kurulu, Merkez Onur Kurulu kararlarını hemen uygular veya uygulamayı ilk Merkez Genel Kurulu toplantısına kadar erteleyebilir. Ayrıca Onur Kurulu, üyelere altı aya kadar geçici ve süresiz çıkarma cezaları verebilir.

Sendika Şubeleri, Sendika Genel Merkezine bağlı olarak çalışırlar. İl ve ilçelerde sendika şubesi kurulabilmesine karşın, tüzüğe göre bir ilde şube var ise ilçelerinde şube açılmaz. Varsa kapatılır.

Sendika üyesi olmak şartıyla ve yirmi kişiden az olmamak kaydıyla sendikaya bağlı şube açmak için Merkez Yürütme Kuruluna müracaat ederek şube açmak için başvurulabilir. Bu başvurular Merkez Yürütme Kurulunun incelemesi ile başvuru sahiplerine bir ay içerisinde yanıt yazılı olarak bildirilir. Başvuruları olumlu sonuçlanan şubeler bir hafta içerisinde mahalli hükümet yetkililerine bildirirler. Yeni şubenin ilk Genel Kurul toplantısı en geç dört ay içinde yapılır ve Genel Kurul toplantısına kadar Müttesebbis

Kurul kendi arasında yapacağı görev bölümü ile şube yönetim kurulu görev ve yetkilerini taşır. Şubeler Genel Merkezin direktifleri ve sendika ana tüzüğü çerçevesinde Genel Hükümlere göre çalışırlar. Şubeler kendi içerisinde işleri yürütmek ve üyelerine daha iyi hizmet verebilmek için kendi içinde iş bölümü yapmış ve altı tane organa bu sorumlulukları paylaşmıştır. Bu organlar, şubenin en yetkili organı olan, Genel Kurul, şubeyi temsil eden Şube Başkanı, şubede alınan kararları tüzüğe göre yürütme görevindeki Şube Yönetim Kurulu, şubenin hesap işlerini denetleyen Şube Denetleme Kurulu, şube üyelerinden, şube tüzüğüne, toplumsal ahlak kurallarına ve yasalara karşı sorumluluklarını yerine getirmeyenlerin tespiti ve gerekli cezai yaptırımları belirleyen Şube Onur Kurulu ile bağlı ilçelerde açılan temsilciliklerle şube arasındaki iletişim kanalı olan şube temsilcilikleridir (Ek 6).

Sendika Merkez Temsilcilikleri, şube bulunmayan il ve ilçelerde merkez temsilcilikleri kurulur. İl merkezinde şube kurulduğu takdirde sendika merkez temsilcilikleri kendiliğinden feshedilir ve üyeler il merkezindeki şubeye bağlanırlar. Sendika temsilcileri buldukları il veya ilçedeki sendika üyeleri tarafından iki yıl için seçilir. Merkez temsilciliklerinin bulunduğu yerlerdeki sendika üyeleri, sayıları ondan aşağı olmamak şartıyla sendika Genel Merkez kuruluna, ancak bir üye ile sendika merkez temsilcisi vasıtasıyla katılabilirler. Merkez temsilcileri de şube delegeleri gibi birer oya sahiptirler (Ek,6).

Uzmanlık Komisyonları, Merkez Yürütme Kurulu gerekli gördüğü konuların araştırılması için uzmanlık komisyonları kurabilir. Komisyon üyeleri sendika üyesi olmayabilirler. Komisyonlar istişari mahiyetteki raporlarını, merkez yürütme kuruluna verirler.

Sendikanın gelir kaynakları, üyelerin on lira giriş ve beş lira aylık aidatları, mevzuata ve ana tüzüğe uygun olarak yapılacak çalışmalardan elde edilecek kazançlar, bağışlar olarak belirlenmiştir. Sendikanın mali işlerini ve muhasebe kayıtlarını merkez yürütme kurulunun ortak sorumluluğu altında genel başkan yürütür. Sendikanın paraları ulusal bankalara yatırılır. Sendikaya yeni giren üyeler, ancak girişlerinden altı ay sonra sendikanın ekonomik yardımlarından yararlanabilirler (M 32, Ek 6).

Sendikanın tutacağı defterler ise, üye belge ve taahhüt senetleri dosyası, merkez Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu karar defteri, gelen giden evrak kayıt defteri, gelen giden evrak dosyaları, evrak zimmet defteri, demirbaş eşya defteri, muhasebe defteri, kasa defteri, fatura, sarf ve senet dosyaları, şubeler ve merkez temsilciliklerle ilgili defter ve dosyalardır (M 40, Ek 6).

4. 2. 11. Türkiye Müzik Öğretmenleri Derneği

Dernek 26 Ocak 1967 yılında Ankara'da sekiz müzik eğitimcisi tarafından Türkiye Müzik Öğretmenleri Derneği adıyla kuruldu. Kurucuları, Hayri Akay, Veysel Arseven, Nurhan Büyükgönenç, Nurhan Cangal, Saip Egüz, Kemâl Gündüz, Erdoğan Okyay ve Fehamettin Özgüç'tür. Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü öğretmenlerinden hareketle müzik eğitimcileri arasında önemli bir örgütlenme çalışması gerçekleştiren Türkiye Müzik Öğretmenleri Derneği 1977'ye kadar etkinliğini devam ettirmiş ve 117 üyeye ulaşmıştır (Saydam, 2006). Dernek üye sayısından da anlaşılacağı üzere Türkiye'de fazla gelişim gösteremediği sanılmaktadır. Buna rağmen kurucuları itibariyle derneğin müzik eğitimine büyük hizmetleri olmuş alanında ekol sayılabilecek şahsiyetleri barındırdığı görülebilmektedir. Her biri alanında uzman ve alanında birçok çalışmaya imza atmış değerli eğitimcilerin kurduğu bu dernek hakkında bir o derece düşündürücü olan dernek hakkındaki bilgilerimizin birkaç kaynağı geçmiyor olmasıdır.

Derneğin amacı dernek tüzüğünde, Müzik öğretmenleri arasında mesleksel bir dayanışma ruhu yaratmak, müzik öğretmenlerinin yurt sorunlarında ve müzik eğitimi sorunlarında etkili bir şekilde söz sahibi olmalarını sağlamak, okul müzik eğitimi yönünden çağdaş Türk sanat müziğinin gelişip yayılması için her türlü etkinliklerde bulunmak, üyelerinin mesleksel gelişmeleri için her türlü etkinliklerde bulunmak, bu konuda Millî Eğitim Bakanlığına teklifler sunmak, üyeleri arasında çeşitli sanat toplulukları kurulmasına önayak olmak, gerçek sanat müziğini hizmet eden benzer kuruluşlarla işbirliği yapmak, üyeleri için sosyal hizmetler götürmek, derneğe her türlü bağış ve yardım sağlamaya çalışmak olarak ifade edilmiştir (TMÖD, Tüzüğü 1967, akt. Saydam, 2006).

Dernek eğitime ilişkin kararlara katılma hakkı kazanma, mesleğin toplumsal statüsünü yükseltme, hizmet içi eğitim olanakları açmak ve gerçek sanat müziğine hizmet etmek gibi amaçlarla faaliyetlerde bulunmuştur (Acuner, 1994).

4. 2. 12. Köy Eğitimcileri Sendikası

4. 2. 12. 1. Kuruluşu

Köy Eğitimcileri Sendikası, kısa adıyla KES Köy Eğitimcileri Derneği kısa adı KED'in yürüttüğü çalışmalarla,(Durmuş, 2003) biri eğitim müdürü on tanesi köy eğitimci toplamda on bir kişi tarafından 3 Ekim 1966 yılında (Mihçioğlu, 1968 akt. Durmuş, 2003) Ankara'da kurulmuştur (M 1, Ek 7). KES'i kurucuları, Yunus Öztürk, Abdullah Öztürk, M. Mahir Yılmaz, Halil Asla Hürşit Karaüzüm, Hasan Ünal, Kazım Yılmaz, Abbas Şen, Hüseyin Akmaz, Ahmet Armutçu, Mehmet Emirlioğlu'dur (M 37, Ek 7). Kuruculardan

Mehmet Emiralioğlu Milli Eğitim Bakanlığında M¼d¼r olarak g¼revlidir. Diğer kurucular k¼y ¼đretmenidir.

K¼y Eğitmenleri Derneğinin KED'in kuruluş tarihi ve yaptığı çalışmalarla ilgili farklı g¼r¼řler olduğu bilinmektedir. Bu g¼r¼řlerden ilki, KED'in 1965 yılında kurulduğu ve faaliyetlerine bir yıl kadar devam ettikten sonra sendikalaşmak ¼zere kapatıldığıdır (T¼rkiye sendikacılık ansiklopedisi, C.II. kes maddesi akt, Durmuş, 2003).

Bir diğer g¼r¼ř ise; KED'in 1957 yılında kurulduğu ve T¼DMF' ye federe olduğudur. (Durmuş, 2003) 1958 yılında k¼y Eğitmenleri Sendikası kurucularından olan, Mehmet Emiroğlu'nun T¼DMF' de g¼rev aldığı bilinmektedir (Altunya, 2008). Buna ilaveten T¼DMF'nin 1960 yılında Milli Birlik Komitesine k¼y eğitmenlerinin ¼cret ve emeklilik haklarının d¼zenlenmesi için sunduğu kanun projesinin de, (Milliyet, 30.09.1960) KED'in 1957 yılında kurulduğu ve T¼DMF' ye federe olduğu tezini g¼lendirdiđi d¼ř¼n¼lebilir.

Sendikanın amacı sendika t¼z¼đ¼nde, sendikanın amacını ¼ temel ilke ¼zerine kurmuştur. Bunlardan ilki, insan haklarını, demokratik ve sosyal adalet ilkelerini, ağdaş d¼nyanın ve T¼rkiye'nin k¼lt¼r ve uygarlık gelişmelerini, yurttta ve cihanda barışın ¼l¼ms¼zleřtirilmesini temel kabul eden milli eğitimin k¼ylerimize dek eksiksiz olarak gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Bir diğeri ise, yurt gerçeklerini ve ¼retici eğitim ilkelerini, ağdaş bilimin ve tekniğin gereklerine g¼re d¼zenlemesine ve y¼r¼t¼lmesine çalışmaktır. Son olarak da, k¼y eğitmenlerinin ve eğitim hizmetlerinde çalışanların sosyal ve ekonomik haklarını savunmaya, yaşam kalitelerini y¼kseltmeye, çalışma koşullarını d¼zeltmeye, ¼yeler arasında dayanışma sağlamaya, eğitmenlik mesleğini, eğitim mesleği içinde diğerleri ile birlikte geliştirmeye çalışmak olarak ifade edilmiştir (M 3, Ek 7). Sendika belirlemiş olduğu bu amaçlar doğrultusunda sendikanın yapacağı faaliyetleri de şu şekilde ifade etmiştir;

Eğitmenlik mesleğini ilgilendiren konuları, personel hukukumuzdan doğan ¼yelerin maddi ve manevi hak ve y¼k¼mlerini, mesleğin ve ¼yelerin yararına en uygun şekilde savunulup öz¼mlenerek mesleğin gelişmesini sağlamak ve mesleğimizin personel hukukunu ilgilendiren konular ¼zerinde yapılacak incelemelere dayalı olarak yetkili ve ilgili kuruluşlara ¼nerilerde bulunmak. Eğitim mesleği mensupları ve devlet personel sendikaları ile işbirliği veya birlikler, federasyon ve konfederasyonlar kurmak suretiyle eğitimciler ve devlet memurları arasında da dayanışma doğmasına hizmet etmek.

İş verilen kurumların iş yerlerinin ve g¼r¼len hizmetlerin memleket, meslek ve ¼yeler bakımından verimli olması için g¼r¼ř ve işbirliği sağlamak bunun yanı sıra iş yerlerinin ve iş şartlarının sağlığa, verimliliğe ve belli hukuk esaslarına uydurulması ve bu alanlarda çıkan anlaşmazlıklarda ¼yelere hukuk yardımında bulunmak. ¼yelerinin ortak hak ve çıkarlarının izlenmesinde veya hukuk yardımı gerektiği hallerde ¼yelerini ve mirasçılarını

yönetim ve yargı her çeşit organ önünde temsil etmek ve ettirmek, dava açmak ve açılmış davalardan dolayı üyeler adına taraf olma yetkisini kullanmak.

Üretim ve tüketim kooperatifleri kurarak gereksinimlerin el birliği halinde karşılanmasına çalışmak, yardımlaşma sandıkları kurmak ve üyeler adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak. İhtiyarlıklarında bakımevleri kurmak, hastalıklarında muayene ve tedavilerine rehberlik etmek, yardımda bulunmak, yaz aylarında dinlenmeleri için kamplar açmak, kreşler ve yapı kooperatifleri kurmak. Ankara'da bir lokal ve konuk evini hizmete sokmak.

Üyeler arasında konferanslar, kurslar ve benzeri çalışmalar düzenleyerek onların bilgi ve becerilerini arttırmak ve kültürlerini geliştirmek. Kuruluş amaçlarına uygun olarak gezi ve yayın çalışmaları ve araştırma hizmetleri yapmak.

Belirlenen amaçlar çerçevesinde üyelerine hizmet verecek, amaçlarına uygun taşınmaz mal edinmek. Gibi amaçları doğrultusunda yapacağı faaliyetleri belirlemiştir (M 4, Ek 7).

4. 2. 12. 2. Örgütün Yapısı

Sendikanın üye kabulü, sendika organları, organların görev yetki ve sorumlulukları ve sendikanın gelir giderleri hakkında bilgi verilecektir.

Sendikaya üyelik, sendika tüzüğünde sendikaya, halen okullarda köy eğitmenliği veya Milli Eğitim Bakanlığı emrinde herhangi bir görevde çalışanların, köy eğitmenliği yapmış ve hâllen herhangi bir kamu kuruluşunda görevi bulunanların köy eğitmenliğinden istifa ya da başka nedenlerle ayrılıp kamu kuruluşunda görevli, ya da köy eğitmenliğinden emekliye ayrılmış olanların sendikaya üye olabileceği belirtilmiştir (M 6, Ek 7). Bunun yanı sıra, mahkemelerce karara bağlanmış bir suçtan dolayı veya ilgili kurumların işe son verme kararı ile görevden alınanlar, sendika ödentisini üç ay üst üste vermeyenler üyelik haklarını kaybederler veya sendikayı yıkıcı faaliyette bulunanlar, sendika tüzüğü ve buna bağlı yönetmelik hükümlerine zıt hareket edenlerin, yürütme kurulunun teklifi ve onur kurulunun kararı ile üyelikten çıkarılacağı belirtilmiştir (M 7, Ek 7). Sendikadan kendi istekleri ile ayrılacak üyelerin altı ay önceden sendikaya, üyelikten ayrılacağını bildirmeleri gerekmektedir (M 8, Ek 7).

Sendika örgütlenirken, çalışmalarını daha düzenli yapmak faaliyetlerini yürütmek, örgüt içi iş bölümü çerçevesinde görev ve yetkilerini sendika organlarına paylaştırmıştır. Bahsi geçen sendika organları, Genel Kurul, Temsilciler Kurulu, Yürütme Kurulu, Denetleme Kurulu, Onur Kurulu, Temsilcilikler ve son olarak, Danışmanlıklar, Uzmanlıklar ve bunlarla ilgili kollarıdır (Ek 7).

Genel kurul, sendikanın en yetkili organıdır ve olağan olarak üç yılda bir toplanırlar. Kurul, üyelerini beşte birinin yazılı istekleri ve yürütme kurulunun kararı ile olağanüstü toplantıya çağırılabilir. Genel Kurul, Başkanlık Divanı, Yürütme, Temsilciler, Denetleme ve Onur Kurulu üyeleri dışında kalan Genel Kurul üyeleri arasından açık oyla seçilen bir Başkan, iki Başkan Vekili ve iki Sekreterden Kurulur. 30 üyeye kadar bir, 60 üyeye kadar iki olmak üzere her ilin üyeleri tarafından seçilen temsilciler, Yürütme Kurulu, Denetleme Kurulu, Onur Kurulu üyeleri, uzmanlık kol başkanlıkları ile sendika danışmanları, Sendika Genel Kurulunun üyeleridirler. Genel Kurulda başkanlık divanı dışındaki bütün seçimler gizli oyla ve salt çoğunluk esasına göre yapılır (Ek 7).

Genel kurulun görev ve yetkileri ise, Genel Kurul, Başkanlık Divanını ve gerekli komisyonları, Yürütme, Denetleme ve Onur Kurulu üyelerini seçmek, gündemi, çalışma raporunu, kesin hesapları, çalışma programını ve bütçeyi kabul etmek ve ilgili kurulları aklamak veya haklarında kovuşturma yapıp gerekirse dava açılmasına karar vermektir. Tüzük değişiklikleri yapmak, sendikadan çıkarılan üyelerin itirazlarını karara bağlamak, yurt içi ve yurt dışı meslek ve memur kuruluşları ile birleşmeye, işbirliği yapmamaya karar vermek ise Kurulun bir başka görevidir. Son olarak, tüzük amaçları içine giren yeni örgütler, işletmeler kurulmasına ve onların kapatılmasına karar vermek, yürütme kurulunca çalıştırılacak görevlilerin adını, işini ve ücretlerini bütçe ile saptamak yine kurulun görev ve sorumluluğundadır (M 12, Ek 7).

Temsilciler Kurulu, Genel Kurul tarafından üye bulunan her il için seçilen birer kişiden oluşan ve Yürütme, Danışman, Uzman, Denetleme ile Onur Kurullarını içine alan bir topluluktan ibarettir. Genel Kurullar arasında açılan temsilciliklere yürütme, denetleme ve Onur Kurulu üyeleri toplamının yarısından bir fazlasının katılması ile yapılacak toplantıda o ilden temsilci seçilir. Temsilciler Kurulu, yılda bir defa yürütme kurulunun çağırısı üzerine Genel Başkan veya Genel Sekreterin başkanlığında Ankara'da toplanır. Temsilciler Kurulu Yönetim, Denetleme ve Onur Kurulunun kararı ile olağanüstü toplantıya çağırılabilir (Ek 7).

Temsilciler Kurulu görev ve yetkilerine bakacak olursak, Yürütme Kurulu ile birlikte yıllık çalışmaları gözden geçirir. Tüzük, kanun hükümleri ve Genel Kurulun direktifleri içinde yeni kararlar alır. Bütçeyi hazırlar ve bütçede aktarmalar yapar. Sendika temsilciliklerinin yolluk giderlerini saptar. Tüzüğün kendilerine yüklediği ve yürütme kurulunca ele alınmamış konuları karara bağlayarak yürütme kurulundan bunların yapılmasını ister (M 16, Ek 7).

Yürütme Kurulu, Ankara da oturan sendika üyeleri arasından Genel Kurulca seçilen 5 üye ile sendika baş danışmanından meydana gelir. Yürütme Kurulu seçimlerde en çok oy alanlardan ilk beşi asil ondan sonra gelen 5'i de sırayla çağırılmak üzere yedek üye

olurlar. Yürütme Kurulu kendi arasında iş bölümü yaparak bir Genel Başkan ve bir Genel Sekreter seçer. Genel Başkan ve sekreterlerden başka üyelere birisi saymanlığa biriside veznedarlığa getirilir (M 19, Ek 7).

Yürütme Kurulu, görev ve yetkileri ise, tüzük hükümlerini, Genel Kurul ve Temsilciler Kurulu Kararlarını uygulamak ve sendikanın memur ve hizmetlilerinin ücretlerini saptamaktır. Ayrıca her türlü satma, satın alma ve masraf işlerini yapmak, bütçeyi, çalışma programlarını, yönetmelik ve statüleri her çeşit yönleri ile hazırlayıp temsilciler kuruluna sunma da kurulun görevleri arasındadır. Her türlü kurumlara ve kişilere karşı sendikayı temsil etmek yine kurulun sorumluluğundadır. Bu temsil yetkisini ise başkan aracılığı ile kullanır. Son olarak, sendikanın kurduğu her türlü işletme ve kuruluşların çalışmalarını yürütmek ve denetlemek. Sendikanın her türlü çalışmalarını kanunlara göre düzenlemek kurulun bir başka görevidir (M 20, Ek 7).

Denetleme Kurulu üç asil iki yedek üyeden meydana gelir. Denetleme Kurulu, Temsilciler Kurulu ve Genel Kurul toplantılarından önce belli olmayan zamanlarda ve altı ayda bir Başkanın çağrısı üzerine sendikanın bütün işlerini, hesaplarını ve amaçlar üzerindeki çalışmalarını denetler raporlarını temsilciler kuruluna verir. Bu raporlar ve son rapor, tümü ile Genel Kurula sunulur. Denetleme Kurulu, Temsilciler Kurulu kararı ile sendika kuruluşlarını da denetleyebilir. Bu gibi durumlarda kurula yolluk ödenir. Sendikanın bütün kayıt ve hesapları her zaman için denetleme kuruluna açıktır. Temsilciler Kurulu, denetleme kurulunun raporlarını inceler, gerekli hallerde ilgili kararları alır ve yürütme kuruluna bildirir (M 25, Ek 7).

Onur Kurulu 3 asil ve iki yedek üyeden kurulur. Onur kurulu, yürütme kurulu ve temsilciler kurulunun havale ettiği işler ve kişiler hakkında gerekli soruşturmayı yaptıktan sonra karar alır ve bu kararları uygulamak üzere ilgili kurula bildirir. Onur Kurulu, Genel Kurulca seçilmiş kurullar ve kişiler hakkında yargılama yapamaz. Yürütme Kurulu veya Temsilciler Kurulu, Onur Kurulu kararlarının uygulamasını bir sonraki genel kurula kadar geciktirebilir. Bu kararlara genel kurulda itiraz edilebilir. Sendikadan çıkarma kararları Genel Kurulun onayından sonra kesinleşir (M 26, Ek 7).

Temsilcilikler, Yürütme Kurulunun teklifi, Denetleme ve Onur Kurulu tarafından da uygun görülürse Temsilciler Kurulu üyelerinin bulunmadığı illerde ve Genel Kurulun o ildeki üyesinin önerisi üzerine illere birer tane olmak üzere Yürütme Kurulunca illerin sınırını aşmamak üzere temsilciler atanır (M 27, Ek 7).

Sendikanın gelir kaynakları, her üyeden sendikaya ilk girişte bir defaya mahsus olmak üzere alınan 10 lira giriş ödentisi, aylık 5 lira aidat ödentisi, (Ek 7) bağışlar, emel yayınları adına çıkardıkları, kültür gazetesi ve devrimlere bekçi den kalan birikimleridir (Durmuş, 2003).

Sendikanın tutacağı defter ve dosyalar ise, üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, demirbaş defteri, gelir gider kayıt defteri, demirbaş faturaları dosyası, gider evrakı ve faturalar dosyası, kuruluş ve teşkilatlanma dosyası, vilayet makamı ile yazışma, işverenle yazışma, üyelerle yazışma ve diğer yazışma dosyalarıdır (Ek 7).

4. 2. 13. Dönemde Kurulup Faaliyet Gösteren Eğitim İş Kolundaki Diğer Sendikalar

İstanbul İlkokul Öğretmenleri sendikası 23.08.1965, İstanbul Teknik Üniversitesi Mensupları Sendikası 23.09.1965, Mühendislik ve Mimarlık Yüksek Okulları Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Sendikası 22.09.1965, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Sendikası 12.10.1965, Güzel Sanatlar Akademisi Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Sendikası 14.10.1965, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri Sendikası 18.10.1965, Öğretmen Yetiştiren Yüksek Dereceli Okullar Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Sendikası 23.10.1965, Tavşanlı Öğretmenler Sendikası 12.10.1965, Eğitim Enstitüleri Öğretim Üyeleri ve Mensupları Sendikası 15.12.1965, Türkiye İlköğretim Müfettişleri Sendikası 24.11.1965, Ağrı Öğretmenler Sendikası 07.12.1965, İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü Öğretim Üyeleri Sendikası 14.12.1965, Üniversite Asistanlar Sendikası, 28.02.1966, Balıkesir Öğretmen Yetiştiren Yüksekokullar Sendikası 02.03.1966, Öğretmen Yetiştiren Yüksek Dereceli Okullar Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Sendikası 14.03.1966, Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişleri Sendikası 05.04.1966, Ankara Üniversitesi Öğretim Üyeleri Sendikası 12.05.1966, Devlet Sektöründe Çalışan Üniversite Mezunu Öğretmenler Sendikası 16.05.1966, Türkiye Milli Eğitim Mensupları Sendikası 08.06.1966, Artvin İlkokul Öğretmenleri Sendikası 14.06.1966, Diyarbakır Artvin İlkokul Öğretmenleri Sendikası 07.07.1966, Türkiye Kız ve Erkek Kurs Öğretmenleri Sendikası 02.08.1966, Gümüşhane İlkokul Öğretmenleri Sendikası 19.08.1966, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları Sendikası 26.09.1966, Acıpayam İlkokul Öğretmenleri Sendikası 03.10.1966, Bursa İlkokul Öğretmenleri Sendikası 21.10.1966, Adana İlkokul Öğretmenleri Sendikası 31.10.1966, Kırşehir İlkokul Öğretmenleri Sendikası 01.11.1966, Giresun İlkokul Öğretmenleri Sendikası 28.11.1966, İskenderun İlkokul Öğretmenleri Sendikası 10.12.1966, Edirne İlkokul Öğretmenleri Sendikası 16.12.1966, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Öğretim Üyeleri Sendikası 27.01.1967, Kocaeli İlkokul Öğretmenleri Sendikası 10.02.1967, Denizli İlkokul Öğretmenleri Sendikası 04.03.1967, Ankara İlkokul Öğretmenleri Sendikası 07.03.1967, Trabzon İlkokul Öğretmenleri Sendikası 24.04.1967, Manisa İlkokul Öğretmenleri Sendikası 18.05.1967, Malatya İlkokul Öğretmenleri Sendikası 30.05.1967, Hatay İlkokul Öğretmenleri Sendikası 05.06.1967,

Sarayköy İlkokul Öğretmenleri Sendikası 04.07.1967, Bayburt İlkokul Öğretmenleri Sendikası 12.09.1967, Kayseri İlkokul Öğretmenleri Sendikası 17.10.1967, Urfa İlkokul Öğretmenleri Sendikası 01.11.1967, Ordu İlkokul Öğretmenleri Sendikası 21.10.1967, Tarsus İlkokul Öğretmenleri Sendikası 21.11.1967, Bartın İlkokul Öğretmenleri Sendikası 23.11.1967, Tokat İlkokul Öğretmenleri Sendikası 11.12.1967, Kırklareli İlkokul Öğretmenleri Sendikası 27.01.1968, Araç İlkokul Öğretmenleri Sendikası 09.01.1968, Sinop İlkokul Öğretmenleri Sendikası 05.01.1968, Gaziantep İlkokul Öğretmenleri Sendikası 24.01.1968, Kırkağaç İlkokul Öğretmenleri Sendikası 27.01.1968, Çumra İlkokul Öğretmenleri Sendikası 01.01.1968, Soma İlkokul Öğretmenleri Sendikası 18.01.1968, Mardin İlkokul Öğretmenleri Sendikası 30.01.1968, Aydın İlkokul Öğretmenleri Sendikası 02.02.1968, Tavşanlı İlkokul Öğretmenleri Sendikası 08.02.1968, Erzincan İlkokul Öğretmenleri Sendikası 17.02.1968, Beyşehir İlkokul Öğretmenleri Sendikası 25.03.1968, Dazkırı İlkokul Öğretmenleri Sendikası 19.03.1968, Emet İlkokul Öğretmenleri Sendikası 29.03.1968, Anamur Dazkırı İlkokul Öğretmenleri Sendikası 12.04.1968, Samsun İlkokul Öğretmenleri Sendikası 22.04.1968, Saray İlkokul Öğretmenleri Sendikası 30.04.1968, Keban İlkokul Öğretmenleri Sendikası 03.05.1968, Rize İlkokul Öğretmenleri Sendikası 06.05.1968, Boğazlıyan İlkokul Öğretmenleri Sendikası 08.05.1968, Adıyaman İlkokul Öğretmenleri Sendikası 15.05.1968, Kütahya İlkokul Öğretmenleri Sendikası 28.05.1968, Erzurum İlkokul Öğretmenleri Sendikası 02.06.1968, Iğdır İlkokul Öğretmenleri Sendikası 19.06.1968, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Asistanları Sendikası 25.06.1968, Ayvalık İlkokul Öğretmenleri Sendikası 28.06.1968, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Asistanlar Sendikası 13.08.1968, Ödemiş İlkokul Öğretmenleri Sendikası 03.07.1968, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Asistanlar Sendikası 13.08.1968, Kiraz İlkokul Öğretmenleri Sendikası 02.09.1968, Tekirdağ İlkokul Öğretmenleri Sendikası 18.01.1968, Yatağan İlkokul Öğretmenleri Sendikası 23.09.1968, (Mihçioğlu, 1968, Altunya 2008).

4. 3. 1960-1971 Dönemi Öğretmen Örgütlerinin Siyasal, Sosyal ve Mesleki Faaliyetleri

Dönemde varlığını sürdüren öğretmen örgütleri, öğretmenlerin sosyal, kültürel ekonomik, sendikal ve mesleki gelişimlerini yükseltmek üzere bir takım faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bu faaliyetler sadece öğretmenlerle de sınırlı kalmamış, kimi zaman ülke sorunlarının çözümü, kimi zamanda eğitim öğretim kalitesinin yükseltilmesi öğrencilerin sorunları ve bu sorunların çözümü şeklinde kendini göstermiştir.

Girişilen faaliyetler kendini bildirilerle, sunulan projelerle, yapılan eylemlerle, boykotlarla göstermiştir. Örgütler bazen bireysel bazen de bir kaçı bir araya gelerek toplu

bir şekilde bu fiilleri gerçekleştirmiştir. Kimi durumlarda bu eylemlerde örgütler birkaçı bir arada bulunurken birkaçı da karşı çıkmıştır. Fikirleri uyuşmadığı durumlarda dahi amaçları, genelde eğitim öğretimin gelişmesi, öğrencilere daha iyi olanaklar sunmak, öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumlarını yükseltmek ve bireysel gelimlerine katkıda bulunmak yönünde olmuştur. Öğretmen örgütlerinin yapmış olduğu faaliyetlere göz atacak olursak;

4. 3. 1. Yürüyüş, Miting ve Boykotlar

4. 3. 1. 1. Kırıkkale Yürüyüşü

Kırıkkale Öğretmenler Derneği Başkanı Dursun Akçamın önderliğinde, derneğe üye öğretmenlerce 14 Şubat 1962'de Ankara da TBMM'ye öğretmen yürüyüşü düzenlenmiştir (URL, 8). Yürüyüş, öğretmenlere, köy enstitüsü mezunlarına bazı milletvekili ve senatörün yaptıkları hakaretlere tepki olarak gerçekleşmiştir. Yürüyüşte öğretmenlerin taşıdığı bazı pankartlar; Komünistlerin yanında değil karşısındayız. İki düşmanımız var komünizm ve irtica. Atatürkçülük milli ülkümüzdür. Köy enstitüsüne çamur atan senatörün sözlerini iade ediyoruz. Şeklindedir (Milliyet, 15.02.1962). Dönemin İç İşleri Bakanı 'Elbette bunu öğretmenlerin yanına bırakmayacağım' demiştir (Altunya, 2008). Yürüyüş yapmaktan sanık beş öğretmen Davut Aksu, Mehmet Ersoy, Zeynel Abidin Aydoğan, Şevket Mutlu ve Refet Özkan mahkemeye sevk edilmiş yapılan tahkikat sonrasında da beraat etmiştir (Milliyet, 27.02.1962).

4. 3. 1. 2. Kayseri Yürüyüşü

TÖDMF aydında yıllık olağan kongresini yaptığı sırada AP İzmir Senatörü Ömer Lütfü Bozcalının Kayseri konuşmasında öğretmenleri komünistlikle itam eden sözleri yaklaşık 1000 öğretmenin tepkisine neden olmuştur. Kayseri Konya, Nevşehir, Sivas, Yozgat, Adana, Tarsus, Niğde, Kırşehir ve civar illerden (Milliyet, 15.07.1962) gelen Öğretmenler Kayseri'de olayı protesto eden bir yürüyüş gerçekleştirmişlerdir (Milliyet, 17.07.1962). Taşınan dövizlerde ise; Milli Eğitim Bakanı istifa, Öğretmene komünist diyenin kanından şüphe ederiz, Senatör Ömer Lütfü Bozcalı devrimci öğretmenler olarak temsil ettiğin zihniyete asla boyun eğmeyeceğiz, gibi dövizler yanında alalayıcı dövizlerde taşınmıştır (Milliyet, 15.07.1962).

4. 3. 1. 3. Ordu Öğretmen Yürüyüşü

25 Temmuz günü Ordu YTP il kongresinde konuşan, Fatsa delegesi Sıddık Bayraktarın köy öğretmenlerini solculukla itham eden sözleri öğretmenlerin tepkisine neden olmuştur. Kimi siyasilerin öğretmenlerin geneline veya belirli bir zümresine yönelik bu tür ithamları birçok kez öğretmenlerce protesto edilmiştir. 30 Temmuz 1962 yılında, Ordu, Giresun ve Samsun da görev yapan örgütsel tercihleri ve sayılarını tam bilemediğimiz yaklaşık bin den fazla öğretmen sesiz bir yürüyüş tertip etmiştir. Ordu halk eğitim merkezi önünde toplanan öğretmenler 19 Eylül alanında İstiklal Marşı söylemişler ve bir dakikalık saygı duruşunda bulunmuşlar, Sıddık Bayraktarın 'Bu şahıslarla köy davaları halledilmez' sözünü protesto edilmişlerdir (Milliyet, 31.07.1962).

4. 3. 1. 4. Büyük Eğitim Mitingi

Ankara'da TÖDMF tarafından 20 Şubat 1963 yılında büyük eğitim mitingi düzenlenmiş, Türkiye'nin farklı yerlerinden yaklaşık 14.600 öğretmen katılmıştır. Mitingin yapılmasına yaklaşık 320 dernek karar vermiştir. TÖDMF gerçekleştirdiği mitingi, öğretmenlere yapılan saldırıları kınamak, eğitim şurası kararlarının uygulanmaması (Milliyet, 21.02.1963). Öğretmenlerin ekonomik durumlarını düzeltmek ve öğretmenlik mesleğinin itibarını yaralayan durumlara dikkat çekmek için tertip etmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda Ankara'nın Tandoğan meydanından başlayan bu yürüyüşü düzenlemiştir. Yürüyüş Anıtkabire Atatürk büstüne çiçek koyup, Ataya bağlılık andı içtikten sonra devam etmiştir. Tandoğan'dan başlayan yürüyüş Kızılay da son bulsa da etkilerinin uzun soluklu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (URL, 1).

Yapılan miting federasyonun saygınlığını artırılmıştır. Olaylar karşısında dönemin Maliye Bakanı Ferit Melen ve Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Şevket Raşit Hatipoğlu istifa etmek zorunda kalmıştır. Mitingi izleyen aylarda ise, ders ücretleri ve eğitim ödeneği yasaları çıkarılarak öğretmenlerin maaşlarında iyileştirilmeye gidilmiştir. İlkokul öğretmen maaşlarında %35 iyileşme sağlanırken, ortaöğretim de görev yapan öğretmenlerin ek ders ücretlerinde de artış sağlanmıştır. Ayrıca bu mitingle er olarak görev yapan öğretmenlere ders ücreti verilmesi de sağlanmıştır (Altunya, 2008).

4. 3. 1. 5. Balıkesir Yürüyüşü

Balıkesir merkez ilköğretim müfettişlerinden, Rıdvan Vural, Ali Çakmak, M. Refik Cevahir ve İsmail Dönmezin başka illere atanmaları, Türkiye'deki öğretmen kıyımını protesto etmek (Akgöl, 1981), öğretmenlerin görevlerine ilişkin mevzuatın uygulanması ile ilgili isteklerini açıklamak ve desteklemek açılımacıyla 2 Şubat 1969 tarihinde, TÖS

Balıkesir şubesinde dört öğretmenin tertip heyeti olduğu bir yürüyüş düzenlenmiştir (13697 Resmi Gazete, 1970). Yürüyüşe Balıkesir ilçeleri ile beraber, Bursa, Karabey, Mustafa Kemal Paşa, Yenice'deki öğretmenlerden 450 kişi katılmıştır (Akgöl, 1981). Yürüyüş Balıkesir Atatürk anıtına kadar devam etmiştir (13697 Resmi Gazete 1970). Yürüyüş sırasında taşınan dövizlerden bazıları şunlardır: Kıyan kıyılacaktır, Düşünceye zincir vurulamaz, Öğretmen el öpmez ve eğilmez, Yürüyüşten sonra seminer salonuna gidilerek eğitim sorunları, kıyım nedenleri tartışılmıştır. Seminer sonunda bir bildiri de yayınlanmıştır (Akgöl, 1981).

Yürüyüş sonunda yürüyüşe katılan öğretmenler hakkında 624 sayılı kanunun 14. maddesinin (i) bendine aykırı davranışta buldukları iddiasıyla aynı kanunun 22. maddesinin I No. lu bendi uyarınca cezalandırılmaları için haklarında kamu davası açılmıştır. Sanık vekilleri bunun üzerine Anayasa Mahkemesine kararın iptali için dava açmışlardır. Anayasa Mahkemesi 15'e 4 oy çokluğu ile hükmün iptaline karar vermiştir (13697 Resmi Gazete 1970). Böylelikle kamu personelinin yürüyüş yapmasına engel ortadan kalkmıştır (Orhan 2001).

4. 3. 1. 6. Büyük Eğitim Yürüyüşü

TÖS, 15 Şubat 1969 yılında 40000 öğretmen, eğitim görevlisi ve diğer kuruluşların da katıldığı büyük eğitim yürüyüşünü düzenlemiştir (Akgöl, 1981, Altunya, 2008, Koç, 2010). Bir başka kaynağa göre ise, 30000 katılım olmuştur (Orhan, 2001).

Düzenlenen yürüyüşün yeni ise; Öğretmenler üzerine yoğunlaşan ağır ekonomik, siyasi, idari baskılar, İdeolojik suçlamalarla öğretmenlerin baskı altına alınmaya çalışılması, kıyılması, sürülmesi, eğitim hizmetlerine karşı hükümetin ilgisizliği, eğitim üzerindeki emperyalist etkilerin artması gibi nedenlerdir (Akgöl, 1981). Ayrıca 43 Sayılı öğretimi birleştirme yasasının uygulanmasında ki ciddiyetsizlik, laik eğitime saygısızlık, insan haklarına tecavüz, Kubilayların şehit edilmesi ve idarenin görevleri karşısında gösterdiği sorumsuzluklarında yürüyüşün yapılmasında etkili olduğu iddia edilmektedir (Orhan, 2001).

Yürüyüşü organize eden öğretmen örgütü TÖS ve TÖDMF olsa da Devlet Personeli Sendikalar yasasının 14. maddesinin 1. fıkrasında, meslek örgütlerinin açık yer toplantısı ve gösteri yürüyüşü yapmaları yasaklanmıştır. İbaresinden dolayı TÖS ve TÖDMF yayınladıkları bir genelgeyle yürüyüşü özel kişiden meydana gelen bir heyetin yürüteceği ilan edilmiştir. Yürüyüşe katılma oranını arttırmak için bölge temsilcilerine ve lider öğretmenlere özel mektuplar yazılmış, öğretmenlerin yoğun olduğu bölgeler geziler yapılmış, basına haber bültenleri dağıtılmış, kuruluşları uyarmak için ziyaret ekipleri kurulmuştur. Ayrıca öğretmen örgütlerine, gençlik kuruluşlarına, devrimci örgütlere

yürüyüşe katılma davetiyeleri gönderilmiştir. Yürüyüş için kuruluşlara gönderilen davetiyelere ilk olarak İLKSEN yanıt vermiş, 25 Ocak 1969 günlü düzenleme komitesinin genelgesine aynen katıldıklarını, her türlü sorumluluğu kabullenerek, gerekli harcamalar oran dâhilinde katılacaklarını belirtmişlerdir. TÖS 506, TÖDF ise, 416 şubesiyle katılmıştır. Çağrıya uyup katılan İLKSEN, Sessiz ve yönsüz kalanlar ise, TÛTÖS ile Asistanlar ve Öğretim Üyeleri Sendikası, Karşı çıkanlar ise, Milliyetçi Öğretmenler Konfederasyonudur (Akgöl, 1981).

Yürüyüşü destekleyen, katılan meslek dışı kuruluşlar ise; 27 Mayıs Milli Devrim Derneği, DİSK, Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı (TMGT) Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) Âşıklar Derneği, Demokratik Devrim Derneği, Devrimci Büro İşçileri Sendikası (BİS) Sağlık Personeli Sendikası, Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrenci Birliği, Eğitim Fakültesi Öğrenci Birliği, Yüksekokullar Öğrenci Birliği, Yüksekokullar Fikir Kulübü, Fen Fakültesi Öğrenci Birliği, Veteriner Fakültesi Öğrenci Birliği, Ziraat Fakültesi Öğrenci Birliği, Veteriner Fakültesi Fikir Kulübü, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Öğrenci Birliği, Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Birliği, Siyasal Bilgiler Fakültesi Fikir Kulübü, SBF Basın Yayın Yüksekokulu Öğrenci Birliği, ODTÜ Öğrenci Birliği, ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü, Toplumcu Avukatlar Derneği, Okul Hademeleri Sendikası desteklemiştir. Ayrıca, Büyük Eğitim Yürüyüşünü, kuruluşların dışında Türk halkı da desteklemiştir (Akgöl, 1981).

Yürüyüş sırasında taşınan dövizlerden bazıları şunlardır; Türk öğretmeniyiz biz, işbirlikçi değiliz, Örgütümüz sarı değil, bu yürüyen sığır değil, Hak dedik, hukuk dedik, validen tokat yedik, Borçlu geldik Ankara' ya, nifak sokmayın araya, İlköğretime 780 milyon verilmesi yasa emriyken neden 210 milyon (Akgöl, 1981). Hak dedik huk dedik validen tokat yedik, yabancı bursu çocuklarımıza pusu, işçi üniversitesi istiyoruz, İlhami ertem özel eğitim bakanı, (Milliyet, 15.02.1969,), eğitimde yabancı uzmanlar istemiyoruz, grev hakkını alacağız, suya sabuna dokunmamış pise bak, vatan savaşta halkın barışta efendidir. Gibi pankartlar taşınmıştır (Orhan, 2001).

4. 3. 1. 7. Mersin Yürüyüşü

Öğretmen kısımlarını protesto etmek için Mersinde de Öğretmen Yürüyüşü düzenlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın, boykot eyleminden sonra TÖS üyesi öğretmenlere karşı sürdürdüğü kırım olayını protesto etmek amacıyla Kasım 1970'de Mersin'de öğretmenlerin ve demokratik kuruluşların katıldığı bir protesto mitingi yapılmıştır (Akgöl, 1981).

4. 3. 1. 8. Eskişehir Yürüyüşü

Eskişehir TÖS Lokaline 4 Ocak 1971 günü saat 21.45 civarı bir bomba atılmış, maddi zarar meydana gelmiştir. TÖS bu olayın iktidarın işbirlikçileri tarafından yapıldığını iddia etmiştir. TÖS üyesi öğretmenler bombalı saldırıyı protesto etmek amacıyla 10 Ocak 1971 günü Eskişehir’ de bölgesel bir yürüyüş yapılmıştır. Yürüyüşe öğretmenler, halk ve yurtsever gençlerden 3000 kişi katılmıştır. Yürüyüş istasyon alanından başlamış, olup kalabalık odunpazarı mevkiinde 5000 kişiyi bulmuştur. Olayı tenin eden üç telgraf okunmuştur. Telgraflar Berlin Talebe Birliği, Berlin Türk toplumcular Ocağı ve Batı Almanya Batı Berlin Türk öğretmenler Derneği tarafından gönderilmiştir. Yürüyüş sırasında taşınan dövizlerden bazıları şunlardır: Halka dönük eğitim, Devrim için eğitim, Kahrolsun faşizm kahrolsun sabotajcılar (TÖS, 15 Ocak, 1971).

4. 3. 1. 9. Sakarya Öğretmen Mitingi

TÖS Adapazarı şubesi, öğretmenlerin dövülmeleri, lokallere atılan patlayıcı maddeler, gençliğe yapılan insan dışı hareketler ve devrimci profesörlere yapılan tertipleri, protesto amaçlı 31 Ocak 1971 Pazar günü saat 13.30 da TÖS’lü öğretmenler Atatürk bulvarında toplanmışlardır (TÖS 1 Mart 1971). Ne var ki saldırıları protesto için bir araya gelen öğretmenler de saldırıya uğramışlar, yedi öğretmen bu elim olayda yaralanmıştır. Sayıları yaklaşık 50 kişi olan sağ görüşlü bir grup, Müslüman Türkiye, komünistler Moskova’ya naraları ile öğretmenlere saldırmışlardır (Milliyet, 01.02.1971). Olayla ilgili 16 kişi tutuklanırken, CHP Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ve Turgut Boztepe yayınladıkları bir bildiri ile olayı kınamışlardır (Milliyet, 03.02.1971).

4. 3. 1. 10. Asistan Boykotu

Üniversitelerde görev yapan asistanlar, öğretim görevlileri ve üyelerinin günümüz çalışma koşulları ve sosyo-ekonomik yapıları göz önüne alındığında aslında o günden günümüze pek bir şey değişmediği gözler önüne serilmektedir. Günümüzde akademisyenler bağlı buldukları üniversitelerde görev yapan çoğu idari personelden daha az maaş almaktadır. Asistanların durumu da karmaşık olmakla beraber çok farklı değildir.

Dönemde de üniversite asistanlarının maaşları müstahdem ve odacı maaşları kadar bir maaştır (Milliyet 01.02.1969). Buna ilaveten Üniversite öğretim görevlileri ve yardımcılarının tam gün çalışma ve tazminat sorununa hükümetin olumlu bir çözüm getirmemesi üzerine Ankara, İstanbul, Ege ve İstanbul Teknik Üniversitesi asistanları 29 Ocak 1969 yılında öğretim ve yönetim görevlerine katılmama kararı almışlardır (Aksoy,

2000). ÜNAS İstanbul şubesi boykota cevap vermiş ve katılma kararı almıştır. Boykot Ankara ve İstanbul Asistanlar Sendikası tarafından da destek bulmuştur. İstanbul Üniversitesine bağlı kimi öğrenci kuruluşları ve Ege üniversitesi senatosu da eyleme destek vermiştir (Milliyet 1.2.1969). Asistan eylemi kısa sürede yayılmış, İstanbul Ticari ve İktisadi İlimler Akademisi de boykota katılmıştır. Boykota kimi üniversite asistanları ise katılmamışlardır. Örneğin Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ve Hukuk Fakülteleri boykota katılmayan gruplardır. Boykot 80 gün sonra 19 Nisan 1969 yılında sona ermiştir (Aksoy 2000).

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi asistanları da 9 Mayıs 1969 yılında boykota başlamışlardır. Açıkladıkları bildiriye boykotun amacını, üniversite reformu yasa tasarısının gerçekleşmesini sağlamak olduğu belirtilmiştir (Milliyet, 10.05.1969).

4. 3. 1. 11. Dört Günlük Öğretmen Boykotu

Döneme damgasını vuran olaylardan bir tanesi de, tarihe dört günlük öğretmen boykotu kimi kaynaklar da büyük öğretmen boykotu olarak geçen öğretmen eylemidir. Boykot Erzurum da 700 öğretmenle başlamıştır (Milliyet, 07.12.1969). Kısa sürede boykot yayılmış ve 800 öğretmenin de katılımıyla sayı 1500 e çıkmıştır (Milliyet 08.12.1969). Erzurum İLKSEN'ne bağlı ilk, orta ve lise öğretmenleri, İLKSEN Genel Merkezlerine boykot kararı aldıklarını bildirmiş, İstanbul ve Ankara, yaklaşan bayram sonrasında boykota katılacaklarını beyan etmişlerdir. 10 Aralık 1969 da ise, Fakir Baykurt başkanlığında toplanan TÖS Yönetim Kurulu boykot kararı almıştır. TÖS'ün konu ile alakalı yayınladığı bildiriye 15 Aralık 1969'dan başlamak üzere dört gün sürmesi planlanan boykot 18 Aralık 1969 günü bitecektir. 19 Aralık cuma günü ise öğretmenler iş başı yapacaktır. Ayrıca yayınlanan bildiriye, öğretmenin, yalvarmayacağı, boyun eğmeyeceği, el açmayacağı, yurt dışına çöpçü olarak gitmeyeceği, dövülemeyeceği, sürülemeyeceği, öğretmene saygı duyulması gerektiği vurgusu yapılmaktadır (Doğan, 2010). TÖS ve İLKSEN'in boykot komitesinin halka yaptığı duyuruda da boykotun daha iyi bir eğitim, öğrenciler ve halk için yapıldığı ilan edilmiş, detaylı şekilde halkın mağdur olmaması için boykot süreleri hakkında halk bilgilendirilmiştir (Milliyet, 14.12.1969). Bütün her şeye rağmen Milliyetçi Öğretmen Dernekleri Federasyonu Başkanı Selahattin Arıkan ise yapılan bu eylemin politik olduğunu iddia ederek İLKSEN ve TÖS'ü suçlamıştır (Milliyet, 10.12.1969). Dönemin Başbakanı Süleyman Demirel ise Selahattin Arıkanın boykot karşısındaki tutumuna karşı takındığı tutma benzer bir tutum sergilemiş, 'boykotun meselesi bir takım çevrelerin masum öğretmen camiasını senelerden beri politikaya ve anarşiye sürüklenme gayretlerinin bir tezahürüdür'. Açıklaması yapmıştır (Milliyet, 15.12.1969).

Öğretmenin ekonomik yoksulluğu, öğretmenin mesleki alanda güvenceden tamamen yoksun bırakılması, öğretmen yararına verilmiş olan Danıştay kararlarının uygulanmaması, sosyal devlet ilkesiyle ve sosyal haklarla alay edilmesi, Anayasanın garanti ettiği sendikal hakların askıda tutulması, Fikir özgürlüğünün, Atatürkçü devrimci öğretmenler için reddedilmesi (Akgöl,1981), ödemelerin zamanında ödenmemesi, teftiş sisteminin düzeltilmesi (Milliyet, 08.12.1969) Laik devlet ilkesinin eğitim ve öğretim alanında hiçe sayılması, kamu görevlilerinin güvenliğinin baltalanması (Aksoy,2000) gibi nedenlerle öğretmenler İLKSEN ve TÖS'ün ortaklaşa hazırladığı eylemi desteklemişlerdir.

Eylem ile eyleme katılan öğretmenlerin amaçladıkları ise; Eğitim düzeninde geniş halk kitlelerine dönük, meslek eğitimine kavuşabilmesini sağlayacak bir eğitim düzeni, yaşama ve üretime dönük bir eğitim sistemi, öğretmenlerin insan onuruna yaraşır, maaş ve sosyal yardım olanaklarına kavuşmaları, öğretmenlerle ilgili disiplin yaptırımlarında ve özlük işlemlerinde son sözün Danıştay'a ait olması, iktidarın gerek hükümet, gerekse parlamento çoğunluğu olarak, öğretmene karşı yapılan haksızlıklar üzerine eğilmesi, Anayasal kurumların yeniden işletilmesini kabul ettirmek, dış sömürüye neden olan ilişkilerden arınma konusunda gerek hükümetin gerekse diğer partilerin ve tüm Türk halkının dikkatini çekmektir (Akgöl, 1981).

TÖS Yönetim Kurulunun yayımlamış olduğu bildiride, öğretmenlerin isteklerinin de metin içinde yerini bulduğu söylenebilir. Bildiride yer alan istekler, Yetkili hükümet temsilcisi, görüşmeyi ve sonunda bir ortak protokol imzalamayı kabul ve beyan etmelidir. Bu protokole ilk iş olarak yabancı eğitim uzmanlarının ve barış gönüllülerinin eğitim kurumlarından temizlenmesi, tüm öğretmen, eğitmen ve eğitim görevi yapanlara ödenen aylıkların günün koşullarına uygun duruma getirilmesi için hazırlanan tasarının yasallaştırılması, gerekir. Milli Eğitim Mensupları Yardımlaşma Kurulu yasa tasarısının öğretmen temsilcilerinin görüşlerine de yer verilerek yasallaştırılması, istenmektedir. Anayasaya aykırı 624 sayılı yasanın değiştirilmesi, özgür sendikacılık olanaklarının sağlanması, sendikal çalışmalardan, yasaların suç saymadığı davranış ve görüşlerinden dolayı cezalandırılan öğretmenlerin eski görev yerlerine verilmesi ise bir başka istektir. Milli Eğitim Şurasının en kısa zamanda toplanması ve eğitim ve öğretmen sorunlarını resmi öğretmen temsilcileri ile konuşularak karara bağlanması son olarak ta boykottan dolayı öğretmenlerin cezalandırılmaması bildiride dile getirilmiştir (Akgöl,1981). İstekler incelendiğinde öğretmenlerin taleplerinin makul olduğu göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin boykot süresince kullanacakları sloganlar da İLKSEN ve TÖS Genel Merkezince belirlenmiştir. Bu sloganlar; Eğitim yönetiminde söz hakkı istiyoruz, zam değil, adil yönetim istiyoruz, baskı değil adil yönetim istiyoruz, özgür sendikacılık olanakları istiyoruz, gerçekten milli bir eğitim istiyoruz, bütün öğretmenler kol kola, bütün öğretmenler halkla

yan yana can cana, şeklindedir (Doğan, 2010). Belirlenen bu sloganlar boykotun iyi niyetle gerçekleştirildiğinin kanıtı sayılabilecek nitelikte olup, aslında boykotun nedenlerini, amaçlarını ve öğretmen isteklerini de özetler nitelikte olduğu iddia edilebilir.

Bu masum ve ölçülü istekler ve yapılan boykota hükümetin tavrı ise çok şiddetli olmuştur. TRT'nin boykotla ilgili haber vermesi hükümetçe yasaklanmış, boykota katılan öğretmenler TRT'den yapılan yayınlarla hükümetçe tehditlere maruz kalmıştır (Doğan, 2010).

Boykotun başladığı 15 Aralık 1969 tarihinde, eylemi kırmak için işveren durumundaki Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Orhan Oğuz tüm Valilere (16.12.1969 gün ve özel 000.01/3743 sayılı) bir tamim göndermiştir. Bu tamim de boykotu tertip eden iki öğretmen örgütünün öğretmenleri itaatsizliğe ve saygısızlığa teşvik ettiği belirtilerek, eyleme destek vermeyen idareci ve öğretmenlere ise teşekkür edildiği görülmektedir (Akgöl, 1981). Her şeye rağmen kimi mahkeme ve savcıların, görülen davalarda hadisenin grev olmadığı ve suç teşkil etmediğine hükmettiği görülmekle beraber (Aksoy, 2000) bu kararlar öğretmenler için yeterli olmamış, öğretmenler büyük bir kıyımla karşı karşıya kalmıştır. Bunun üzerine Ana Muhalefet Partisi Başkanı İsmet İnönü ise; Anayasanın hak istemek için kabul ettiği usule başvurdu diye iktidarın cezalandırma görüşü son derece yanlış ve alevlendirici olacağı, açıklamasında bulunmuştur (Akgöl,1981).

Farklı kaynaklarda sayılar yaklaşık olmakla beraber, veriler farklılıklar içermektedir. Bu eyleme yaklaşık 109.000 öğretmen katılmış, Bunların 88 bini bu eyleme dört gün süreyle katılırken, 12.100'ü ilk gün katılmayıp, daha sonraki üç gün eylemdeydi. 9.500 öğretmen ise birinci gün boykota katılmasına karşın, diğer günler eylemde katılmamıştır. Boykota hiç katılmayan öğretmen sayısı ise 47 bindir (Koç, 2009). Boykota katılan öğretmenlerin 50.300'ü adli kovuşturma geçirmiştir. Adli kovuşturma sonucunda, yaklaşık 19250 öğretmen hakkında adli takipsizlik kararı verilirken 2118 öğretmen açığa alınmış, 400 kadar okul müdürü müdürlükten alınmıştır. 65 öğretmen bakanlık emrine alınırken, 45520 öğretmene 1 ila 4 günlük maaş kesme cezası verilmiştir. 3900 öğretmen 1-3 yıl kıdem indirimi cezası alırken, 1200 öğretmenin derecesi indirilmiştir. Dönemde öğretmenlere verilen cezalar bunlarla da sınırlı kalmamış, 590 öğretmen farklı illere sürgün edilmiş, 6600 öğretmende il içinde farklı okullara verilmiştir. 20 öğretmen ise meslekten ihraç edilmiştir (URL, 9). Öğretmenlerin bu boykotla ağır şekilde cezalandırılmak istendiği rakamlardan da açıkça anlaşılmaktadır.

TÖS ve İLKSEN'in boykot değerlendirmesine bakıldığında ise,

Öğretmen kesiminde bir kamuoyunun yaratıldığı 109.600 kişinin katılımıyla boykotun amacına ulaştığı, öğretmenlerin halktan yana olduğu ortaya konmuş, halkın

eğitim sorunlarını tartişmasına zemin hazırlanmış olduğu, ortak sorunlar karşısında օđretmenlerin birleşmeleri gerekliliğinin anlaşıldığı, boykot eylemi bilinçlenme, օrnek olma, devrimci gclerle ilişki kurma açısından son derece etkili olmuştur (Akgöl,1981). Ayrıca belirtmek gerekir ki TS, boykot nedeniyle açığa alınan veya görevden el çektirilen օđretmenlerin ücretlerini օdemiřtir (yildirimkoc.com.tr).

4. 3. 1. 12. Teknik օđretmen Boykotu

Boykot 2 Mart 1971 yılında Türkiye Teknik օđretmenler Sendikası TTS tarafından düzenlenmiştir. TTS Genel Başkanı Mehmet Emin Zorkun'un Milliyet Gazetesine verdiği demeçte, boykotun ek ders ücretlerinin verilmesini sağlamak için yapıldığını belirtmiştir. Yine Zorkun'un verdiği bilgiye göre TTS'e bağlı bulunan 56 şube boykota destek vermiştir (Milliyet, 05.03.1971).

Ayrıca Türkiye Teknik օđretmen Sendikası, 29 Mayıs 1970 yılında Ankara Selim Sırrı Tarcan Spor salonunda Elektrik, Gemi, İnşaat, Makine ve Orman Mühendisleri ile Mimarlar Odası ve Türkiye Jeofizikçiler Birliği, Türkiye Kamu Jeologları Sendikası ve Türkiye Teknikerler Sendikası katılımı ile yapılan forma katılmıştır. Gerçekleşen form da 1-2 Haziran günleri olmak üzere iki günlük boykot kararı almışlardır (Milliyet, 01.06.1971). Boykot teknik օđretmenler ve personelce, yeni personel yasasına ve yürürlükte olan 4/10195 sayılı Kararnameye tepki için gerçekleştirilmiştir. Boykot Teknik օđretmenler ve personelce, 931 sayılı iş kanunun verdiği hakları elde etme çabası da gtmştur (Aksoy, 2000).

4. 3. 2. Bildiriler, Toplantılar ve Muhtıralar

օđretmenler ve օđretmen օrgleri çeşitli istek, dilek ve uyarılarını ilgili mercilere aktarmak, toplumun ve ilgililerin belli bir konu üstüne ilgilerini elmek, için çeşitli bildiri ve muhtıralar yayınlamıştır. ֖rneğin İlkokul օđretmen Sendikaları Federasyonu ilkokul օđretmenlerinin sorunlarını, օzellikle sağlık ve sosyal yardım sandığı personel kanunu, nakil, tayin ve becayiş durumları ile ilgili konuları ele alan bir muhtıra hazırlamıştır (Milliyet, 10.01.1967). Bu konular ile alakalı kesimin ilgisini bu tür sorunlara yönelmesini sağlamayı amaçlamıştır. Dönemde hemen hemen her օđretmen օrgtnn kullandığı bir yöntem olarak da bildiri ve muhtıralar kullanılmıştır. Dönemde օđretmen օrgtlerinin yayınlamış olduğu muhtıra ve bildirilerden bir kaçına bakacak olursak;

TS, 27 Temmuz 1966 tarihinde yayınlamış olduğu bildiride, օđretmenlere verilen yeni zammın yetersiz olduğu belirtilmiş, ulusal servetleri sömüren օzel ve tüzel i ve dış smrclerle devletin uğraşmasını, reformlar yapılmasını istemiştir (Akgöl,1981).

Malatya'da ise, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay öğretmen dernekleriyle bir araya geldiği bir toplantı esnasında, öğretmenlerce kendisine, bir muhtıra verilmiş, muhtırada Milli Eğitim Bakanlığının partiler üstü bir kurum haline gelmesi gerektiği, köy enstitülerinin dönem şartlarına uygun tekrar açılması ve yatılı bölge okullarının sayısının artırılması gibi hususlar Cumhurbaşkanı'na iletilmiştir (Milliyet, 12.06.1966). Sunaya Kırklareli öğretmenleri de bir muhtıra vermiştir. Muhtırada bu günkü il idare kurulları ve Milli Eğitim Bakanlığı disiplin kurulları yerine bağımsız idari yargı organlarının iller seviyesinde kurulmasını, bu güne kadar haksız işlemlere maruz kalan arkadaşlarının Danıştay yargı organları ve genel hukuk prensipleri ışığında yeniden gözden geçirilmesini ve Kırklareli de görev yapan Milli Eğitim yöneticilerin değiştirilmesi istenmiştir (TÖS, 1 Eylül 1970). TÖS Ankara şubesi de Demirel hükümetinin istifası üzerine düşüncelerini aktaran bir bildiri yayınlamışlardır. Bildiride, AP hükümetinin sarstığı öğretmen itibarının tekrar sağlanması, öğretmenlere karşı sürdürülen kırım ve zulümlere karışanların cezalandırılması, iktidar tarafından cezalandırılan öğretmenlerin cezalarının kaldırılması gibi istekleri bildiride yer almıştır (TÖS, 15 Mart 1971). TÖS 7-9 Temmuz 1969 yılında Kayseri'de ki olağanüstü kongre çalışmalarında gerici çevrelerden kaynaklanan saldırı olayı karşısında, resmi makamların tutumunu protesto etmek amacıyla İçişleri Bakanlığına bir muhtıra vermiştir. Milli Eğitim Bakanlığı, TÖS ve İLKSEN örgütleri tarafından Aralık 1969 da düzenlenen dört günlük öğretmen boykotu eylemine katılan öğretmenlere disiplin yaptırımları uygulamış, TÖS, işverenin bu tutumunu protesto etmek için, işverene bir muhtıra vermiştir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'na, bir de siyah çelenk konulmuştur (Akgöl, 1981). TÖS Tatvan şubesi açık hava toplantısı düzenleyerek, öğretmen sorunları üzerine halkı ve öğretmenleri bilgilendirirken, kesim, kademe sendikacılığının emperyalizmin böl parçala yönet tekniği olduğu vurgu yapılmıştır. Ayrıca toplantıda VIII. Eğitim şurası da toplantıda protesto edilmiştir (TÖS, 1 Kasım 1970).

TÖDMF Federasyonu, öğretmenlere uygulanan tayin ve sürgünlere karşı durmuştur. Örneğin, Antalya'nın TÖS şube başkanı, sekreteri ve saymanında aralarında bulunduğu altı sendikacı öğretmenin doğu illerine nakledilmeleri karşısında olayı kınayan bir bildiri yayınlamıştır (Milliyet, 18.10.1967). Federasyonun öğretmenlere yönelik saldırılar karşısında protestoları devam etmiştir. Örneğin TÖS yöneticilerinden Fakir Baykurt, İ. Safa Güner, Ahmet Ceran, Türkkaya Ataöv, Nevzat Helvacı, TÖDMF yöneticilerinden Genel Başkan Bahri Savcı, genel sekreter İ. Hakkı Kaytanlı ile birlikte 8 ilden gelen 2000 kadar öğretmen Antalya'ya gelerek 22 Ekim 1967 tarihinde direnme kararı almışlardır (Akgöl, 1981). 22 Ekimde Antalya'da toplanan bin kadar TÖDMF üyesi öğretmen açıkladıkları bildiride öğretmen kırımlarına karşı Bakanı göreve çağırılmışlar ve Bakanı protesto etmişlerdir (Milliyet, 23.10.1967). Bunun üzerine, TÖS ve TÖDMF genel yönetim

ve yürütme kurulları 29 Ekim 1967 tarihinde Ankara' da toplanarak Antalya' da alınan direnme kararını onaylamıştır. Bir bildiri ile yapılacak eylemleri şöyle belirtmişlerdir:

Kuruluşumuz hukuka ve Anayasa'ya aykırı olmayan eylemler başvuracaktır. Girişilecek eylemler gerekli etkiyi sağlayamadığı takdirde, öğretmenler ellerindeki en son çareyi kullanacaklardır. Öğretmenler Türk ekonomisini ve toplumsal yaşamı bağımlı duruma getiren gerçek nedenleri halka açıklayacaklardır.

Direnme kararının alınmasından sonra TÖS yöneticileri gerekli açıklamalarda bulunmak üzere Eskişehir, Malatya, İzmir, Edirne, Karabük'te bölge toplantıları yapmışlardır. TÖS, Milli Eğitim Bakanlığı'na dört günlük boykottan dolayı kıyım, sürgün ve Danıştay kararlarını uygulamaması nedeniyle bir muhtıra da vermiştir (Akgöl,1981).

Yüksek Öğretmenler Derneği, liselerde 2800 öğretmen açığı bulunduğunu dile getirerek, yüksek öğretmen okullarının ıslah edilmediği takdirde yüksek öğretmen okullarında öğretmen açığının artacağını bildiren bir bildiri yayınladığı görülmüştür. Bildirilerinde yeni yüksek öğretmen okullarının açılması gerektiği mevcutlarının da kontenjanlarının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir (Milliyet, 12.02.1962).

TÜTÖS, öğretmenlerin sosyal, ekonomik ve mesleki durumlarının iyileştirilmesi gerektiğini, yayınlamış olduğu bildiri ile dile getirmiştir. Ayrıca aynı bildiride, iktidarların konuya hassasiyet göstermemesinin, öğretmen eylemlerine neden olduğunu söylemiştir (Durmuş, 2004).

İLKSEN ilkokul öğretmenlerinin tayin, nakil, ders ücretleri, teftiş sistemi, eğitim ödenekleri, sosyal statüleri gibi konularda yanlarında olmuş, girişimlerde bulunmuş ve eylemler yapmıştır. İLKSEN bununla yetinmeyip, baskı ve şiddet gören ilkokul öğretmenleri için gerekli mercilere baskı kurmuş, öğretmenleri yalnız bırakmamıştır. Çengel köy talimhane İlkokulu öğretmenin, bir müfettiş tarafından dövülmesi karşısında İLKSEN olayı bir bildiriyle protesto etmiştir (Milliyet, 18.12.1967). Buna ilaveten İLKSEN sadece öğretmenlerin sorunlarıyla ilgilenmeyip ülke sorunlarına da kayıtsız kalmamıştır. Yayınladığı bir bildiriyle,

Kıbrıs Rum kesiminin Türkler üzerine uyguladığı vahşeti protesto etmiştir (Milliyet, 27.11.1967). Ayrıca Kıbrıs Rum kesiminin Türklere karşı sergilediği vahşet karşında, aralarında Türkiye Gençlik Teşkilatı, TÖS, Türkiye Milliyetçiler Birliği gibi 16 kuruluş birleşerek Kıbrıs Türk Haklarını Savunma Konseyini kurmuşlardır. Konsey üyeleri yayınladığı bir bildiri ile diğer kurumları da konseye davet etmişlerdir (Milliyet, 16.08.1967).

SSCB'nin Çekoslovakya işgali karşında Türk kamuoyu hassasiyetini göstermiştir. İşgal karşısında aralarında DİSK, TÖS, Milliyetçi Öğretmenler Birliği, İstanbul İlkokul

Öğretmenleri Sendikası ve Türk-İş gibi birçok kuruluş ayrı ayrı olayı kınayan bildirimler sunmuştur (Milliyet, 24.08.1968).

KES yayınlamış olduğu bir bildiriyle, kanunlarca bir mani yok iken köy öğretmenlerine Milli Eğitim bakanlığınca ödenek verilmeyişini dile getirmiş ve gereğinin yapılmasını istemiştir (Durmuş, 2003).

Milliyetçi Öğretmen Dernek Sendika ve Federasyonlarının yayınlamış olduğu bildirimlerde ise, halkı ve yöneticileri solculuğa ve komünizme karşı uyardığı görülmektedir.

4. 3. 3. Yayınlar Seminerler Şuralar ve Kurultaylar

Öğretmen örgütleri gerek toplumsal bilincin yükselmesi, eğitim-öğretim sisteminin gelişmesi gerekse öğretmenlerin görgü ve bilgilerinin artırılması için çeşitli seminerler düzenlemiş, yayınlar yayınlamış üyelerine ve topluma ulaşmak için süreli yayınlar kullanmışlardır. Öğretmen örgütlerinin seminer çalışmalarının ve yayınlarının bir kaçına bakacak olursak;

TÖS'ün ilk eğitim semineri, İstanbul şubesi tarafından 8-13 Ağustos 1966 tarihinde düzenlenmiştir. Bu çalışmaya Marmara Bölgesi öğretmenleri katılmıştır. Seminerin konusu, Sendika ve Personel Sendikaları ve Eğitim Sorunlarımız olup şu alan konuları işlenmiştir: Sosyal Değişim ve Değişmede Eğitim, Halkbilimi Çalışmalarında Öğretmenin Yeri, Çağdaş Eğitim Yöntemleri ve Türkiye'nin Gerçekleri, Eğitim ve Öğretimde Sömürgeleşme, Gelir Bölüşümü ve Eğitim, Sanayi Devrimi ve Sendikacılık, TÖS'ün tutumu ve yaptığı mücadelenin ana ilkeleri, Devlet Personel Sendikaları Kanunu, Türkiye'de Sendikacılık, Sendika Yöneticiliği ve Temsilciliği bu seminerde işlenmiştir. Seminer çalışmalarına 250 öğretmen katılmıştır. Bu çalışma diğer TÖS şubelerine de örnek olmuştur. TÖS, ilk yılda, "İlköğretim müfettişleri kursu" ve "Program geliştirme " seminerlerini Ankara' da düzenlemiştir. TÖS, ilk yılda 14, ikinci yılda 25 bölge ile beraber 130 şube ve kesim toplantıları yapmış, sendikal eğitim ve örgütlenme konularında seminerler vermiştir (Akgöl,1981). TÖS Sinop şubesi 25.05.1968 yılında bir seminer tertip etmiştir. Seminerde eğitim ve yurt sorunları hakkında çalışmalar sunulmuş, tek sendikanın gerekleri hakkında yaklaşık 600 öğretmen ve vatandaşa seminer verilmiştir (TÖS 5 Haziran 1968).

TÖS ilk yılda mali yetersizlikler nedeniyle yayınsal etkinliklerini haber mektupları ve bildirimlerle sürdürmüştür (Akgöl, 1981).

TÖS, gazete, eğitim el kitapları ve örgütün çalışmalarını yansıtan kitaplar çıkarmıştır. Bunlarda şunlardır; TÖS Gazetesi, örgütün sürekli yayını olup, 15 günde bir çıkarılmıştır. İlk sayısı 20 Şubat 1968 tarihinde, en son sayısı ise 1 Nisan 1971 ' de çıkarılmış, toplam olarak 75 sayı yayınlanmıştır. Her sayısı 20000 adet basılmış, dağıtımı

şube başkanları aracılığı ile yapılmıştır. Gazetenin her sayısı 25 kuruştur. Şube Gazeteleri ise, Sayısı kesinlikle bilinmemekle beraber bazı şubeler 15 günlük ya da aylık birer gazete çıkarmışlardır. Öğretmenlerin hizmet içi ve toplumla ilgili çalışmalarında güvenilir bilgi kaynağı olması için TÖS tarafından, örgütsel etkinlikleri, eğitim sorunlarını, toplumsal sorunları içeren eğitim el kitapları çıkarılmıştır. Bu kitaplardan bir kaçı, Öğretmeni Uyandırma Görevi Fakir Baykurt, Sendika ve Grev Fakir Baykurt, Türk Halkının Beslenme Sorunu Osman Nuri Koçtürk, Toprak ve Tarım Sorunu Sami Küçük, Dünya Olayları ve Dış Politikamız İbrahim Çamlı, Kredi Yağması Hilmi Özgen (Akgöl, 1981).

Bunun yanı sıra, TÖS, örgütsel etkinlikleri içeren kitaplar da çıkarmıştır. Bunlardan bazıları da şunlardır; İlk İki Yılda TÖS Çalışmaları, Devrimci Eğitim Şurası, Büyük Eğitim Yürüyüşü, Sürekli Çalışma Programı ve Sendikal Eğitim Planı, Devrimci Öğretmenin Savaşı, Kayseri Kurultayı, Öğretmenin Hukuk Rehberi, el kitaplarından birkaçıdır. TÖS, örgüte ilişkin ve örgütsel çalışmaları belirleyen yönetmelikler ve haber bültenleri yayınlamıştır (Akgöl, 1981). Ayrıca, TÖS'ün yayınladığı diğer el kitapları, kitaplar ve kitapçıklar ise, Türk Eğitiminin Çıkmazları, Öğretmen ve Politika, Maden Sorunumuz, Petrol Sorunumuz, Sayılarla Ülkemiz Türkiye, Dış Yardımla Kalkınma Olur mu, Türkiye'de Sosyal Sınıflar, Sağlık Sorunumuz, İlaç Sömürücülüğü, Ulusal Gelir Dağılımı, Doğum Kontrolü, Özel Yüksek Okullar, Faşizm, Yeni Sömürgecilik, Konut Sorunumuz, Ortak Pazar, İnsanlığın Üretim Aşamaları ve Haydar Tunçkanatın yazdığı savunma stratejisi ve Ulusal Ordu'dur (Doğan, 2010).

İLKSEN'in, maddi olanaklarının kısıtlı olmasına karşın, oldukça etkin basın yayın çalışmaları yaptığı görülmektedir. İki 1965 yılında Ankara İlkokul Öğretmenleri Derneği'nin yayın organı olarak çıkan aylık İLKİN SESİ Gazetesi, Haziran 1966 tarihli 9. sayısından itibaren Türkiye İLKSEN Federasyonunun yayın organı haline dönüşmüş ve Haziran 1969'da çıkarılan 23. sayısı ile yayınına son verilmiştir. Ağustos 1969 tarihli sayıdan sonra büyük boy olarak İLKSEN Gazetesi adıyla süren yayına Nisan 1971 tarihinde son verilmiştir. Çok sayıda yerel şube gazete ve bültenlerinin olduğu sanılmaktadır. Ayrıca el kitapları ve broşürler de yayımlamış olan İLKSEN'in bu yayınlarından saptanabilenler şunlardır; ilki, Sorunlarımız ve Öğretmen Sendikacılığı, ikincisi Sorunlarımız: İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı ve Milli Eğitim Mensupları Sosyal Güvenlik Kurumu Kanun Tasarısı son olarak, Ekmek ve Özgürlük İçin: Eylemimiz ve Sendikal Mücadelemizdir (Güvenç, 2008).

Milliyetçi Öğretmenler Birliğinin yayımlamış olduğu kitap ve el kitaplarından birkaç tanesi, Konuşmalarım, Niçin Milliyetçi Öğretmenler Birliği, Bizim Mücadelemiz ve Bizim TRT, Selahattin Arıkan tarafından kaleme alınmıştır.

Beden Eğitimi Öğretmenleri Derneği, Beden Eğitimi ve Spor adı altında 3 ayda bir çıkan dergi yayımlamıştır. Derneğin birde 15 günlük bir haber bülteni vardır (Orhan, 2001).

Teknik Öğretmenler Sendikası, tarihi ve sayısı tam olarak saptanamamakla birlikte, 1966 yılı sonlarından kapanıncaya kadar aylık olmak üzere TÛTÖS isimli bir gazete çıkardığı öne sürülmektedir (Durmuş, 2004).

TÖDMF 1949'dan 1958'e kadar çıkardığı Birlik Gazetesi vardır. 1958'den 1967'ye kadar Birlik Dergisi ile 1965'ten sonra Öğretmenler Gazetesiyle yayın yapmıştır (Altunya, 2008).

KES kendisine ait herhangi bir yayın organı çıkarmamıştır. Ancak bazı örgütlere ait yayın organlarını ve ulusal gazeteleri kullanarak yayınlar yayımlamıştır. Bahsi geçen yayın organları, Gayret, Vatan, Akşam, Milliyet, Ulus ve TÖDMF'ye ait olan Öğretmenler Gazeteleridir (Durmuş,2004).

Tüm ilköğretim müfettişleri derneği TİMDER adında üç ayda bir çıkan dergisi ile üyelerine ve kamuoyuna ulaşmaya çalışmıştır (Orhan, 2001).

4. 3. 3. 1. Şuralar ve Kurultaylar

Dönemde TÖS önderliğinde Devrimci Eğitim Şurası düzenlenmiştir. Bu şuralardan ilki 4 ve 8 Eylül 1968 tarihindeki ilk şuradır. İkinci şura ise 7-11 Şubat 1971 tarihinde yapılması kararlaştırılmış, lakin şura çalışmaları yapılamamıştır (Akgöl, 1981). Milliyetçi Öğretmenler Konfederasyonu 27 Ekim 1968 yılında Birinci Eğitim Kurultayını gerçekleştirmiştir. Kurultayla ilgili ayrıntılı bilgiye ulaşamamakla beraber Milliyet gazetesinden öğrendiğimiz kadarıyla Milliyetçi Öğretmenler Konfederasyonu Başkanı Selahattin Arıkan, kurultayın açılış konuşmasında Milliyetçi ruh ve karakterde öğretmen yetiştirilmesi gerektiği üzerinde dururken, komünizmi eleştirmiş ve komünizmle çatışan sözler sarf etmiştir (Milliyet, 28.10.1968).

4. 3. 3. 1. 1. I. Devrimci Eğitim Şurası DEŞ

TÖS ve TÖDMF Başkanı Fakir Baykurt, temmuz ayında Milliyet Gazetesine verdiği demeçte, eylül ayında gerçekleşecek olan devrimci eğitim şurasında işlenecek konuları açıklamış, açıkladığı konular üzerine çalışmak üzere Bertrand Russel ve Jean Paul Sartre'nin de davet edildiğini bildirmiştir. Baykurt, Şurada değinilecek konuların bazılarını gazeteye verdiği demeçte şu şekilde belirtmiştir;

Bu konulardan ilki, Ülkemizin Temel Çelişkileri ve Bu Çelişkilerin Eğitime Olan Etkileri, konu başlığı altında incelenecektir. Verilen demece göre, Şurada incelenecek ikinci konu ise, Geri Kalmış Ülkelerde Eğitim Sorunları ve Devrim İhtiyacıdır. Bir başka

konu başlığı da, Türk Kültür ve Eğitiminde Emperyalist Etkilerdir. Bir diğer konu başlığı ise, Kapitalist Düzendeki Özellikle Ülkemizde Eğitim Kurumları ve İşleyiş Biçimleridir. Bu hususta vakıflar, yabancı okullar, özel okullar, dışa dönük üniversiteler, işbaşında eğitim, kurumlarda eğitim durumlarının eleştirilmesi planlanmaktadır. Bir başka konu başlığı da, 1961 Anayasasında Devrimci Eğitim Kökleridir. Türk Eğitim Devriminin Amaçları, İlkeleri, Metodu ve Ulusal Tercihleri ise bir başka konu başlığı olarak karşımıza çıkmaktadır. DEŞ'in kapsamı ve DEŞ'te incelenen konu başlıkları fazla olsa da gazetede ki demeçte değinilen son konu başlığı ise, Türk toplumunun ihtiyaç duyduğu yeni eğitim ve kültür kurumları ve işleyiş biçimleridir (Milliyet, 31.07.1968). Bahsi geçen konu başlıklarının Şura da oluşturulan komisyonlarca incelendiği görülebilmektedir.

Devrimci Eğitim Şurası, 4-8 Eylül 1968 yılında TÖS ve TÖDMF öncülüğünde, Ankara'da gerçekleştirilmiş ve Şura beş gün sürmüştür (Doğan, 2010). Şuranın toplanma gerekçesi ise, 1962 yılında toplanan VII. Milli Eğitim Şurasından sonra, 2287 sayılı yasanın 5. Maddesi gereğince şuraların 3 yılda bir yapılması öngörülmüş ise de, 1965 yılında yasa gereğince yapılması gereken VIII. Milli Eğitim Şurası, Milli Eğitim Bakanlığının ilgisizliği nedeni ile belirtilen tarihte yapılamamış olmasıdır. Bunun üzerine TÖS bu görevi üstlenir ve Şurayı toplama kararı alır (Akgöl, 1981).

Devrimci Eğitim Şurası çalışmaları Ankara'da Siyasi Bilgiler Fakültesinde yapılmış, çalışmalara TÖS Genel Merkez Yöneticileri ile birlikte 221 şubeden 274 temsilci örgüt olarak katılmıştır (Akgöl, 1981).

Devrimci eğitim şurasının toplanma amacı ise;

Ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel koşulları içinde mevcut eğitim düzenimizin ilkeleri ve kurumları bakımından ana çizgileriyle eleştirilmesi, Türk toplumunun ihtiyaç duyduğu yeni eğitim biçiminin ilkeleri, amaçları ve bu amaçlara ulaşacak metot ve görüşlerin saptanması, son olarak, yeni eğitim biçiminin uygulanmasıyla ilgili bu metot ve görüşlerin saptanması olarak belirlenmiştir (Doğan, 2010).

Belirtilen bu amaçlar doğrultusunda şuraya katılan ve destek veren örgütler ise; mesleki örgütlerden, İLKSEN, Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası (TÜTÖS) ve Asistanlar Sendikasıdır. İşçi Kuruluşları ise, DİSK, Genel-İş Sendikası, Büro İşçileri Sendikası (BİS) ve Devlet Demiryolları İşçileri Federasyonudur. Gençlik Kuruluşlarından, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Tıp Fakültesi, ODTÜ Yüksekokullar. Basın Yayın Yüksekokulu, Ankara Yüksek Okullar Talebe Birliği, Fikir Kulüpleri Federasyonu Şuraya katılmıştır. Şuraya katılan diğer kuruluşlar ve temsilciler ise, Adalet örgütü, Tarımcılar, Toplumcu Avukatlar Derneği, Türk Dil Kurumu, Türkiye Edebiyatçılar Derneği ve son olarak Mimarlar Odasıdır. Ayrıca şuraya Üniversite Öğretim üyeleri ve yardımcılarını da katılım olmuştur. Bu katılımcılar, Prof. Dr. Rasim Adasav,

Prof. Dr. Muammer Aksoy, Doç. Dr. Ahmet Necdet Sözer, Doç.Dr. Bozkurt Güvenç, Hıfzırrahman Reşit Öymendir. Bunun yanı sıra M.Rauf İnan, Adalet Ağaoğlu ve Metin And da katılımcılar arasındadır. Katılımcılar bunlarla da sınırlı kalmamış Danıştay üyesi Alpaslan Kayan, M.E.B. Gn. Müfettişlerinden Mustafa Dayıoğlu, Reşat Oğuz, Yüksek Su Mühendisi Numan Ataman, Yüksek Ziraat Mühendisi Ahmet Toksoy, Basın Temsilcileri, Arif Gelen, Emel Uygur, İlhami Soysal, İsmet Kür, Mustafa Ekmekçi, Muvaffak Şeref, ve Halk temsilcisi Adülgafur Demir de katılmıştır (Akgöl, 1981).

Şuranın çalışma biçimi Doğan'ın eserinde şu şekilde sıralanmıştır;

1. "Devrimci eğitim şurasının yapılmasına TÖS yürütme ve yönetim kurulları karar vermiştir.
2. Genel başkanlıkça seçilen düzenleme kurulu, ele alınacak konuları saptamış, yetkili kimseler ve gruplar üzerinde birer bildiri hazırlamışlardır.
3. Şura genel kurul çalışmalarını oturum başkanları yönetmiştir.
4. Bildiriler genel kurulda tartışıldıktan sonra, 10 komisyon seçilmiş, her komisyon birer rapor hazırlamıştır.
5. Komisyon raporları genel kurulda tartışılıp onaylanarak kabul edilmiştir.
6. Bütün çalışmalardan sonra kabul edilen devrimci eğitim şurası bildirisini ayrıca yayımlanmıştır.
7. Bildiriler, tartışma özetleri ve komisyon raporları genel bir reaksiyondan geçirilerek yayıma hazır hale getirilmiştir" (Doğan, 2010).

Devrimci Eğitim Şurası çalışmalarını sürdüren komisyonlar ise şunlardır;

Birinci komisyon, Devrimci Eğitim Amaçları İlkeleri, Yöntemi komisyonudur ve Komisyon 23 kişiden oluşmuştur. Şurada, Gülten Kazgan, Haydar Kazgan, Vedat Günyol, Mehmet Başaran, Pakize Türkoğlu ve Refet Özkan'dan oluşan heyet, 'Eğitimin ve Devrimin Gücü ve Olanakları', 'Devrimci Eğitimin Amaçları, İlkeleri, Yöntemi' ve 'Devrimci Eğitim ve Ulusal Tercihler' olmak üzere üç bildiri sunmuştur (Doğan, 2010).

Ayrıca Apaydın ve Akçam sundukları bildiride, gelir dağılımı eşitsizliğine ve beslenme üzerine durmuş, ABD malı süttozlarının ülkemizde dağıtılmasına izin veren yetkilileri de uyarılmışlardır (Milliyet, 07.09.1968).

İkinci komisyon, Geri Kalmış Ülkelerin Eğitimi Üzerinde Emperyalist Etkiler, komisyonudur. Komisyon 26 kişiden oluşmuştur. Komisyon Şurada 3 bildiri sunmuştur. Bu bildiriler; Dursun Akçam ve Talip Apaydın'ın sunduğu 'Geri Kalmış Ülkelerde Özellikle Türkiye'de Eğitim Sorunları ve Devrim İhtiyacı, Fakir Baykurt'un sunduğu 'Türk Kültür Eğitiminde Emperyalist Etkiler, son olarak Çetin Özerkin sunduğu 'Kapitalist Düzendeki Eğitim Kurumları ve İşleyiş Biçimleri', konu başlıklı bildirileridir (Orhan,2010).

Üçüncü komisyon, Anayasadaki Eğitim İlkeleri ve Ülkemizdeki Temel Çelişkiler Komisyonudur. Ve komisyon 16 kişiden oluşmuştur. Komisyon şuraya iki bildiri sunmuştur. Bu bildirilerden ilki, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Kürsüsünden, Bülent Nuri Esen'in sunduğu, 1961 Anayasasında Devrimci Eğitimin Kökleri, ikincisi ise, ODTÜ Sosyoloji Kürsüsünden Mübeccel Kıray'ın sunduğu, Ülkemizin Temel Çelişkileri ve Eğitime Etkileri, konu başlıklı bildirileridir (Doğan, 2010).

Dördüncü komisyon, Bugünkü Eğitim Kurumları ve Siyasal Kurumlara İhtiyaç, komisyonudur. Ve komisyon 15 kişiden oluşmuştur. Komisyon yedi bildiri sunmuştur. Bu bildirilerinden ilki, Şefik Uysalın sunduğu Herkese Açık Eğitim Kurumları, konulu bildiridir. İkincisi, Öğrenci Örgütleri Dayanışma Kurulu ve Ankara Talebe Birliğinin sunduğu Üniversite ve Yüksekokullar, konulu bildiridir. Üçüncüsü Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya Enstitüsünden Osman N. Koçtürk'ün sunduğu Araştırma ve Uzmanlık Kurumları, konulu bildiridir. Dördüncü bildiriye ise, TÖS Onur Kurulu Başkanı Osman K. Akol sunmuştur. Akol'un sunduğu bildiri Çalışanların Çocukları, konulu bildiridir. Beşinci bildiri Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Şehircilik Enstitüsünden Cevat Geray'ın sunduğu Halk Eğitimi, konulu bildiridir. Bir başka bildiri Beden Eğitimi konulu bildiri olup, beden eğitimi öğretmeni Ruhi Sel tarafından sunulmuştur. Öğleden sonra sunulan son bildiri ise, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Şehircilik Enstitüsünden Fehmi Yavuz tarafından sunulan Din Eğitimi Konulu bildirileridir (Doğan, 2010). Prof. Dr. Fehmi Yavuz sunduğu bildiride, laikliğin kimi gruplarca kaldırılmaya çalışıldığını ve Türkiye'de izinsiz 40.000 kuran kursu açıldığını belirtmiştir (Milliyet, 07.09.1968).

Beşinci komisyon, Türk Toplumunun Kültür ve Sanat Sorunları komisyonudur. Komisyon 15 kişiden oluşmuştur. Şuranın üçüncü günü toplanan Komisyon dört bildiri sunmuştur. Bu bildirilerden birincisi, kendisi de bir mimar olan Cengiz Bektaş'ın sunduğu Mimarlık Eğitimi, konulu bildiridir. İkinci bildiri Turan Erol'un sunduğu Plastik Sanatlar Alanında başlıklı bildiridir. Bir diğer bildiri ise, Özdemir Nutkunun sunduğu Tiyatronun Durumu başlıklı bildiridir. Son bildiri ise, Muammer Sun'un sunduğu Müzik Sorunlarımız, başlıklı bildirilerdir (Doğan, 2010). Buna ilaveten komisyonda, Şehit Ali İhsan Kalmaz Okulu müzik öğretmeni Veli Aslan Ahmet, Adnan Saygun'un tüm eserlerinin Amerikalılarca satın alındığını, bu sebeple Türkiye'de Saygun'un eserlerinin çalınabilmesi için Amerikalılardan izin alınması gerektiğini, iddia etmiştir (Milliyet, 07.09.1968).

Altıncı komisyon, Türk Eğitiminde Öğrenci Sorunları, komisyonudur. Ve komisyon 22 kişiden oluşmuştur. Üç bildiri sunmuşlardır. Bu bildirilerden ilki, Osman N. Koçtürk'ün sunduğu Öğrencilerin Temel Biyolojik İhtiyaçları, başlıklı bildiridir. Bir diğer bildiri Atalay

Yörükoğlu'nun sunduğu Öğrencilerin Sosyal İhtiyaçları ve Ruh Sağlığı, başlıklı bildiridir. Son bildiri ise, Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni M. Adem Solak tarafından sunulan Öğrencilerin Okul İhtiyaçları, başlıklı bildirileridir (Doğan, 2010).

Yedinci komisyon, Köy Enstitüleri Uygulamasından Çıkan Sonuçlar, komisyonudur. Ve komisyon 15 kişiden oluşmuştur. Cahilliğin ve Teknik Yetersizliğin Giderilmesinde Köy Enstitüleri Uygulamasından Çıkan Sonuçlar adlı bir bildiri yayınlamışlardır. Hazırlanan bildiriye Hürrem Arman, Cevat Geray ve Ceyhun Atuf Kansu sunmuştur.

Sekizinci komisyon, Ekonomik ve Teknolojik Açıdan Devrimci Eğitim komisyonudur. Komisyon 19 kişiden oluşmuştur. Komisyon da Yalçın Küçük'ün sunduğu Kalkınma, Teknoloji ve Eğitim adlı bir bildiri sunulmuştur (Doğan, 2010).

Dokuzuncu komisyon, Türk Eğitiminde Öğretmenin Yeri ve Sorunları komisyonudur. Komisyon, 16 kişiden oluşmuştur. Ve üç bildiri sunmuştur. Bu bildirilerin ilki, kadın meslek okulu öğretmeni Şevket Gedikoğlu'nun sunduğu Öğretmen Yetiştirme ve Yerleştirme, başlıklı bildiridir. Bir diğer bildiri TÖS hukuk bürosu müdürü, Nevzat Helvacı ve TÖDMF avukatı M. Şevki Öcal'ın sunduğu Öğretmenin Geçim ve Güvenliği, başlıklı bildiridir. Son bildiri ise, DİSK genel sekreteri Kemal Sülker'in sunduğu Öğretmen Örgütlenmesi bildirileridir.

Onuncu komisyon, Türk Eğitiminin Planlanması komisyonudur. Komisyon 14 kişiden oluşmuştur. Komisyonda Nejat Erder Eğitim Devriminde Planlama Yöntemi adlı bir bildiri sunmuştur (Doğan, 2010).

Devrimci eğitim şurasında görev alan komisyonların görüş ve önerilerini Akgöl eserinde şu şekilde sıralamıştır.

1. Kültür ve eğitimde emperyalist etkilerde arınmak için, toprak, vergi, eğitim ve yönetim devrimleri yapılmalı, ulusal endüstri kurulmalı, halk kültürü zenginleştirilmelidir.
2. Bozuk eğitim düzeni, bozuk toplu düzeninin zorunlu bir sonucudur.
3. Düzenin sürdürülmesinden ve emperyalizmden yana olan egemen sınıflar, devrimci eylemin halka yanlış tanıtılması ve suçlanmasını, bir baskı yöntemi olarak kullanmaktadır.
4. Demokratik devrimci güçler örgütlenmede birleşmelidir.
5. Özel okullar kapatılmalıdır. İşçi üniversiteleri kurulmalı, tarımda gelişmeyi arttırmak için çok programlı okul programları uygulanmalıdır.
6. Öğretmenler uygulanan disiplin yaptırımları değiştirilmeli, disiplin hükümlerinin tarafsız olarak uygulanması için Bağımsız disiplin mahkemeleri kurulmalıdır.
7. Devrimci eğitimin planlanmasına TÖS önderlik etmeli, beş yıl içinde Türkiye'de okuma, yazma bilmeyen tüm vatandaşlar okuryazar hale getirilmelidir.

8. İlköğretim beş yıldan sekiz yıla zorunlu olarak çıkarılmalıdır (Akgöl, 1981).

Ayrıca Devrimci Eğitim Şurası NATO'ya hayır! Sloganıyla, NATO'yu bir emperyalizm aracı olarak kabul ederek ülkemizde NATO'ya giriş günü olarak kutlanan 4 Nisanın öğretmenlerce engellenmesini istenmiştir (Milliyet, 09.09.1968).

Devrimci Eğitim Şurasının Ankara' da ki çalışmaları dört gün sürmüştü, çalışmalar sonunda şu kararlar alınmıştır:

Ülkemizin bugün içinde bulunduğu koşullarla eğitim devrimi yapmanın olanaksızlığı açıktır. Ancak Türkiye'nin geleceğinden sorunları olan devrimci güçleri eğitim alanında bugün yapacakları türlü eylemler vardır. Devrimci Eğitim Şurası bu eylemleri devrim için eğitim görevi olarak saptamıştır. Devrimci Eğitimin amacı halkın siyasi bilinçlenmesine yardımcı olmaktır. Devrimci eğitim örgütlerinin bir diğer görevi de Anayasa ilkelerine, ülke çıkarlarına, bağımsızlığa ve kişi onuruna aykırı uygulamaları önlemek, bunlara karşı direnmektir (Akgöl, 1981).

Ayrıca şurada, iki üye tarafından 6. Filoyu protesto için bir yürüyüş tertip edilmesi için bir önerge verilmişse de önerge başkanlık tarafından okunmamıştır (Milliyet 07.09.1968).

Devrimci Eğitim Şurası Fakir Baykurt'un kapanış konuşması ardından kürsüye gelen Can Yücel başkanlığında okunan Devrimci Eğitim Şurası andı ve sonrasında Cahit Batmazın kürsüden söylediği ve katılımcıların katıldığı dağ başını duman almış marşı sonrası son bulmuştur.

4. 3. 3. 1. 2. II. Devrimci Eğitim Şurası DEŞ

Birinci Devrimci Eğitim Şurası sonrası planlanan konulardan 7. Madde de kabul edilen Devrimci Eğitim Şuralarının gelenekselleşmesi belirli ya da gerekli zamanlarda toplanması maddesi uyarınca şuranın 2. sinin de yapılması öngörülmüş olsa da yapılamamıştır (Akgöl, 1981). Planlanan II. Devrimci Eğitim Şurasının 1971 yılı şubat ayında gerçekleştirilmesi ve şurasının organizasyonunun da Osman K. Akol, Hamdi Konur, İ. Safa Güner, Hürrem Arman, Musa Çınar ve Kasım Taşın yapması planlanmıştır. Toplanması düşünülen II. Şuranın amaçları ise,

Mevcut eğitim düzeni hakkında bilgi sahibi olmak, bu konuda kendimizi ve toplumumuzu aydınlatmak. İleri bir toplum düzenine ulaşmak için toplum ve ülkemizin koşullarına, ihtiyaç ve olanaklarımıza uygun eğitim önerisini belirlemek. VIII. Eğitim şurasının kompozisyonu, konuları ve aldığı kararlar bakımından değerlendirmek. I. Şuranın devamı niteliğinde olan bu şurada Türk halkının iyice belirginleşen devrim özlemini dile getirmek ve bunun temel tedbirlerini anlamak ve anlatmak. Devrim için eğitim ilkesinin gerçekleştirilmesinde görevlerimizi belirlemek ve açığa kavuşturmak. Halkla daha olumlu

ilişkiler kurmanın yollarını saptamak. Öğretmenlerimizin içinde bulunduğu durumu anlama, anlatmak öğretmenin ve eğitimin bugünkü ve yarınki önemini büyük bir güven kaynağı olarak belirlemektir. Belirlenen bu amaçlar etrafında şekillenen II. Devrimci eğitim şurasının gündem konu başlıkları ise;

1. Toplum ve ülkemizin içinde bulunduğu genel koşullar,
2. İleri bir toplum düzeni yaratmak için alınması gerekli temel önlemler,
3. Bugünkü eğitim düzeninin tanımı, eleştirisi ve başlıca öneriler,
4. Bugünkü eğitim çıkmazı karşısında devletin ve Mili Eğitim Bakanlığı'nın tutumu,
5. Dünyada eğitim akımları: Kapitalist ülkelerde, Sosyalist ülkelerde, Geri bırakılmış ülkelerde,
6. Devrimci eğitim "Devrim için eğitim" ilkesinin açıklığına kavuşturulması,
7. Öğretmenlerimizin ve eğitimcilerimizin içinde bulunduğu ağır koşullar,
8. Genel öğretmen boykotunun değerlendirilmesi,
9. Devrim için eğitim,
10. Devrim için kitle eğitim araçları, basın, sinema, radyo, televizyon,
11. Dil sorunumuz, olarak belirlenmiştir, (TÖS, 1 Aralık 1970).

4. 3. 4. Sosyal ve Sanatsal Faaliyetler

Öğretmen örgütleri, gerek üyeleri, gerek üyelerinin yakınları için sosyal ve sanatsal faaliyetler tertip etmişlerdir. Bu alanda, öğretmenlerin ve ailelerinin dinlenmeleri için sosyal tesisler ve kamplar hayata geçirilmiştir. Ayrıca yardıma muhtaç üye ve üye yakınlarına yardım kampanyaları düzenlemiştir. Sanatsal faaliyetlerde de bulunmuşlar bu hususta tiyatro gösterileri tertip etmişlerdir. Öğretmenlerin ucuz ulaşım yapabilmesi için girişimlerde bulunmuşlardır. Hastane ve öğrenci yurtları yapmak için girişimde de buldukları görülmüştür. Ulaşabildiğimiz kadarıyla örgütlerin bu çalışmalarına bakacak olursak;

TÖS ilk yılda Lapseki şubesinin yazlık dinlenme kampını, 1967 yılında da Suluca'da ki dinlenme kampını üyeleri ve ailelerinin hizmetine sokmuştur. 1970 yılında Burgazada'da, daha önce TÖDMF'ye ait olan kampı işletmiştir. Urla ve Çeşmede bir deniz kampı ve Bursa Uludağ'da bir başka kampı da hizmete açmıştır (Akgöl, 1981). TÖS'ün Gemlik ilçesinin kuzey yamacında, Narlı köyüne 500 metre mesafede Narlı Gemlikte açmış olduğu dinlenme kampı da bir başka tesis olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamp 21 Haziran, 29 Ağustos tarihleri arasında açık olup öğretmenlere 10 günlük devreler halinde toplamda 7 devre olmak üzere hizmet etmiştir (TÖS, 5 Haziran 1968). Buna ilaveten TÖS Tarsus şubesi Tarsus'ta maddi durumu dar aile ve çocukları yararına bir öğrenci yurdu yapımı için kampanya başlatmıştır (TÖS, 5 Haziran 1968). TÖS öğrenci yararına da

kurslar açmıştır. Bu kurslarda bütünlemeye kalan öğrencilere ders verilmesi planlanmıştır. Bu kurslar ücretsiz olup, tespit edilebildiği kadar Mersin, Gülnar, İskenderun, Antalya, Sivas ve uşakta açılmıştır (Akgöl, 1981). TÖS üyelerinin %50 indirimli olarak aşağıdaki tiyatrolardan yararlanabilme olanağını sağlamıştır. TÖS üyelerinin bu indirimden yararlanacağı tiyatrolardan bazıları ise, Yenişehir Özdemir Yücel Tiyatrosu, Maltepe Komedi Tiyatrosu, Ankara Sanat Tiyatrosu, Marko Paşa Kabera Tiyatrosudur (Akgöl, 1981). TÖS bu dönemde tiyatrolar da organize etmiştir. Örneğin TÖS Gerede ve Sinop şubelerinde TÖS üyeleri tarafından 72. Koşuş adlı tiyatro eseri sahnelenmiştir. Boyabat TÖS şubesi ise, zoraki hekim adlı oyunu sahnelemiştir (TÖS, 5 Haziran 1968). Ayrıca bu dönemde TÖS, ödüllü yarışmalar düzenlemiştir. 1968 yılında başlayan örgütün bu tür etkinliğinde temel ölçüt olarak belirlediği ilkeler. Meslek alanında ve halk içinde örgütlenme, Kapitalist düzen uygulamalarına direniş, Emperyalizme ve sömürüye karşı çıkma, Tam bağımsızlık fikrinin yayılması, Anayasanın tam uygulanması olarak sıralanabilir. TÖS' ün yarışma ödüllü, kahraman öğretmen, kahraman öğrenci ödülleri olarak belirlenmiştir. TÖS jürisinin 16.5.1969 tarihli çalışmaları sonucu kahraman öğretmen ödülü H. Nedim Şahhüseyinoğlu'na, kahraman öğrenci ödülü de Haldun Karadeniz' e verilmiştir. Ödül olarak biner T.L. birer plaka ve diğer armağanlar bu kişilere verilmiştir (Akgöl, 1981). TÖS 1971 yılında, köy enstitülerinin kuruluş yıl dönümü olan 17 Nisan da sonuçlandırılmak üzere de bir yarışma tertip etmiştir. Yarışma konusu, ulusal kurtuluş savaşı anılarından derlemeler ve köy enstitülerinde uygulanmış eğitim ve öğretim yöntemi üzerine araştırmalardır. Her iki dalda kazananlar 1500 TL. Ödül alacağı taahhüt edilerek, ilk üç dereceye giren yapıtlar kitap olarak basılacağı duyurulmuştur (TÖS, 15 Ocak, 1971). Yarışmada köy enstitüsü konusunda jüri olarak, Sabahattin Eyüboğlu, Mehmet başaran ve Mahmut Makal, Kurtuluş Savaşı konusundaki eserler için ise, Ceyhun Atut Kansu, Suphi karaman ve Samim kocagöz seçilmiştir (TÖS 1 Mart, 1971). TÖS açtığı davalarla da ödenek alamayan er ve stajyer öğretmenlerin ödeneklerini almalarını sağlamıştır (TÖS, 5 Mayıs 196).

Milliyetçi öğretmenler birliği Mersinde bir lokal açmıştır.(Arıkan,1966) Ulaşamamış olmakla birlikte Birliğin farklı il ve ilçe merkezlerinde de üyeleri yararına sosyal tesis açmış olduğu da muhtemeldir.

TÖDMF Ankara da ordu evlerine benzer bir öğretmen evi kurmak istemiş ancak bunu gerçekleştirememiştir (Altunya, 2008). TÖDMF Yayın organı Öğretmen Gazetesi üzerinden verdiği ilanda ağır rahatsızlığı nedeniyle 15 yılı tamamlayamayan bu sebeple sağlık kurulu tarafından işine son verilen bir üyesinin çalışamaz duruma gelmesi üzerine yardım kapmayası başlatmıştır (Öğretmen Gazetesi, 09 Ocak 1967). TÖDMF Varto depreminde zarar gören öğretmenlere 35.000 TL yardım yapmış, bu yardımın akabinde

de CKMP Muş Milletvekili Kemal Aytaç bütçe komisyonunda TÖDMF'ye bir teşekkür konuşması yapmıştır (Öğretmen Gazetesi, 09 Ocak 1967).

İLKSEN belediyeye müracaat ederek, ilkokul öğretmenlerine paso verilmesi için, belediyeye başvuruda bulunmuştur. Öğretmenlerin belediye sınırları içinde ucuz seyahat etmesi için yapılan bu müracaat belediyece uygun bulunmuş, belediye meclisi ilkokul öğretmenlerine paso verilmesini kabul etmiştir (Milliyet, 15.03.1966). Belediye bu kararını uygulamamış, bunun üzerine işin takipçisi olan İLSEN başvurularının yinelemiş ve sonunda uygulamanın hayata geçmesini sağlamıştır (Milliyet, 24.02.1967). Buna ilaveten İLKSEN belediyeye yaptığı başka müracaat ile ilkokul öğretmenlerinin şehir tiyatrolarında %50 indirimli bilet almalarını sağlamıştır (Milliyet, 02.03.1968). Ayrıca İLSEN öğretmenlerin sağlıksal sorunlarına da eğilmiştir. Öğretmenler için 1000 yataklı tam teşekküllü bir hastane kurmak için teşebbüslerde bulunmuştur (Milliyet, 07.11.1967).

4. 3. 5. Kooperatif ve Yardımlaşma Sandıkları

Öğretmen örgütleri, öğretmenlerin ekonomik olarak rahat bir hayat geçirmeleri, ev sahibi olmaları ve emekli olduklarında refah içinde yaşamaları için çeşitli kooperatif ve yardımlaşma sandıkları kurdukları görülmüştür.

TÖS üyelerine ve üye olmayan öğretmenlere yönelik ölüm, sağlı, cenaze nakli, doğal olaylar karşısında olanakları ölçüsünde yardımlar yapmıştır. Ayrıca üyelerine özlük işlemlerinden doğan sorunları karşısında gerekli yardımı yapmıştır.

TÖS'ün ikinci çalışma yılında 8 Temmuz 1966, 16 Mart 1967 tarihleri arasında, üyelerine yönelik yardım çalışmalarında artışlar görülmüştür. TÖS'ün bu dönemde üyelerine yönelik yaptığı yardımlar ve tutarları ise, tedavi ve ilaç yardımı olarak 41.638.92. TL ölüm yardımı olarak 41.400.00 TL, açıkta kalanlara 12.000.00 TL, usulsüz nakil ve doğal olaylardan zarar görenlere 12.444.10 TL, hukuk yardımı olarak 73.746.80. TL Toplamda ise 181.229.87 TL'dir. TÖS bu dönemdeki 1.011.154.86 TL olan gelirinin 181.229.87 TL'si ile üyelerine karşılıksız yardımlarda bulunmuştur. Ayrıca, üyelerinin sosyal gereksinmelerini karşılamak için kooperatif çalışmalarında da bulunmuştur (Akgöl,1981).

TÖS bu amaçla 07.02.1967 yılında Tüm Öğretmenler Sınırlı Sorumlu Yardımlaşma ve Tüketim Kooperatifi TÖYKO 'yu kurmuştur.

TÖS üyeleri için, Tüm Öğretmenler Sınırlı Sorumlu Yardımlaşma ve Tüketim Kooperatifini TÖYKO Ankara'da kurmuştur (Töyko tüzüğü,sa1). Kurucuları, Feyzullah Ertuğrul, Aydın Aydemir, İ. Safa Güner, Rıfat Kelecioğlu, Hasan Erdoğan, Tefik Yılmaz, Osman K. Akol, Mustafa Şanlı, Rüştü Bozkurt, A. Kaya Turan, O. Nafiz Şentürk, Maksut Doğan, Cahit Alican, Hayati Erdönmez, Veli Demiröz, Mehmet Başaran, Talip Apaydın,

Mehmet Özgüçlü, Ömer Aslan, Nabi Çınar, Fevzi Çimen ve Fikri Uğur'dur (Töyko, Sa,1). Kuruculardan Feyzullah Ertuğrul, Aydın Aydemir, Rifat Kelcioğlu, Hasan Erdoğan ve Tevfik Yılmaz yönetim kurulu görevini üstlenmişken, İ.Safa Güner ve Osman Korkut Akol denetçilik görevini üstlenmiştir (Töyko, Sa.10). TÖYKO Ticaret Bakanlığı 11.04.1967 gün ve 336 sayılı mucibiyle kooperatifin kurulmasına izin vermiştir (Töyko, Sa,16) Ayrıca TÖYKO tüzüğünde kooperatifin süresi 30 yıl olarak belirtilmiştir (Töyko, M,3). TÖYKO'nun kuruluş amacı TÖYKO tüzüğünde şu şeklide belirtilmiştir;

1. Her türlü tüketim maddelerini en uygun şartlarla sağlamak, bunları üyelerine ulaştırmak ve bu amaçla sabit ve seyyar satış yerleri ve imkânları kurup hazırlamak kantinler ve kafeteryalar açmak ve yönetmek.
2. Ortaklarının bir konut sahibi olabilmelerini sağlamak amacıyla yapı kooperatifleri kurmayı teşvik edici tedbirler alarak bunun için asıl amacın sermayesinden ayrı bir fon kurmak.
3. Üyelerinin özellikle emeklilik hallerini garantiye almak ve emeklilik maaşlarına ve ikramiyelerine ek bir imkân sağlamak üzere sosyal yardımlaşma fonu kurmak ve bu fona katılan üyelerini ayrıca normal ve kazaen ölüm ve maluliyet ile iş güçlerinin kaybına karşı gurup sigortalarını yaptırmak. Gene bu fondan üyelerine avans para vermek.
4. Ortaklarının ve ailelerinin boş zamanlarını, tatillerini ve ihtiyarlık hallerini iyi, yararlı ve rahat bir şekilde geçirmelerini sağlamak için dinlenme yerleri, kamplar, kitaplıklar, lokaller kurmak kiralamak ve yönetmek ve seyahatler düzenlemek.
5. Kuruluş amaçlarına ve üyelerinin mesleki faaliyetlerine uygun ve mesleklerinde kullanacakları her türlü kitap ve matbuayı basmak, yaymak ve bu faaliyetlerde kullanılmak üzere her türlü malzemeyi mal ve mülkleri almak, kiralamak ve işletmek. Üyelerinin çocukları için her derece okullara iştirak etmek.
6. Üyelerinin ve ailelerinin sağlıkları ile ilgili faaliyetlerde bulunmak gerektiğinde sağlık sandığı kurmak.
7. Amaçlarına uygun şekilde taşınır ve taşınmaz mallar üzerinde her türlü hukuki tasarrufta bulunmak.
8. İstihsal organları kurmak, her türlü temsilcilik ve sigorta acenteciliği almak ve bunlarla ilgili anlaşmaları yapmak
9. Kooperatifin amaçlarını kapsayan bu maddedeki bütün faaliyetleri gerçekleştirmek ve düzenlemek üzere yönetmelikler yapmak, iş kollarını, alım ve satış şubelerini açmak ve temsilcilikler vermek (Töyko ,M.5).

Görüldüğü üzere kooperatifin, günümüzde bire bir karşılığı olmasa da, bireysel emeklilik, özel sağlık sigortası, kredi kuruluşu gibi özelliklere sahip olduğu söylenebilir.

Ayrıca Kooperatif TÖS üyesi olmak ön koşulluyla, öğretmenleri, MEB örgütünde görev yapan veya öğretmen olduğu halde diğer kamu sektöründe aylık, ücret ve devamlı yevmiyeli bulunan, kuruluştaki statüyü imzalamış olanları kooperatife üye kabul etmektedir. Sonradan girmek isteyenlerin statüyü kabul ettiğine dair taahhüt mektubu vermeleri gerekmektedir (Töyko, M,7).

TÖYKO'nun kurulmasıyla örgütün gerekli basın gereksinmesi karşılanmış, kitap, gazete gibi yayınsal etkinliklerin basımı yapılmıştır. TÖYKO'nun kuruluşundan sonra örgütün üyelerine yönelik yardımlarında da artışlar görülmüştür. Örneğin 1967 yılında 93 kişiye ölüm yardımı yapılmıştır. Bu sayı 1968 yılında 102, 1969 yılında ise 31 kişi olmak üzere toplamda 226'dır. 1967 yılında 20 kişiye emekli aylığı yardımı yapılmıştır. Bu sayı 1968 yılında 33, 1969 yılında 15 olmak üzere toplamda 68 kişidir. 1968 yılında toplamda 9 kişiye cenaze nakli yardımı yapılmış olup bu yardımların 3 tanesi 1967 yılında, 5 tanesi, 1968 yılında 1 tanesi de 1969 yılında yapılmıştır. İşten el çektirme nedeni ile mağdur 44 kişiye 1967 ve 1969 yılları arasında yardım yapılmıştır. Bakanlık emrine çekilen 56 kişiye de bu yıllar arasında yardım yapılmıştır. 1967 yılında 121, 1968 yılında 36 1969 yılında 5 olmak üzere toplamda 162 kişiye yurt içi tedavi yardımı yapılmıştır. Yurt dışında tedavi görmesi gereken toplamda 11 kişi olmak üzere 1967 yılında 6, 1968 yılında 4 ve 1969 yılında 1 kişiye yardım yapılmıştır. Doğal afetlerde zarar gören toplamda 339 kişiye bunlardan 41 tanesi 1967 yılı, 117 tanesi 1968 yılı, 61 tanesi de 1969 yılı olmak üzere para yardımı yapılmıştır. 1967 yılında 50,1968 yılında 20,1969 yılında ise 50 kişiye de çadır yardımı yapılmıştır. Üye olan 552 kişiye 1967 yılında 104, 1968 yılında 259,1969 yılında 189 kişi olmak üzere hukuk yardımı yapılmıştır. 1969 yılında ise üye olmayan 33 kişiye de hukuk yardımı yapılmıştır (Akgöl, 1981).

Bir başka yardımlaşma kurumu ise; Köy Öğretmenleri ile Yardımlaşma ve Dayanışma derneğidir. (KÖH-YD) Dernek, bir gurup yedek subay köy öğretmenininin çalışma süresince yaşadıkları toplumsal zorlukların bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Amacı, öğretmenler aracılığı ile köy okullarına ders araç, gereci ve kitap göndermek, okul yaptırmak, kütüphane açmak, başarılı ama yoksul öğrencilerine burs vermektir. Tespit edilebildiği kadarıyla Derneğin başkanlığını Necat Akdağ, sonrasında Şeyma Atamer, ve Nevin yürümez yapmışlardır (Alçı, 2010).

Dönemde diğer öğretmen örgütlerinin de çeşitli yapı ve tüketim kooperatifi kurmuş oldukları düşünülmektedir. Ancak kurulan kooperatiflere ve işleyişleri ile ilgili bilgiye ulaşılamamıştır.

4. 3. 6. Örgütlerin Ulusal ve Uluslararası Örgütlerle ve Ulusal Siyasetle İlişkileri

4. 3. 6. 1. Ulusal Siyasetle İlişkileri

Dönemde öğretmen örgütlerin çoğunun da tüzüğünde belirtildiği üzere, örgütler siyasetle uğraşmamış, fakat bir şekilde siyasi partilerle öğretmen örgütleri, kimi zaman yakın ilişkiler kurmuş kimi zamanda fikir ayrılıklarına düşmüşlerdir. Yalnızca bu ilişkiler öğretmen örgütlenmelerinde görülmeyip, işçi örgütlerinde görülmüştür. Öğretmen örgütleri 624 sayılı yasa gereği (12025 Resmi Gazete, 1965), direkt siyasetle uğraşmamış olsa da örgütlere bağlı bazı üyelerin siyasetle uğraştıkları görülmüştür. Hatta bu üyelere bir kaç Milletvekilliği de yapmışlardır. Buna ilaveten farklı işkollarında faaliyet gösteren sendika üyelerinden bir kaç siyasi parti dahi kurmuşlar. Örneğin, Türkiye İşçi Partisi, 13 Şubat 1961 yılında bir araya gelen ve aralarında Kemal Türkler (Maden-İş), Şaban Yıldız (Türkiye Tekstil Örne ve Giyim Sanayi İşçileri Sendikası TEKSİF), Rıza Kuas (Lastik-İş), Kemal Nebioğlu'nun (Türkiye Otel Lokanta ve Eğlence Yerleri Sendikası OLEYİS) da bulunduğu on iki sendikacı tarafından kurulmuştur (Mahiroğulları, 2013). 13 Şubat 1967'de ise Türkiye İşçi Partisi kurucusu bazı sendikacılar öncülüğünde Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu (DİSK) kurmuşlardır (Toplumsol.org).

DİSK dönemde bazı öğretmen örgütlerinin eylemlerinde destek vermiştir. Örneğin, DİSK, Türkiye' deki öğretmen kıyımını kınayan ve öğretmenlerin yanında yer alacaklarını içeren 31 Ocak 1968 tarihinde bir bildiri yayınlamıştır. TÖS ve TÖDMF örgütlerince düzenlenen Büyük Eğitim Yürüyüşüne katılmıştır. DİSK, TÖS ve İLKSEN örgütlerince düzenlenen dört günlük öğretmen boykotu eylemini desteklemiştir (Akgöl, 1981).

TÖDMF kuruluş aşamasında DP'yi desteklemiş, 1946-1958 yılları arasında Genel Başkanlık yapan Hamdi Ragıp Atademir 1949-1957 yılları arasında 8 yıl DP de Milletvekilliği yapmıştır. Hamdi Ragıp Atademir öncesinde 1948 yılında kısa süre görev yapan TÖDMF kurucu Genel Başkanı Prof. Dr Remzi Oğuz Arık ise Millet Partisinde milletvekilliği yapmıştır. 1960 yılına kadar TÖDMF içinde de bürokratlar da vardır (Altunya, 2008). Bunlar dışında 1960 yılında TÖDMF Genel Başkanı seçilen Prof. Dr Turhan Feyzioğlu da 1957 senesinde CHP Kayseri Milletvekilliği yapmış, Feyzioğlu, 1961 senesinde ise, II. Gürsel Kabinesinde Milli Eğitim Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı yapmıştır (Biyografi.net). Feyzioğlu'nun 1961 senesinde TÖDMF Genel Başkanlığı görevine tekrar seçildiğini düşünecek olursak siyaset ve örgütün ilişkisi daha anlaşılır hale gelecektir. Buna ilaveten 1962 senesinde TÖDMF Genel Başkanı seçilen Şükrü Koç'ta CHP Aydın Milletvekilidir (eğitimsen.org). Bu durum yani siyasetin sendika veya diğer öğretmen kuruluşları içerisinde yer alması, kimi öğretmen örgütü ve üyelerince hoş karşılanırsa da kimi öğretmen örgütü ve üyelerince hoş karşılanmamıştır. Özellikle Milliyetçi Öğretmen Dernek, Sendika ve Federasyonunca ağır dille eleştirilmiştir. Milliyetçi

Öğretmenler Birliği Genel Başkanı Selahattin Arıkan özellikle Şükrü Koç hakkında ağır ithamlarda bulunmuş dönemde bu ikili karşılıklı olarak birbirleriyle sürekli sürtüşmüştür.

Köy Eğitimcileri Sendikası da eğitim ve eğitim çalışanların ve eğitimcilerin çeşitli sorunları ve bu sorunların çözümü için CHP ziyaretlerin de bulunmuş olduğu ve AP ile aralarında iyi ilişkiler kuramadığı iddia edilmektedir (Durmuş, 2003).

Dönem içinde öğretmen örgütlerinin genellikle dönemin Milli Eğitim Bakanlarıyla sürtüşmeler yaşadığı örgütlerin yayınladığı muhtıra ve bildirimlerden de açıkça anlaşılmaktadır.

4. 3. 6. 2. Uluslararası İlişkileri

TÖS'ün belirlemelerine göre dönemde uluslararası üç büyük öğretmen örgütü teşekkülü vardır. Bunlardan ilki Washington merkezli sadece kapitalist ülkeler öğretmen kuruluşlarının üye olduğu federasyondur. Bir diğeri, merkezi Stocolm de bulunan daha çok öğretmen derneklerinin üye olduğu bir birliktir. Sonucusu da FİSE'dir. Ve bu örgütler içerisinde en güçlüsüdür. FİSE uluslararası öğretmen sendikaları birliğidir (Akgöl, 1981). Dönemde Kapitalist ve sosyalist ülkelerle üçüncü dünya ülkelerinden toplamda 49 ülkenin öğretmen kuruluşları FİSE üyesi olup FİSE yaklaşık 30 ülkenin öğretmen örgütleriyle de temas halindedir (TÖS, 15 Mart 1971).

Örgütlerin uluslararası diğer örgütlerle ilişkileri, 624 sayılı yasanın 14/k maddesi gereğince, örgütlerin uluslararası kuruluşlara katılması Bakanlar Kurulunun iznine bağlı bulunduğu ve 14/j maddesi uyarınca uluslararası diğer örgütlerden yardım kabul edemezler (12025 Resmi Gazete, 1965) hükümleri gereği örgütlerin uluslararası diğer kuruluşlarla ilişkileri zayıf kalmıştır. Yine de örgütler kısıtlı da olsa uluslararası düzeyde, diğer örgütlerle ilişkide bulunmuşlardır. Bu ilişkilere göz atacak olursak;

TÖDMF, merkezi Washington'da bulunan ve uluslararası bir öğretmen örgütü olan WCOT'ta ve CMOPE üye olmuştur. CMOPE'nin 1955 kongresi de 31 Temmuz ve 5 Ağustos tarihleri arasında İstanbul da gerçekleşmiştir (Altunya, 2008). Milliyet gazetesinin haberine göre ise; toplantı 30 Temmuz 4 Ağustos tarihleri arasında gerçekleşmiştir. 40 ülkeyi temsilen 70 Milli Eğitim teşekkülünün katılacağı bu büyük organizasyonu düzenlemek için Türkiye Muallimler Birliği ve TÖDMF Hamdi Ragıp Atademir başkanlığında bir tertip heyeti seçmiştir (Milliyet, 21.06.1955).

TÖS'te uluslararası öğretmen kuruluşları ve diğer kuruluşlarla ilişkilerde bulunmuştur. TÖS, 1967 yılı Genel Kurul toplantısında FİSE'ye katılma kararı almış, bu karar FİSE'ye bildirilmiştir. Ancak 624 sayılı yasanın 14/k maddesi gereğince, örgütlerin uluslararası kuruluşlara katılması Bakanlar Kurulunun iznine bağlı bulunduğu (12025

Resmi Gazete, 1965) bu karar uygulanamamıştır. Bu karar, 1969 TÖS Genel Kurulunda bir kez daha yinelenmiş, ancak uygulama alanına geçilememiştir. FİSE Genel Sekreteri Marius Delsal 8 Mart 1971 tarihinde TÖS' ün konuğu olarak Türkiye' ye gelmiştir. Marius Delsal ayrıca Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu WFTU üyesidir. Marius Delsal TÖS'ün hazırlamış olduğu gezi programı çerçevesinde DİSK, İLKSEN ve ÜNAS'ı da ziyaret etmiştir (TÖS 15 Mart 1971). TÖS ve TÖDMF, UNESCO Genel Kurulunun onuncu dönem toplantılarına katılmışlardır. Fransız Öğretmenleri Milli Sendikası, Türkiye'de öğretmen kıyımının yoğunlaştığı 1967 yılında, Cumhurbaşkanına ve Başbakanına birer protesto telgrafı çekmiş, TÖS' de buna karşılık iyi dilek mesajını aynı sendikaya iletmıştır. TÖS Çekoslovakya'nın Sovyetler Birliği tarafından 1968 tarihinde işgal edilmesi üzerine, Çekoslovakya öğretmenlerine bir mesaj gönderilmiştir. Macar Öğretmenler Birliğinin çağrısı üzerine 7 Ağustos 1970 tarihinde, Enver Atılgan, Mehmet Cihangir, Hulusi Gökçe, Kasım Taş' tan oluşan beş kişilik TÖS temsilcileri Macaristan' a gitmişlerdir (Akgöl, 1981).

İLKSEN'nin ise uluslararası örgütlerle ilişkilerine bakıldığında, Durmuşun eserinde FİSE Genel Sekreteri Marius Delsal'ın İLKSEN'i ziyaret ettiği, ayrıca FİSE yayın organın yayımlarını sürekli olarak İLKSEN Genel Merkezine gönderdiğini, bunlara ilaveten İLKSEN İngiltere, Fransa ve Kıbrıs öğretmen örgütleri ile de iletişim halinde olduğunu iddia etmektedir. Ayrıca Durmuş, Bulgaristan Öğretmenler Sendikasının çıkardığı bir yayın organı toplantısına İLKSEN'nin de davet edildiğini ancak İLKSEN'nin bu toplantıya iştirak edemediğini ve SSCB öğretmen örgütünün de Genel Kuruluna İLKSEN den bir temsilci göndermesini talep ettiğini ne var ki İLKSEN'nin bu çağrıya da yanıt veremediğini dile getirmektedir (Durmuş, 2003).

4. 3. 6. 3. Örgütsel İlişkileri

1961-1971 döneminde kurulmuş öğretmen örgütleri ve birbirleri ile olan ilişkileri, eylemleri ve düşünceleri kimi zaman taban tabana zıt, kimi zaman da paralel olmuştur. Ancak İLKSEN, TÖDMF ve TÖS ile Milliyetçi Öğretmenler Birlik, Dernek ve Federasyonları hemen hemen her zaman zıt kutuplar olmuşlardır.

TÖS ve İLK-SEN kimi durumlarda birlikte hareket etmişlerse de ilişkilerin çok iyi olduğu söylenememektedir. Özellikle İLKSEN 'in TÖS 'ten hemen sonra kurulması ve kesim sendikacılığını benimsemesi TÖS'te rahatsızlığa sebep olmuştur. Hatta bu söylem TÖS Yürütme Kurulu üyesi Mehmet Cihangirin TÖS Gazetesindeki yazısında daha belirgin ortaya çıkmaktadır. Cihangir yazısında, İLKSEN 'in TÖS'ü parçalamak üzere kurulduğunu iddia etmiştir (TÖS, 1 Eylül 1970). Buna rağmen İLKSEN TÖS ile birlikte birçok eyleme imza atmıştır. Örneğin TÖS ve TÖDMF birlikte organize ettiği Devrimci Eğitim Şurasına İLKSEN de katılmıştır. Bunun yanı sıra Büyük Öğretmen Boykotuna,

Büyük Eğitim Mitingine de İLKSEN'in katılımı olmuştur. İLKSEN ve TÖS birleşmesi gündeme gelmiş ise de bu başarılı olamamıştır. 1971 muhtırası sonrasında TÖS TÖB-DER'i kurmuş, İLK-SEN ise, Türk Devrimci Öğretmen Birliğini kurmuştur (Durmuş, 2007).

TÖDMF ile köy öğretmenlerinin bir kısmı 1960 dönemi sonrasında iyi ilişkiler geliştirememiş hatta bu öğretmenler TÖDMF de meydana gelen 1960 sonrası yapılanmadan rahatsızlık duyarak TÖDMF'den ayrılıp yeni örgütler kurulmuştur. Örneğin Bilecik Köy Öğretmenleri Derneği 1961 yılında var olan öğretmen örgütlerinin sorunlarına sahip çıkılmadığını öne sürerek kurulmuş fakat uzun ömürlü olamamıştır (Altunya,2008). KES yani köy Öğretmenleri Sendikası ve TÖDMF arasındaki ilişki hakkında ayrıntılı bilgiye ulaşamamış olmakla birlikte KES kendine ait yayın organı olamaması sebebi ile ulusal gazetelerin yanı sıra TÖDMF yayın organı olan Öğretmen Gazetesinde yayınlarının bir kısmını gerçekleştirmiştir. Bu da iki örgüt arası ilişkilerin iyi seyrettiğinin bir göstergesi olarak sayılabilir. TÖDMF ile TÖS genelde iyi ilişkiler kurmuş hatta TÖDMF 1969 senesinde TÖS bünyesinde varlığını sürdürmüştür. Ancak TÖDMF ile Milliyetçi Öğretmenler Dernek, Birlik ve Federasyonları ilişkileri taban tabana zıt seyretmiştir.

ÜNAS, TÖTÖS, Asistanlar Sendikası ve Öğretim Üyeleri Sendikası da İLKSEN, TÖS ve TÖDMF etkinliklerinin kimine katılmış veya karşı çıkmayıp sessiz kalmıştır (Akgöl, 1981).

Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu, Türkiye Öğretmen Sendikasıyla işbirliğini arttıracaklarını kaydederek, her öğretmenin sendikalı olmasına çalışılacağını bildirmiştir. Ayrıca bütün batılı ülkelerde olduğu gibi öğretmen sendikalarına grev hakkının getirilmesi için çalışmalarını sürdüreceklerini açıklamıştır (Milliyet, 18.07.1966).

Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu, dönemde etkin gençlik hareketinden birisi olan Türkiye Milli Gençlik Teşkilatına asli üye olarak girmiştir (Milliyet, 15.04.1968).

5. TARTIŞMA

Bu çalışma, araştırmamızın amacı olan ve çoğu Anayasa hukukçusu tarafından da özgürlükçü olarak nitelendirilen 1961 Anayasası'nın yarattığı örgütlenme özgürlüğünün, öğretmenlerin mesleki örgütlenmesine olan etkisini ortaya koymaktır. Öğretmenlerin bahsi geçen yıllar arasındaki dönemde savundukları örgütlü mücadelelerinin nedenleri, bu nedenler doğrultusunda nasıl örgütlendikleri ve mensubu oldukları örgütlenmenin kendilerine yani öğretmenlere ne gibi katkılar sağladığı üzerine eğilmeye çalıştık.

Bütün bu yürüttüğümüz araştırmalar sonucunda elde ettiğimiz bulgulardan ve incelediğimiz literatürden elde edilenler doğrultusunda bazı tespitlere vardık. Bu tespitler şu şekilde sıralanabilir;

1. 624 sayılı yasa öğretmen örgütlerinin artmasında ve çeşitlenmesinde rol oynamıştır. Yasanın çıkarıldığı 1965 yılının sonlarında sendika sayısı 200 iken bu sayı 1970 yılına kadar 484'e yükselmiştir. Buna ilaveten federasyon sayısı 19'a, konfederasyon sayısı 3'e toplamda ise, 506 örgüt etkinlik göstermeye başlamıştır. Bu örgütlerin toplam üyesi 222.230' dur. Ancak etkinlik gösteren sendikaların % 36,5'inin 100 den az, % 38.62'sinin 500 den az, % 22,4'nün 500 ile 5000 arasında, % 3'ünün ise 10.000 den fazla üyesi bulunmaktadır (Akgöl, 1981). Bu sayılar ışığında eğitim iş kolunda kurulan sendika sayısı ise, 1965 yılında 19, 1966 yılında 27, 1967 yılında 18, 1968 yılında 36 olmak üzere toplamda yaklaşık 100 olduğu sanılmaktadır (Altunya, 2008). Bu rakamlardan anlaşılacağı üzere örgütler arasında farklı nedenlerden ötürü bir bütün oluşturulamamış, örgütlenmeden sağlanacak güç bölünmüştür.
2. Türkiye'de 1960-1971 yıllarında, görev yapan öğretmenler arasında sayıca çoğunluğu ilkökul öğretmenleri oluşturmuştur (Ek, 8). İlkokul öğretmenlerinin diğer branşlara göre daha fazla sendika kurması, diğer branşlarda görev yapan öğretmenlerin sayısına oranlanınca olağan gözükmemektedir.
3. Kademe sendikacılığı ve merkezi sendikacılık anlayışı kıyaslandığında, kademe sendikacılığını benimseyen öğretmen örgütlerinin, merkezi sendikalara oranla üye sayısında istenen seviyeye ulaşamadığı görülmektedir. Örneğin dönemde ilkökul öğretmenlerin sayısı fazla olmasına karşın (Ek, 8), ilkökul öğretmenlerini üye kabul eden (Ek,5 M,5) ve kademe sendikacılığı benimseyen İLKSEN' in üye sayısında beklenen başarıya ulaşabildiği söylenememektedir. 1968 yılında yaklaşık 116.000 (Ek, 8) ilkökul öğretmeninden yalnızca 30.000 (Mıhçıoğlu, 1968 akt. Orhan, 2001) 1971 yılında yaklaşık 132.721 ilkökul öğretmeninden yaklaşık

49.700 (Cerev, 2013) kadarını örgütleme bilmiştir. Ayrıca TÖS' ü oluşturan üyelerin %86,4'ünü ilköğretmenleri oluşturmaktadır (TÖS,15 Ağustos 1970). Kademe sendikacılığını benimsemeyen, öğretmen örgütlerinin içerisinde de ilköğretmenlerinin varlığı söz konusudur ve bu kanıtlar iddiamızı destekler nitelik taşımaktadır.

4. Milliyetçi öğretmenler birliği ve sendikaları, dönemde siyasal bir fikir etrafında örgütlenme yoluna gitmiştir. Merkezi örgütlenmeyi benimsemiş olmasına karşın üye sayısı olarak beklenen başarıyı sağlayamamıştır. 1967 yılında yaklaşık 152.000 (Ek, 8) öğretmen olmasına karşın, 1967 yılındaki kongresinde yaklaşık 16.000 (Acuner, 1994) üye sayısına ulaşmıştır.
5. Türkiye'de dönem içerisinde, teknik ve mesleki öğretmen sayılarına bakıldığında (Ek, 8) sayılarının 1970 yılında, en fazla 15.039 olduğu görülmektedir. Diğer yıllarda bu sayı daha da azdır. Dönemde faaliyet gösteren Teknik Öğretmenler Sendikası birde kademe sendikacılığını benimseyerek beklenen üye sayısı ve etkinliğini kısıtlamıştır. Kapandığı yılda dahi 4000 üye ile sınırlı kalmıştır (Durmuş, 2004).
6. Dönemde öğretmen örgütleri birçok eyleme imza atmışlardır. Bu eylemlerden günümüzde dahi hatırlananlar; Büyük Eğitim Mitingi, Devrimci Eğitim Şurası, Büyük Eğitim Yürüyüşü ve Dört Günlük Öğretmen Boykotudur.
7. 1965 yılında kabul edilen 624 sayılı Devlet Personeli Sendikalar kanununda yer alan kısıtlamalar sebebi ile dönemde kurulan sendikaların uluslararası öğretmen örgütleriyle ilişkileri zayıf kalmıştır.
8. Dönemde hem devrimci öğretmenler hem de milliyetçi öğretmenler kendilerini Atatürkçü olarak nitelemekte ancak ortak bir noktada uzlaşmamaktadır.
9. Devrimci öğretmenlerle, milliyetçi öğretmenlerin eylem şekillerinde kısmi farklılıklar vardır. Devrimci öğretmenler, protesto, yürüyüş, bildiri, muhtıra, basın açıklaması gibi eylemler yapmakta, milliyetçi öğretmenler protesto ve yürüyüşe karşı çıkmakta bunu anarşi olarak nitelemektedir. Eylemlerinde muhtıra, bildiri gibi yazılı kanalları kullanmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmamızda elde ettiğimiz sonuçlar özetlenerek değerlendirilmiş ve bulgulardan yola çıkılarak araştırma sonuçlarına ve ileride yapılabilecek araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

6. 1. Sonuç

1960-1971 yılları arası, cumhuriyet dönemi öğretmen örgütlenmeleri ilki 1965'te olmak üzere sendika türü örgütlenmelerin başladığı dönemdir. 1960-1971 yılları arasında, örgütlenen öğretmenlerin kurdukları örgütler incelendiğinde, öğretmenlerin dernek, birlik, sendika ve üst kuruluşlar olan federasyon ve konfederasyon biçiminde örgütlendiği gözlemlenmiştir.

Öğretmenler örgütlenirken bir takım unsurlar örgütlenmede ayrılıkları tetiklemiştir. Bu ayırımı neden olan etkenler bazen siyasal görüş, bazen öğretmenlerin dahil oldukları branş veya öğretim kademesi, bazen de yasalar olmuştur. Örneğin, ilkokul öğretmenlerinin bir kısmı farklı öğretmen örgütlerine üye olabildikleri gibi, birçoğu da ilkokul öğretmenlerince kurulan ve daha çok ilkokul öğretmenlerine hitap eden örgütlere üye olmuşlardır. Örnek vermek gerekirse, Türkiye'de dönem için de neredeyse her il merkezinde kurulan ilkokul öğretmen dernekleri, sendikaları ve üst kuruluş olan ilkokul öğretmenleri federasyonu daha çok ilkokul öğretmenlerini içinde barındıran örgütler olmuştur.

Öğretmenlerin bir kısmı branşlarına hitap eden örgütlere üye olmuşlardır. Beden Eğitimi Öğretmenleri Derneği veya Türkiye Müzik Öğretmenleri Derneği, buna örnek olabilir. Dönemde köy öğretmenleri ve köy eğitimcilerinin bir kısmı her ne kadar farklı öğretmen örgütlerine üye olsalar da birçoğu da kendi örgütlerini kurmuşlardır. Köy Eğitimcileri Sendikası, Köy Öğretmen Dernekleri ve Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu vb. Öğretmen örgütlenmelerindeki çeşitlilik bununla da bitmemiş olup teknik ve mesleki alanlarda öğrenci yetiştiren öğretmenlerde teknik öğretmen dernekleri ve sendikası çatısı altında birleşmişlerdir.

Yine eğitim öğretimin bir parçası olan denetim sisteminin bel kemiği niteliğinde görev yapan müfettişler de öğretmen örgütlerinin çatısı dışında kendi örgütlenmelerini oluşturmuşlardır. İlköğretim Müfettişleri Derneği, Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişleri Sendikası vb. Denetim sisteminin birer parçasını oluşturan müfettişlerin kurmuş olduğu sendikalar da tüm üyelerine hitap edememiş olsa gerek, nitekim müfettişlerin bir kısmı da kendi alanlarına yönelik bu sendikaya değil diğer öğretmen sendikalarının bir parçası olmayı yeğlemişlerdir.

Yükseköğretim üyeleri ve öğretim elemanlarının da çoğu dar bir alanda örgütlenmiş, bir bütünlük arz edememiştir. Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi Derneği, İstanbul Üniversitesi Mensupları Derneği, İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyeleri Sendikası, Üniversite Asistanları Sendikası, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Asistanları Sendikası verilebilecek örneklerden sadece bir kaçıdır.

Kimi öğretmenlerde örgütlenirken daha geniş bir kitleye seslenmiş olan öğretmen örgütlerini tercih etmiştir. Bu örgütler branş veya kademe ayrımı gözetmemiştir ve bu ayrımlar olmaksızın merkezi örgütlenmeyi benimsemiştir. Türkiye Öğretmenler Sendikası, Milliyetçi Öğretmen Dernek, Sendika ve Konfederasyonu veya Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonunda bunlardan bir kaçıdır.

Öğretmenlerin sadece kademe veya branş ayrımı gözeterek örgütlenmiş oldukları fikri bu aşamada pek de doğru olarak kabul edilemez. Zira mezun olunan okul, siyasal görüş farkı ve il bazında da örgütlendiler. Örneğin, İstanbul İlköğretim Okullarını Bitirenler Derneği, mezunu olunan okul çerçevesinde örgütlenmiş öğretmenlerden oluşmuştur. İzmir, İstanbul Ankara Milliyetçi Öğretmenler Birliği, Milliyetçi Öğretmenler Sendikası veya Konfederasyonu belli bir siyasal düşünceye sahip öğretmenlerin örgütlendiği örgütler olmuştur. Ağrı Öğretmenler Sendikası, Trabzon İlkokul Öğretmenleri Sendikası gibi il bazında da örgütlenmeler görülmüştür.

Literatürde taradığımız kaynakların belirttiğine göre, 1965 yılından 1970 yılına kadar eğitim iş kolunda yüzü aşkın sendikanın kurulduğu düşünülecek olursa, öğretmenlerin sayıca fazla örgüt kurması yanında, bu örgütlerin işlevsel olarak beklentilere cevap veremediği araştırmamız da ortaya konulmuştur. Üye sayıları belli bir seviyenin üzerindeki örgütlerin dönemde faaliyetlerine ulaşılırken diğer örgütlerin ancak isimlerine ulaşabilmemiz ve herhangi bir faaliyetine ulaşamamış olmamız da ortaya koyduğumuz fikri destekler bir nitelik taşımaktadır.

Öğretmen örgütlenmesinde parçalanmalara zemin hazırlayan nedenler düşünüldüğünde çoğu kaynakça 624 sayılı devlet personeli sendikalar yasasının 3. maddesinin güçlü örgütler yerine küçük ve güçsüz örgütler kurulmasına neden olduğunu iddia etmektedir. İlgili yasanın 3. maddesine göre: "devlet personeli sendikaları her bir kurumda veya kurumlar arasında merkez veya taşra teşkilatında ayrı ayrı veya her bir kurumun genel bütünlüğünü veya bir kısmını veya bir meslek veya uzmanlık kolunu ve memurlarını kapsayacak şekilde kurulabilir" denilmektedir ki maddeden de anlaşılacağı üzere bir iş yerinde dahi birden fazla örgütlenme içine girmek mümkündür. Kurulan örgütlerin sayıca fazla olmalarına imkân veren 624 sayılı kanunun 3. maddesidir.

Örgütlenmelerde parçalanmalara neden olan bir başka hususta siyasettir. Yasan'ın ve 2012 yılında yayınladığı makalesinde siyasetin örgütlenme önünde engel oluşturduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmamızda da değindiğimiz üzere, TÖDMF' nin 1960 öncesi izlemiş olduğu politika ve DP hükümeti ile olan yakın ilişkileri çerçevesinde köy enstitülü öğretmenlerin TÖDMF çatısı altında toplanmamasına neden olduğu söylenebilir. Köy enstitülü öğretmenlerce kurulan dernek ve federasyonların kurulması, beraberinde öğretmenlerin farklı örgütlerin çatıları altında toplanmalarına ve bölünmelere neden olduğu

inkâr edilemez bir gerçektir. Yine 1960 yılı sonrası TÖDMF'nin 1960 öncesi çizgisini değiştirmesi üzerine köy enstitülü öğretmenlerin TÖDMF'ye yaklaşması söz konusu olmuştur. Ancak bu defa değişen çizgiden ve köy enstitülü öğretmenlerin TÖDMF içinde etkinleşmelerinden rahatsızlık duyan farklı görüşe sahip öğretmenler TÖDMF çatısından çıkmış, yeni örgütler kurmuşlar ve öğretmen örgütlerinde bölünmeler artarak devam etmiştir: Milliyetçi Öğretmen Birlikleri, Sendikası, Konfederasyonu vb.

Öğretmenler sendikalar kurmaya başladığında da bölünmeler hızlanmış ve öğretmen örgütlerinin sayıları hızla artmıştır. Siyasette bu ayrışmalarda etkili olmuştur. Öğretmen örgütlerinin faaliyetlerinde de bu ayrım net bir şekilde görülebilmektedir. Örneğin öğretmen örgütleri özellikle TÖS ve Milliyetçi Öğretmen Birlik, Sendika ve Konfederasyonları birbirlerinin eylemlerine destek vermedikleri gibi birbirlerine muhalefet de olmuşlardır. Bunda da siyasetin etkisi olduğu aşikârdır. Milliyetçi öğretmen örgütleri üyeleri TÖS, TÖDMF ve İLKSEN öğretmen örgütlerine solcu komünist yakıştırmaları yaparken, bu öğretmen örgütlerince milliyetçi guruba gerici yobaz yakıştırmaları yapmıştır. Araştırma konumuzu dağıtmamak adına değinmemekle beraber, dönemde öğretmen örgütleri arasındaki siyasal kutuplaşmalar sadece örgütlerin birleşmesine ve beraber hareket etmelerine engel olmamış şiddete varan eylemlere de dönüşmüştür. İki görüş arasında bariz fark, milliyetçi gurubun faaliyetlerinde yürüyüş ve protestolara karşı çıkmasıdır.

Öğretmen örgütlerinin ayrışmasına bir etkende, öğretmen örgütlerinin kiminin kademe sendikacılığını benimserken kiminin de merkezîyetçi yapıyı benimsemesidir. TÖS ve İLKSEN birkaç istisna dışında iyi ilişkiler geliştirmiş, hemen hemen aynı çizgiye sahip öğretmen örgütleri olmuşlardır. Birlikte eylemlere imza atmışlar ve birçok kez beraber mücadele etmişlerdir. Yine de iki farklı öğretmen örgütüdür. Buna sebep olan da İLKSEN'in kademe sendikacılığını benimsemesi ve TÖS'ün merkezîyetçi yapısı olmasıdır. Her ne olursa olsun farklılıklar devam etmiş ve öğretmen örgütleri, dönemde tam anlamıyla bir bütünlük arz edememiştir.

Dönemde kurulan öğretmen örgütleri gerek öğretmenlik mesleğinin gelişimine gerekse de öğretmenlerin sosyal, kültürel ve ekonomik durumlarının iyileşmesine katkı sağlamıştır. Bu dönemde kurulan öğretmen örgütleri seminerler, toplantılar, bildirimlerle öğretmenlerin gelişimine ve bilinçlenmesine katkıda bulduklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Öğretmen örgütleri gerek öğretmenlerin sanatsal faaliyetlere katılmaları için gerekli ekonomik altyapıyı sağlama çalışmaları gerekse bizzat kendilerinin sanatsal faaliyetlerde bulunmaları öğretmenlerin kültürel düzeylerine katkıda bulunmuştur. Öğretmen örgütlerinin çıkarmış oldukları dergi ve gazeteler diğer basın faaliyetleri ve yayınlanan kitaplar öğretmenlerin fikirlerini diğer meslektaşlarına ve insanlara ulaştırdıkları

araçlar olurken yalnızca öğretmenlerinde okuma kültürlerinin gelişmesine katkı sağlamamış aynı zamanda bu dönemde ortaya konan ürünler milli literatürümüzün de gelişmesine katkı sağlamıştır. Tüm bunlara ilaveten tarihsel kaynak oluşturması bakımından da faydalı olduğu söylenebilir. Öğretmen örgütlerinin kurdukları, sosyal tesisler öğretmenlere ekonomik tatil imkânı sağlamış bu öğretmenlere ekonomik tatil imkânı sağlarken sosyalleşmelerine de imkân tanımıştır. Kurulan yardım kooperatifleri, dönemde öğretmenlerin ekonomik olarak desteklendiği bir başka faaliyet alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bahsi geçen dönemde kurulan öğretmen örgütleri, günümüz öğretmen örgütlerinin oluşumunda temel taş görevi görmüşlerdir. Dönem özellikle öğretmen örgütlenmesinde ilk sendikacılık deneyiminin yaşanmasında ve bilgi birikiminin oluşumunda önemlidir. 1971 muhtırası sonrasında kapanan 1960-1971 dönemi öğretmen örgütlenmesi 1971 sonrasında, 1971 öncesi miras üzerinden devam etmiştir. Öğretmen örgütleri yasalara göre isim değiştirse de içerik olarak bir sonraki döneme devir olmuştur. Günümüz öğretmen örgütlerinin oluşumuna kadar değişime uğrayarak günümüze kadar geldiği inkâr edilemez.

6. 2. Öneriler

Bu bölümde, araştırma sonuçları doğrultusunda öğretmenlere, öğretmen örgütlerine, hükümet ve milli eğitim bakanlarına ve ileride yapılabilecek araştırmacılara yönelik birtakım önerilerde bulunulmuştur.

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Araştırma bulgu ve sonuçları doğrultusunda öğretmenlere, öğretmen örgütlerine, hükümet ve milli eğitim bakanlarına, öğretmenlik mesleğinin geliştirilmesi, eğitim öğretim kalitesinin artırılması ve örgütlenmenin daha sağlıklı gerçekleşebilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

6. 2. 1. 1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlerin örgütlere üye olup örgütlerde aktif rol alması, güçlü örgütlenmeyi beraberinde getirecek, böylelikle öğretmenlik mesleğinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.
2. Öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimi için örgütlenmenin içinde yer alması öğretmen örgütlerinin gelişimi içinde faydalı olacaktır.

3. Öğretmenlerin siyasal ve dini görüşlerini öğretmenlik mesleğinin önünde tutması öğretmenlere ve öğretmen örgütlerine zarar verdiğinden önerilmemektedir.
4. Öğretmenlerin demokratik hakları olan örgütlenme hakkını kullanması yetiştirdikleri öğrencilere de örnek olacağından bu hakkın kullanılması eğitim öğretime de katkı sağlayacaktır.

6. 2. 1. 2. Öğretmen Örgütlerine Yönelik Öneriler

1. Öğretmen örgütlerinin siyasetten uzak, öğretmenlik mesleği odaklı bir çizgide kurulup faaliyet göstermesi, Türkiye’de öğretmen örgütlenmesini daha üst seviyelere çıkaracaktır.
2. Örgütlenmede merkezi, her kesim ve branşta ki öğretmenlere hitap eden büyük örgütlerin kurulması, örgütlü mücadelede gücü sağlayacak ve bu güç öğretmenlerin ekonomik, kültürel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayacaktır.
3. Küçük ve yerel örgütler, örgütlü mücadelede etkin olamadığından, yerel bağımsız örgütler yerine, Türkiye’nin tamamında teşkilatlanmış büyük örgütler kurulmalı ya da küçük ve yerel öğretmen örgütlerinin üst kuruluşlarda birleşerek faaliyet alalarını genişletmelidir.
4. Türkiye’de faaliyet gösteren, öğretmen örgütlerinin iş birliği içinde ve uyumlu çalışması, hem öğretmenler hem de toplum için büyük önem taşımaktadır.
5. Öğretmen örgütleri, basın yayın faaliyetlerinin yanı sıra öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağlayacak araştırmalar yapmalı, yapılan araştırmaları desteklemeli, eğitim fakülteleri ile iletişim halinde olmalıdır. Böylelikle bu çalışmalar ve desteklemeler hem örgütlere hem de örgütlerin üyeleri olan öğretmenlere katkı sağlayacaktır.
6. Özellikle üniversitelerde öğretmen ve öğretmen örgütleri ile alakalı araştırma yapan yüksek lisans ve doktora öğrencilerine destek verilmeli, yapılan araştırmalar mümkünse yayınlanmalı ve kullanılmalıdır.

6. 2. 1. 3. Hükümetlere ve Milli Eğitim Bakanlarına Öneriler

1. Hükümetlerin ve Milli Eğitim Bakanlarının, öğretmenlerin lisansüstü eğitim almalarına olanak sağlayacak gerekli yasal düzenlemeleri yapmaları ve lisansüstü eğitimin öğretmenlere cazip hale getirilmesi için çalışmalar yapmalıdır. Öğretmenlerin mesleki ve bireysel gelişimi, milli eğitim ve öğretim kalitesinin yükselmesi için bu düzenlemeler gereklidir.

2. Hükümetlerin ve hükümet yetkililerinin tüm branş ve kademedeki öğretmenlere ve öğretmen örgütlerine eşit mesafede yaklaşımları, öğretmenler arasındaki huzurun tahsisi için büyük önem arz etmektedir. İncelediğimiz dönemde bunun aksi uygulamaları ve sonuçları unutulmamalıdır.
3. Öğretmen örgütlerini kısıtlayacak, hareket alanını daraltacak yasaların düzenlenerek örgütlere daha geniş hareket alanlarının sağlanmasının yasal yolu açılmalı özgürlükler artırılmalıdır.
4. Hükümetlerin ve hükümet yetkililerinin öğretmenlik mesleğine ve öğretmenlere yönelik açıklamalarında yapıcı, insan onuruna yakışır tavır takınması, gerek öğretmenlere gerek öğretmenlik mesleğine gerekse toplumsal huzurun korunmasına katkı sağlayacaktır. Aksi durumlarda yaşanan olumsuz olaylar araştırmada ortaya konmuştur.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Araştırmamıza konu olan öğretmen örgütleri incelenirken, farklı kaynaklarca kuruluş yılları farklılık gösterebilir. Bunun çoğu kez sebebi, örgüt kurucularının örgüt kurmaya karar verip toplanması ve örgütün kurulduğunu ilan etmesi, çoğu kaynakça örgütün kuruluş tarihi olarak verilebilir. Kimi kaynaklarca da örgütün, kuruluş yılını, Devlet Personel Dairesi'nin kayıtlarına göre verebilir. Bu hususa dikkat edilmelidir.
2. Bir başka hususta, kimi örgütlerin dönemde isim değişikliğine gitmiş olmasıdır. Araştırmacıların bu tür isim değiştiren örgütleri, farklı örgüt olarak değerlendirmemesi gereklidir.
3. Örgütlerin tüzükleri incelenirken elde edilen bir tüzük direk kullanılmamalıdır. Unutulmamalıdır ki örgütler farklı yıllarda tüzük değişikliğine gitmişleridir.
4. 1960 ve 1971 yılları arasında faaliyet göstermiş milliyetçi öğretmen örgütlerine yönelik araştırmaların kısıtlı olması nedeniyle konuya merak duyan araştırmacıların araştırma yapmaları önerilmektedir.
5. 1960 ve 1971 yılları öğretmen örgütlerinin siyasal pencereden ayrı bir araştırmada derinlemesine incelenmesi dönemin anlamlandırılmasına katkı sağlayacaktır.
6. Dönemde kurulan öğretmen örgütlerinin oluşturduğu yardımlaşma ve dayanışma sanıklarının, araştırmacılarca derinlemesine incelenip faaliyet alanları ve tecrübeleri ortaya çıkarılmalıdır. Gerek tarihsel, gerekse iktisadi alanda günümüz öğretmen örgütlerine katkı sağlayacaktır.

7. KAYNAKLAR

- Acuner, A. M. (1994). Öğretmen örgütlenmesine ilişkin model önerisi. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Akgöl, H. (1981). Türkiye öğretmenler sendikası 1965-1971. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aksoy, M. (2000). *Devrimci öğretmenin kıyımı ve mücadelesi*. Ankara: Gündoğan Yayınları, C.1-2.
- Akyüz, Y. (1978). *Türkiye’de öğretmenlerin toplumsal değişmedeki etkileri 1848-1940*. Ankara: Doğan Basımevi.
- Akyüz, Y. (2012). *Türkiye’de öğretmenlerin toplumsal değişmedeki etkileri 1839-1950*. Ankara: Tarcan Matbaası.
- Alçı, G. (2010, Kasım). Köy öğretmenleri, Yenigün Gazetesi <http://www.gazeteyenigun.com.tr/koseyazilari/18310/koy-ogretmenleri> adresinden 4 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Alkan, Ö. M. (1999). Osmanlıdan günümüze seçimlerin kısa tarihi. *Görüş Dergisi*, 39, 41-61.
- Altunya, N. (2008). *Türkiye’de öğretmen örgütlenmesi 1908-2008*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Arıkan, S. (1966). *Niçin milliyetçi öğretmenler birliği*. Ankara: Altınok Matbaası.
- Aytaç, Ö. (2004). Örgütler: sosyolojik bir perspektif. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 189-217.
- Beriş, Y. & Gürkan, A. (2002). *Türk Amerikan ilişkilerine bakış: ana temalar ve güncel gelişmeler*. (TÜSİAD ABD Temsilciliği Değerlendirme Raporu) Temmuz 2002, 1-6.
- Bibilik, E. (2008). Memur sendikacılığı ve toplu görüşme hakkı. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atılım Üniversitesi, Ankara.
- Bulut, F. (2011). 68 kuşağı gençlik olaylarının uluslararası boyutu ve Türkiye’de 68 kuşağına göre Atatürk ve Atatürkçülük anlayışı. *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Tarihi Dergisi*, X/23 güz, 123-149.
- Cerev, G. (2013). Geçmişten günümüze öğretmenlerin sendikal mücadelesi. *Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (2), 203-216.
- Doğan, A. (2010). *Dün eğitim vardı ya bugün 1968 devrimci eğitim şurası 1969 öğretmen boykotu*. İstanbul: Bilim ve Gelecek Kitaplığı.

- Durmuş, N. (2003). Eğitim tarihimizden bir kesit köy öğretmenleri sendikası KES. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 1 (4), 104-127.
- Durmuş, N. (2004). Türkiye teknik öğretmenler sendikası 1966-1971. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 2 (5), 86-107.
- Eraslan, L. (2012). Türkiye’de eğitim sendikacılığının tarihsel perspektifi ve günümüz eğitim sendikacılığının değerlendirilmesi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 1-16.
- Eraslan, L. (2013). Türkiye’de eğitim sendikacılığının dünü bugünü ve geleceği. *Öğretmen Dünyası Dergisi*, 400, 7-14.
- Erdem, A. R. (2013). Köy enstitüsü mezunlarının görüşlerine göre köy enstitüsü mezunlarının öğretmen örgütlenmesine getirdiği katkılar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 1-7.
- Erdem H. (2013). Türkiye siyasi yaşamında başarısı aşılamayan pratik Türkiye işçi partisi 1961-1971. <http://www.toplumsal.org/turkiye-siyasal-yasaminda-basarisi-asilamayan-pratik-turkiye-isci-partisi-1961-1971-hamit-erdem/> adresinden 15 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Güler, Ş. (2008). Memur sendikacılığının düşündürdükleri. *Çimento İşveren Dergisi*, 3 (22), 32-43.
- Güneş, H. (2013). Sendikal haklar ve ülkemizde kamu görevlileri sendikacılığının gelişimi. *ÇSGB Çalışma Dünyası Dergisi*, 1 (1), 62-79.
- Güvenç, S. (2008). Türkiye’de öğretmen sendikacılığı ve İlk-Sen. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 6 (22), 164-187.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya M. (2006). Türkiye’de anti-emperyalist mücadele 1965-1971, *Journal of Historical Studies*,4,1-12 http://www.ata.boun.edu.tr/grad/Issue_4/Kaya,%20Muzaffer_Turkiyede%20Antiemperyalist%20Mucadele.pdf adresinden 7 Mart 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Koç, Y. (2012). *TÖS antiemperyalist bir öğretmen örgütü*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Koç, Y. (2003). *Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihi*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Koç, Y. (2009). 40. Yılında Büyük Öğretmen Boykotu, *Aydınlık Dergisi* 29 Kasım, <http://www.yildirimkoc.com.tr/usfile/1323810808a.pdf>, adresinden 17 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Koçel, T. (1998). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.

- Lütem, İ. (1951). Cihanşümul bir federalizmin şartları ve güçlükleri. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8 (1-2), 304-353.
- Mahiroğulları, A. (2011). 1965'ten 12 Eylül 2010 halk oylamasına yasak koyucunun memur sendikacılığına bakış açısı ve ILO normları. *Sosyal Siyaset Konferansları*, 60, 61-87.
- Mahiroğulları, A. (2013). *Dünyada ve Türkiye'de sendikacılık*. Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.
- Milliyet Gazetesi, (1955). Dünya öğretim mesleği konfederasyonu içtimai toplantısı, 21 Haziran 1955, s. 4
- Milliyet Gazetesi, (1966). Öğretmenler grev hakkı istiyor, 18 Temmuz 1966, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1961). Kurucu meclis açıldı, 07 Ocak 1961, s. 1
- Milliyet Gazetesi, (1961). Kurucu meclisin en önemli işi anayasa, 03 Ocak 1961, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1954). Öğretmen dernekleri toplantısı sona erdi, 19 Temmuz 1954, s. 5
- Milliyet Gazetesi, (1959). Vekâlet emrine alınan öğretmenlere fon, 13 Ağustos 1959, s. 5
- Milliyet Gazetesi, (1965). İlkokul öğretmenleri sendika kurdu, 17 Ağustos 1965, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1968). İlk-sen anarşist metotlara karşı olduğunu bildirdi, 23 Temmuz 1968, s. 7
- Milliyet Gazetesi, (1968). TÖDMF Türkiye milli gençlik teşkilatı asli üyeliğine kabul edildi, 15 Nisan 1968, s. 8
- Milliyet Gazetesi, (1968). İlk-senin yeni yöneticileri seçildi, 27 Temmuz 1968, s. 7
- Milliyet Gazetesi, (1969). Bursa ve Aydın ilk-Sen'den çıkarıldı, 7 Temmuz 1969, s. 4
- Milliyet Gazetesi, (1960). Öğretmenler için dört proje hazırlandı, 30 Eylül 1960, s. 5
- Milliyet Gazetesi, (1962). Öğretmenlerin sesiz yürüyüşünde hadise, 15 Şubat 1962, s. 5
- Milliyet Gazetesi, (1962). Beş öğretmen beraat etti, 27 Şubat 1962, s. 5
- Milliyet Gazetesi, (1962). Bozcaadalıyı protesto için 1500 öğretmen yürüdü, 15 Temmuz 1962, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1962). Öğretmenlerin protesto yürüyüşü, 17 Temmuz 1962, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1962). Orduda öğretmenler protesto yürüyüşü yaptı, 31 Temmuz 1962, s. 7
- Milliyet Gazetesi, (1963). Öğretmenler miting yaptı, 21 Şubat 1963, s. 1

- Milliyet Gazetesi, (1969). 20 bin öğretmen, 15 Şubat 1969, s. 7
- Milliyet Gazetesi, (1971). TÖS mitingi sağcı bir gurup tarafından basıldı, 1 Şubat 1971, s.11
- Milliyet Gazetesi, (1971). Sakarya'da beş kişi tutuklandı, 3 Şubat 1971, s. 9
- Milliyet Gazetesi, (1969). Asistan boykotu meclise aksetti, 1 Şubat 1969, s.1-7
- Milliyet Gazetesi, (1969). Hukuk fakültesi asistanları bugün boykota başlıyor, 10 Mayıs 1969, s.11
- Milliyet Gazetesi, (1969). Erzurum'da öğretmenler boykota başladı, 07 Aralık 1969, s. 4
- Milliyet Gazetesi, (1969). Öğretmenlerin boykotu yayıldı, 08 Aralık 1969, s.1-11
- Milliyet Gazetesi, (1969). Öğretmen boykotu yarın başlıyor, 14 Aralık 1969, s.1-11
- Milliyet Gazetesi, (1969). Öğretmenler anarşi istemiyor, 10 Aralık 1969, s.1-11
- Milliyet Gazetesi, (1969). Boykot başlıyor, 15 Aralık 1969, s.1-11
- Milliyet Gazetesi, (1971). Teknik öğretmen boykotu başladı, 05 Mart 1971, s. 9
- Milliyet Gazetesi, (1971). Mühendis ve mimarlara duyuru, 01 Haziran 1971, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1967) İlkokul öğretmenleri derterini muhtırayla duyuracak, 10 Ocak 1967, s. 7
- Milliyet Gazetesi, (1966). Öğretmenler sunaya bir muhtıra verdi, 12 Haziran 1966, s. 1
- Milliyet Gazetesi, (1967). Sendikacı 6 öğretmen doğuya verildi, 18 Ekim 1967, s. 1-7
- Milliyet Gazetesi, (1967). Öğretmenler direnme andı içti, 13 Ekim 1967, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1962). Öğretmenler Ankara'da sessiz yürüyüş yapacak, 12 Şubat 1962, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1967). İlkokul öğretmenleri müfettiş dayağı olayını protesto etti, 18 Aralık 1967, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1967). Kıbrıs Türk haklarını savunma konseyi kuruldu, 16 Ağustos 1967, s. 7
- Milliyet Gazetesi, (1967). İlk öğretmenler sendikası bildirisi, 27 Kasım 1967, s. 5
- Milliyet Gazetesi, (1968). Ankara'da ki Rus ticaret ataşeliğinin camları kırıldı, 24 Ağustos 1968, s. 7

- Milliyet Gazetesi, (1967). Öğretmenler İETT taşıtlarında indirim uygulanmasını istedi, 24 Şubat 1967, s. 7
- Milliyet Gazetesi, (1968). Dil tarih dekanı imam hatip okulları açılmasını istedi, 28 Ekim 1968, s. 1-7
- Milliyet Gazetesi, (1967). 1000 yataklı öğretmen hastanesi kuruluyor, 07 Kasım 1967, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1968). İlkokul öğretmenleri şehir tiyatrolarını indirimli seyredecek, 02 Mart 1968, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1968). Devrimci eğitim şurası NATO'ya hayır dedi, 09 Eylül 1968, s. 1-7
- Milliyet Gazetesi, (1966). İlkokul öğretmenleri paso alacaklar, 15 Mart 1966, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1968) Eğitim şurasında sanat ve kültür tartışıldı, 07 Eylül 1968, s. 3
- Milliyet Gazetesi, (1968) Bertran Russell ile Jean Paul Sarfe davet edildi, 31 Temmuz 1968, s. 3
- Orhan, A. (2001). *Cumhuriyet dönemi öğretmen örgütlenmesi ve hukuki dayanakları 1923-1980*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Öğretmenler Gazetesi, (1967). TBMM'de TÖDMF' ye teşekkür edildi, 09 Ocak 1967, 3 (99), s. 1
- Öğretmenler Gazetesi, (1967) Duyuru, 09 Ocak 1967, 3 (99), s.1
- Özalp, A. (2008). Sivil toplum örgütlerinin toplumsal ve siyasal bakımdan önemi. Yayınlanmamış yeterlilik tezi, TC İç İşleri Bakanlığı Dernekler Denetçiliği, Ankara.
- Özgişi, T. (2013). Türkiye'de toplumsal değişimin siyasi katılma etkisi. *Tesam Akademi Dergisi*, 1, 52-101
- Pustu, Y. (2014). Türkiye'de muallim cemiyetleri 1908-1928. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Rüçhan, I. (1962). *Sendika Hakkı Tanınması ve Kanuni Sınırları*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Saydam, R. (2006). Müzik eğitimcilerini örgütlenme sorunu. A. Uçan (ed.), 26-28 Nisan Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi İçinde (152-160). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Sezer, D. T. (2008). Dernek kurma özgürlüğünün içeriği ve gelişim süreci üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 1-58.
- Tanrıoğan, A. (Ed). (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Tokol, A. (1994). *Türkiye’de sendikal hareket*. Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları.
- TÖS, (1971). Eskişehirli öğretmenler yürüdü, 15 Ocak 1971, 3 (70), s. 1
- TÖS, (1968). Sinop semineri, 5 Haziran 1968, 1 (8), s. 3
- TÖS, (1970). II. devrimci eğitim şurasının amaçları ve gündemi, 1 Aralık 1970, 3 (67), s. 2
- TÖS, (1971). Sakarya’da öğretmen mitingi ve yobaz saldırı, 01 Mart 1971, 4 (73), s. 4
- TÖS, (1971). Ankara şubesinin bildirisi, 15 Mart 1971, 4 (74) s. 4
- TÖS, (1971). Marius Delsal TÖS’te, 15 Mart 1971, 4 (74), s. 4
- TÖS, (1970). Şuranın amacı gerici devlet felsefesini sistemleştirmektir, 1 Kasım 1970, 3 (65), s. 1
- TÖS, (1970). Öğretmenler sunaya muhtıra verdiler, 01 Eylül 1970, 3 (61), s. 3
- TÖS, (1970). Rakamlarla TÖS, 15 Ağustos 1970, 3 (60), s. 4
- TÖS, (1968). Narlı - Gemlik dinlenme kampı açılıyor, 5 Haziran 1968, 1 (6), s.1
- TÖS, (1971). Valilerin boykotu, 15 Ocak 1971, 3 (70), s. 1
- TÖS, (1970). Ortak kurultay veya bir ümidin fiyaskosu, 01 Eylül 1970, 3 (61), s. 2
- TÖS, (1968). Sayın Yurттаş, 5 Haziran 1968, 1 (6), s. 4
- TÖS, (1968).TÖS tiyatro çalışmaları, 5 Haziran 1968 1 (6), s. 4
- TÖS, (1971).TÖS ödülleri yarışması, 15 Ocak 1971, 3 (70), s. 1
- TÖS, (1971).TÖS ödülleri yarışma jürisi, 01 Mart 1971, 4 (73), s. 4
- TÖS, (1968). Er ve stajyer öğretmen ödenek alıyor, 05 Mayıs 1968, 1 (6), s. 1
- TÜİK. (2013). *İstatistik göstergeler 1923-2012*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.
- URL-1, Eğitim emekçileri örgütlenme ve mücadele tarihi 1906-2006, <http://forum.memurlar.net/konu/1502325/> adresinden 3 Ağustos 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-2, Lokavt nedir, <http://lokavt.nedir.com/> adresinden 12 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-3, Bildiri.nedirogren.com, <http://bildiri.nedirogren.com/> adresinden 13 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.

- URL-4, Boykot.nedir.com, <http://boykot.nedir.com/> adresinden 13 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-5, Kennedy suikastının 50 yılı olayın esrarı hala çözülemedi, <http://www.dipnot.tv/kennedy-suikastinin-50-yili-olayin-esrari-asla-cozulemedi/57882/> adresinden 13 Mart 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-6, <http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/IOLTP/1269/unite05.pdf> adresinden 16 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-7, Turhan Feyzioğlu <http://www.biyografi.net/kisiayrinti.asp?kisiid=2983> adresinden 12 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-8, Öğretmen dernekleri başkanlığına 26.02.1962 Ankara, http://www.egitimsen.org.tr/ekler/f60b80474088049cc0fc6eff2814de8_ek.pdf adresinden 12 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-9, 40. yılında genel öğretmen boykotu üzerine, Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası Bülteni, Ekim - Kasım, s. 6-7, http://www.egitimsen.org.tr/ekler/62d2f47c92191e7_ek.pdf adresinden 9 Temmuz 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-10, Büyük öğretmen boykotu üzerine Feyzullah Ertuğrul'la konuştuk, <http://muhalefet.org/haber-buyuk-ogretmen-boykotu-uzerine-feyzullah-ertugrulla-konustuk%E2%80%A6-23-8928.aspx>, adresinden 31 Mart 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-11, Tüm eğitim müfettişleri derneği, Tem-Der hakkında, <http://www.temder.org.tr/hakkmzda/ahakknda.html> adresinden 3 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-12, Türkiye seyahat acenteleri birliği, http://www.tursab.org.tr/tr/seyahat-acentalari/dunden-bugune-seyahat-acentalari_501.html adresinden 13 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- URL-13, Muhtira.nedir.com, <http://muhtira.nedir.com/>, adresinden 11 Nisan 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Uslubaş, T. (2013). *Geçmişten günümüze Türkiye tarihi*. İstanbul: Melisa Matbaacılık.
- Ünsal, E. (1997). *Sendika yazıları hedefini vurmayan ok Türk sendikacılığı*. İstanbul: Boyut Matbaacılık.
- Ünsal, E. (2003). *Sendika özgürlüğü ve uluslararası çalışma örgütü ile TC hükümetleri ilişkileri*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Yağmurlu, A. (2004). Örgüt kuramları ve iletişim. *Amme İdaresi Dergisi*, 37 (4), 31-55
- Yalçın, K. (2000). Fakir Baykurt ve örgütlü öğretmen mücadelesi, <http://www.kemalyalcin.com/index.php/fakir-baykurt-yeni/fakir-baykurt-hakk-nda-yaz-lar/188-fakir-baykurt-ve-oerquetlue-oeretmen-muecadelesi> adresinden 31 Mart 2014 tarihinde edinilmiştir.

- Yasan, T. (2012). İlköğretim okulu yöneticilerinin ve öğretmenlerinin sendikalara ilişkin görüşlerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi: Malatya il örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (1) 271-293.
- Ankara milliyetçi öğretmenler tüzüğü ve III numaralı bildirisi. (1964). Ankara: Yargıçoğlu Matbaası.
- Tüm öğretmenler sınırlı sorumlu yardımlaşma ve tüketim kooperatifi tüzüğü. (1967). Ankara:
- Türkiye öğretmen dernekleri milli federasyonu tüzüğü. (1961). Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Türkiye köy öğretmen dernekleri federasyonu tüzüğü. (1961). İzmir: Zuhal Matbaası.
- Köy eğitimi ve köy eğitimcileri sendikası tüzüğü. (1966). Ankara: Emel Yayınları.
- Türkiye teknik öğretmenler sendikası ana tüzüğü. (1967). Ankara: Altınok Matbaası.
- Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası Tüzüğü. (1969). Ankara:
- Türkiye Öğretmenler Sendikası Tüzük. (1969). Ankara:
- İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkında Kanun, (1947) T.C. Resmi Gazete, 6542, 26 Şubat 1947.
- Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, (2012), T.C. Resmi Gazete, 28460, 18 Ekim 2012.
- Devlet Personeli Sendikalar Kanunu, (1965), T.C. Resmi Gazete, 12025, 08 Haziran 1965.
- T.C. Anayasası, (1961), T.C. Resmi Gazete, 10859, 31 Mayıs 1961.
- Sendikalar Kanunu, (1983), T.C. Resmi Gazete, 18040, 07 Mayıs 1983.
- Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu, (2001), T.C. Resmi Gazete, 24460, 25 Haziran 2001.
- Dernekler Kanunu, (2004), T.C. Resmi Gazete, 25649, 23 Kasım 2004.
- Milli Eğitim Genel Kanunu, (1973), T.C. Resmi Gazete, 14574, 14 Haziran 1973.
- Dernekler Kanunu, (1972) T.C. Resmi Gazete, 14379, 02 Aralık 1972.
- Köy Eğitimcileri Kanunu, (1937) T.C. Resmi Gazete, 3639, 11 Haziran 1937.
- Anayasa Mahkemesi Kararı, (1970) T.C. Resmi Gazete, 13697, 17 Aralık 1970.

T.C. Anayasası, (1982), T.C. Resmi Gazete, 17844, 18 Ekim 1982.

Devlet Memurları Kanunu, (1965), T.C. Resmi Gazete, 12056, 23 Temmuz 1965.

İş Kanunu, (1971), T.C. Resmi Gazete, 13943, 25 Ağustos 1971.

8. EKLER

Ek 1. Türkiye Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu Tüzüğü (1961)

Adı ve Merkezi:

Madde 1- Merkezi şimdilik İzmir olmak üzere *Türkiye Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu* adıyla bir federasyon kurulmuştur. Siyasetle uğraşmaz.

Gayesi

Madde 2- Köy öğretmen derneklerinin mesleki ve kültürel sahalarda inkişafına çalışmak, öğretmenliğin hak ve hukukunun korunması hususunda derneklere yardımcı olmak, Üyeleri arasında yardımlaşma ve dayanışma esaslarına göre teşkilat kurarak daha iyi bir hayat seviyesine ulaşabilmelerini sağlamak, sıhhi durumları ile ilgili teşebbüslerde bulunmak, yurt içinde mesleği ilgilendiren her türlü konferans, kongre ve teşekküllerde üyelerini temsil ve geziler tertip etmek, dernekler arasında vuku bulacak anlaşmazlıklarda hakemlik yapmak.

Federasyon Üyeleri

Madde 3- Federasyona köy öğretmenleri ve eğitimcilerinin kurdukları dernekler üye olabilir.

Giriş:

Madde 4- Federasyona girecek dernekler önceden genel kurul toplantılarında bu hususta karar alacaklar ve arzularını federasyon başkanlığına bildireceklerdir. Federasyon bu dileklerini inceleyerek en çok üç ay içinde neticeyi mucip sebepleri ile birlikte teklif sahibi teşekküle bildirecektir. Üyeliği kabul edilmeyenler federasyon genel kuruluna itiraz edebilirler genel kurul kararı kesindir.

Çıkış

Madde 5- Federasyon üyesi derneklerden genel kurulları kararı ile çıkmak isteyenler o yılın maddi vecibelerini yerine getirmek şartı ile her zaman ayrılabilirler.

İhraç

Madde 6- Bu tüzüğe aykırı harekette bulunan dernekler federasyon yönetim kurulunun teklifi ve genel kurul kararı ile üyelikten çıkarılırlar.

Organlar

Madde 7- Federasyon organları şunlardır:

- A- Genel kurul,
- B- Yönetim kurulu ve icra komitesi,
- C- Denetleme kurulu,

A- Genel Kurul

Madde 8- Genel kurul:

- a) Üye derneklerini gönderecekleri temsilciler,
- b) Yönetim kurulu ve icra komitesi,
- c) Denetleme kurulundan teşekkül eder.

Madde 9- Temsilciler, şubesiz derneklerden üç kişi, şubesi olanlardan üç sayısına şube sayısı ilave edilmek suretiyle elde edilecek miktar kadar ilgili derneğin yıllık genel kurul toplantısında seçilir.

Madde 10- Temsilcilerin federasyon toplantısına gidip gelmek için yapacakları masraflar derneklere aittir.

Madde 11- Federasyon genel kurulu her yıl ağustos ayında bir yıl evvelki toplantıda kararlaştırılmış olan yer ve günde toplanır. Toplantının gündemi, yer ve saati en az otuz gün önce üye derneklere gönderilir. En az iki mevkute ile ilan olunur. Hükümete bildirilir.

Madde 12- Toplantının yapılabilmesi için üye derneklerin yarısından bir fazlasının temsil edilmiş olması şarttır. Nisap elde edilmezse toplantı en az üç gün sonraya bırakılarak mucip sebepleriyle birlikte hükümete haber verilir, gazete ile de yayınlanır. İkinci toplantıda mevcut üye sayısı ne olursa olsun toplantı yapılır.

Madde 13- Genel kurul olağan üstüde toplantı yapabilir. Bunun için yönetim ve denetleme kurulu veyahut da kayıtlı derneklerden üçte ikisinin müracaatı şarttır.

Madde 14- Genel kurul toplantısını idare etmek üzere bir başkan, vekili dört tane de kâtip seçilir. Kongre zabıtları bunlar tarafından tevhit ve imza edildikten sonra yeni yönetim kuruluna teslim edilir.

Madde 15- Genel kurulda kararlar ekseriyetle verilir. Ancak tüzükte tadilat yapılmasını gerektiren hallerde üçte iki çoğunluk şarttır. Toplantıda gündemdeki maddeler konuşulur. Ancak delegelerin en az yirmide biri tarafından teklif edilen meseleler de gündeme dâhil edilebilir.

Madde 16- Genel kurulun görevleri şunlardır:

- a) Yönetim ve denetleme kurulları raporları üzerinde konuşma,

Ek 1'in devamı

- b) Yönetim kurulunu ibra etmek,
- c) Temsilcilerin dileklerini tespit ederek karara bağlamak,
- d) Gelecek yılın bütçe taslağını onaylamak,
- e) Gerekirse tüzükte değişiklik yapmak,
- f) Gelecek yıl toplantısının nerede ve hangi tarihte yapılacağını tespit etmek,
- g) Federasyon başkanını, yönetim ve denetleme kurulu üyelerini seçmek,
- h) İcabında federasyon feshine karar vermek.
- i) Maarifi ilgilendiren yurtiçi toplantılarda konferans ve çeşitli faaliyetlerde federasyonu temsil edecek delegeleri seçmek veya bu hususta yönetim kuruluna yetki vermek.

Madde 17- Genel kurulda verilen kararlar üyelere yazı ile veya üye derneklerin neşir organlarında yayınlanmak suretiyle duyurulur.

Madde 18- Kongre divan seçimi açık, başkan yönetim kurulu ve denetleme kurulu ve denetleme kurulu seçimi gizli oyla yapılır.

Federasyon başkanı

Madde 19- Federasyon başkanı federasyon merkezinin bulunduğu il de görevli federasyona bağlı derneklerden birine kayıtlı üyeler arasından genel kurulca seçilir. Başkanın istifası, başka bir ile nakil ve ölümü gibi hallerde bu görevi başkan yardımcısı vekil olarak yapar.

Madde 20- Başkanın Görevi

- a) Federasyonu temsil etmek,
- b) Yönetim kuruluna ve icra komitesine başkanlık etmek, onları lüzumunda toplantıya çağırarak,
- c) Genel kurul toplantısını müteakip en çok bir hafta içinde yönetim kuruluna seçilen üyelerin nüfus suretleri ile tüzük tadilatını en büyük mülkiye amirine vermek,
- d) Yönetim kurulunun verdiği kararları uygulamak,
- e) Federasyon işlerinin yürütülmesinde bütçenin müsaadesi nispetinde lüzumlu memur ve müstahdem çalıştırmak,

B. Yönetim ve İcra Komitesi

Madde 21- Yönetim kurulu genel kurulca seçilen dokuz asil, dokuz yedek üyeden teşekkül eder. Dokuz asil üyenin dördü icra komitesini teşkil ettiğinden yedekleriyle beraber federasyon merkezinin bulunduğu ilde görevli dernek üyeleri arasından seçilir.

Madde 22- Yönetim kurulu yılda en az iki defa toplanır. Toplantıya gidiş geliş masrafları federasyonca ödenir.

Madde 23- Yönetim kurulunun vereceği kararları başkan ile icra komitesi yürütür.

Madde 24- Yönetim kurulu ikinci maddede yazılı gayeleri tahakkuk ettirebilmek için gerekirse yayın, eğitim ve ekonomi gibi benzer kolları kurar. Bu kolların çalışma şekilleriyle görevlerinin tespiti federasyon başkanı ve icra komitesine aittir.

Madde 25- Yönetim kurulu istifa eder veya teker teker ayrılmak suretiyle sayıları yedekler dâhil yarım aşağı düşerse genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılır. Yeni seçilenler normal genel kurul toplantısına kadar vazifeyi görürler.

Madde 26- Birbiri üzerine üç toplantıya gelmeyen üyeler istifa etmiş sayılır.

Madde 27- Yönetim kurulu ilk toplantısında icra komitesi içinden bir başkan vekili, bir sekreter, bir muhasip ve bir veznedar seçer.

Madde 28- İcra komitesi en az ayda bir defa toplanır.

Madde 29- Yönetim kurulu aşağıda yazılı işleri yapar.

- a) Federasyona bağlı derneklerin genel kurul zabıtlarını isteyerek ihtiyaç ve dileklerini tespit ederek gerekli işleri yapar.
- b) Gerekirse federasyon organı olarak bir mevkute çıkarır. Üye derneklerin çıkardıkları yayın organlarını destekler ve bunlardan faydalanır.
- c) Öğretmenlerin hak ve hukukunun korunması için lüzumlu teşebbüslerde bulunur.
- d) Federasyon gelirlerini toplar ve bütçeye uygun şekilde sarf eder.
- e) Öğretmenlik mesleğinin geliştirilmesi daha cazip hale getirilmesi ve meslektaşlara azami kolaylığın gösterilmesi hususlarında ilgililerle temaslarda bulunur.
- f) Öğretmenlerin yeni eğitim ve öğretim metotları ile daha verimli çalışmalarını sağlamak için konferanslar ve geziler tertip eder, sergiler ve kurslar açar.
- g) İstirahata ve tedaviye muhtaç meslektaşların ucuz ve iyi şekilde dinlenmelerini ve bakımlarını sağlamak için çeşitli teşebbüslerde bulunur. Gerekirse bu işler için tesisler kurar.

Ek 1'in devamı

- h) Öğretmenlerin ucuz ve rahat yaşayabilmeleri için gerekli tasarrufa alıştırmak, kredi ihtiyaçlarını sağlayabilecek teşekkülleri meydana getirmek.
- i) Öğretmen çocuklarının orta ve yüksek tahsillerini yaptırabilmek amacı ile lüzumlu yerlerde yurtlar açmak.
- j) Ankara, İstanbul ve İzmir gibi illerde öğretmenlerin parasız veya çok ucuz kalabilecekleri yerler hazırlamak.
- k) İlimi ve mesleki anketler hazırlar. İlkokul programının ihtiyaca uygun hale getirilmesi için komisyonlar kurar, raporlar hazırlar.
- l) Kitaplıklar tesis eder, mevcut kitaplıklardan azami şekilde faydalanmalarını sağlar.
- m) Bir yıllık çalışmayı belirtir bir rapor hazırlayıp genel kurul toplantısına arz ve bir ay önce de üye derneklere göndermek.
- n) Gelecek yıl bütçe taslağı hazırlar ve genel kurula arz eder.
- o) Genel kurul toplantısını zamanında yapar.

C. Denetleme Kurulu

Madde 30- Denetleme kurulu federasyon merkezine yakın ve federasyonu bağılı derneklerin üyelerinden genel kurulca seçilen üç asil ve üç yedek teşekkül eder.

Madde 31- Denetleme kurulu federasyon hesaplarını yılda iki defa olmak üzere ve lüzum gördüğü zamanlarda denetleme ve raporunu genel kurula arz eder. Denetleme kurulu üyelerinin yıl içinde yapacakları denetleme ve kongreye geliş masrafları federasyonca ödenir.

Federasyon Gelir ve Giderleri

Madde 32- Federasyonun gelirleri şunlardır:

- a) Üye dernekler kayıtlı aza sayısına göre ikişer lira hesabiyle yıllık bütçelerinden ayıracakları paralar (bu miktar şubeler için yüz yirmi lirayı geçemez.)
- b) Çeşitli bağışlar ve devlet yardımları,
- c) Yayın gelirleri,
- d) Müsamere, gezi, piyango, sergi, vesair eğlence gelirleri,
- e) Kurulacak tesislerin gelirleri

Madde 33- Federasyon giderleri şunlardır:

- a) Bina kirası, memur ve müstahdem ücretleri,
- b) Kırtasiye ve yayın masrafları,
- c) Isıtma ve aydınlatma masrafları,
- d) Döşeme öteberi ve çeşitli masraflar,
- e) Yolluklar,
- f) Kurulacak tesisat ve yapı masrafları,

Müteferrik maddeler

Madde 34- Federasyonun aldığı kararlar üye dernekler tarafından aynen uygulanır.

Madde 35- Federasyon yönetim kurulu gerekli defterleri tutar.

Federasyonun Feshi

Madde 36- Federasyonun feshi genel kurul üyelerinin üçte ikisinin kararı ile olup ve bu kararın gizli oyla verilmesi şarttır.

Madde 37- Federasyonun feshi veya infisahi halinde paraları, menkul ve gayrimenkul malları üye dernekler arasında ve üye sayısı nispetinde taksim edilir.

Federasyon Kurucuları

Madde 38- Federasyon kurucuları şu derneklere:

- a) Ege Bölgesi Köy Öğretmenleri Derneği (İzmir)
- b) Göller Yöresi Köy Öğretmenleri Derneği (Isparta)

Müteşebbis Heyet

Ege bölgesi köy öğretmenleri derneği temsilcileri (İzmir)

Adı Soyadı **Halil Akyavaş**, Baba Adı: Süleyman, Doğum Yeri: Bayındır, Tarihi: 1341, Görev Yeri: Çırpı Baş Öğretmeni, Bayındır, Tabiiyeti T.C. İmza, Adı Soyadı **Mestan Yapıcı**, Baba Adı: Mustafa, Doğum Yeri, Ödemiş, Tarihi: 1341, Görev Yeri: İlöğ. Öğretmeni, Denetmeni Aksaray, Tabiiyeti T.C. İmza, Adı Soyadı, **Ahmet Karaca**, Baba Adı: Hüsamettin, Doğum Yeri, Çal, Tarihi: 1341, Görev Yeri: Maarif Müd. de Öğ. Denizli, Tabiiyeti T.C. İmza, Adı Soyadı, **Enver Ötnü**, Baba Adı, Selim Doğum Yeri: Manastır, Tarihi:1336, Görev Yeri: Mf. Müd. de İnş. Denet, Denizli, Tabiiyeti T.C. İmza.

Ek 1'in devamı

Göller Yöresi Köy Öğretmenleri Derneği Temsilcileri:

Adı soyadı: **Kemal Demiralp**, Baba Adı Muammer, Doğum Yeri: Isparta, Tarihi: 1933, Görev Yeri: Fandas, Başöğ. Isparta Tabiiyeti T.C. İmza, Adı Soyadı: **Hasan Yalçın**, Baba Adı, Mehmet, Doğum Yeri: Sütçüler, Tarihi: 1931, Görev Yeri: Ayvalı Başöğ. Sütçüler, Tabiiyeti T.C. İmza, Adı Soyadı: **Nazım Öztürk**, Baba Adı, Feyzullah, Doğum Yeri Yalvaç, Tabiiyeti, T.C. İmza, Adı Soyadı: **Saim Aker**, Baba Adı, Halil, Doğum Yeri: Isparta: Tarihi: 1934 Görev Yeri: Yeşilada, Başöğ. Eğridir, Tabiiyeti T.C. imza.

Ek 2. Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu Tüzüğü (1961)

Federasyon adı

Madde 1- Türkiye öğretmenlerinin, mesleki gayelerle, muhtelif adlar altında kurdukları ve kendi tüzüklerine göre bağımsız olarak faaliyette bulunan dernekler, merkezi Ankara'da olmak üzere bir birlik kurmuşlardır. Bu teşekkülün adı Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonudur. Federasyon siyasetle uğraşmaz.

Gaye

Madde 2- Federasyonun gayesi, öğretmen dernekleri arasında tanışma ve karşılıklı dayanışmayı, fikir ve meslek alanında gelişmeyi, bu suretle yurda en faydalı şekilde hizmet etmeyi sağlamak, meslektaşların hayat seviyelerinin yükseltilmesi çaresini arayıp bulmak ve bunun için gerekli teşekküllerin kurulup geliştirilmesini teşvik etmek, öğretmenler ve aileleri efradının sağlık durumlarıyla yakından ilgilenmek, bütün öğretmenleri ilgilendiren, mesleki meseleleri, mesleğin ve meslektaşların yararına en uygun şekilde halle çalışmaktır.

Halk eğitimi yolunda yapacağı teşebbüslerle yurdun kalkınmasına hizmet etmektir.

Federasyona Girme ve Çıkma

Madde 3- Türkiye'de kurulmuş olan ve gayeleri ikinci madde hükümlerine uygun bulunan öğretmen teşekkülleri bu federasyona girebilirler.

Madde 4- Üçüncü madde yazılı şartları haiz olan herhangi bir öğretmen teşekkülünün federasyona girebilmesi için girecek teşekkülün genel kurulunun bu hususta karar vermiş olması ve bu isteğin beşinci maddede gösterildiği şekilde federasyona bildirilmesi gerekir. Federasyona girme dileklerini federasyon yönetim kurulu inceler ve en geç bir ay içinde karara bağlayarak sonucunu mucip sebepleriyle birlikte dilek sahibi teşekküle bildirir. Dileği kabul edilmeyen dernek, federasyon temsilciler kuruluna itiraz edebilir. Bu kurulun kararı kesindir. Bir yıl içinde federasyona kabul edilen derneklerin isimleri o yıl toplanacak olan temsilciler kuruluna arz edilir.

Madde 5- Federasyona girmek isteyen dernek, tüzüğünün mahalli idare amiri tarafından tasdikli bir nüshasını göndermekle beraber,

- Derneğin hangi tarihte kurulduğunu,
- Girme kararının hangi tarihte ve kaç üyenin katıldığı genel kurul toplantısında verildiğini,
- O tarihte dernekte yazılı üye sayısının ne kadar olduğunu,
- En son yönetim kurulu üyelerinin adlarını ve iş adreslerini bildirir.

Madde 6- Federasyona girmiş olan dernekler, kendi genel kurullarının usulüne göre verecekleri karar üzerine federasyon yönetim kuruluna yazı ile haber vermek şartıyla federasyondan çıkabilirler; ancak o çalışma yılı için federasyona karşı olan maddi ödevlerini yapmakla mükelleftirler.

Madde 7- Federasyona dâhil olan derneklerden bu tüzüğe göre üzerine düşen ödevleri devamlı olarak yapmayanlar için federasyon yönetim kurulu, temsilciler kuruluna bu derneğin milli federasyondan çıkarılmasını teklif eder.

Federasyonun Organları

Madde 8- Federasyonun organları şunlardır:

- Temsilciler kurulu,
- Yönetim kurulu ve icra komitesi,
- Murakıplar kurulu.

Temsilciler Kurulu

Madde 9- Temsilciler kurulu, federasyona dâhil bulunan teşekküllerin gönderecekleri temsilcilerle yönetim kurulundan meydana gelir. Temsilcilerin federasyona dâhil herhangi bir derneğin üyesi olması şarttır.

Yönetim kurulu üyeleri ancak ibra edildikten sonra reye iştirak edebilirler. Herhangi bir derneğin temsilciliğini kabul edemezler.

Madde 10- Temsilcileri, her derneğin kendi tüzüğüne göre:

- Yazılı üye sayısı 150 kadar olan dernekler için 1 veya 2,
- Üye sayısı 151- 300 olanlar için 3,
- Üye sayısı 301- 600 olanlar için 4,
- 601'den 1000'e kadar 6, 1001'den 200'e kadar 8, 2001'den 2500'e kadar 10, 2501'den 3000'e kadar 12, 3001'den 4000 ve daha yukarısına kadar 15 kişi olmak üzere, yedekleriyle birlikte seçilir. Ve seçim mazbataları en geç haziran ayının sonuna kadar federasyona gönderilir.

Temsilcilerin toplantı yerine gidip gelmeleriyle ilgili her türlü masraflar derneklerce temin edilir.

Ek 2'nin devamı

Temsilciler kurulunda üyeler birden fazla derneği temsil edemezler. Dernekler üye sayılarını ve bu sayılara tekabül eden aidatı temsilciler kurulu toplantılarından en geç on beş gün önce federasyona göndermekle mükellefler.

Madde 11- Federasyona, senesi içinde aidatını göndermeyen dernekler, temsilciler kuruluna temsilci gönderemez. Yalnız müşahit gönderirler.(ancak fevkalade bir hal dolayısıyla aidatını göndermeyen dernekler yönetim kurulunun tasvibiyle temsilci gönderirler.

Madde 12- Temsilciler kurulu, her yılın toplantısını temmuz ayının 10 ile 20'si arasında, temsilciler kurulunun tespit edeceği bir vilayette yapar

Toplantı yeri, günü, saati ve gündemi federasyon yönetim kurulunca tespit olunur ve toplantı tarihinden en az on beş gün önce derneklere taahhütlü mektupla bildirmekle beraber büyük merkezlerde çıkan iki gazete ile de ilan edilir ve keyfiyet hükümete de bildirilir.

Madde 13- Lüzum hâsıl olduğu takdirde, yönetim veya murakıplar kurulu ve üye derneklerin en az beşte biri, temsilciler kurulunu olağanüstü toplantıya çağırabilirler.

Olağanüstü toplantılarda çağırma işi 12'nci madde hükümlerine uygun olarak yapılır.

Madde 14- Temsilciler kurulu toplantısının yapılabilmesi için federasyona dâhil derneklerin yarısından bir fazlasının temsil edilmiş olması lazımdır.

İlk toplantıda nisap temin olunmazsa yeniden ilan yapılmak suretiyle toplantı üç gün sonraya bırakılır. Bu toplantıda mevcut üye ile konuşmaya başlanır.

Konuşmayı federasyon başkanı açar. Bundan sonra, bir kurul başkanı bir başkan vekili ve dört kâtip seçilir. Toplantı, bu suretle seçilen başkan veya başkan vekili tarafından idare olunur. Müzakere zabıtları başkan, başkan vekili ve kâtipler tarafından imzalanarak muhafaza edilmek üzere yönetim kuruluna teslim edilir. Temsilciler kurulu toplantısında verilecek kararlarda ayrıca karar halinde yazılarak aynı suretle imza edilip yönetim kuruluna tevdi edilir.

Temsilciler kurulunda, hilafına hüküm bulunmayan hallede mevcut üyenin mutlak çokluğu ile karar verilir. Tüzüğün değiştirilmesi, mevcut üyenin üçte ikisinin kararı ile yapılır.

Konuşmalarda gündem dışına çıkılmaz, ancak temsilcilerin en az yirmide biri tarafından müzakeresi istenen maddelerin gündeme konması lazımdır.

Madde 15- Temsilciler kurulunu görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Yönetim ve murakıplar kurullarının raporlarını incelemek ve yönetim kurulu ile icra komitesini ibra etmek (yönetim kurulunun raporu toplantıdan on beş gün önce derneklere gönderilir.)
- b) Derneklerin ve temsilcilerin dileklerini inceleyerek federasyonun bir yıllık çalışmasına esas olarak direktifler vermek,
- c) Yönetim kurulunca hazırlanan bütçe tasarısını incelemek ve onamak,
- d) Yönetim ve murakıplar kurullarını seçmek,
- e) Gerekli olduğu takdirde, olağanüstü toplantılarda, yönetim ve murakıplar kurullarını değiştirerek yenilerini seçmek,
- f) Gündemde yazılı diğer işleri inceleyip karara bağlamak

Madde 16- Temsilciler kurulunca verilen kararlar federasyona dâhil derneklere yazılı olarak bildirilir.

Madde 17- Temsilciler kurulunda bütün seçimle gizli oyla ve açık tasnife göre yapılır.

Başkan

Madde 18- Federasyon başkanı, Ankara derneğine kayıtlı üyeler arasından temsilciler kurulunca gizli olarak seçilir.

Madde 19- Başkanlığa seçilen kimse federasyona dâhil derneklere birinin yönetim veya murakıplar kurulunda veya haysiyet divanında üye veya başkan ise eski görevinden ayrılır.

Madde 20- Federasyon başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Federasyonu yurt içinde ve dışında temsil etmek,
- b) Yönetim kuruluna ve icra komitesine başkanlık etmek,
- c) Temsilciler kurulunu, yönetim kurulu ve icra komitesini toplantıya çağırarak,
- d) Federasyon bütçesinin müsaadesine göre, federasyon işlerinin gerektirdiği kadar aylıkla, ücretle veya gündelikle memur veya müstahdemi, icra komitesinin tasvibiyle tayin etmek, çalıştırmak veya icabı halinde işten atmak,
- e) Yönetim kurulu kararlarını yerine getirmek.

Madde 21- Federasyon başkanı herhangi bir sebeple işinden ayrıldığı takdirde başkanlık görevini yeni seçim yapıncaya kadar başkanvekili yapar.

Ek 2'nin devamı

Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi

Madde 22- Yönetim kurulu temsilciler kurulunca on dokuzu asil dokuzu yedek olmak üzere bir yıl için seçilen üyelerden meydana gelir. Asıl üyelerin dokuzu ile yedeklerin dördü Ankara merkezinde bulunan ve birliğe dâhil herhangi bir öğretmen derneğinin üyesi veya temsilcisi olan kimselerden, geri kalanları da yine birliğe dâhil olup Ankara dışında bulunan derneklerin üyelerinden veya temsilcilerinden seçilir. Yedek üyeler, herhangi bir sebepten yönetim kurulundan ayrılan asıl üyelerin yerlerini, seçimde kazandıkları oy sırasına göre doldururlar.

Yönetim kuruluna seçilen üyelerin isim ve hüviyetleri bir hafta içinde en büyük mülkiye amirine bildirilir.

Madde 23- Yönetim kurulu toptan çekilir veya teker teker çekilmek suretiyle sayıları (yedeklerde dâhil olmak üzere) yarıdan bir aşağı düşerse, temsilciler kurulu olağanüstü toplantıya çağırılır ve yeniden seçim yapılır. Yeni seçilenler o çalışma yılını tamamlar.

Madde 24- Yönetim kurulu, tabii olarak yılda üç defadan az olmamak şartıyla, milli federasyon merkezinde başkan veya vekilinin davetiyle toplanır.

Temsilciler kurulunca düzenlenmiş olan çalışma programına göre federasyonun işlerini yürütür. Acele haller dışında çağırma, toplantıdan en az on beş gün önce yapılır ve bu çağırma ile toplantı günü ve gündemi üyelere bildirilir.

Özürsüz olarak birbiri üstüne üç toplantıya gelmeyen üyeler çekilmiş sayılır ve yerlerine yedekleri getirilir.

Yönetim kurulu üyelerinin Ankara'ya geliş ve dönüş yol paraları, seyahat ve ikamet yevmiyeleri ile diğer masraflarının federasyonca ödenmesi asıldır. Federasyon bu masrafları ödemeyecek durumda olduğu takdirde masraflar üyenin mensup olduğu dernekçe ödenir.

Madde 25- Toplantıda konuşmalar başlayabilmesi için üyelerin yarıdan fazlasının hazır bulunması gerekir. Kararlar mevcudun mutlak çoğunluğu ile verilir. Karara uymayan üyeler sebeplerini kararın altına yazarak imza ederler.

Madde 26- Yönetim kurulunun devamlı olarak Ankara'da oturan üyeleri en az on beş günde bir federasyon başkanının veya vekilinin çağırması üzerine toplanarak federasyonun günlük işlerini, yönetim kurulunca düzenlenen iç tüzük hükümlerine göre yürütürler. Bunlardan meydana gelen kurula icra komitesi adı verilir.

Madde 27- Yönetim kurulu üyelerinden en az beş tanesi sebep göstermek şartıyla, yazılı olarak başkanlığa müracaat ederek yönetim kurulunun toplantıya çağırılmasını isteyebilir. Eğer başkanlık bu isteği yerine getirmemezse, istek sahibi üyeler sorumluluğu kabul eder, yönetim kurulunu kendi imzaları ile toplantıya çağırabilirler.

Madde 28- Yönetim kurulu, federasyonun maksat ve gayelerini gerçekleştirmek için aşağıda yazılı işleri yapar:

- a) Federasyona dâhil derneklerden yılda bir defa rapor isteyerek onların çalışmalarını takip eder ve dileklerini yerine getirmeye çalışır.
- b) Mesleğin gelişmesi ve meslektaşların refaha ulaştırılması için idare makamları nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunur.
- c) Meslektaşların her bakımdan inkişaflarını sağlamak üzere gerekli yayınları yapar.
- d) Öğretmenlerin yeni eğitim ve öğretim metotlarıyla daha verimli çalışmalarını temin için konferanslar, geziler, sergiler ve kurslar tertip eder.
- e) Federasyonun ve federasyona dâhil derneklerin kurdukları kitaplıklarla öğretmenlerin faydalanmalarını sağlayacak tedbirler alır.
- f) İstirahat ve tedaviye muhtaç öğretmenlerin ucuz ve iyi bir şekilde dinlenmelerini ve bakımlarını sağlamak üzere çeşitli tesisler kurar. Federasyon adına gayrimenkul satın alabilir veya yaptırabilir. Ancak bunların satılabilmesi için temsilciler kurulundan karar alınır.
- g) Öğretmen çocuklarının orta ve yüksek tahsillerine devamlarını temin için ortaokul, lise ve yüksek okul bulunan yerlerde yurtlar açar.
- h) Öğretmenlerin ucuz ve rahat yaşamlarını temin ve kendilerini tasarrufa teşvik eylemek, ihtiyacı olanlara ucuz kredi sağlamak üzere gerekli teşekkülleri meydana getirir.
- i) Ankara'da ve lüzumlu görülen başka yerlerde meslektaşların ucuz yatma, yeme ve içmelerini sağlamak üzere öğretmen evleri kurarlar.
- j) Maksat ve gayesini gerçekleştiremeyecek duruma düşen ve dağılmağa doğru giden federasyona bağlı derneklere, istekleri üzerine bu derneği kalkındırmak için gerekli tedbirleri alır.

Ek 2'nin devamı

- k) Her toplantıda, daha eski toplantılarda alınan kararların komitece uygulanması şekillerini gözden geçirir.
- l) Federasyona dâhil derneklerin üyesi olan öğretmenlerin Ankara'da görülecek işlerini takip etmek üzere Ankara öğretmenlerinden ve dernek üyelerinden on beş kişilik iş takip bürosu kurar. Bu büro, çalışmasının neticelerini, müracaat sahiplerine tebliğ edilmek üzere yönetim kuruluna bildirir.
- m) Temsilciler kurulunu vaktinde toplanmasını sağlar ve yönetim kuruluna sunulacak rapor ve hesap hülasalarıyla ertesi yılın bütçesini hazırlar.
- n) Çalışmalarından, federasyona dâhil derneklere zaman zaman yazılı olarak haber verir.
- o) Hususi örnek okullar açar,
- p) İlimi ve mesleki anketler yapar,
- r) Yayımlar, iktisadi teşekküller, ilmi ve terbiyevi faaliyetler hukuk işleri, iç ve dış münasebetler vesaire için kollar ve komisyonlar teşkil edebilir. (bu kolların çalışma şekli hak ve vazifeleri yönetim kurulunca hazırlanarak yönetmeliklerle bildirilir.

Murakıplar Kurulu

Madde 29- Federasyon hesaplarını ve hesaba müteallik diğer muamelelerini mürakabe etmek üzere temsilciler kurulunca iki yıl için Ankara'da bulunan ve federasyona dâhil derneklerin birinde üye olanlardan asil ve üç yedek olmak üzere murakıplar kurulu seçilir.

Bu kurul, federasyon hesap işlerini ve diğer muamelelerini kontrol etmekle ödevlidir. Çalışma yılı sonunda bu inceleme sonuçlarını bir raporla temsilciler kuruluna bildirirler.

Federasyon Gelir ve Giderleri

Madde 30- Federasyon gelir kaynakları şunlardır:

- a) Üye dernekler, kayıtlı aza sayısına göre ikişer buçuk lira hesabıyla yıllık bütçelerinden ayıracakları paraları milli federasyon hissesi olarak göndereceklerdir.
- b) Bağışlar,
- c) Yayımlar hâsılatı,
- d) Derneklerin gelirlerinden, nispeti her yıl kendi genel kurullarınca tayin edilecek paylar,
- e) Müsamere, sergi, piyango ve diğer benzeri teşebbüslerin hâsılatı, türlü tesislerin gelirleri

Madde 31- Masraflar, temsilciler kurulunca kabul edilen bütçeye göre yapılır.

Madde 32- Federasyonun feshi kararı temsilcilerinden beşte dördünün bulunduğu toplantıda üçte iki çoğunlukla verilir.

Feshi müteakip federasyona ait mallar, dernekler arasında eşit olarak taksim edilmek suretiyle tasviye edilir.

Ek 3. Ankara Milliyetçi Öğretmenler Birliği Tüzüğü (1964)

Kuruluşu, Adı, Merkezi, Amacı

MADDE 1- Ankara Milliyetçi Öğretmenler Birliği adı ile bir dernek kurulmuştur. Merkezi Ankara'dır.

Madde 2- Birliğin amacı, öğretmenler arasında tanışma dayanışma ve yardımlaşmayı sağlamak, fikri ve mesleki alanda gelişme imkânlarını arttırmak ve meslekte birliği sağlamaktır. Birlik siyasetle uğraşmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜYELİK

Asli Üyelik

MADDE 3- Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda olan ve her derecedeki resmi, özel, azınlık ve yabancı okullarda ve fakültelerde öğretmenlik, profesörlük, doçentlik ve asistanlık yapmakta olanlarla bu görevlerden istekleri ile ayrılanlar ve emekli olanlar, öğretmen olup da milli eğitim teşkilatında çalışanlar birliğe üye olabilirler.

Madde 4- Üye olmak isteyen üç asli üyenin tavsiyesi ile ve bu tüzüğün sonunda gösterilmiş olan örneğe uygun bir istek kâğıdı ile yönetim kuruluna başvururlar.

İstekliler yönetim kurulunca incelenir ve karara bağlanır. Red kararı doğrudan doğruya, kabul kararı ise haysiyet divanının tasdikinden sonra ilgiliye yönetim kurulu tarafından yazı ile bildirilir.

Yönetim kurulunun red kararı haysiyet divanının tasdik veya red kararları kesindir. İtiraz edilemez.

Madde 5- Bir ilçede kurulan birliğe ancak o ilçe sınırları içinde bulunanlar üye olabilirler. Aynı belediye sınırı içinde bulunan ilçeler bu kaydın dışındadır.

Bir birliğin üyesi, bu tüzükle kurulmuş başka bir birliğe üye olamaz.

Fahri Üyelik

MADDE 6- Birliğe, mesleğe ve meslektaşlara karşı takdire değer hizmette bulunanlara, üç asli üyenin teklifi ve yönetim kurulunun kararı ile fahri üyelik verilebilir. Bu karar haysiyet divanının tasdiki ile kesinleşir. Fahri üyeler genel kurulda oy kullanamazlar ve yönetim organlarına seçilemezler.

Madde 7- Birlikten çıkmak isteyen üye, isteğini yazılı olarak yönetim kuluna bildirip ilişğini kesebilir.

Madde 8- Birliğin amaçlarına ve tüzük hükümlerine aykırı hareket edenlere, yazılı ihtar rağmen bir yıl aidat ödemeyenler veya meslek onuruna yakışmayacak ve milli menfaatlerle bağdaşmayacak hareketlerde bulunanlar, yönetim kurulunun kararı ve haysiyet divanının tasdiki ile üyelikten temeli çıkarılırlar. Haysiyet divanının tasdik kararı kesindir.

Siyasi partilere girenler veya siyasi görevlere seçilenler kendiliklerinden birlikten çıkmış sayılırlar ve kayıtları silinir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORGANLAR

MADDE 9- Birliğin organları şunlardır:

- a) Genel Kurul
- b) Yönetim Kurulu
- c) Denetçiler
- d) Haysiyet Divanı

GENEL KURUL

Madde 10- Genel kurul birliğe kayıtlı asli üyelerin topluluğudur.

YILLIK TOPLANTI

Madde 11- Genel kurul, her yılın iki ayı içinde toplanır. Toplantını günü, saati ve yeri, gündemle birlikte toplantıdan en az bir hafta önce gazete ile ilan olunur. Hükümete bildirilir. Bütün üyelere mektupla veya okul müdürlüklerine gönderilecek genelge ile duyurulur.

Madde 12- Genel kurul ilan edilen yer ve saatte kayıtlı üyelerin yarısından fazlasıyla toplanır, konuşmalarını yapar ve gündemdeki konuları karara bağlar. Birinci toplantıda çoğunluk sağlanamazsa bir hafta sonra nisap aranmaksızın toplanılır. Üyeler genel kurul salonuna, listedeki adları karşısına imza kayarak girerler.

Madde 13- Genel kurul toplantısında gündemde yazılı olan işler görüşülür. Ancak toplantıda mevcut üyenin yirmide biri tarafından konuşulması yazı ile istenilen işler gündeme alınır.

Ek 3'ün devamı

Olağanüstü Toplantı

Madde 14- Yönetim kurulunu gerekli göreceği zamanlarda yahut asli üyenin beşte birinin yazılı isteği ile genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılır. Olağanüstü toplantının gündemi değişmez. 25. Madde hükmü saklıdır.

Madde 15- Genel kurul yönetim kurulu başkanı veya vekili tarafından açılır. Başkanlık divanı olarak bir başkan vekili ve iki kâtip seçilerek gündemin konuşulmasına geçilir. Genel kurul tutanakları, başkanlık divanınca imzalanarak özel dosyasında saklanır.

Genel Kurulun Görev ve Yetkileri

Madde 16- Genel kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Yönetim Kurulu ve denetçi raporlarını ve hesapları inceleyip karara bağlamak.
- b) Yönetim kurulunu ibra etmek.
- c) Tüzükte değişiklik yapmak.
- d) Yönetim Kurulu üyelerini, denetçileri, haysiyet divanı üyelerini ve üst teşekküller genel kurulunda birliği temsil edecek delegeler seçmek. (Yönetim kulu üyeleriyle denetçilere ve haysiyet divanına kurucular dışında kayıt tarihinden itibaren en az bir yıl geçmemiş bulunan üyeler aday gösterilemezler ve seçilemezler.)
- e) Bütçeyi onamak.
- f) Taşınmaz mallar yaptırılmasına, satışın alınmasına veya gereğinde satılmasına karar vermek. Derneğin feshine karar vermek.

Karar Nisabı

Madde 17- Genel kurulda kararlar oyların yarısından fazlası ile verilir. Ancak, birliğin feshine ve tüzüğün değiştirilmesine dair olan toplantılarda birliklerin üçte ikisine hazır bulunmaları gereklidir. İlk toplantıda bu şart yerine getirilemezse, bir hafta sonra yapılacak olan ikinci toplantıda gelenlerin sayısı ne olursa olsun, hazır bulunanların üçte iki çoğunluğu ile kararlar alınır.

Feshedilen birliğin varlıkları o ildeki, bu tüzüğe göre kurulmuş birliklerce meydana getirilmiş olan öğretmenler federasyonuna verilir.

Yönetim Kurulu

Madde 18- Yönetim kurulu birliğin asli üyeleri arasında iki yıl için gizli oyla seçilen en çok yedi asli ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Yönetim kurulu üye sayısı kurulca belli edilir. Yedekler açık oy sırasına göre çağırılır. Yönetim kuruluna seçilenlerin adları ve kimlikleri bir hafta içinde o yerin en büyük mülkiye amirine bildirilir.

Madde 19- Yazılı çağrıya rağmen birbiri ardınca üç toplantıya gelmeyen yönetim kurulu üyesi görevinden çekilmiş sayılır.

Madde 20- Yönetim kurulu üyeleri ilk toplantıda kendi aralarından bir başkan, bir başkan vekili, bir sekreter, bir sayman ve veznedar üye seçmek suretiyle iş bölümü yaparlar.

Madde 21- Yönetim kurulunda her derecedeki okul öğretmenleriyle asistan, doçent ve profesörlerden üye bulundurulmasına çalışılır.

Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 22- Yönetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a. Birliğin amaçlarına uygun konferanslar geziler, sergiler, seminerler ve kurslar tertiplemek.
- b) Öğretmenlere faydalı yayınları toplamak, dağıtmak, duyurmak, kitaplık kurmak, yayın yapmak, milletimize her yönden daha faydalı hizmetlerde bulunmanın yollarını araştırmak.
- c) Tanışma toplantıları, eğlenceler, aile ve çocuk kampları tertiplemek, çocuk yuvaları açmak, ucuz okul araçları sağlamak.
- d) Birliğin gelirlerini toplamak, giderlerini ödemek, bütçe tasarısını hazırlamak.
- e) Her yerde her konuda birliği temsil etmek.
- f) Birliğin çeşitli hizmetlerini yapacak olan çalışma kollarını kurmak ve bu kolların çalışmalarını düzenlemek.
- g) Haysiyet divanına ait işleri bu divana sunmak. Divanca alınacak kararları uygulamak.
- h) Genel Kurulu toplantıya çağırarak ve gündemini hazırlamak.
- i) Çalışma raporları ile gelir-gider hesaplarını hazırlayıp genel kurula sunmak.
- j) Elverişli bir merkez bulmak, birliğe ait varlıkları iyi halde saklamak.
- k) Genel kurulca başka türlü karar verilmemişse üst teşekküller genel kurullarında birliği temsil etmek, birliğin amaçlarına uygun diğer teşekküllerle iş birliği sağlamak.

Ek 3'ün devamı

Madde 23- Yönetim kurulu üyelerinin sayısı yedek dâhil beşten aşağı düşerse genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılır ve açıkları dolduracak sayıda asil ve yedek üyeler seçilir. Bu üyelerin görevleri seçim dönemi sonuna kadar sürer.

DENETÇİLER

Madde 24- Genel kurul tarafından gizli oyla ve asli üyeler arasında iki yıl için iki asil ve iki yedek denetçi seçilir. Denetçiler birlikte veya ayrı ayrı birliği denetlerler. Hesap işlerini ve yazı işlerini incelerler. Yılda iki defadan az olmamak üzere yapacakları denetleme sonucunu bir rapor halinde yönetim kuruluna bildirirler.

Denetçiler çalışma yılı sonunda, o yılın bütün işlemlerini ve hesaplarını gözden geçirip iki rapor düzenlerler. Bunlardan biri genel kurula sunulacak olan ve birliğin hesapları ile işlemlerinin esas defterlere ve kayıtlara uygunluğunu ifade eden kısa rapordur. İkincisi ise birlik amaçlarının daha iyi gerçekleşmesini kapsayan geniş rapordur ki düzenlendikten sonra özel dosyasında saklamak üzere yönetim kuruluna verilir.

Madde 25- Denetçiler gereğince genel kurulun olağanüstü toplanmasını yönetim kurulundan isteyebilirler. Yönetim kurulu bu isteği on beş gün içinde yerine getirmemezse, denetçiler sorumluluğu üzerine alarak genel kurulu toplantıya çağırabilirler.

Haysiyet Divanı

Madde 26- Genel kurulca gizli oyla asli üyeler arasından üç yıl için beş asil ve üç yedek üyeli bir haysiyet divanı seçilir. Haysiyet divanı üyeleri kendi aralarından bir başkan seçerler.

Madde 27- Haysiyet divanı, birliğin ve mesleğin itibarını kırarak, milli menfaatlere aykırı harekette bulunan üyelerin durumlarını inceleyip haklarında uygulanacak işlemi kararlaştırırlar.

Madde 28- Haysiyet divanı yönetim kurulu tarafından incelenmesi, tasdiki veya kararlaştırılması teklif edilecek, olaylardan başka kendi öğrendiği olayları da doğrudan doğruya inceleyip karara bağlayabilirler. Yönetim kurulu, haysiyet divanı kararlarını uygulamaya mecburdur.

Madde 29- Haysiyet divanı, üyenin hareketlerinin ağırlık derecesine göre aşağıda yazılı cezalardan uygun göreceğini karar altına alır:

- 1) Sözlü kınama.
- 2) Yazılı kınama
- 3) Bir yıla kadar geçici kınama.
- 4) Temeli çıkarma.

Madde 30- Haysiyet divanı kararları özel dosyasında saklanır.

Çalışma Kolları

Madde 31- Birliğin amaçlarını gerçekleştirmek için, yönetim kurulu tarafından çalışma kolları teşkil edilir. Her üye kendi bilgisine ve ilgisine göre bu kollarda çalışır.

Madde 32- Her çalışma kolu kendi işlerinin idaresi için aralarından biri başkan olmak üzere üç kişilik bir komite seçer. Çalışma kolları komitelerinin kararları, yönetim kurulunun onayından sonra uygulanır.

Madde 33- Çalışma kollarının başlıcaları aşağıda gösterilmiştir. Gereğinde bunlara yenileri katıla bilir.

- 1) *Meslek Çalışmaları Kolu:* meslek yayınları yapar. Konferanslar, kurslar seminerler, münazaralar tertipler. Sinema, radyo, plak gibi araçlarla gösteriler ve toplantılar tertip eder.
- 2) *Müzik ve Temsil Kolu:* konser, temsil ve korolar tertip eder.
- 3) *Turizm, Spor ve Eğlence Kolu:* her çeşit spor gösterileri, aile toplantıları, kır eğlenceleri, kamplar, geziler tertipler.
- 4) *Kitaplık kolu:* kitaplık kurar, üyelere ucuz ve faydalı kitaplar sağlar.
- 5) *Yardımlaşma Kolu:* biriktirme ve yardım sandığı, her konuda kooperatifler, sağlık yardımları, meslektaş çocukları için öğrenci yurtları, pansiyonlar, dışarıdan geçici bir zaman için gelecek meslektaşlar için ucuz yatma ve yeme içme yerleri, lokal, kantin gibi teşkilatın kurulmasını sağlamak ve maksada uygun şekilde yürümleri için yardımda bulunmak gibi işleri benimser.
- 6) *Milli Çalışmalar ve Araştırmalar Kolu:* Türk Milli varlığını ve geleneklerini inceler, tarih ve kültür araştırmaları yapar ve yayar.

Ek 3'ün devamı

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Federasyon ve Konfederasyon

Madde 34- Her ilçede kurulu milliyetçi öğretmen birlikleri o il merkezinde (Milliyetçi Öğretmen Birlikleri Federasyonu) nu kurarlar. Federasyonun teşekkülünden sonra kurulacak olan birliklerde o ildeki federasyona üye olurlar.

Madde 35- Birliklerle federasyon karşılıklı görev, yetki ve yükümleri federasyon tüzüğünde gösterilir.

Madde 36- İllerin merkez ilçeleri de dâhil olmak üzere ilçedeki milliyetçi öğretmen birlikleri, Ankara'da kurulacak olan (Türkiye Milliyetçi Öğretmen Konfederasyonu) ile olan yazışmalarını il merkezlerindeki federasyonlar aracılığı ile yaparlar. Acele ve olağanüstü hallerde doğrudan doğruya yazışmalar da yapılabilir. Bu gibi hallerde konfederasyona postalanan yazının bir örneği de federasyona yollanır.

BEŞİNCİ BÖLÜMÜM

HESAPLAR

Gelir -Gider

Madde 37- Birliğin gelir kaynakları şunlardır:

- a) Üyelerden girerken alınacak en az beş lira giriş parası
- b) Üye aidatı. (Aidat yılda 12 liradan az ve 120 liradan çok olamaz)
- c) Devlet, belediye ve özel idarece yapılacak yardımlar.
- d) Özel ve tüzel kişilerce ve kurumlarca yapılacak bağışlar.
- e) Yayımlar, gösteri, balo, konser, piyango ve şair teşebbüslerinin gelirleri.

Madde 38- Gerekli giderler yönetim kurulu kararıyla yapılır.

Madde 39- Birliğin hesap yılı takvim yılıdır.

Madde 40- Birlik aşağıda yazan defterleri tutar:

- a) Üye kayıt defteri
- b) Gelen ve giden yazıları defteri
- c) Hesap defteri (günlük ve büyük defter)
- d) Demirbaş mallar defteri

Madde 41- Birlik taşınmaz mallar edinebilir.

Madde 42- Bu tüzükte açık hüküm bulunmayan hallerde, medeni kanun ve cemiyet kanunu hükümleri uygulanır.

Ek 4. Türkiye Öğretmenler Sendikası Tüzüğü (1969)

Adı Merkezi ve İşareti

Madde 1- Türkiye Öğretmenler Sendikası adı ile bir sendika kurulmuştur. Sendikanın kısa adı TÖS, işareti güneştir.

Madde 2- Sendikanın merkezi Ankara, kısa tel adresi TÖS-GEN Ankara'dır.

Sendika illerde ve ilçelerde şubeler açar. Zorunlu hallerde genel merkezin karar ve izni ile il ve ilçe merkezleri dışında da şubeler açabilir.

Sendikanın Amaçları

Madde 3- Sendikanın gerçekleştireceği amaçlar şunlardır;

- I. Üyelerin ekonomik, hukuki, sosyal ve kültürel hak ve çıkarlarını korumak ve sağlamak,
- II. Eğitim mesleğinin çağdaş eğitim öğretim ilkeleri, öğretmenin mesleğe ilişkin halk ve ödevleri, yurt çıkarları, insan hakları ve ilgili anayasa hükümleri yönünden gelişmesini sağlamak,
- III. Eğitim mesleğinin gelişmesine, bu meslekte hizmet görenlerin ekonomik, hukuki, sosyal ve kültürel hak ve çıkarlarının korunup çoğalmasına ilişkin genel yurt sorunlarının çözümlenmesinde ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak.
- IV. Anayasamızın koyduğu temel ilkeler uygun şekilde ülkemizin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak ve bu yönde çaba göstermek.

Sendikanın Yapacağı İşler

Madde 4- sendika, bu amaç ve görevlerini gerçekleştirmek şu işleri yapar:

- a) Eğitim hizmeti görenleri ilgilendiren meslek sorunlarının çözümlenmesi, mesleki gelişiminin sağlanması, üyelerinin personel hukukundan doğan haklarının üyelerin yararına en uygun şekilde gerçekleştirilmesi ve bunlardan başka yeni hakların elde edilmesi için çalışmak ve bu hakları en iyi şekilde savunmak.
- b) Adli ve idari işlemler yüzünden dara düşen üyeleri ile bunların yakınlarına, özel yönetmeliğe göre, karşılıklı-karşılıksız yardımda bulunmak.
- c) Üyelerinin ortak hak ve çıkarlarının izlenmesinde veya hukuki yardımın gerekli olduğu durumlarda, üyelerini ve mirasçılarını, idari ve kazai her çeşit ve derecedeki merciler önünde temsil etmek, ettirmek, dava açmak ve açılan davalarda husumete ehil olmak.
- d) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara önerilerde bulunmak.
- e) Üyeleri için her çeşit kooperatiflerin ve yardım sandıklarının kurulmasına yardım etmek.
- f) Sendikal çalışmalardan ötürü zarara uğrayan üyelerinin geçim güvenliklerini sürekli olarak sağlamak.
- g) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak.
- h) Üyelerinin çocukları için kreşler, yuvalar öğrenci yurtları kurmak ve özel yönetmeliklere göre yönetmek, öğretim bursları vermek; devlete ve özel kurumlara ait kreş, yurt, yuva ve burslardan, üye çocukları için kontenjanlar sağlamak.
- i) Üyeleri ve yakınları için sağlık yurtları, emekli üyeler için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve özel yönetmeliklere göre yönetmek.
- j) Ölüm, kaza, hastalık, tabii ve sosyal felaketler karşısında, üyelerine ve yakınlarına, özel yönetmeliğe uygun olarak karşılıklı ve karşılıksız maddi yardımlar yapmak.
- l) Üyelerinin ve yakınlarının boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıklarını içi, kar amacı gütmemek şartıyla dinlenme yerleri, spor alanları, parklar ve kitaplıklar kurmak ve özel yönetmeliklerine göre yönetmek.
- k) Taşınmaz mallar satın almak, yapmak ve işletmek.
- l) Gerekli yerlerde, bütün üyelerinin ve üye yakınlarının her türlü ortak sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak büyüklük ve nitelikte öğretmenler evi yapmak ve bunu özel yönetmeliğe göre yönetmek.
- m) Üyeler arasında iyi ilişkilerin kurulmasını ve devam ettirilmesini sağlayacak toplantılar, eğlenceler düzenlemek.
- n) Çağdaş eğitim-öğretim ilkelerine, öğretmenin meslekle ilgili hak ve ödevlerine, eğitim mesleğine ilişkin yurt çıkarlarına, insan haklarına ve anayasa ilkelerine aykırı davranış ve uygulamalar karşısında önleyici çabalarda bulunmak.
- o) Eğitim mesleğinin, çağdaş eğitim-öğretim ilkeleri, öğretmen hak ve ödevleri yurt sorunları, insan hakları ve anayasa yönünde daima gelişebilmesi için incelemeler yapmak, öneriler hazırlamak, bu önerileri ilgili kurumlara ve kamuoyuna kabul ettirmeye çalışmak.
- p) İşyerlerinin hizmete elverişliliğiyle ilgili ve sağlık şartlarına ilişkin konularda önerilerde bulunmak, üyeleri ve eğitim hizmetleri yararına sonuçlar sağlanmasına çalışmak.

Ek 4'ün devamı

- q) Kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında incelemeler yapmak, görüşlerinin kabulüne ve uygulanmasına çalışmak.
- r) Üyelerinin mesleki bilgilerini ve yeterliliklerini, genel kültürlerini, geliştirmek amacıyla konferanslar, seminerler ve kurslar düzenlemek ve benzeri etkinliklerde bulunmak.
- s) Örnek teşkil etmek üzere kurslar açmak.
- t) Eğitim mesleğinin gelişmesinde, bu meslekte hizmet görenlerin ekonomik, sosyal, kültürel hak ve çıkarlarının korunup çoğalmasında rolü bulunan genel yurt sorunlarının çözümlenmesi amacı ile ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak üzere basın toplantıları, konferanslar, açık oturumlar düzenlemek, yayınlar yapmak, başka devlet personeli sendikaları ile yasaların tanıdığı olanaklar içerisinde ortaklaşa eylemlerde bulunmak.
- u) Devlet personel dairesinin ilgili kurulunda üyelerini temsil etmek.
- v) Öğretmen sendikacılığının gelişmesi amacı ile kurslar, seminerler düzenlemek, okullar açmak, elemanlar yetiştirmek.
- w) Anayasanın devlet personeli sendikaları için tanıdığı hakların tümüyle verilmesine çalışmak.
- x) Bütün bu işleri yapabilmek için ihtiyaca göre işbölümleri kurmak, yönetmelikler, içtüzükler hazırlamak.

Üyelik Girme-Çıkma-Çıkarılma

Madde 5- Aşağıda sayılan nitelikleri taşıyanlar sendikaya üye olabilir;

- a) Her çeşit resmi eğitim kurumlarında ve üniversitelerde eğitim ve öğretim işleriyle uğraşanlar.
- b) Öğretmenlik hizmetini kazanmış olup da milli eğitim örgütlerinin çeşitli kademelerinde büro hizmeti görenler ve diğer devlet işlerinde çalışanlar.
- c) Öğretmenlik sıfatını kazanmış olup da başka devlet işlerinde çalışanlar.
- d) ç) A, b ve c fıkralarındaki özelliklere haiz iken emekliye ayrılmış olup da halen emeklilikten başka kanuni veya akdi statü içinde çalışan memurlar.
- e) Milli eğitim örgütünde ve üniversitelerde çalışan memurlar.

Madde 6- Beşinci maddedeki şartları taşıyıp da üye olmak isteyenler, örneğin uygun giriş bildirisini doldurur; ödentileri mutemetleri tarafından kesilerek sendika şubesine gönderileceğine dair belgeyi bu bildiriye ekleyerek sendika temsilcilerine veya girmek istediği şubeye gönderir ve üyeliğe kabullerini isterler. Şube yönetim kurulları, üyelik için başvuruların dilekçelerini en geç bir ay içinde karara bağlar ve düzenlenecek kimlik kartlarını ilgiliye gönderir. Görev yerinde şube açılmamış olanlardan TÖS'e üye olmak isteyenler ulaşım ve haberleşme bakımından en yakın şubeye üye olurlar.

Üyeliğin Sona Ermesi

Üyelikten Ayrılma

Madde 7- Üyelikten ayrılmak isteyenler, ayrılmak isteğini yazılı olarak bağlı bulunduğu şubeye bildirdikleri ayın sonundan itibaren üyelikten ayrılmış sayılırlar.

Üyeliğin Düşürülmesi

Madde 8- Sendika üyeliği aşağıdaki hallerde kendiliğinden düşer;

- a) Tüzüğün beşinci maddesindeki görevlerden çekilmek.
- b) Adli yargı mercilerince tecil edilmeksizin hükme başlanmış cezası medeni haklarını kullanmayı önleyici veya kamu hizmetlerinden çıkartılmasını gerektirir bir suçtan mahkûm olmak.
- c) Kurum yönetim organlarınca kanunların verdiği yetki içerisinde alınmış ve kesinleşmiş idari kararlar görevden ayrılmak.

Üyelikten düşürülme

Madde 9- aylık ödentisini üç ay üst üste ödemeyen üyeler, şube yönetim kurulunca taahhütlü mektupla uyarılır ve ödenmesi için tebliğden itibaren bir ay süre verilir. Buna rağmen birikmiş ödentilerini ödemeyenlerin üyeliği, şube yönetim kurulunca düşürülür ve üyeliğin düştü yazılı olarak kendisine bildirilir.

Ek 4'ün devamı

Üyelikten Çıkarılma

Madde 10- Sendikayı yıkıcı faaliyette bulunanlar, sendika tüzüğü ve buna bağlı yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler, şube yönetim kurulunun önerisi ile şube onur kurulunca üyelikten çıkarılırlar. Şube onur kurullarının verdiği çıkarma kararları TÖS onur kurulunca itiraza ihtiyaç olmaksızın incelenerek onaylanır veya reddedilir. Şube yönetim kurulu üyeleri ile TÖS genel kurulunca seçilen yöneticiler hakkında ancak TÖS onur kurulu kararı verebilir. Üyelikten çıkarma kararlarına karşı ilgililer genel kurulda itiraz edebilirler.

Madde 11- Üyelik sıfatını herhangi bir suretle kaybedenler, üyeliklerinin sona erdiği tarihe kadar olan ödentilerini ödemek zorundadırlar. Zorunlu nedenlerle üyelikten ayrılanların dönüşlerinde, giriş ödentisi alınmaksızın eski hakları geçerlidir.

Madde 12- Üyelikten ayrılan kimselerin sendika tarafından kurulan kooperatif, yardım sandığı ve sigorta kurumu gibi üyelik ödentisi ile ilgili bulunmayan işletmelerdeki hakları bu kurumların özek yönetmelik ve statülerinde saptanan esaslara göre saklı kalır.

Sendikanın Organları

Madde 13- Sendikanın genel yapısı aşağıdaki şemada gösterildiği şekilde olup organları şunlardır:

- a) Genel kurul,
- b) Genel Başkanlık,
- c) Genel Yönetim Kurulu,
- d) Yürütme Kurulu
- e) Denetleme Kurulu
- f) Onur Kurulu
- g) Bölgeler ve bölge temsilcilikleri,
- h) Şubeler ve şube organları,

Genel kurul

Kuruluş

Madde 14- Genel kurul sendikanın en yetkili organıdır. Seçilmiş ve tabii delegelerden kurulur.

- a) Seçilmiş delegeler; her şubenin genel kurulu 250 üyeye kadar bir, 500 üyeye kadar iki, 1000 üyeye kadar üç, 2000 üyeye kadar dört, 200 den fazla olan şubeler beş delege seçer. Delegeler en geç toplantı tarihinden en az on beş gün önce seçilir ve kendilerine genel merkezce delege kartı verilir.
- b) Tabii delegeler; genel başkan, genel yönetim kurulu, yürütme kurulu, denetleme kurulu ve onur kurulu üyeleri, genel kurulun tabii delegeleridir.. sendika temsilcileri genel kurul toplantılarına katılırlar. Söz alma hakları vardır; fakat delege olmadıkları takdirde oy verme hakları yoktur.
- c) Görev ve Yetkileri
- d) Madde 15- Genel kurulun görev ve yetkileri şunlardır;
- e) Sendikayı ilgilendiren bütün sorunları en yetkili üst organ olarak inceleyip karara bağlamak.
- f) Genel başkan ile genel yönetim, yürütme, denetleme ve onur kurulu üyelerini seçmek.
- g) Tüzük değişikliği yapmak.
- h) ç) Yurt içi ve yurt dışı sendikal kuruluşlarla birleşmeye karar vermek.
- i) Çalışma raporlarını incelemek, genel başkan ile genel yönetim, yürütme, denetleme ve onur kurullarını aklamak veya haklarında dava açmaya karar vermek.
- j) Bütçeyi ve kadro çizelgelerini kabul etmek.
- k) Sendikanın feshine karar vermek.
- l) Sendikadan çıkarılan üyelerin itirazlarını kesin karara bağlamak.

Toplanması

Madde 16- Genel kurulun toplantıya çağırılması ve toplantılarında cemiyetler kanunu hükümleri uygulanır. Genel kurul olağan olarak iki yılda bir toplanır. Toplantının yeri, gün ve gündemi, genel yönetim kurulunca veya onun yetki vermesi halinde yürütme kurulunca saptanır. Gündem, çalışma raporu ve hesap bilançoları toplantı gününden on beş gün önce şubelere gönderilir.

Madde 17- Genel kurul başkanlık divanı; genel yönetim, yürütme, denetleme ve onur kurulu üyeleri dışında kalan genel kurul üyeleri arasından, açık oyla seçilen bir başkan, iki başkan vekili ve dört sekreterden kurulur.

Ek 4'ün devamı

Madde 18- Genel kurulda, fesih ve tüzük değişikliği ayrı olmak üzere, kararlar salt çoğunlukla alınır. Sendikanın kendi kendini feshedebilmesi için tüzüğe göre genel kurula katılması gereken üyelerin 2/3'ünün genel kurulda hazır bulunması ve hazır bulunan üyelerin 2/3'ünün feshe oy vermesi şarttır.

Birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı için ikinci toplantı yapılması halinde, toplantıya katılan delegelerin, 2/3'ünün oyu ile fesih kararı alınabilir.

Delegelerin 1/20'sinin yazılı olarak gündeme konulması istediği hususların gündeme alınması zorunludur.

Madde 19- Genel kurulda başkanlık divanı ve komisyon seçimleri dışındaki seçimler gizli oyla yapılır.

Madde 20- Genel kurul, genel yönetim kurulu kararıyla veya şubelerin 1/5'inin yazılı istekleriyle, en geç iki ay içinde yürütme kurulunca olağanüstü toplantıya çağırılır.

Madde 21- Genel başkan, iki genel kurul toplantısı arasında, yürütme kurulunca saptanacak konuları görüşmek üzere, şube başkanlarına veya şube yönetim kurulunca görevlendirilecek temsilcileri toplantıya çağırabilir. Toplantının yeri, günü, gündemi yürütme kurulunca saptanır. Bu toplantıda alınan kararlar istisari niteliktedir.

Genel Başkan

Seçimi

Madde 22- Genel başkan, genel kurul tarafından salt çoğunlukla iki yıl için seçilir. Kendisine, genel kurulca saptanan bir ücret ödenir.

Görev ve yetkileri

Madde 23- Genel başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Genel başkan, her türlü kurumlara ve şahıslara karşı, sendikayı birinci derecede temsil eder. Sendikanın genel kurul ile denetleme ve onur kurulları dışında kalan bütün organ ve bürolarının başkanı ve birinci derecede üstüdür. Bu sebeple dilediği taktirde bu kurulların toplantılarına başkanlık eder.
- b) Tüzük, çalışma programı, genel kurul, genel yönetim ve yürütme kurullarının geliştirdiği ilke ve kararları ifade ve uygulamada tam yetkilidir. Ancak olağanüstü karar ve eylemi gerektiren durumlarda genel yönetim kurulunu toplantıya çağırır. Durum ivedilik gösteriyorsa, yürütme kurulunun kararı ile yetinir.
- c) İvedi hallerde, tüzük ve yönetmeliklere aykırı olmamak şartıyla, harcamalara karar verebilir. Bu harcamaları on beş gün içinde yürütme kuruluna duyurulur. Böyle harcamalar yılda on bin lirayı geçemez.
- d) Yürütme kurulunun görüşünü alarak başmüfettiş ve müfettişleri atar.
- e) Seçim sonuçlarının açıklanmasından hemen sonra genel yönetim ve yürütme kurullarını ortak toplantıya çağırır.
- f) Sendika ile ilgili her türlü verilen emirlerini onaylar.
- g) Genel başkan, yetkilerinden bir kısmını genel başkan yardımcısına devredebilir.
- h) Genel Başkan Yardımcısı

Seçimi

Madde 24- Genel başkan yardımcısı, genel yönetim ve yürütme kurullarının ilk ortak toplantısında, yürütme kurulu üyeleri arasından ve katılan üyelerin 2/3 oyuyla, iki yıl için seçilir. İlk iki turda 2/3 çoğunluk sağlanamazsa üçüncü turda en çok oy alan seçilmiş sayılır.

Görev ve Yetkileri

Madde 25- genel başkan yardımcısının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Yürütme Kurulu toplantılarına başkanlık eder. Dilerse bu yetkisini genel sekretere devredebilir.
- b) Tüzüğün ve genel başkanın verdiği yetki sınırları içinde sendikayı yönetir.
- c) Genel başkanlık makamının herhangi bir suretle boşalması halinde olağan genel kurul toplantısına kadar, genel başkanlık görev ve yetkilerini üstlenir.
- d) Genel başkan veya yürütme kurulundan onay almak olanağı bulunmayan hallerde, ilk toplantısında kurulun onayına sunmak şartıyla, gerekli gördüğü sarf kararlarını alır ve uygular. Bu gibi harcamalar yılda beşi bin lirayı aşamaz.

Genel yönetim ve yürütme kurulu kararlarının uygulanmasında genel başkana karşı birinci dereceden sorumludur.

Ek 4'ün devamı

Genel Yönetim Kurulu

Kuruluşu

Madde 26- Sendikanın genel yönetim kurulu ikinci derecede yetkili karar organıdır. Seçilmiş ve tabii üyelerden kurulur.

- a) Seçilmiş üyeler: genel kurul, genel yönetim kuruluna iki yıl için 20 asil, 10 yedek üye seçer. İki genel kurul arasında asil üyeler sayısında azalma oldukça yerlerine oy sırasına göre yedek üyeler çağrılır.
- b) Tabii üyeler: yürütme kurulu üyeleri, kendi istekleri olmaksızın Ankara dışına nakledilmeleri halinde, seçim süresi için yönetim kurulunun tabii üyesi olurlar.

Madde 27- Genel yönetim kurulunun başkanı, sendika genel başkanıdır. Onun katılmadığı toplantıları genel başkan yardımcısı yönetir.

Görev ve Yetkileri

Madde 28- Genel yönetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) 24. Madde uyarınca yapılacak ilk toplantıda genel başkan yardımcısını seçer
- b) Yürütme Kurulu ile birlikte altı aylık çalışmalarını gözden geçirir. Kanun, tüzük hükümleri ve genel kurulun direktifleri içinde yeni kararlar alır.
- c) İki yıllık dönem için hazırlanan bütçe tasarısına ve kadro çizelgesine son şeklini verir. Gerekirse bütçede aktarmalar yapar.
- d) Her türlü işletme ve tesisin kurulmasına karar verir ve bunların statülerini belirler.
- e) Açılan ya da kapanan şubeler hakkında yürütme kurulunca alınan kararları onaylar.
- f) Yöneticilerin alacağı aylık, ücret, oturma hakkı, yolluk ve zorunlu giderleri saptar.
- g) Sendika tüzüğünü genişletir ve genel kurulun onayına sunar.
- h) Yürütme kurulunca hazırlanmış yönetmeliklere son şeklini verdikten sonra onaylar.
- i) Zorlayıcı sebepler dolayısıyla genel kurulun toplanamadığı hallerde sendikanın feshi ve tüzük değişikliği dışında, bütün kararları alabilir.
- j) Tüzüğün diğer maddelerinin kendisine yüklediği görevleri yerine getirir.
- k) Bölge baş temsilcisini atar.
- l) Genel yönetim kurulu bu yetkileri yürütme kurulu eliyle kullanır.

Toplanması

Madde 29- Genel yönetim kurulu, genel başkan ve yardımcısının başkanlığında altı ayda bir defa olağan toplanır. Bu toplantı gündem maddeleri bitinceye kadar sürer.

Toplantının yeri, günü ve gündemi yürütme kurulunca saptanır. Toplantının gündemi ve çalışma raporları on beş gün önceden üyelere gönderilir. Üye sayısının 1/5'nin istediği hususlar gündeme konur.

Madde 30- Genel yönetim kurulu, genel başkanın isteği, yürütme kurulu kararı veya kendi üyelerinin 1/3'ünün yazılı isteği üzerine en geç bir ay içinde genel başkan tarafından toplantıya çağırılır.

Madde 31- Toplantılar yarıdan bir fazla üyenin iştiraki ile yapılabilir. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Oyların eşit olması halinde genel başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Madde 32- Genel yönetim kurulu üyelerine zorunlu giderleri için yolluk ve toplantılar içinde oturma hakkı ödenir.

Yürütme Kurulu

Kuruluşu

Madde 33- Yürütme kurulu, sendikanın en yüksek yürütme organıdır. Genel kurulun Ankara merkezinde görevli sendika üyeleri arasından iki yıl için seçeceği yedi asil ve yedi yedek üyeden meydana gelir.

Yürütme kurulu kendi arasında iş bölümü yaparak genel başkanın göstereceği üç aday arasından bir genel sekreter seçer.

Yürütme kurulu başkanı, genel başkan yardımcısıdır. Onun bulunmadığı zamanlarda genel sekreterin başkanlığında toplanarak gündemindeki maddeleri görüşür ve karara bağlar.

Görev ve Yetkileri

Madde 34- Yürütme kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Genel sekreter seçiminin yapıldığı toplantıda aralarından öğretim işleri, araştırma ve sendikal eğitim, tanıtma-ilişkiler ve yayın, hukuk işleri başkanı ve genel sayman seçmek suretiyle görev bölümü yapar.
- b) Tüzük hükümlerini, genel kurul ve genel yönetim kurulu kararlarını uygular.
- c) Şubeler açar, zorunlu nedenler olursa şube kapatılmasına karar verir.

Ek 4'ün devamı

- d) Sendika temsilcilerini seçer.
- e) İhtiyaca ve genel yönetim kurulunca düzenlenip genel kurulca onaylanan kadro çizelgesine göre sendikaya memur ve hizmetli atar.
- f) Her türlü satın alma, satma ve masraf işlemlerini yapar.
- g) Bütçeyi, çalışma programını, yönetmelik ve statüleri, her çeşit önerileri hazırlayıp genel yönetim kuruluna sunar.
- h) Sendikanın kurduğu her türlü işletme ve tesislerin çalışmalarını yürütür.
- i) Sendikanın her türlü çalışmalarını kanun hükümlerine göre düzenler.

Toplanması

Madde 35- Yürütme kurulu en az on beş günde bir defa olmak üzere ve önceden kararlaştırılan tarihlerde çağırısız toplanır. Sendikanın daha çok günlük sorunlar dışında ve üstünde kalan sorunlarını kapsayacak olan görüşme gündemini genel sekreter hazırlar. Ancak, üyelere iki kişinin yazılı olarak isteği üzerine yürütme kurulu, genel başkan yardımcısı tarafından olağanüstü toplantıya çağırılır.

Madde 36- Toplantılar yarım bir fazla üyenin iştirakiyle yapılabilir. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Oyların eşit olması halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Madde 37- Yürütme kurulu üyelerinden birinin, herhangi bir nedenle görevinden ayrılması halinde, oy sırasına göre yedek üyelerden biri onun yerini alır. Özürsüz olarak üst üste üç toplantıya, yılda toplam yedi toplantıya katılmayanlar üyelikten çekilmiş sayılırlar.

Madde 38- Yürütme kurulu üyeleri katıldıkları toplantılar için oturma hakkı ve görev gezileri için yolluk alırlar.

Aylık ve ücret, asli görevi icabı yarım gün çalışanlara tam, tam gün çalışanlara iki misli olarak ödenir.

Belli çalışma saatlerinde görevi başına görevi başına gelmeyen üyelerin ücretlerinden, o ayki çalışma süresi oranlanarak, kesinti yapılır.

Genel Sekreter

Madde 39- Tüzüğün 33. Maddesi 2. Fıkrasına göre, yürütme kurulu tarafından seçilir. Genel sekreter, genel merkezde bulunan bütün çalışma bölümlerinin üstüdür. Kendi yönetmeliklerine göre bu bölümlerin düzenli şekilde çalışmalarını ve aralarında gerekli iş birliğini sağlar.

Genel başkan yardımcısının katılmadığı hallerde yürütme kurulu toplantılarına başkanlık eder. Her oturma için bölüm başkanlarının tekliflerini de aldıktan sonra genel başkan yardımcısı ile gündemi hazırlar.

Bölüm başkanlıklarına ait bütün sarf belgelerini genel saymanın kontrolünden sonra genel başkanın onayına sunar.

Yürütme kurulu kararlarının uygulanmasından genel başkan yardımcısına karşı birinci derece sorumludur.

Yürütme Kuruluna Dâhil Bölüm Başkanlıkları

Madde 40- 34/ a maddesinde isimleri yazılı ve bu tüzüğe bağlı yapı şemasında görülen başkanlıkların her biri kendi çalışma bölümlerini ilgilendiren günlük orunlarda, bölümdeki bölümde ki yetki ve sorumlu müdür ve şefleri ile birlikte tam yetkiyle karar alırlar. Bu kararlar genel başkanın, onun yetki verdiği konularda ise genel başkan yardımcısının onayından geçtikten sonra uygulanır.

Bölümleri için yürütme kurulunca ayrılan ödeneklerin sarfını tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapar veya yaptırırlar. Acele hallerde 250 liraya kadar olan sarflar için onayını sonradan almak üzere harcama yaptırabilirler.

Yürütme kuruluna dâhil başkanların her birinin çalışmalarının ne şekilde yürütüleceği, özel bir yönetmelikle düzenlenir.

Öğretim İşleri Başkanlığı

Madde 41- Öğretim işleri başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Türkiye'nin bütün öğretim kademelerine ve bölümlerine ilişkin öğretim ve eğitim sorunlarının çözümü için gerekli görülen plan ve projeleri hazırlamak.
- b) Ülkemizin ihtiyaçlarına uygun düşmeyen eğitim düzeninin 'devrim için eğitim' ilkesi yönünde değişimi için çaba harcamak.
- c) Uygulanmakta olan öğretim programları, tüzük ve yönetmelik, kararname ve genelgelerin 'devrim için eğitim' ilkesine ters düşen yönetmeliklerinin iptal edilmesi, yerlerine bu ilkeye uygun hükümlerin konması için savaşmak.
- d) Her derecedeki okullarda okutulmakta olan ders kitaplarının 'devrim için eğitim' ilkesi açısından eleştirisini yapıp tek kitap düzenine dönüşümünü hazırlamak.

Ek 4'ün devamı

- e) Okulların iş eğitimine yarayışlı araç ve gereçlerle donatılmasını sağlamak.
- f) Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin gerçekleşmesi yönünde çabalar harcıyıp her bölgede aynı olanakların hazırlanması için uğraşmak.
- g) Üyelerin mesleki görgü ve bilgilerinin arttırılması yolunda çözüm yolları aramak, onların özlük haklarının korunması ve geliştirilmesi için önerilerde bulunmak.

Madde 42- Öğretim işleri başkanlığı, görevi içine dahil bütün bu işleri, milli eğitim bakanlığı merkez örgütündeki kademelere karşılık kuracağı yardımcı sekreterlikler eliyle yürütür.

Araştırma ve Sendikal Eğitim Başkanlığı

Madde 43- Araştırma ve sendikal eğitim başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Sendikal sorunlar, yurt sorunları eğitim sorunları, öğretmen sorunları ve sendikal eğitim konularında tüzük ve çalışma programına uygun her türlü araştırma ve incelemeleri yapmak.
- b) Bütün bu konularda sendika açısından gerekli görülen istatistik bilgileri derlemek.
- c) Sendika çalışmalarını kapsayan bütün konularda yetkili uzman kişilere ve kurumlara bilimsel raporlar hazırlamak, bu raporların yayınlanması için tanıtma-ilişkileri ve yayın başkanlığı ile işbirliği yapmak.
- d) Tüzük ve yönetmeliklerle kendisine verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Tanıtma-İlişkiler ve Yayın Başkanlığı

Madde 44- Tanıtma-ilişkiler ve yayın başkanlığının görevleri, sendikanın tanıtılmasını iç ve dış ilişkilerin sağlanıp yürütülmesini ve sendikanın her türlü yayın işlerini düzenlemektir. Çalışmalarını 40. Madde de sözü edilen yönetmeliğe uygun olarak yapılıır.

Hukuk İşleri Başkanlığı

Madde 45- hukuk işleri başkanlığının yapacağı işler ve görev ve yetkileri 40. Madde de sözü edilen özel yönetmelikte gösterilir.

Genel Sayman

Madde 46- Sendikanın para işlerinde birinci derecede sorumlu bulunan genel saymanın görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Sendika gelirlerinin ve üye ödentilerinin zamanında ve tam olarak toplanması, vadesi gelmiş alacakların tahsili için gerekli işleri yapmak ve zorunlu defterleri düzenli bir şekilde tutturmak.
- b) Sendika adına yapılacak bütün sarfların sendika tüzüğü ve genel kurul kararlarına, sarfa karar veren organın yetki sınırlarına, bütçe ve kadro cetvellerine uygunluğu bakımından kontrolünü yapmak.
- c) Sarf için gerekli belgelerin tam olup olmadığını kontrol ettikten sonra eksik yoksa parafe ederek genel sekreterliğe göndermek, genel sekreterin imzası ve genel başkanın onayını taşıyan ' verilebilir emrinin veznedene ödenmesini sağlamak.
- d) Sendika gelir ve diğer hesaplarının günü gününe ve düzenli olarak tutulmasını sağlamak.
- e) Sendikaca yapılacak yardımların şartları, nedenleri ölçüleri ile ilgili olarak günün koşullarına uygun bir yardımlar yönetmeliği hazırlamak ve bunu geliştirmek.
- f) Üyelerin sağlık sorunlarıyla ilgili bütün işleri yürütmek ve bu nedenle yeterli bir yönetmelik taslağı hazırlayarak geliştirmeye çalışmak.
- g) Sendikaca kurulmuş işletmelerin kuruluş amaçlarına, rantabi çalışma esaslarına ve verimlilik ilkelerine uygun olarak çalışmalarını düzenlemek ve yürütmek.
- h) Görev sınırları içine giren iş ve çalışmalarda söz sahibi olarak fikrini bildirmek.

Madde 47- Her türlü para işlemlerinde genel başkan, genel başkan yardımcısı veya genel sekreterin imzasıyla birlikte genel saymanında imzası bulunur.

Acele hallerde gerekli formalitenin sonradan ve en kısa zamanda tamamlanması şartıyla genel sayman, bin liraya kadar olan harcamalarda genel başkan, genel başkan yardımcısı veya genel sekreterden birinin imzası bulunması şartına bakmayabilir.

Denetleme Kurulu

Madde 48- Denetleme kurulu üç asil ve üç yedek üyeden meydana gelir.

Denetleme kurulu, genel yönetim kurulu ve genel kurul toplantılarından önce belli olmayan zamanlarda ve en az altı ayda bir kendi arasında seçeceği bir başkanın çağrısı üzerine, sendikanın bütün işlerini, hesaplarını ve amaçları üzerindeki çalışmalarını denetler. Raporlarını genel yönetim kuruluna verir. Bu rapor ve son rapor, tümü ile genel kurula sunulur.

Altı aylık denetleme kurulu raporları, yürütme kurulunca sendika şubelerine duyurulur.

Ek 4'ün devamı

Denetleme kurulu, genel yönetim kurulu kararı ile sendika şubelerini de denetleyebilir. Bu gibi durumlarda kuruma yolluk ödenir.

Sendikanın bütün kayıt ve hesapları, her zaman için denetleme kuruluna açıktır.

Genel yönetim kurulu, denetleme kurulunun raporlarını inceler ve gerekli hallerde bu raporlar üzerinde bir karar alır.

Onur Kurulu

Madde 49- Onur kurulu, beş asil ve üç yedek üyeden meydana gelir. Kendi aralarından bir başkan seçer. Toplantılar başkanın çağrısı üzerine yapılır.

Onur kurulu, yürütme kurulu ve genel yönetim kurulunun havale ettiği işler ve kişiler hakkında gerekli soruşturmayı yaptıktan sonra karar alır ve bu kararını uygulamak üzere ilgili kurula bildirir.

Şube onur kurullarınca verilen çıkarma kararlarını inceleyip sonuca bağlar.

Şube yönetim kurulu üyeleri ile genel kurulca seçilen yöneticiler hakkında uyarma, kınama, kısa süreli çıkarma ve üyelikten çıkarma kararları ancak TÖS onur kurulunca verilebilir. Onur kurulunun çıkarma kararı üzerine üyelik sıfatı düşer. İlgililer çıkarma kararına genel kurulda itiraz edebilirler. Genel kurul çıkarma kararını bozduğu takdirde üyelik hakları avdet ederler.

Disiplin işleri ayrı bir yönetmelikle düzenlenir.

Bölgeler ve Bölge Temsilcileri

Madde 50- Sendika işlerinin yürütülmesi bakımından Türkiye, coğrafi koşullar ve ulaşım bağları göz önünde bulundurularak Karadeniz, Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu olmak üzere yedi bölgeye ayrılmış sayılır. Her bölgeye dâhil il ve ilçeler ile bölge merkezleri yürütme kurulunca saptanır.

Madde 51- Genel yönetim ve yürütme kurullarının ortak toplantısında genel yönetim kurulu üyeleri arasından veya dışarıdan, temsil yeteneği ve genel durumuna göre seçilecek birer kişi bu bölgeler için bölge baş temsilcisi olarak atanır.

Bölgedeki diğer temsilcilerin sayısı ile bunların görev ve yetki alanlarını yürütme kurulu kararlaştırır.

Bölge baş temsilcileri ile temsillerin çalışmaları özel bir yönetmelik ile düzenlenir.

Şubeler

Kuruluş

Madde 52- Gerekli şartları taşıyanlar, sendika genel merkezine başvurarak herhangi bir il ya da ilçede sendika şubesini kurma isteğinde bulunabilir.

Bir il ya da ilçede, üye olma şartlarını taşıyan beş kişilik bir müteşebbis kurulu, sendikaya girmeye istekli en az on kişinin listesini bir müracaat yazısıyla birlikte sendika genel merkezine göndererek sendika şubesini kurma isteklerini bildirir. Yönetim kurulu bu yazıyı aldıktan sonra gerekli incelemeyi yaparak müteşebbis kurula şube açma yetkisi verir.

Aynı zamanda kurucu üye olan beş kişilik müteşebbis kurul üyelerinin hizmet süresi beş yıldan az olamaz.

Yeni açılan şubelerin ilk genel kurul toplantısı en geç bir yıl içinde yapılır. İlk genel kurul toplantısına kadar müteşebbis kurul yönetim kurulu görev ve yetkisini taşır.

Sendikanın şubeleri, sendika genel merkezine bağlıdır. Şubeler, kendi olanakları içinde kalan dert ve sorunlarını kendileri sonuçlandırır. Fakat tüzük çerçevesi içinde bulunmasına rağmen kendi olanaklarını aşan konulardaki istek ve dileklerini genel merkeze bildirirler.

Şubeler, tüzük hükümlerine uygun olarak genel merkezden gelen genelge, emir ve direktiflere uyarlar. Ödentilerden genel merkez payı olarak ayrılan kısmı her aybaşında ve bağlı belgeleriyle düzenli olarak genel merkeze gönderirler.

Yürütme kurulu, çalışmalarını yeterli veya uyarılı bulmadığı şube yönetim kurullarına işten el çektirir. Yerine görevlendirilecek geçici yönetim kurulu üç ay içinde şubeyi seçime götürür.

Şubelerin çalışmaları ve organları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir.

Teftiş kurulu

Madde 53- Teftiş kurulu, sendika baş temsilciliklerinin, temsilcilerin ve şubelerin her bakımdan işleyişlerini, en az yılda bir defa genel bir denetlemeye tabi tutmak, çalışmalarında görülecek eksikliklerin tamamlanması ve yanlışlıkların düzeltilmesi için rehberlik etmek üzere, doğrudan doğruya genel başkana bağlı olarak çalışır.

Müfettişler, teftiş sonuçlarını bildirir. Raporlarını genel başkana sunarlar. Genel başkan, bu raporlarda yazılı hususlara kendi görüş ve kanaatlerini de ekleyerek ilgili buldukları bölümlere havale ederler.

Ek 4'ün devamı

Sendika teftiş kuruluna tayin edileceklerin nitelikleri ile alacakları aylık ücret ve yollukları, çalışmaları, görev ve yetkileri ayrı bir yönetmelik ile düzenlenir.

Bürolar

Madde 54- Tüzüğün 13. Maddesinde gösterilen şemaya uygun şekilde ve genel yönetim kurulu kararıyla, yürütme kuruluna dâhil başkanlıklara bağlı olarak ve gerektiğinde, yeteri kadar büro kurulur. İki ya da daha ziyade büronun görevi aynı büroda birleştirilebilir. Her büroda gerektiği kadar personel çalıştırılır.

Mali Hükümler

Madde 55- Sendikanın giderleri:

- a) Üyelerden alınan ödentiler,
- b) Yapacağı faaliyetlerden doğan gelirler
- c) Bağıştan ibarettir.

Madde 56- Her üye sendikaya ilk girişte, bir defaya mahsus olmak üzere on lira giriş ödentisi verir. Aylık ödenti beş liradır. Şube ödentisinin %60'ı genel merkeze gönderilir. Genel merkez gereğinde şubeye yardımda bulunabilir. Genel merkez aylık gelirinin en az %10'unu biriktirme fonuna ayırır.

Madde 57- Sendikanın bütçesi 28/c ve 34/f maddelerine göre yürütme kurulunca hazırlanıp genel yönetim kurulunca son şekli verildikten sonra, genel kurulca kabul edilir. Genel yönetim kurulu bütçede aktarmalar yapabilir.

Her türlü gider bütçeye göre yapılır. Bütçe dönemi, genel kurulun toplanacağı ayın başıdır.

Sendikanın mali işlerini, muhasebe kayıtlarını, genel usullere göre yürütme kurulunun müşterek sorumluluğu altında, sayman üye yürütür.

Sendikanın paraları ulusal bankalara yatırılır. Bankadan para sayman üye ile genel başkan, genel başkan yardımcısı veya genel sekreterden birinin müşterek imzalarıyla çekilir. Yürütme kurulunun saptayacağı kadar para, sayman üyenin sorumluluğu altında, sendikanın kasasında saklanır.

Ortak Hükümler

Madde 58- Tüzük aksi yazılı olmadıkça, sendika organlarının kararlarında salt çoğunluk aranır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Madde 59- Tüzük değişikliği, genel kurula katılan delege sayısının 2/3 çoğunluğu ile yapılabilir.

Madde 60- Üye sayısı 15 ten aşağı düşen şube kapanmış sayılır. Kapanan şubenin defterleri, kayıtları, taşınır ve taşınmaz malları ve parası genel merkeze teslim edilir.

Madde 61- Genel yönetim, yürütme ve denetleme kurulu üyeleri sendika genel kurulunda, şube yönetim kurulu üyeleri, şube genel kurulunda aklama için yapılan toplantıya katılamazlar.

Madde 62- Genel yönetim, yürütme, denetleme ve onur kurullarına seçilmiş olan şube yönetim, denetleme ve onur kurulu üyeleri iki görevi de birlikte yürütebilir.

Madde 63- Sendikaya yeni giren üyeler, zorunlu ve geçici durumlar dışında girişlerinden altı ay sonra sendikanın ekonomik yardımlarından yararlanabilirler.

Madde 64- Sendika, kendi amaçlarına uygun benzer teşekküllerle federasyon ya da konfederasyon halinde birleşebilir. Bu konuda karar vermeye genel kurul yetkilidir.

Madde 65- Sendikanın feshedilmesi halinde sendika tarafından kurulmuş biriktirme sandıkları ve kooperatiflerin malları, bu kuruluşların ortakları arasında ticaret kanunu hükümlerine göre tasfiye edilir. Bu şartlar söz konusu kuruluşların statülerinde belirtilir.

Madde 66- Sendikanın tutacağı kayıtlar şunlardır:

Üye kayıt defteri, karar defteri, gelen-giden yazılar defteri, hesap defteri, demirbaş defteri ve ayrıca yürütme kurulunca gerekli görülen diğer defterler.

Madde 67- Sendikanın feshi 19. Maddedeki şartlara uygun olarak yapılır. Sendika feshedildiği takdirde sendikanın malları, sendikanın amaçlarına uygun olan başka bir sendikaya, böyle bir sendika bulunmadığı takdirde herhangi bir çalışanlar sendikasına devredilir. Bu konuda karar vermeye genel kurul yetkilidir.

(Tüzük, 7-11 Temmuz 1969 tarihinde toplanan 2. olağan Genel Kurulda kabul edilmiştir. akt Altunta 2008)

Ek 5. Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası Tüzüğü (1969)

Adı Merkezi ve İşareti

Madde 1- Türkiye ilkokul öğretmenleri sendikası adı ile bu sendika kurulmuştur. Sendikanın kısa adı TÜRKİYE-İLKSEN' dir. İşareti kitap üstünde meşaledir.

Madde 2- Sendikanın merkezi Ankara, kısa tel adresi, İLKSEN-GEN-ANKARA'DIR.

Sendika illerde ve ilçelerde şubeler açar. Zorunlu hallerde genel merkezin karar ve izni ile il ve ilçe merkezleri dışında şubeler açılabilir.

Sendikanın Amaçları

Madde 3- Sendikanın gerçekleştireceği amaçlar şunlardır:

- Sendika, aşağıdaki temel amaçların gerçekleşmesinde Anayasa'mızdaki sosyal, ekonomik ve kültürel haklardan kuvvet alır. Sendika, insan hakları temellerine dayanan milli demokratik, laik ve sosyal-hukuk devleti içinde Türk Milli Eğitime, Atatürk ilkeleri ışığında görev yapar.
- Eğitim mesleğinin gelişmesine, bu meslekte görev yapan ilkokul öğretmenlerinin ekonomik, hukuki ve sosyal, kültürel hak ve çıkarlarının korunup sağlanmasına ilişkin genel yurt sorunlarının çözümlenmesinde, ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak.
- Eğitim mesleğinin, çağdaş eğitim-öğretim ilkeleri, ilkokul öğretmenlerinin mesleğe ilişkin hak ve ödevleri, yurt çıkarları, insan hakları ve ilgili Anayasa hükümleri yönünden gelişmesine çalışmak.

Sendikanın Yapacağı İşler

Madde 4- Sendika, amaçlarını gerçekleştirmek için şu işleri yapar:

- İlkokul öğretmenliğinin meslek olduğunu topluma kabul ettirmek için etkin bir şekilde çaba göstermek.
- İlkokul öğretmenliğini meslek edinmek isteyenlerin çevrelerine her yönde ışık tutarak genel kültüre, özellikle mesleki bilgi ve beceriye, öğretmenlik formasyonuna sahip kişiler olmalarını sağlamaya çalışmak.
- İlkokul öğretmenleri arasında çıkış ayrılığı gözetmeksizin birleşme ve dayanışmayı sağlamak.
- Üyelerin geleceğe güvenle bakmalarını sağlayacak, sosyal güvenlik sistemini kurmak. Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak.
- Üyelerinin ve aile bireylerinin beden, ruh sağlığını, mesleki yönden gelişmelerini sağlamak ve her türlü haklarını korumak.
- İlkokul öğretmenliği mesleğini, toplumun en üst değerlerinden biri haline getirmek amacıyla her türlü çabayı göstermek.
- İlkokul öğretmenlerinin çocuklarının ileri öğrenimlerini sağlamak amacıyla ve mali gücü oranında gerekli kuruluşları açmak ve şubelerin kuracakları bu gibi kuruluşların kökleşmesini desteklemek.
- İlkokul öğretmenlerinin hakları ile ilgili konuları incelemek ve ilgili kurumlara teklifte bulunmak.
- Öğretim kurumlarının, özellikle ilköğretim kurumlarının, binalarının ve eğitim-öğretim hizmetlerinin verimliliği esas alınarak bu konuda görüşlerini bildirmek.
- Üyelerin haklarını korunmasında, üyenin isteği üzerine hukuki yardımda bulunmak. Bu amaçla yeteri kadar, özel anlaşma ile hukuk müşavirleri bulundurmak ve hukuk büroları açmak.
- Üyelerin konut sahibi olmaları yönünden yardımcı olmak.
- Bağlı şubelerin kredi ve tüketim kooperatifleri kurmak yolundaki çabalarını desteklemek.
- Eğitim meselelerinin gelişmesinde, bu meslekte hizmet görenlerin ekonomik, sosyal ve kültürel hak ve çıkarlarının korunup çoğalmasında rolü bulunan, genel yurt sorunlarının çözümlenmesi amacı ile ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak üzere basın toplantıları, konferanslar, açık oturumlar düzenlemek, yayınlar yapmak, diğer kamu personeli sendikaları ile yasaların tanıdığı olanaklar içerisinde ortaklaşa eylemlerde bulunmak.
- Sendika, üyelerinin çocukları için (özel eğitime göre) bağlı şubelerin bünyesinde kreşler, emekli üyeleri için ihtiyarlık yurtları ve pansiyonları açma çabalarını desteklemek.
- Ölen üyelerin ve sel, yangın deprem gibi tabii afetlere uğrayanlar için (özel yönetmeliğe göre) yardım fonu tesis etmek.
- Kuruluş amacına ve çalışma alanına uygun olarak yayınlarda bulunmak, bu amaçla tesisler kurmak.

Ek 5'in devamı

- q) Amaçlarını gerçekleştirmesi yönünde her türlü taşınır ve taşınmaz mallar edinmek.
- r) Adli ve idari işlemler yüzünden dara düşen üyelerine (özel yönetmeliğe göre) karşılıklı, karşılıksız maddi yardımlarda bulunmak.
- s) Üyelerin ortak hak ve çıkarlarının izlenmesinde veya hukuki yardımın gerekli olduğu durumlarda üyelerini ve mirasçılarını, idari ve kazai her çeşit ve derecedeki merciler önünde temsil etmek, ettirmek, dava açmak ve açılan davalarda husumette ehil olmak.
- t) Sendikal çalışmalardan dolayı zarara uğrayan üyelerinin geçim güvenliklerini sürekli olarak sağlamak.
- u) Üyelerinin ve yakınlarının boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve yararlı şekilde geçirmeleri için dinlenme yerleri, spor alanları, kamplar ve kitaplıklar kurmak (özel yönetmeliğe göre)
- v) Devlet Personel Dairesi'nin ilgili kurulunda üyelerini temsil etmek.
- w) Kademe sendikacılığının gelişmesi amacıyla kurslar, seminerler düzenlemek, okullar açmak, elemanlar yetiştirmek.
- x) Anayasanın, devlet personeli sendikaları için tanıdığı hakların tümü ile alınmasına çalışmak.
- y) Bu işleri yapabilmek için ihtiyaca göre iş bölümleri kurmak, yönetmelikler, içtüzükler hazırlamak.

Üyelik: Girme-Çıkma-Çıkarılma

Madde 5- Aşağıda belirtilen nitelikleri taşıyanlar sendikaya üye olabilirler:

- a) İlkokul öğretmenliği sıfatını kazanmış olup Milli Eğitim örgütünün çeşitli yerlerinde eğitim hizmeti görenler.
- b) İlkokul öğretmenliğinden emekli olanlarla eğitimci.
- c) İlkokul öğretmenliği sıfatını kazanmış olup da başka kamu hizmetlerinde çalışanlar.
- d) A,b ve c fıkralarındaki özelliklere sahip iken emekliye ayrılmış olup da halen emeklilikten başka kanuni veya akdi statü içinde bulunmayanlar.

Madde 6- Birinci maddedeki şartları taşıyıp da üye olmak isteyenler, örneğine uygun giriş bildirisini doldururlar, sendika ödentisinin mutemetler tarafından maaş bordrosundan kesilerek ödeneceğine dair bildiriye de imzalayarak üye olacağı şubenin yönetim kuruluna verir, üyeliğinin kabulünü isterler. Şube yönetim kurulları, üyelik için başvuranların dilekçelerini en geç bir ay içinde karara bağlar ve düzenlenecek kimlik kartlarını ilgiliye gönderir. Görev yerinde şube açılmamış olanlardan ilksen'e üye olmak isteyenler, ulaşım ve haberleşme yönünden en yakın şubeye üye olabilirler.

Üyeliğin Sona Ermesi

Madde 7- Üyelikten ayrılmak isteyenler bağlı bulunduğu şubeye ayrılmak isteğini yazılı olarak bildirirler, bildirdikleri ayın sonundan itibaren üyelikten ayrılmış sayılırlar.

Üyeliğin düşmesi

Madde 8- Sendika üyeliği aşağıdaki hallerde kendiliğinden düşer:

- a) Beşinci maddedeki görevlerden çekilmek
- b) adli yargı mercilerince tecil edilmeksizin kesin hükme bağlanmış cezası, medeni haklarını kullanmayı önleyici veya kamu hizmetlerinden çıkartılmayı gerektirir bir suçtan dolayı mahkum olmak.
- c) Yönetim organlarınca kanunların verdiği yetki içerisinde alınmış kesinleşmiş idari kararlar görevden ayrılmak.

Üyelikten Düşürme

Madde 9- Aylık ödentisi üç ay üst üste ödenmeyen üyeler, şube yönetim kurulunun taahhütlü mektupla uyarmasına rağmen bir ay içinde ödemeyenlerin, üyeliği, şube yönetim kurulunca düşürülür. Üyelikten düşürüldüğü üyeye taahhütlü olarak bildirilir.

Üyelikten Çıkarılma

Madde 10- Sendikayı yıkıcı faaliyette bulunanlar, tüzüğe ve buna bağlı yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler, şube yönetim kurulunun önerisi ile şube onur kurulunca üyelikten çıkarılırlar. Şube onur kurullarının verdiği çıkarma kararı Türkiye İLKSEN onur kurulunca, itiraza ihtiyacı olmaksızın, incelenerek onaylanır veya reddedilir. Şube yönetim kurulu üyeleri ile Türkiye ilksen genel kurulunca seçilen yöneticiler hakkında Türkiye İLKSEN onur kurulu karar verebilir. Üyelikten çıkarma kararlarına karşı üyelerin genel kurulda itiraz hakları vardır.

Madde 11- Üyelik sıfatını herhangi bir sebepten kaybedenler üyeliklerinin sona erdiği tarihe kadar olan ödentilerini ödemek zorundadır. Zorunlu nedenlerle üyelikten ayrılanların dönüşlerinde, eski hakları geçerlidir.

Ek 5'in devamı

Madde 12- Üyelikten ayrılanların sendika tarafından kurulan kooperatif, yardım sandığı ve sigorta kurumu gibi üyelik ödentisi ile ilgili bulunmayan işletmelerdeki hakları, bu kurumların özel yönetmelik ve statülerinde saptanan esaslara göre saklı kalır.

Sendikanın Organları

Madde 13- Sendikanın organları şunlardır:

- a) Genel kurul,
- b) Yönetim kurulu,
- c) Yürütme kurulu,
- d) Denetleme kurulu,
- e) Onur kurulu,
- f) Temsilciler,
- g) Şubeler ve şube organları,
- h) Uzmanlık kolları,

Genel Kurul

Kuruluş

Madde 14- Genel kurul sendikanın en yetkili organıdır. Seçilmiş ve tabii delegelerden oluşur.

- a) Seçilmiş delegeler: her şubenin genel kurulu 200 üyeye kadar 1 tane 400 üyeye kadar 2 tane 800 üyeye kadar 3 tane 1600 'den fazla olanlar 5 tane delege seçer. Delegeler en geç toplantı tarihinden on beş gün önce şube genel kurullarınca seçilirler ve kendilerine genel merkezce delege kartı verilir.
- b) Tabii delegeler: yürütme kurulu, yönetim kurulu, onur kurulu ve denetleme kurulu üyeleri, genel kurulun tabii delegeleridir. Sendika temsilcileri genel kurul toplantılarına katılırlar; söz alma hakları vardır fakat delege olmadıkları takdirde oy verme hakları yoktur.

Görev ve Yetkileri

Madde 15- Genel kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Sendikayı ilgilendiren bütün sorunları eleştirip karara bağlamak.
- b) Çalışma raporlarını incelemek, yürütme, yönetim ve denetleme kurullarını aklamak veya haklarında dava açmaya karar vermek.
- c) Sendikadan çıkarılan üyelerin itirazlarını karara bağlamak.
- d) Tüzük değişikliği yapmak.
- e) Yurt içi ve yurt dışı benzeri kuruluşlarla iş birliğine karar vermek.
- f) Tüzük amaçları içine giren yeni örgütler, işletmeler kurulmasına veya lağvına karar vermek.
- g) Genel başkan, genel kurulca tek dereceli olarak seçilir ve adaylar arasında en fazla oy alan genel başkan olur.
- h) Yürütme, yönetim, denetleme ve onur kurulu üyelerini seçmek.
- i) Bütçeyi kabul etmek.
- j) Sendikanın feshine karar vermek.

Toplanması

Madde 16- Cemiyetler kanunu hükümleri gereğince genel kurul olağan olarak iki yılda bir toplanır. Toplantının yeri, genel kurulca günü ve gündemi, yönetim kurulunca veya onun yetki vermesi halinde yürütme kurulunca saptanır. Gündem, çalışma raporu ve hesap bilançoları toplantı gününden 15 gün önce şubelere gönderilir.

Madde 17- Genel kurul başkanlık divanı yürütme, yönetim, denetleme ve onur kurulu üyeleri dışında kalan genel kurul üyeleri arasından, açık oyla seçilen 1 başkan, 1 başkan yardımcısı, 4 yazmandan kurulur.

Madde 18- Genel kurulda fesih ve tüzük değişikliği hariç olmak üzere kararlar salt çoğunlukla alınır. Sendikanın kendi kendini feshedebilmesi için, tüzüğe göre genel kurula katılması gereken üyelerin en az 2/3'sinin, genel kurulda hazır bulunan üyelerin yarısından bir fazlası fesih istemesi şarttır. Bu suretle çoğunluk sağlanmadığı için ikinci toplantı yapılması halinde, toplantıya katılan delegelerin 2/3'sinin ittifakı ile fesih kararı alınabilir.

Delegelerin 1/20'sinin yazılı olarak gündeme konulmasını istediği hususların gündeme konulması zorunludur.

Madde 19- Genel kurul, başkanlık divanı ve komisyon seçimleri dışındaki seçimler, gizli oyla yapılır.

Madde 20- Genel kurul, yönetim kurulu kararı ile veya şubelerin 1/5'inin yazılı istekleri ile en geç iki ay içinde yürütme kurulunca olağanüstü toplantıya çağırılır.

Ek 5'in devamı

Madde 21- İki genel kurul toplantısı arasında, sendika sorunlarını görüşmek üzere, yürütme kurulu şube başkanlarını veya sekreterlerini toplantıya çağırabilir. Toplantı yeri, günü, gündemi yürütme kurulunca saptanır. Bu toplantılarda alınan kararlar istişari niteliktedir.

Yönetim Kurulu

Kuruluş

Madde 22- Yönetim kurulu ikinci derecede yetkili karar organıdır. Seçilmiş ve tabii üyelere kurulur.

- a) Seçilmiş üyeler: genel kurul, yönetim kuruluna iki yıl için 24 asil 10 yedek üye seçer. Ayrıca genel başkan tek dereceli olarak genel kurulca seçilir. İki kongre arasında asil üye sayısı azalırsa aldıkları oy sayısına göre yedek üyelerle doldurulur.
- b) Tabii üyeler: yürütme kurulu üyeleri, kendi istekleri olmaksızın Ankara dışına nakledilmeleri halinde, seçim süresi için yönetim kurulunun tabii üyesi olurlar.

Madde 23- Yönetim kuruluna, sendika genel başkanı başkanlık eder. Bulunmadığı zaman bu görev ikinci başkana aittir.

Görev ve Yetkileri

Madde 24- Yönetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Yönetim Kurulu, genel kurul toplantısından sonra derhal yürütme kurulu ile birlikte toplanır. Yürütme kurulu üyeleri arasından ikinci başkanı seçer.
- b) Yürütme Kurulu ile birlikte, altı aylık çalışmalarını gözden geçirir. Tüzük, kanun hükümleri ve genel kurulun direktifleri içinde yeni kararlar alır.
- c) Bütçeyi hazırlar ve bütçede aktarmalar yapar.
- d) Yöneticilerin alacağı aylık ücret, oturma hakkı, yolluk ve zaruri masraflar saptar.
- e) Her türlü işleme ve tesislerin kurulmasına karar verir ve bunların statülerini hazırlar.
- f) Hizmet ve uzmanlık kolları kurar ve bunların çalışma şeklini saptar.
- g) Sendika memur ve hizmetleri için kadro cetvelleri yapar.
- h) Açılan ya da kapatılan şubeler hakkında yürütme kurulunca alınan kararları onaylar.
- i) Sendika tüzüğü geliştirir ve genel kurul onayına sunar.
- j) Sendika işlerini düzenleyen yönetmelikleri yapar.
- k) Zorlayıcı sebepler dolayısıyla genel kurulun toplanmadığı hallerde, sendikanın feshi ve tüzük değişikliği dışında, bütün kararları alabilir.
- l) Tüzüğün diğer maddelerini kendisine yüklediği görevleri yerine getirir.
- m) Yönetim Kurulu bu yetkileri yürütme kurulu eliyle kullanır.

Toplanması

Madde 25- Yönetim kurulu, genel başkan veya ikinci başkanın başkanlığında altı ayda bir defa olarak toplanır, bu toplantı gündem maddeleri bitinceye kadar sürer. Toplantı yeri, günü ve gündemi yürütme kurulunca saptanır. Toplantının gündemi ve çalışma raporları 15 gün önceden yönetim kurulu üyelerine gönderilir. Üye sayısının 1/5'inin istediği hususlar gündeme alınır.

Madde 26- Yönetim kurulu, genel başkan isteği yürütme kurulu kararı veya kendi üyelerinin 1/3'nün yazılı isteği üzerine, en geç bir ay içinde genel başkan tarafından olağanüstü toplantıya çağırılır.

Madde 27- Toplantı yarıdan bir fazla üyenin iştiraki ile yapılabilir. Karar salt çoğunlukla alınır. Oyların eşit olması halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Madde 28- Yönetim kurulu üyelerine zorunlu giderleri için yolluk ve toplantılar içinde oturma hakkı ödenir.

Yürütme Kurulu

Kuruluş

Madde 29- Yürütme kurulu, sendikanın en yüksek yürütme organıdır. Genel kurulun Ankara merkezinde görevi sendika üyeleri arasından iki yıl için seçileceği bir genel başkan, dört asil üç yedek üyeden meydana gelir.

Yürütme kurulu, kendi arasında iş bölümü yaparak ikinci başkan genel sekreter, genel sekreter yardımcısı ve genel sayman seçilir.

Genel başkan, yürütme kurulunda da başkanıdır. Bulunmadığı zamanlarda, yürütme kuruluna ikinci başkan başkanlık eder. Onun bulunmadığı zamanlarda, yürütme kurulu genel sekreter başkanlığında toplanır.

Görev ve Yetkileri

Madde 30- Yürütme kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Tüzük hükümlerini, genel kurul ve yönetim kurulu kararlarını uygular.

Ek 5'in devamı

- b) Şubeler açar zorunlu nedenler olursa şube kapatılmasına karar verir.
- c) Sendika temsilcilerini seçer.
- d) İhtiyaca ve yönetim kurulunca düzenlenen kadro cetvellerine göre sendikaya memur ve hizmetli alır.
- e) Her türlü satın alma, satma ve masraf işlemlerini yapar.
- f) Bütçeyi, çalışma programlarını, yönetmelik ve statüleri, her çeşit önerileri hazırlayıp yönetim kuruluna sunar.
- g) Her türlü kurumlara ve şahıslara karşı sendikayı temsil eder.
- h) Sendikanın kurduğu her türlü işletme ve tesislerin çalışmalarını yürütür.
- i) Sendikanın her türlü çalışmalarını kanun hükümlerine göre düzenler.

Madde 31- Yürütme kurulu, haftanın iki belli gününde, çağrıya gerek olmaksızın olağan olarak toplanır. Gündem genel sekreterlikçe hazırlanır. Üyelerin 1/3'nün yazılı olarak istedikleri hususlar gündeme konur.

Genel başkan veya onun bulunmadığı hallerde ikinci başkan, yürütme kurulunu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Ayrıca, üyelerin, 1/3'nün yazılı isteği üzerine yürütme kurulu genel başkan tarafından olağanüstü toplantıya çağırılır.

Madde 32- Toplantılar yarıdan bir fazla üyenin iştirakiyle yapılabilir. Karar salt çoğunlukla alınır. Oyların eşit olması halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Madde33- Yürütme Kurulu üyelerinden birinin herhangi bir nedenle görevinden ayrılması halinde sırasına göre yedek üyelerden biri onun yerini alır. Özürsüz olarak üst üste üç toplantıya yılda toplam on toplantıya katılmayanlar üyelikten çekilmiş sayılır.

Madde 34- Yürütme kurulu üyeleri toplantılar için oturma hakkı ve görev gezileri için yolluk alırlar.

Denetleme Kurulu

Madde 35- Denetleme kurulu üç asil üç yedek üyeden kurulur. Denetleme kurulu, yönetim kurulu ve genel kurul toplantılarında belli olmayan zamanlarda ve en geç altı ayda bir, kendi arasında seçeceği bir başkanın çağrısı üzerine, sendikanın bütün işlerini, hesaplarını ve amaçları üzerindeki çalışmalarını denetler. Raporlarını yönetim kuruluna verir. Bu raporlar ve son rapor, tümüyle genel kurula sunulur.

Altı aylık denetleme kurulu raporları, yürütme kurulunca sendika şubelerine duyurulur.

Denetleme kurulu, yönetim kurulu kararı ile sendika şubelerini denetleyebilir. Bu gibi durumlarda kurula yolluk ödenir.

Sendikanın bütün kayıt ve hesapları her zaman için denetleme kuruluna açıktır.

Yönetim kurulu, denetleme kurulunun raporlarını inceler ve gerekli hallerde bu raporlar üzerinde bir karar alır.

Onur Kurulu

Madde 36- Onur kurulu, beş asil üç yedek üyeden kurulur. Kendi aralarında bir başkan seçer, toplantılar başkanın çağrısı üzerine yapılır.

Onur kurulu, yürütme kurulu ve yönetim kurulunun havale ettiği işler ve kişiler hakkında gerekli soruşturmayı yaptıktan sonra karar alır ve kararını uygulamak üzere ilgili kurula bildirir.

Şube onur kurulunca verilen çıkarma kararlarını inceleyip sonuca bağlar. Şube yönetim kurulu üyeleri ile genel kurula seçilen yöneticiler hakkında uyarma, kınama, kısa süreli çıkarma ve üyelikten çıkarma kararları ancak Türkiye ilksen onur kurulunca verilebilir. Onur kurulunun çıkarma kararı üzerine üyelik sıfatı düşer. İlgililer çıkarma kararına genel kurulda itiraz edebilirler. Genel kurul çıkarma kararını bozduğu takdirde üyelik hakları geri verilir.

Disiplin işleri ayrı bir yönetmelikle düzenlenir.

Temsilciler

Madde 37- Yürütme kurulu, gerekli gördüğü yerlere dışarıdan veya yönetim kurulu üyeleri arasından, gerektiği kadar temsilci atar.

Temsilcilere zorunlu giderleri ödenir. Görevini yeterince yapmayan temsilcilerin işine yürütme kurulunca son verilir.

Temsilcilerin görevleri ve yetkileri bir yönetmelikle düzenlenir.

Şubeler

Madde 38- Gerekli nitelikleri taşıyanlar, sendika genel merkezine başvurarak herhangi bir ilçe ve bucakta sendika şubesi kurma isteğinde bulunabilir.

Ek 5'in devamı

Bir il, ilçe ve bucakta, üye olabilmek niteliklerini taşıyan beş kişilik bir müteşebbis kurul sendikaya girmeye istekli en az 15 kişinin listesini bir müracaat yazısıyla birlikte sendika genel merkezine göndererek sendika şubelerini kurmak istediklerini bildirir. Yürütme kurulu bu yazıyı aldıktan sonra, gerekli incelemeyi yapar, müteşebbis kurula şube açma yetkisini verir. Aynı zamanda kurucu üye olan beş kişilik müteşebbis kurul üyelerinin hizmet süresi beş yıldan az olmaz.

Yeni açılan şubelerin ilk genel kurul toplantısı, en geç bir yıl içinde yapılır. İlk genel kurul toplantısına kadar müteşebbis kurul, yönetim kurulu görev ve yetkisini taşır.

Sendika şubeleri, sendika genel merkezine bağlıdır. Şubeler sendika tüzüğü çerçevesindeki istek ve dileklerini genel merkeze bildirirler. Şubelerin çalışmaları ve organları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir.

Genel Başkan

Seçimi

Madde 39- Genel başkan Ankara merkezinde oturan sendika üyeleri arasında on beşinci maddenin (g) fıkrası gereği iki yıl süre için genel kurulca seçilir. Genel başkan herhangi bir nedenle boşaldığı takdirde sendika ikinci başkanı olağan genel kurul toplantısına kadar bu görevi yürütür. Olağan toplantıda ya da ilk olağanüstü toplantıda yeni başkan seçilir.

Madde 40- Genel başkanın haksız bir tasarrufla Ankara'dan uzaklaştırılması halinde başkanlığı yönetim kurulunca sürdürülebilir.

Görev ve Yetkileri

Madde 41- Genel başkan sendikayı birinci derecede temsil eder. Yürütme ve yönetim kurullarının başkanıdır. Sendikalardaki büroların birinci derece üstüdür.

Genel başkan sendika tüzüğü genel kurul ve yönetim kurulu kararı ışığında sendikayı yönetmek, sendika büro ve organlarının çalışmalarını düzenlemek ve sendikanın amaçlarını gerçekleştirmek üzere gerekli bütün işleri yapmakta yürütme kurulu ile birlikte ve ortaklaşa görevli ve sorumludur. Yürütme kurulunu toplanmadığı ve gecikmesinde sakınca görülen hallerde resen karar almak ve yürütmek yetkisine sahiptir. Bulunmadığı zaman kendisine ikinci başkan vekâlet eder. Genel başkan yetkilerinden bir kısmını ikinci başkana devredebilir.

İkinci Başkan

Madde 42- İkinci başkan, yürütme kurulu üyeleri arasından, yönetim ve yürütme kurullarınca iki yıl için seçilir. Genel başkan bulunmadığı zamanlarda kendisine vekâlet eder. Genel başkan yetkilerinden bir kısmını ikinci başkana devredebilir.

Genel Sekreter ve Genel Sekreter Yardımcısı

Madde 43- Genel sekreter ve genel sekreter yardımcısı, yürütme kurulu üyeleri arasından yürütme kurulunca seçilir. Genel sekreter, yardımcısıyla sendika merkez örgütünün çalışmalarını yürütmekle görevlidir.

Sendika memur ve hizmetlilerinin çalışmalarını denetler ve büro hizmetlerinin aksamadan yürütülmesini sağlar. Genel sekreter bulunmadığı hallerde kendisine genel sekreter yardımcısı vekâlet eder.

Genel Sayman

Madde 44- Genel sayman, yürütme kurulunca kendi üyeleri arasından iki yıl için seçilir. Para işlerinden birinci derece sorumludur. Kendisine bağlı büroların üstüdür. Her türlü para işlemlerinde, genel saymanla birlikte genel başkan, ikinci başkan veya genel sekreterden birinin imza yetkisi vardır. Yürütme kurulunun toplanma imkanı olmayan acele hallerde, genel başkan veya genel sekreterden birisine yapılan saflardan genel sayman tahakkuk ve genel başkanda amiri itadır. Muvafakatini almak şartıyla 1000 türlü lirasına kadar harcamaya emir verebilir.

Bürolar

Madde 45- Yürütme kurulu tarafından kurulup, bu kurula bağlı olarak çalışacak başlıca bürolar şunlardır:

- a) Genel sekreterlik bürosu,
- b) Yönetim ve örgütlenme bürosu,
- c) Hukuk bürosu,
- d) Basın yayın bürosu,
- e) Muhasebe bürosu,
- f) Sağlık bürosu,
- g) Temel sorunlar bürosu,
- h) İstatistik, eğitim ve araştırma bürosu,

Ek 5'in devamı

Gerektikçe başka bürolarda kurulur. İki büronun görevi aynı büroda birleştirilebilir. Her büroda yeteri kadar personel çalıştırılır.

Büroların kuruluşları, göreceği hizmetler ve bu hizmetlerin nasıl görüleceği ayrı bir yönetmelikle saptanır.

Mali Hükümler

Madde 46- Sendika gelirleri:

- a) Üyelerinden alınan ödentiler,
- b) Yapacağı faaliyetlerden doğan gelirler,
- c) Bağıştan ibarettir.

Madde 47- Her üye sendikaya ilk girişte bir defaya mahsus olmak üzere 10 TLsi giriş ödentisi verir. Aylık ödenti 5 liradır. Şube ödentilerinin %50 sini genel merkeze gönderir. Genel merkez gerektiğinde şubeye yardımda bulunabilir. Genel merkez aylık gelirinin en az %10 nu biriktirme fonuna ayırır.

Madde 48- Sendikanın bütçesini, yürütme kurulunun teklifine göre yönetim kurulu hazırlar ve bütçe genel kurulca onaylanır. Yönetim kurulu bütçede aktarma yapabilir.

Her türlü giderler, bütçeye göre yapılır. Bütçe dönemi genel kurulun toplanacağı ayın başında başlar.

Sendikanın mali işlerini, muhasebe kayıtlarını, genel usule göre yürütme kurulunun müşterek sorumluluğu altında sayman üye yürütür.

Sendika paraları ulusal bankalara yatırılır. Bankadan para sayman üye ile genel başkan veya genel sekreterlerden birinin müşterek imzalarıyla çekilir. Yürütme kurulunun saptayacağı kadar para sayman üyenin sorumluluğu altında sendikanın kasasında saklanır.

Ortak Hükümler

Madde 49- Tüzükte aksi yazılı olmadıkça, sendika organlarının kararlarında salt çoğunluk aranır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Madde 50- Tüzük değişikliği, genel kurula katılan delege sayısının 2/3 çoğunluğunun ittifakı ile yapılabilir.

Madde 51- Genel merkez genel merkez payını üst üste üç ay göndermeyen şubenin durumunu inceler. Herhangi bir nedenle şube yönetim kurulu suçlu görülürse, yürütme kurulunca görevine son verilebilir. Bu takdirde en geç üç ay içerisinde olağan üstü şube kurul toplantısına gidilir.

Üye sayısı on beşten aşağı düşen şube kendiliğinden kapanır. Şubenin kapanması halinde malları genel merkeze kalır.

Madde52- Genel yönetim yürütme ve denetleme kurulu üyeleri sendika genel kurulunda, şube yönetim kurulu üyeleri şube genel kurulunda aklama için yapılan oylamaya katılmazlar.

Madde 53- Genel yönetim yürütme, denetleme ve onur kurullarına seçilmiş olan şube yönetim, denetleme ve onur kurulu üyeleri bu görevlerinden birinden ayrılır, iki görev birden yürütülmez.

Madde 54- Sendikaya yeni giren üyeler, zorunlu ve geçici durumlar dışında girişlerinden 6 ay sonra sendikanın ekonomik yardımlarından yararlanabilirler.

Madde 55- Sendika, kendi amaçlarına uygun benzer teşekküllerle federasyon ya da konfederasyon halinde birleşebilir. Bu konuda karar vermeye genel kurul yetkilidir.

Madde 56- Sendikanın feshedilmesi halinde sendika tarafından kurulmuş biriktirme sandıkları kooperatiflerin malları, bu kuruluşların ortakları arasında ticaret kanununun hükümlerine göre tasfiye edilir. Bu şartlar söz konusu kuruluşların statülerinde belirtilir.

Madde 57- Sendikanın tutacağı kayıtlar şunlardır:

Üye kayıt defterleri, karar defteri, gelen-giden yazıları defteri, hesap defteri ve ayrıca yürütme kurulunca gerekli görülen diğer defterler.

Madde 58- Sendikanın feshi, 19. Maddesindeki şartlara uygun olarak yapılır. Sendika feshedildiği takdirde sendikanın malları sendikanın amacına uygun olan başka sendikaya devredilir. Bu konuda karar vermeye genel kurul yetkilidir.

Geçici Hükümler

Madde1- Türkiye İLKSEN Federasyonu 1 Ocak 1970 tarihinde Türkiye İlkokul Sendikası adıyla bu tüzüğe göre yeni bir kuruluş olacaktır. Türkiye ilkokul Öğretmenleri Sendikası, Türkiye İLKSEN Federasyonunun 3. Olağan genel kurulunda kabul edilen tüzükle hükmü şahsiyet kazanmış olacaktır.

Ek 5'in devamı

Madde 2- 1 Ocak 1970 tarihine kadar Türkiye İLKSEN Federasyonu Tüzüğü aşağıdaki değişikliklerle yürürlükte olacaktır.

- a) Federasyon tüzüğü'nün 9, 11, 12, 18 ve 19.maddeleri sırası ile bu tüzüğü'nün 14, 22, 29, 35 ve 36. Maddeleri şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişikliklerde Türkiye ilkokul öğretmenleri sendikası tüzüğü'ndeki sendika, adı federasyon; şube adı ise; Türkiye ilkokul öğretmenleri sendikaları federasyonu tüzüğü'ndeki sendika adıyla anılacaktır.
- b) Federasyona bağlı sendikalar ve sendikalara bağlı şubeler, topladıkları ödentilerin %50 'sini sendika doğrudan doğruya genel merkeze gönderecektir.

Madde 3- Federasyon, 1 Ocak 1970, tarihinde tam olarak, bu tüzükte öngörülen kuruluş haline gelene kadar geçecek süre içinde kongresini yapıp şube haline tahavvül eden sendikalar veya yeni kurulan şubelerle genel merkez arasındaki ilişki, bu tüzükteki hükümlere göre düzenlenir.

Madde 4- Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikaları Federasyonuna dâhil bütün sendikalar, 1 Ocak 1970 tarihine kadar kongrelerini yaparak Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikasına katılma hususunda kongre kararı alacaklardır. Bu tarihten sonra federasyon tüzüğü yürürlükten kalkacaktır ve bu tüzük yürürlüğe girecektir.

Madde 5- Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikaları Federasyonunun 3. Olağan Genel Kurulunda federasyon tüzüğü'nün 8. Maddesindeki ve bu tüzüğü'nün 13. Maddesinin a,b,c,d,e fıkralarındaki organlara seçilenler 1 Ocak 1970 tarihidен sonra Türkiye İlkokul Öğretmenleri sendikasının merkez organlarındaki görevlerine devam edeceklerdir. Görev süreleri iki yıldır.

Madde 6- Türkiye İlkokul Öğretmen Sendikaları Federasyonunun mameleri 1 Ocak 1970 tarihinde Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikasına devredilmiş olacaktır.

Ek 6. Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası Tüzüğü (1966)

Kuruluş Tarihi: 3 Nisan 1966

I. BÖLÜM

Adı Merkezi

Madde 1- Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası adı ile bir sendika kurulmuştur. Kısa adı TÛTÖS olup ana tüzükte sendika adı ile anılmıştır.

Madde 2- Sendikanın merkezi Ankara'dır. Sendika il ve ilçelerde şubeler açabilir. Temsilcilikler kurabilir.

Sendikanın Amaçları

Madde 3- Sendikanın amaçları üç bölümde toplanır:

- I. Teknik eğitim ve endüstri alanında çalışanların özellikle üyelerinin ekonomik, hukuki ve sosyal, kültürel hak ve çıkarlarını korumak ve sağlamak; teknik kademedeki yerlerinin tespitine uğraşmak.
- II. Eğitim mesleğinin; çağdaş eğitim öğretim ilkeleri, öğretmenin mesleğe ilişkin hak ve ödevleri, yurt çıkarları, insan hakları ve T.C. Anayasası hükümleri yönünde gelişmesine mesleki ve teknik öğretim ilkelerinin yurt gerçeklerinin ışığı altında çağdaş bilim ve tekniğin gerçeklerine göre düzenlenmesine çalışmak.
- III. Eğitim mesleğinin gelişmesine; sendika üyelerinin ekonomik, hukuki ve sosyal, kültürel hak ve çıkarlarının korunup çoğalmasına ilişkin genel yurt sorunlarının çözümlenmesinde ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak

Sendikanın Yapacağı İşler

I

Madde 4- Sendika, amaçlarını gerçekleştirmek için yukarıdaki bölüm sırasıyla şu işleri yapar:

- a) Devletin personel hukukundan doğan ödevlerinin sendika üyeleri için eksiksiz yapılmasını sağlamak amacıyla çaba göstermek
- b) Personel hukuku ile ilgili konularda uğradıkları haksızlıklar yüzünden dara düşen sendika üyeleri ile bunların yakınlarına özel yönetmeliğe göre karşılıklı karşılıksız maddi yardımda bulunmak.
- c) Üyelerin hukuki yardıma ihtiyacı hallerinde, üyelerini ve mirasçılarını, idari ve kazai her türlü ve derecedeki merciler önünde temsil etmek ve ettirmek, dava açmak ve bu münasebetle açtığı davadan dolayı husumete ehil olmak; üyelerinin ortak hak ve çıkarlarının takibinde de aynı işi yapmak.
- d) Üyelerinin eğitim ve teknik kademedeki yerleri ile hak, unvan, yetki ve görevlerinin tespitine çalışmak; mevcutları muhafaza etmek.
- e) Üyeleri için tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri, kurmak ya da kurulmasına yardım etmek.
- f) Yardımlaşma sandıkları kurmak
- g) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak
- h) Üyeleri ve meslek yararı için kitap dergi ve gazete yayınlamak.
- i) Üyelerin çocukları için kreşler, yuvalar, öğrenci yurtları kurmak ve özel yönetmeliklerle devlete ait bu gibi yerlerden üye çocukları için kontenjan sağlamak.
- j) Emekli üyeler için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve özel yönetmeliklere göre yönetmek.
- k) Ölüm, kaza, tabii afetler karşısında üyelerine ve yakınlarına özel yönetmeliğine uygun olarak karşılıksız maddi yardımlar yapmak.
- l) Üyelerinin ve yakınlarının boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlık için kar amacı gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri, spor alanları parklar ve kitaplıklar kurmak ve özel yönetmeliklerine göre yönetmek.
- m) Taşınmaz mallar satın almak, yapmak ve işletmek.
- n) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve kanunların üyeler yararına geliştirilmesi amacıyla incelemeler yapmak ve bu konuda hazırlayacağı tekliflerin kabulüne çalışmak.
- o) Üyeler arasında iyi ilişkilerin kurulmasını ve devam etmesini sağlayacak toplantılar, eğlenceler, geziler düzenlemek.

II

- a) Çağdaş eğitim öğretim ve özellikle mesleki ve teknik öğretim ilkelerine, üyelerine meslekle ilişkin yurt çıkarlarına insan haklarına ve Anayasa ilkelerine aykırı davranış ve uygulamalar karşısında önleyici çabalarda bulunmak.

Ek 6'nın devamı

- b) Eğitim mesleğinin, çağdaş eğitim öğretim ilkeleri, teknik öğretimin ve elemanlarının hak ve ödevleri, yurt geleceklere, insan hak ve Anayasa hükümleri yönünde daima gelişebilmesi için incelemeler yapmak teklifler hazırlamak bu teklifleri ilgili kurumlara ve kamuoyuna kabul ettirmeye çalışmak
- c) İş yerlerinin hizmete elverişliliği ile ilgili ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde bulunmak, üyeler ve eğitim hizmetleri yararına sonuçlar sağlanmasına çalışmak.
- d) Kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında incelemeler yapmak, görüşlerinin kabulüne uygulanmasına çalışmak.
- e) Üyelerinin mesleki bilgilerini ve yeterliliklerini, genel kültürlerini geliştirmek amacı ile konferanslar, seminerler ve kurslar düzenlemek, benzeri etkinliklerde bulunmak.

III.

- a) Eğitim mesleğinin gelişmesine, sendika üyelerinin ekonomik, hukuki ve sosyal, kültürel hak ve çıkarlarının korunup çoğalmasında rolü bulunan genel yurt sorunlarının çözümlenmesi amacı ile ilgili demokratik kurumlara yardımcı olmak üzere basın toplantıları, konferanslar açık oturumlar düzenlemek yayınlar yapmak; başka devlet personeli, sendikaları ile yasaların tanıdığı imkânlar içinde ortaklaşa eylemlerde bulunmak.
- b) Devlet personel dairesinin ilgili kurullarında üyelerini temsil etmek.
- c) Teknik öğretmenlerinin dayanışması ve sendikalaşması için gerekli çalışmaları yapmak.
- d) Anayasanın devlet personel sendikaları için tanıdığı hakların, ilgili yasalarda tümüyle verilmesine çalışmak.

II. BÖLÜM

Üyelik Girme- Çıkma-Çıkarılma

ÜYELİK

Madde 5- Aşağıda tanımlanan kimseler sendikaya üye olabilirler.

- a) 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanununun 2. Maddesinin kapsamına giren kurumlarda çalışan kız ve erkek meslek öğretmen okulu, kız ve erkek teknik öğretmen okulu, kız ve erkek teknik yüksek öğretmen okullarından mezun olanlar.
- b) A, bendindeki niteliklere sahip ve sendika üyesi iken emekliye ayrılanların üyelikleri devam eder.

GİRME

Madde 6- Beşinci maddedeki şartlara uygun olanlardan üye olmak isteyenler:

Giriş belgelerini ve taahhüt senetlerini doldurarak sendikaya başvururlar. Merkez yürütme kurulunca üyelik işlemleri en geç bir ay içinde tamamlanarak üyeliğe kabul edilenlerin üye kartları sahiplerine gönderilir.

Sendika üyelerinin giriş belgeleri ile taahhüt senetleri genel merkezde bulunur. Aidatlar sendika merkezinde toplanır.

Çıkma ve çıkarılma

Madde 7- A) Üyeler yazılı başvurma ile sendikadan ayrılabilirler. Fakat aylık aidatlarını istifa dilekçelerinin kabulünü takip eden üç ay daha ödemeye mecburdurlar.

B) 624 sayılı kanunun 2. Maddesinde yazılı kurum ve görevlerden;

- a) Çekilmek suretiyle veya
- b) Buldukları kurumun yönetim organlarının kanunların verdiği yetki içerisinde haklarında açılmış ve kesinleşmiş idari kararlar veyahut
- c) Adli yargı mercilerince tecil edilmeksizin kesin hükme bağlanmış cezası medeni haklarını kullanmayı önleyici veya kamu hizmetlerinden çıkarılmasını gerektiren bir suçtan dolayı ayrılmaları halinde üyelik sıfatları kendiliğinden düşer.

C) Sendikaya karşı yıkıcı çalışmada bulunanlarla, sendika ana tüzüğüne aykırı hareketleri tespit edilenler, merkez yönetim kurulunun teklifi ve onur kurulunun kararı ile üyelikten çıkarılırlar.

Üyelikten çıkarılan üyelerin merkez genel kuruluna, bizzat veya genel kurul üyesi bir vasıta ile itiraz hakları vardır. Merkez genel kurulunun kararı kesindir. Genel kurula başvurmadan mahkemede dava açılmaz. İtirazları kabul edilen üyenin, çıkarılmadan ötürü geçmiş aylara ait ödenmemiş aidatları istenmez.

Her ne suretle olursa olsun sendika üyeliği sıfatı kalkan üyelere durum yazılı olarak bildirilir ve kayıtlardan düşülür.

Ek 6'nın devamı

Madde 8- Üyelik sıfatları kaldırılmış olanların, sendika tarafından kurulan kooperatif ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmesinden doğan hakları yapmış oldukları ödemeler oranında ve bu kuruluşların özel yönetmelik ve statülerinde belirtilecek şart ve süreler içerisinde saklı kalır.

III. BÖLÜM

SENDİKANIN ORGANLARI

Madde 9- Sendikanın organları şunlardır;

- a) Merkez genel kurulu,
- b) Genel başkan,
- c) Merkez yönetim kurulu,
- d) Merkez yürütme kurulu,
- e) Merkez denetleme kurulu,
- f) Merkez onur kurulu,
- g) Şubeler
- h) Sendika merkez temsilcilikleri,
- i) Uzmanlık kolları,

Merkez genel kurulu

Madde 10- Merkez genel kurulu sendikanın en yetkili organıdır. İki yılda bir temmuz ayının ilk yarısında merkez yönetim kurulunun saptayacağı yer, gün ve saatte toplanır.

Her şubenin 20 üyeye kadar 1, 40 üyeye kadar 2, 60 üyeye kadar 3, 60 üyeden fazlası için her 40 üyeye 1 kişi olmak üzere kendi genel kurullarınca seçip göndereceği delegelerle, sendika temsilcileri ve sendika genel başkanı, merkez yönetim kurulu, onur kurulu üyeleri merkez genel kurulunu meydana getirirler.

Şube delegeleri, merkez genel kurulu toplantısından en geç bir ay önce seçilir ve listeler seçimi takiben en geç on gün içinde sendika merkezinde bulunacak şekilde postaya taahhütlü olarak verilir.

Çalışma raporu ve hesap bilançoları toplantıdan 15 gün önce merkez genel kurulu üyelerine gönderilir. Şubelerle, sendika temsilciliklerine bir genelge ile elli gün önce duyurulur.

Merkez genel kurulu, açık oyla seçilen bir başkan, bir başkan vekili ve iki sekreterden kurulu başkanlık divanı tarafından yönetilir. Toplantıda takip edilebilecek usul T.B.M.M. iç tüzüğüdür.

Madde 11- Merkez genel kurulunu görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Merkez genel kurulu başkanlık divanı ile Gerekli komisyonları seçmek.
- b) Gündemi karara bağlamak.
- c) İki yıllık çalışma, hesap ve denetleme raporlarını incelemek, merkez yönetim ve denetleme kurullarına ibra etmek veya haklarında dava açmaya karar vermek.
- d) Ana tüzük değişiklikleri yapmak, sendikanın feshine karar vermek,
- e) Sendikadan süresiz çıkarma kararlarına vaki itirazları karara bağlamak,
- f) Yurt içi ve yurt dışı amacına uygun kuruluşlarla birleşmeye, işbirliği yapmaya, tüzük amaçları içine giren yeni örgütler, işletmeler kurulmasına, onların feshine karar vermek.
- g) Sendika genel başkanı, merkez yönetim kurulu, merkez denetleme kurulu, merkez onur kurulu asil ve yedek üyelerini kendi arasından gizli oyla seçmek
- h) Merkez genel kurul yolluk ve masraflarını sendika genel başkanın aylığını, merkez yönetim kurulu, merkez denetleme kurulu ve merkez onur kurulu üyelerinin oturma haklarını, yolluk ve zaruri masraflarını, merkez yürütme kurulu üyelerinin ödentilerini, sendika işleri için Ankara dışına çıkacak görevlilere ödenecek yevmiyelerle yol ücretlerini kararlaştırmak.
- i) Merkez yönetim kurulunca sunulan iki yıllık bütçeyi kabul etmek.
- j) Sendika amaçlarına uygun benzer teşekküllerle federasyon veya konfederasyon halinde birleşmeye karar vermek.

Madde 12- Aksine bir hüküm olmadıkça, bütün seçimler açık oyla ve salt çoğunlukla yapılır. Kararlarda aynı hükme bağlıdır.

Madde 13- Merkez yürütme kurulunun kararı veya evvelki merkez yürütme kurulu üyelerinin üçte birinin yazılı başvurusu üzerine, merkez genel kurulunun genel başkan tarafından olağanüstü toplantıya çağırılması mecburidir. Bu halde, toplantı en geç iki ay içinde ve bir evvelki merkez genel kurulu üyeleri ile yapılır. Toplantıya o anda görevli olan sendika merkez organları üyeleri de katılırlar.

Ek 6'nın devamı

SENDİKA GENEL BAŞKANI

Madde 14- sendika genel başkanı iki yılda bir, merkez genel kurulunca Ankara da oturan üyeleri arasından toplantının başındaki üye sayısının üçte iki oyu ile gizli olarak seçilir. Üçüncü tura kadar bu çokluk temin edilemezse dördüncü turda en fazla oy alan seçimi kazanmış sayılır. Başkan, sendikanın birinci derece sorumlusu ve temsilcisidir. Sendikanın ita amiridir. Merkez yönetim kurulu ile merkez yürütme kurulu başkanıdır. Sendika bürolarını amiridir. Bulunmadığı zamanlarda kendisine genel sekreter vekâlet eder. Başkanın görevinden ayrılması halinde bu vekâlet ilk genel kurul toplantısına kadar devam eder. Başkan yetkilerinin bir kısmını merkez yürütme kurulu üyelerinden birine verebilir.

GÖREVLERİ

- a) Merkez yönetim kurulunu, merkez yürütme kurulunu toplantıya çağırarak, başkanlık etmek, boşalan üyeliklere yenilerini davet etmek.
- b) Merkez yönetim kurulunun kararı veya üyelerinin üçte birinin müracaatı üzerine merkez genel kurulunu olağanüstü toplantıya çağırarak.
- c) Merkez yürütme kurulunun üç üyesini Ankara da oturan üyeler arasından seçmek veya değiştirmek.
- d) Merkez yönetim kurulu ve yürütme kurulu kararlarını uygulamak, görevlerini kontrol etmek.
- e) Sendika hesaplarını kontrol etmek.
- f) Merkez genel kurul tutanaklarını, karar defterini, sendika sözleşmelerini, kıymetli evraklarını muhafaza etmek.
- g) Ana tüzük değişiklikleri ile merkez genel kurul kararlarını şubelere, sendika temsilciliklerine, ilgili resmi makamlara duyurmak.
- h) Şubelerin çalışmalarını, merkezle olan ilişkilerini düzenlemek, bizzat ve merkez yönetim kurulunun görevlendireceği biri vasıtasıyla incelemek veya kontrol etmek.
- i) Kendi başına bin liraya kadar harcamalara resen karar vermek, sarfia merkez yürütme kurulunca onaylanması şarttır.

MERKEZ YÖNETİM KURULU

Madde 15- Sendikanın yönetim organıdır. Merkez genel kurulunca iki yıl için seçilir. On iki asil ve yedi yedek üyeden kurulur.

Merkez yönetim kurulunun asil dördü ve yedek üçü Ankara da oturan üyelerden olur. Kurul ilk toplantısında genel başkanın göstereceği adaylar arasından bir genel sekreter ile bir genel sayman seçer. Devamlı üç aralıklı beş toplantıya katılmayan üye istifa etmiş sayılır. Üç defayı geçmemek şartıyla sıhhi sebepler merkez yönetim kurulu kararları ile mazeret sayılabilir. Mazeretli devamsızlıklar yukarıdaki hesaba girmez.

Üyelerden birinin görevden ayrılması halinde yerine ilk yedek üye geçer.

Merkez yönetim kurulu, merkez yürütme kurulunun tespit edeceği gün ve saate en az üç ayda bir defa toplanır. Toplantı gündemi ve çalışma raporları en az bir hafta evvel üyelerin ellerinde bulundurulur.

Madde 16- Merkez yönetim kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Merkez genel kurul toplantısına katılacak delege ve merkez temsilcilerine karar vermek. Olağan merkez genel kuruluna iki yıllık çalışma ve hesap raporu ile bütçeyi sunmak.
- b) Merkez yürütme kurulunun genel başkan tarafından tayin edilen üç üyesini onaylamak. Ana tüzük, kanun hükümleri ve merkez genel kurulu direktifleri içinde gerekli kararlar almak.
- c) Bütçede aktarmalar yapmak.
- d) Şubelerin kapatılmasına; şube organlarına işten el çektirilmesine yerlerine müteşebbis kurullar tayinine karar vermek.
- e) Ana tüzüğün 4. Maddesinde yazılı kuruluşların tesisine karar vermek ve bunların hazırlanan taslak statülerini müzakere ve kabul etmek.
- f) Bu ana tüzükte yazılı özel tüzük ve yönetmeliklerin hazırlanmasını sağlamak; müzakere ve kabul etmek.
- g) Ana tüzüğün kendisine yüklediği diğer işleri yapmak.
- h) Sendika personel kadrosunu ve bu kadrolara tayin yapmak.

Ek 6'nın devamı

Madde 17- Merkez yönetim kurulu, genel başkan daveti veya merkez yürütme kurulunun kararı veyahut kendi üyelerinin üçte ikisinin isteği üzerine en geç bir ay, en evvel 7 gün içinde olağanüstü toplantıya çağırılır. Toplantılar ekseriyetle yapılır. Kararlar çoğunlukla alınır. Oylarda eşitlik olursa başkanın oyu iki sayılır.

Madde 18- Merkez yönetim kurulu üyelerine toplantıya geliş giderleri için yol masrafı ve toplantılar içinde oturma hakkı ödenir. Aylık alan genel başkan ile ödenek alan genel sekreter ve saymana ayrıca oturma hakkı ödenmez.

MERKEZ YÜRÜTME KURULU

Madde 19- Sendikanın yürütme organıdır. Merkez yönetim kuruluna karşı sorumludur.

Genel başkan, genel sekreter, sayman ve genel başkanın Ankara da oturan sendika üyeleri arasından seçeceği üç kişi olmak üzere altı üyeden kurulur.

Madde 20- Merkez yürütme kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Merkez genel kurulu ile merkez yönetim kurulu kararlarını uygulamak.
- b) Şubelerin açılmasına, üye kaydına ve istifaların kabulüne, merkez temsilciliklerin kurulmasına karar vermek.
- c) Merkez yönetim kurulu toplantılarında, çalışma ve hesap raporu vermek.
- d) Bir kalemi iki bin lirayı geçmeyen masraflara karar vermek.
- e) Bütçe, çalışma raporu, çalışma programları, yönetmelik, statü ve her çeşit teklif tasarısını hazırlayıp merkez yönetim kuruluna sunmak.
- f) Her türlü kurumlara ve şahıslara karşı sendikayı temsil etmek.
- g) Sendikanın kurduğu her türlü işletme ve tesislerin çalışmalarını yönetmek ve kontrol etmek.
- h) Sendikanın her türlü çalışmalarını kanun hükümlerine göre yönetmek ve düzenlemek.
- i) Uzmanlık komisyonları kurmak ve bunların çalışma şekillerini tespit etmek.

Madde 21- Merkez yürütme kurulu üyeleri çalıştıkları sürece (yıllık bir aylık izinleri dâhil) ödenek ve görev gezilerinde yolluk ve yol masrafı alırlar.

GENEL SEKRETER

Madde 22- Genel sekreter, genel başkanın teklifi ve merkez yönetim kurulu kararı ile merkez yönetim kurulu üyelerinin Ankara da oturanları arasından seçilir. Başkan bulunmadığı zamanlarda onun yerine geçer. Merkez yönetim kurulu ile merkez yürütme kurulunun genel sekreteridir.

Sendika merkez örgütünün çalışmalarını yürütmekle görevlidir. Memur ve hizmetlilerin çalışmalarını kontrol eder. Genel başkanın tasvibi ile sendikanın her türlü haberleşme işlerini yapar.

GENEL SAYMAN

Madde 23- Genel sayman, genel sekreter gibi seçilir. Merkez yönetim kurulu ile merkez yürütme kurulunun saymanıdır.

Sendikanın para işlerine ait kontrolü işlemlerinden birinci derecede sorumludur. Kendine bağlı büro ve personelin üstüdür.

MERKEZ DENETLEME KURULU

Madde 24- Merkez denetleme kurulu, merkez genel kurulunca iki yıl için seçilir. Üç asil iki yedek üyeden kurulur. Kendi arasında bir başkan seçer. Sendika merkez örgütünün hesapları tetkik sonunda bir rapor hazırlar ve bir suretini merkez yürütme kuruluna verir. Merkez yürütme kurulu bu raporu ilk merkez yönetim kuruluna götürür.

Merkez genel kurulu toplantılarından önce toplanır ve kurula sendika hesap işlemleri hakkında rapor verir. Bu raporlar merkez yönetim kurulu raporu ile birlikte üyelere gönderilir. Merkez denetleme kurulu, merkez yönetim kurulu kararı ile şubeleri de denetleyebilir.

Sendikanın bütün kayıt ve hesapları merkez denetleme kuruluna açıktır.

Merkez denetleme kurulu üyelerine denetlemelerinde oturma hakkı ve görev gezilerinde yevmiye ve yol masrafları ödenir. Hesaplarda yolsuzluk tespit eden merkez denetleme kurulu, merkez genel kurulunun olağanüstü toplantıya çağırılmasını merkez yönetim kurulundan isteyebilir.

MERKEZ ONUR KURULU

Madde 25- Merkez onur kurulu merkez genel kurulunca gizli oyla iki yıl için seçilir. Beş asil ve iki yedek üyeden kurulur. Merkez yönetim kurulunun havale ettiği işler ve kişiler hakkında gerekli soruşturmayı yapar. Raporunu hazırlar ve gereği yapılmak üzere merkez yönetim kuruluna verir.

Merkez yönetim kurulu, merkez onur kurulu kararlarını hemen uygular veya uygulamayı ilk merkez genel kurulu toplantısına kadar erteleyebilir. Ve bu kararlara orada itiraz edebilir. Onur kurulu, üyelere altı aya kadar geçici ve süresiz çıkarma cezaları verebilir. Merkez onur kurulu üyelerine görevlerinden dolayı oturma hakkı ve yolluk verilir.

Ek 6'nın devamı

ŞUBELER

Madde 26- Sendika şubeleri sendika genel merkezine bağlıdır. İl ve ilçelerde sendika şubesi kurulabilir. Bir ilde şube var ise ilçelerinde şube açılmaz. Varsa kapatılır.

Sendika üyesi en az 20 kişi, şube açabilmek için sendika genel merkezine bir yazı ile başvururlar. Merkez yürütme kurulu gerekli incelemeyi yapar ve en geç bir ay içinde müteşebbis kurula şube açma yetkisini verir. Yetkiyi takiben bir hafta içinde şubenin kuruluşu mahalli hükümet makamına bildirilir. Yeni şubenin ilk genel kurul toplantısı en geç dört ay içinde yapılır. Genel kurul toplantısına kadar müteşebbis kurul kendi arasında yapacağı görev bölümü ile şube yönetim kurulu görev ve yetkilerini taşır.

Madde 27- Şubeler, genel kurullarının zabıt özetleri ile kararlarını, seçim neticelerini çalışma raporlarını ve organlarında vaki olacak görev değişikliklerini en geç on gün içinde sendikaya bildirmek zorundadır. Genel merkezin direktifleri ve sendika ana tüzüğü çerçevesinde genel hükümlere göre çalışırlar. Görüş, tenkit ve isteklerini genel merkeze bildirirler.

ŞUBE ORGANLARI

Madde 28- Şube organları şunlardır:

- a) genel kurulu: şubenin en yetkili organıdır. Şubeye kayıtlı üyelere kurulur. Sendika merkez genel kurulunun normal toplantısından bir ay önce toplanır. Seçimler bu toplantıda yapılır. Üyelerinin üçte birinin yazılı başvurusu ile olağanüstü toplanabilir. İlerleyişi ve yetkileri şube ölçüsünde merkez genel kurulu gibidir.
- b) Şube başkanı: şube genel kurulunca iki yıl için gizli oyla seçilir. Şubeyi temsil eder. Şubenin ita amiridir. Başkan olmadığında sekreter onun yerine geçer.
- c) Şube yönetim kurulu: şube genel kurulunca iki yıl için gizli oyla seçilir. Dört asil, üç yedek üyeden kurulur. Kendi arasından başkan teklifi ile sekreter ve muhasibi seçer. Tüzük amaçlarına ve kendi şartlarına göre çalışır.
- d) Şube denetleme kurulu: şube genel kurulunca iki yıl için gizli oyla seçilir. Üç asil ve iki yedek üyeden kurulur. Kendi arasından bir üyeyi başkan seçer. Şube hesap işlerini denetler. Üç ayda bir şube hesaplarını inceler.
- e) Şube onur kurulu: : şube genel kurulunca iki yıl için gizli oyla seçilir. Dört asil ve iki yedek üyeden kurulur. Kendi arasından birini başkan seçer. Şube yönetim kurulunun havale ettiği işler hakkında soruşturma açar. Raporunu şubeye verir. Üyenin çıkarılmasını gerektiren raporlar sendika merkez yönetim kuruluna gönderilir.
- f) Şube temsilcilikleri: il merkezindeki şubeler, aynı ile bağlı ilçelerde temsilcilikler kurabilirler.

SENDIKA MERKEZ TEMSİLCİLİKLERİ

Madde 29- Şube bulunmayan il ve ilçelerde merkez temsilcilikleri kurulur. İl merkezinde şube kurulduğu takdirde sendika merkez temsilcilikleri kendiliğinden feshedilir. Üyeler il merkezindeki şubeye bağlanırlar. Sendika temsilcileri buldukları il veya ilçedeki sendika üyeleri tarafından iki yıl için seçilir. Seçim tutanağı üyeler tarafından iki nüsha olarak imzalanır, biri genel merkeze gönderilir. Merkez yürütme kurulu gerekli incelemeyi müteakip, seçilen üyeyi sendika merkez temsilciliğine tayin eder.

Madde 30- Merkez temsilciliklerinin bulunduğu yerlerdeki sendika üyeleri, sayıları ondan aşağı olmamak şartıyla sendika genel merkez kuruluna, ancak bir üye ile sendika merkez temsilcisi vasıtasıyla katılabilirler. Merkez temsilcileri de şube delegeleri gibi birer oya sahiptirler.

Madde 31- Sendika merkez temsilcileri, merkez yönetim kurulunun hazırlayacağı özel yönetmeliğe göre iş görürler. Merkez genel kurulunca karşılaştırılarak miktar üzerinden yolluk ve zaruri masraflarını alırlar.

UZMANLIK KOMİSYONLARI

Madde 32- Merkez yürütme kurulu gerekli gördüğü konuların araştırılması için uzmanlık komisyonları kurabilir. Komisyon üyeleri sendika üyesi olmayabilirler. Komisyonlar istişari mahiyetteki raporlarını, merkez yürütme kuruluna verirler.

IV. BÖLÜM

MALİ HÜKÜMLER

Madde 33- Sendikanın gelir kaynakları şunlardır:

- a) Üyelerin, on lira giriş ve beş lira aylık aidatları,
- b) Mevzuata ve ana tüzüğe uygun olarak yapılacak çalışmalardan elde edilecek kazançlar.
- c) Bağışlar

Ek 6'nın devamı

Madde 34- Sendikanın gelirleri sıra numaralı makbuzlarla giderleri ise usulüne uygun faturalar ve belgeler karşılığında yapılır. Aidatlar, üyeler için ayrılan bir deftere işlenir.

Madde 35- Sendika bütçesini, merkez yürütme kurulunun teklifi üzerine, merkez yönetim kurulu hazırlar. Merkez genel kurulunca onaylanır. Bütçe yılı temmuz ayı başından başlar. Merkez yönetim kurulu bütçede aktarma yapabilir. Her türlü gider bütçeye göre yapılır.

Sendikanın mali işlerini ve muhasebe kayıtlarını merkez yürütme kurulunun ortak sorumluluğu altında genel başkan yürütür. Sendikanın paraları ulusal bankalara yatırılır. Bankadan para sayman ile genel başkan veya genel sekreterin müşterek imzalarıyla çekilir. Azami 1000 lira saymanın sorumluluğu altında, sendika kasasında saklanabilir.

Madde 37- Sendikaya yeni giren üyeler, ancak girişlerinden altı ay sonra sendikanın ekonomik yardımlarından yararlanabilirler.

Madde 38- Yazılı istekte bulunduğu takdirde, yeni açılan şubelere merkez yürütme kurulu kararı ile ve bir defa olmak üzere gerekli yardım yapılır.

Kayıtlar esas alınmak şartı ile her takvim yılının ilk ayında yılda bir defaya mahsus olmak üzere, şubelere üye sayısının on katı tutarında TL. Merkez yürütme kurulu kararı ile ödenek gönderilir.

Merkez yönetim kurulu kararı ile şubelere borç para verilebilir. Borçların normal merkez genel kurul toplantısına kadar tahsili gerekir.

Madde 39- Sendika görevlilerine verilecek oturma hakkı gün hesabı ile itibar edilir. Yol masrafları ikinci mevki tren bileti veya otobüs ücreti üzerinden ödenir.

SENDİKANIN TUTACAĞI DEFTERLER

Madde 40-

- a) Üye kayıt defteri,
- b) Üye belge ve taahhüt senetleri dosyası,
- c) Merkez yönetim kurulu ve merkez yürütme kurulu karar defteri,
- d) Gelen giden evrak kayıt defteri,
- e) Gelen giden evrak dosyaları,
- f) Evrak zimmet defteri,
- g) Demirbaş eşya defteri,
- h) Muhasebe defteri,
- i) Kasa defteri,
- j) Fatura, sarf ve senet dosyaları,
- k) Şubeler ve merkez temsilciliklerle ilgili defter ve dosyalar.

V. BÖLÜM

FESİH VE ANA TÜZÜK DEĞİŞİMİ

Madde 41- Sendikanın feshine ve ana tüzük değişikliğine, merkez genel kuruluna katılmaya yetkili üyelerin, üçte ikisinin hazır bulunduğu toplantıda hazır bulunan üyelerin üçte iki oyu ile karar verilir.

Sendika feshedildiği takdirde, sendikanın malları ve paraları sendikanın amaçlarına en uygun başka bir sendikaya, merkez genel kurulu kararı ile devredilir.

Madde 42- Bu tüzükte açıklık bulunmayan durumlarda 624 sayılı sendikalar kanunu, cemiyetler kanunu ve medeni kanun hükümleri uygulanır.

Madde 43- Bu ana tüzük merkez genel kurulunda kabul edildiği 4 Şubat 1967 gününden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 44- Sendika kurucu üyeleri şunlardır: **1.İlhan Akhun**, (Mesleki Eğitim Merkezi Müd.) **2.Güneri Akker**, (Maltepe Kız Ens. Md. Yd.), **3.Mustafa Arıslı**, (Erk.San. Enstitüsü), **4.Şevki Bayvas**, (E.T.Y.Ö.O.Öğretmeni), **5.Rıza Cabbar**, (Er.San.Ens. Öğretmeni), **6. Hikmet Coşkun**, (E.S.E. Kalıp At.Öğretmeni) **7. Mümin Çamlıbel**, (Er. Tek. Öğ. Şb .Müd.) **8.Halis Çetinkaya**, (Maçka E.S.E. öğretmeni) **9.İsmet Daniş**, (Mesleki Eğitim Merk.) **10 Tuncay Denerul**, (Maçka E.S.E.) **11.Kemal Dinçer**, (E.T.Y.Ö.O.) **12. Şükrü Doğançan**, (E.S.E. Demir At. Öğretmeni) **13.İlyas Emiroğlu**, (E.Y.T.Ö.O. Öğretmeni) **14.Ali Erdoğan**, (Haydarpaşa E.S.E Öğretmeni) **15. Mevlüt Ertuğrul**, (E.S.E. Öğretmeni) **16. Ziya Filizer**, (E.S.E. Mode. At.Öğ.) **18. M. Ali Işıksoylu**, (Motor.Tek. Yük. Ok. Öğ.) **19. Nihat İlgin**, (E.S.E. Mak. Res. At. Öğ.) **20. Sezai Köksal**, (Yapı Sank. Ens. Öğretmeni) **21. Hüsamettin Kunter**, (Motor. Sank. Ens. Öğretmeni) **22.Nail Kuterdem**, (E.T.Y.Ö.O. Öğretmeni), **23. Ali Mutlu**, (İ.E.S.E. Öğretmeni) **24. Hidayet Nuro**, (E.T.Y.Ö.O.Öğretmeni) **25.N. Kemal Ögütçen**, (E.T.Y.Ö.O.Öğretmeni) **26. Nuri Özkan**, (Milli Eğit.

Ek 6'nın devamı

Bak. MüfettiŐi) **27. Hasan ztan**, (Yapı. Ens. ğretmeni) **28.İbrahim Paro**, (E.T.Y..O.ğretmeni) **29.Süleyman Sarıdoğan**, (E.S.E. ğretmeni) **30.Temel Şener**, (İ.E.S.E. ğretmeni) **31.İsmail Şengel**, (E.T.Y..O. ğretmeni) **32.Nebile tilev**, (K.T.Y..O.ğret.) **33.Neşe tezan**, (Akşam Kız San. Ok. đ.) **34. Necati Uğuz** (İ.E.S.E. đ.) **35.Sezai Yalçın**, (Sultanahmet E.S.E. đ.) **36. Ganime Yaşar**, (K.T.Y..O.đ.) **37. Fahri Zorlu**, (Yapı Ens. Müd.) **38. M.Emin Zorkun**, (E.T.Y..O.ğretmeni)

Ek 7. Köy Eğitimcileri Sendikası Tüzüğü (1966)

ADI ve MERKEZİ

Madde 1- Köy Eğitimcileri Sendikası, adı ile bir sendika kurulmuştur. Sendikanın kısa adı KES'dir. İşareti ay yıldız içinde çaltılı evleri, yeşil tarlaların içinde düz bir yolu ile bir köyü gösteren bir armadır. Ay yıldız beyaz olacaktır.

Madde 2- Sendikanın merkezi Ankara şehri olup, şubesi yoktur. Kısa adresi KES Ankara'dır.

Sendikanın Amaçları

Madde 3- Sendikanın amaçları şunlardır:

- İnsan haklarını, demokratik ve sosyal adalet ilkelerini, çağdaş dünyanın ve bu arada Türkiye'nin kültür ve uygarlık gelişmelerini, yurttan ve cihanda barışın ölümsüzleştirilmesini temel kabul eden milli eğitimin köylerimize dek eksiksiz olarak gerçekleştirilmesine,
- Yurt gerçeklerini ve üretici eğitim ilkelerini çağdaş bilimin ve teknolojinin gereklerine göre düzenlemesine ve yürütülmesine,
- Köy eğitimcilerinin ve eğitim hizmetlerinde çalışanların sosyal ve ekonomik haklarını savunmaya, yaşama düzeylerini yükseltmeye, çalışma koşullarını düzeltmeye, üyeler arasında dayanışma sağlamaya, eğitimlik mesleğini, eğitim mesleği içinde diğerleri ile birlikte geliştirmeye çalışmaktır.

Sendikanın yapacağı işler

Madde 4- Sendika amaçlarını gerçekleştirmek için şu işleri yapar:

- Eğitimlik mesleğini ilgilendiren konuları, personel hukukumuzdan doğan üyelerin maddi ve manevi hak ve yükümlerini, mesleğin ve üyelerin yararına en uygun şekilde savunulup çözümlenerek mesleğin gelişmesini sağlamak.
- Mesleğimizin personel hukukunu ilgilendiren konular üzerinde yapılacak incelemelere dayalı olarak yetkili ve ilgili kuruluşlara önerilerde bulunmak.
- İş verilen kurumların iş yerlerinin ve görülen hizmetlerin memleket, meslek ve üyeler bakımından verimli olması için görüş ve işbirliği sağlamak.
- İş yerlerinin ve iş şartlarının sağlığa, verimliliğe ve belli hukuk esaslarına uyandırılması ve bu alanlarda çıkan anlaşmazlıklarda üyelere hukuk yardımında bulunmak.
- Üretim ve tüketim kooperatifleri kurarak gereksinimlerin el birliği halinde karşılanmasına çalışmak.
- Yardımlaşma sandıkları kurmak
- Üyeler arasında konferanslar, kurslar ve benzeri çalışmalar düzenleyerek onların bilgi ve becerilerini arttırmak ve kültürlerini geliştirmek.
- Üyeler adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak.
- Üyelerinin ortak hak ve çıkarlarının izlenmesinde veya hukuk yardımı gerektiği hallerde üyelerini ve mirasçılarını yönetim ve yargı her çeşit organ önünde temsil etmek ve ettirmek, dava açmak ve açılmış davalardan dolayı üyeler adına taraf olma yetkisini kullanmak.
- Kuruluş amaçlarına uygun olarak gezi ve yayın çalışmaları ve araştırma hizmetleri yapmak.
- Üyeleri için ihtiyarlıklarında bakımevleri kurmak, hastalıklarında muayene ve tedavilerine rehberlik etmek, yardımda bulunmak, yaz aylarında dinlenmeleri için kamplar açmak, kreşler ve yapı kooperatifleri kurmak. Ankara'da bir lokal ve konuk evini hizmete sokmak.
- Amaçlarına hizmet edecek taşınmaz mal edinmek.
- Eğitim mesleği mensupları ve devlet personel sendikaları ile işbirliği veya birlikler, federasyon ve konfederasyonlar kurmak suretiyle eğitimciler ve devlet memurları arasında da dayanışma doğmasına hizmet etmek.

Üyelik Girme, Çıkma ve Çıkarılma

Madde 5- Aşağıda sayılan kişiler sendikaya üye olabilirler.

- Halen okullarda köy eğitimliği veya milli eğitim bakanlığı emrinde herhangi bir görevde çalışanlar.
- Köy eğitimliği yapmış ve hâlen herhangi bir kamu kuruluşunda görevi bulunanlar.
- Köy eğitimliğinden istifa ya da başka nedenlerle ayrılıp kamu kuruluşunda görevi bulunanlar.
- Köy eğitimliğinden emekliye ayrılmış olanlar.

Madde 6- 5. Maddedeki şartları taşıyıp da üye olmak isteyenler giriş ödentilerini ve durumlarını belirten ve yürütme kurulunca hazırlanacak giriş bildirisini doldurur: aylık ödentilerini

Ek 7'nin devamı

mutemetleri tarafından kesilerek sendika merkezine gönderileceğine dair belgeyi bu bildiriye ekleyerek sendika temsilciliklerine veya merkez yürütme kuruluna gönderir ve üyeliğe kabullerini isterler. İsteklilerin üyelik işlemleri en geç bir ay içinde sonuçlandırılıp üyelik kartları yürütme kurulunca veya temsilcilerce kendilerine gönderilir.

Madde 7- Sendika üyeliğinden çıkarılma şöyle olur:

- a) Mahkemelerce karara bağlanmış bir suçtan dolayı veya ilgili kurumların işe son verme kararı ile görevden alınanlar, sendika ödentisini üç ay üst üste vermeyenler üyelik haklarını kaybederler.
- b) Sendikayı yıkıcı faaliyette bulunanlar, sendika yüzüğü ve buna bağlı yönetmelik hükümlerine zıt hareket edenler, yürütme kurulunun teklifi ve onur kurulunun kararı ile üyelikten çıkarılırlar.

Madde 8- Sendikadan ayrılmak isteğini altı ay önceden haber verenler sendikadan ayrılırlar.

Madde 9- Üyelikten ayrılan kimselerin, sendika tarafından kurulan kooperatif, yardım sandığı ve sigorta kurumu gibi üyelik ödentisi ile ilgili bulunmayan işletmelerdeki durumları bu kuruluşların özel yönetmelik ve statülerinde saptanır.

Sendikanın Organları

Madde 10- Sendikanın organları şunlardır:

- a) Genel kurul
- b) Temsilciler Kurulu
- c) Yürütme Kurulu
- d) Denetleme Kurulu
- e) Onur Kurulu
- f) Temsilcilikler
- g) Danışmanlıklar, uzmanlıklar ve bunlarla ilgili kollar

Genel Kurul

Madde 11- Genel kurul sendikanın en yetkili organıdır. 30 üyeye kadar bir, 60 üyeye kadar iki olmak üzere her ilin üyeleri tarafından seçilen temsilciler, yürütme kurulu, denetleme kurulu, onur kurulu üyeleri, uzmanlık kol başkanlıkları ile sendika danışmanları, sendika genel kurulunun üyeleridirler.

Genel kurul üç yılda bir defa, yürütme kurulunun saptayacağı yer, gün ve saate toplanır. Genel kurula katılacak temsilci üyeler her ildeki üyeler tarafından iki ay önceden seçilir. Çalışma raporu ve hesap bilançoları bir ay önceden bütün genel kurul üyelerine gönderilir. Genel kurul toplantısının ilanı genel hükümlere göre yapılır.

Genel kurul başkanlık divanı, yürütme, temsilciler denetleme ve onur kurulu üyeleri dışında kalan genel kurul üyeleri arasından açık oyla seçilen bir başkan, iki başkan vekili ve iki sekreterden kurulur. Genel kurul toplantısı genel hükümlere göre yürütülür.

Madde 12- Genel kurulun görev ve yetkileri şunlardır: genel kurul başkanlık divanını ve gerekli komisyonları, yürütme, denetleme ve onur kurulu üyelerini seçmek, gündemi, çalışma raporunu, kesin hesapları, çalışma programını ve bütçeyi kabul etmek ve ilgili kurulları aklamak veya haklarında kovuşturma yapıp gerekirse dava açılmasına karar vermek. Tüzük değişiklikleri yapmak, sendikadan çıkarılan üyelerin itirazlarını karara bağlamak, yurt içi ve yurt dışı meslek ve memur kuruluşları ile birleşmeye, işbirliği yapmamaya karar vermek, tüzük amaçları içine giren yeni örgütler, işletmeler kurulmasına ve onların kapatılmasına karar vermek, yürütme kurulunca çalıştırılacak görevlilerin adını, işini ve ücretlerini bütçe ile saptamak.

Madde 13- Genel kurulda başkanlık divanı dışındaki bütün seçimler gizli oyla ve salt çoğunluk esasına göre yapılır.

Madde 14- Üyelerini beşte birinin yazılı istekleri ve yürütme kurulunun kararı ile genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılır.

Temsilciler Kurulu

Madde 15- Genel kurul tarafından üye bulunan her il için seçilen birer kişiden oluşan ve yürütme, danışman, uzman, denetleme ile onur kurullarını içine alan bir topluluktan ibarettir. Genel kurullar arasında açılan temsilciliklere yürütme, denetleme ve onur kurulu üyeleri toplamının yarısından bir fazlasının katılması ile yapılacak toplantıda o ilden temsilci seçilir. Temsilciler kurulu, yılda bir defa yürütme kurulunun çağrısı üzerine genel başkan veya genel sekreterin başkanlığında Ankara'da toplanır. Toplantı gündemi ile o döneme ait çalışma raporu en az on beş gün önce temsilcilere gönderilir.

Ek 7'nin devamı

Madde 16- Temsilciler kurulunu görevleri şunlardır:

- a) Yürütme Kurulu ile birlikte yıllık çalışmaları gözden geçirir. Tüzük, kanun hükümleri ve genel kurulun direktifleri içinde yeni kararlar alır.
- b) Bütçeyi hazırlar ve bütçede aktarmalar yapar.
- c) Sendika temsilciliklerinin yolluk giderlerini saptar.
- d) Tüzüğün kendilerine yüklediği ve yürütme kurulunca ele alınmamış konuları karara bağlayarak yürütme kurulundan bunların yapılmasını ister.

Madde 17- Temsilciler kurulu yönetim, denetleme ve onur kurulunun kararı ile olağanüstü toplantıya çağırılabilir. Bu kurullardan herhangi biri temsilciler kurulunu toplantıya çağırmaya karar verirse çağırma işlemi yürütme kurulunca yapılır.

Madde 18- Temsilciler kurulu üyelerine bu kurulla birlikte yürütme denetleme ve onur kurulu üyelerinin de katılacağı bir toplantıda saptanacak yol giderleri ve oturuma gündelikleri verilir.

Yürütme Kurulu

Madde 19- Yürütme kurulu Ankara ilinde oturan sendika üyeleri arasından genel kurulca seçilen 5 üye ile sendika baş danışmanından meydana gelir. Yürütme kurulu seçimlerde en çok oy alanlardan ilk beşi asil ondan sonra gelen 5'i de sırayla çağırılmak üzere yedek üye olurlar. Yürütme kurulu kendi arasında iş bölümü yaparak bir genel başkan ve bir genel sekreter seçer. Genel başkan ve sekreterlerden başka üyelere birisi saymanlığa biriside veznedarlığa getirilir.

Madde 20- Yürütme kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Tüzük hükümlerini, genel kurul ve temsilciler kurulu kararlarını uygulamak.
- b) Sendikanın memur ve hizmetlilerinin ücretlerini saptamak.
- c) Her türlü satma, satın alma ve masraf işlerini yapmak.
- d) Bütçeyi, çalışma programlarını, yönetmelik ve statüleri her çeşit yönleri ile hazırlayıp temsilciler kuruluna sunmak.
- e) Her türlü kurumlara ve kişilere karşı sendikayı temsil etmek. Bu temsil yetkisini başkan aracılığı ile kullanır.
- f) Sendikanın kurduğu her türlü işletme ve kuruluşların çalışmalarını yürütmek ve denetlemek
- g) Sendikanın her türlü çalışmalarını kanunlara göre düzenlemek.

Madde 21- Genel başkan sendikayı birinci derece temsil eder. Yürütme kurulunun ve temsilciler kurulunun başkanıdır. Aynı zamanda bütün sendika bürolarının birinci derece üstüdür. Bulunmadığı zamanlar, kendisine genel sekreter vekillik eder. Genel başkan yetkilerinin bir kısmını yürütme kurulunun diğer üyelerinden birine verebilir.

Madde 22- Genel sekreter, sendika merkez örgütünün çalışmalarını yürütmekle görevlidir. Memur ve hizmetlilerin çalışmalarını denetler. Genel sekreter yetkilerinden bir kısmını yardımcılara devredebilir.

Madde 23- Sayman üye sendikanın para işlerinden birinci derece sorumludur. Ve kendisine bağlı büroların ikinci derece üstüdür. Her türlü para işlerinde sayman üye ile birlikte genel başkan veya genel sekreterden birinin imzası bulunması zorunludur.

Madde 24- Yürütme kurulu üyelerinden birinin herhangi bir sebeple vaktinden önce görevinden ayrılması halinde seçimdeki oy çokluğu sırasına göre yedek üyelere biri onun yerini alır. Yürütme kurulu üyeleri çalışmaları süresince ödenek ve görev gezilerinde yolluk alırlar.

Yürütme kurulu yazışmalarda başkan adına genel sekreterde bulunmadığı hallerde baş danışmana imza yetkisi verilebilir.

Denetleme Kurulu

Madde 25- Denetleme kurulu üç asil iki yedek üyeden meydana gelir. Denetleme kurulu, temsilciler kurulu ve genel kurul toplantılarından önce belli olmayan zamanlarda ve altı ayda bir başkanın çağrısı üzerine sendikanın bütün işlerini, hesaplarını ve amaçlar üzerindeki çalışmalarını denetler raporlarını temsilciler kuruluna verir. Bu raporlar ve son rapor, tümü ile genel kurula sunulur. Denetleme kurulu temsilciler kurulu kararı ile sendika kuruluşlarını da denetleyebilir. Bu gibi durumlarda kurula yolluk ödenir. Sendikanın bütün kayıt ve hesapları her zaman için denetleme kuruluna açıktır. Temsilciler kurulu denetleme kurulunun raporlarını inceler, gerekli hallerde ilgili kararları alır ve yürütme kuruluna bildirir.

Onur Kurulu

Madde 26- Onur kurulu 3 asil ve iki yedek üyeden kurulur. Onur kurulu, yürütme kurulu ve temsilciler kurulunun havale ettiği işler ve kişiler hakkında gerekli soruşturmayı yaptıktan sonra

Ek 7'nin devamı

karar alır ve bu kararları uygulamak üzere ilgili kurula bildirir. Onur kurulu genel kurulca seçilmiş kurullar ve kişiler hakkında yargılama yapamaz. Yürütme kurulu veya temsilciler kurulu onur kurulu kararlarının uygulamasını bir sonraki genel kurula kadar geciktirebilir. Bu kararlara genel kurulda itiraz edilebilir. Sendikadan çıkarma kararları genel kurulun onayından sonra kesinleşir.

Temsilcilikler

Madde 27- Yürütme kurulunun teklifi, denetleme ve onur kurulu tarafından da uygun görülürse temsilciler kurulu üyelerinin bulunmadığı illerde ve genel kurulun o ildeki üyesinin önerisi üzerine illere birer tane olmak üzere yürütme kurulunca illerin sınırını aşmamak üzere temsilciler atanır.

Görevini yapamadığını gördüğü temsilciyi Yürütme kurulu görevden uzaklaştırarak yerine yenisini önerir.

Mali Hükümler

Madde 28- Her üye sendikaya ilk girişte bir defaya mahsus olmak üzere 10 lira giriş ödentisi verir.

Madde 29- Üyelerin sendikaya verecekleri aylık ödenti 5 liradan az olamaz.

Madde 30- Sendikanın bütçesini yürütme kurulu hazırlar, temsilciler kuruluna önerir, genel kurul kabul eder. Temsilciler kurulu yıl içinde gerekirse bütçe içinde aktarmalar yapabilir.

Bütçe yılı 1 Martta başlar. Bütçede ödeneği olmayan konulara harcama yapılmaz.

Sendikanın mali işlerini, sayman üyenin denetimi altında sorumluluk yürütme kuruluna ait olmak üzere sendika saymanı yürütür.

Sendika saymanı bütçeye konulmuş ücret kadrosuna yürütme kurulunca görevlendirilir. Saymanla yürütme kurulu arasında yapılan çalıştırma anlaşması noterlikçe onaylanır.

Madde 31- Sendikanın paraları devlet bankalarının biri yoluyla toplanır. Ve aynı bankada saklanır. Bankadan para genel sekreter ile sendika saymanın imzaları ile çekilir. Yürütme kurulunca kararlaştırılacak miktarda sendika parası sayman üyenin denetim ve sorumluluğu altında sendika veznedarında bulundurulabilir.

Madde 32- Sendikaya yeni giren üyeler, zorunlu ve geçici durumlar dışında sendikanın ekonomik yardımlarından altı ay sonra yararlanırlar.

Madde 33- Sendika, kendi amaçlarına uygun benzer teşekküllerle federasyon ya da konfederasyon halinde birleşebilir. Bu konuda karar verme yetkisi genel kurula aittir.

Madde 34- Sendikanın feshedilmesi halinde sendikaya bağlı biriktirme sandıkları ile kooperatiflerle diğer her türlü kuruluşların varlıkları, bu kuruluşların ortak ve üyeleri arasında ticaret kanunları hükümlerine göre tasfiye edilir. Bu şartlar söz konusu kuruluşların yönetmelik ve statülerinde belirtilir.

Madde 35- Sendikanın tutacağı defter ve dosyalar şunlardır:

Üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, demirbaş defteri, gelir gider kayıt defteri, demirbaş faturaları dosyası, gider evrakı ve faturalar dosyası, kuruluş ve teşkilatlanma dosyası, vilayet makamı ile yazışma, işverenle yazışma, üyelerle yazışma ve diğer yazışma dosyaları.

Fesih

Madde 36- Tüzük değişikliği ile sendikanın feshi üzerinde genel kurulun üçte iki çoğunluğu ile karar verilebilir.

Sendika feshedilirse sendika varlıkları, feshe karar veren genel kurulca sendikanın amacına uygun çalıştığına karar verdiği başka bir sendikaya, böyle bir sendika bulunamaz ve gerekli kararda alınamaz ise eğitmen haklarını savun herhangi bir sendikaya - ki bu sendikanın milli eğitimde çalışanlar sendikası olması şarttır - Devredilir. Bu konuda karar verme yetkisi tamamen genel kurula aittir.

Kurucular

Madde 37- Sendikanın kurucuları aşağıda belirtilmiştir. İlk genel kurul toplanıncaya kadar kurucular topluluğu genel kurul yetkisini kullanırlar. Bu sıfatla sendika organının seçimini, denetimini yapar.

Madde 38- Kurucular genel kurulunun veya sendika genel kurulunun seçtiği yürütme kurulu sendika genel merkezi için gerekli olan personelin niteliklerini saptar. Çalışma yönetmeliklerini yapar, ücret kadrolarını hazırlar ve genel kurulun onayından geçirerek uygular. Bir baş danışman atayarak göreve başlatır.

Ek 7'nin devamı

Kurucuların tümü T.C. vatandaşıdır:

Yunus Öztürk (Uçarı köy eğitmeni) Abdullah Öztürk (Kınık köy eğitmeni) M. Mahir Yılmaz (Doğanöz köy eğitmeni) Halil Aslan (Camili köyü eğitmeni) Hurşit Karaüzüm (Gücük köy eğitmeni) Hasan Ünal (Kışlacık köy eğitmeni) Kazım Yılmaz (Yayla köy eğitmeni) Abbas Şen (Taşpınar köy eğitmeni) Hüseyin Akmaz (Çeçtepe köy eğitmeni) Ahmet Armutçu (Başayaş köy eğitmeni) Mehmet Emirlioğlu (Milli Eğitim Md.)

Geçici madde 1- İlk genel kurul toplanıncaya kadar aşağıdaki şekilde iş bölümü yapılmıştır.

Genel başkan: Mehmet Emirlioğlu, genel sekreter: Yunus Öztürk muhasip: Hurşit Karaüzüm veznedar: Hüseyin Akmaz üye: Ahmet Armutçu

Yukarıda yazılı yürütme kurulu kendisine bir başdanışman atayacaktır.

Geçici madde 2- İl temsilciliklerini ilk genel kurula seçer ve atar.

Ek 8. Türkiye’de 1960-1971 Yılları Arası Görev Yapan Öğretmenlerin Sayısı

YILLAR	İLKOKUL VE İLKÖĞRETİM OKULLARINDA	GENEL ORTAOKULLARDA	GENEL LİSELERDE	MESLEKİ VE TEKNİK OKULLARDA	YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARINDA	TOPLAM ÖĞRETMEN SAYISI
1960-1961	62.526	12.080	4.219	8.333	4.071	94.229
1961-1962	68.888	13.256	4.654	8.817	4.536	100.151
1962-1963	73.256	15.538	5.820	9.500	4.461	108.575
1963-1964	76.544	15.059	6.097	10.220	4.368	112.288
1964-1965	82.781	14.340	5.259	10.464	4.916	117.760
1965-1966	89.105	15.084	5.994	11.104	5.806	127.093
1966-1967	97.220	16.813	6.619	11.611	6.200	138.463
1967-1968	105.841	18.753	7.509	13.575	6.786	152.464
1968-1969	116.004	21.335	8.034	13.567	7.489	166.429
1969-1970	123.172	22.622	8.633	14.179	8.295	176.901
1970-1971	132.721	22.301	10.136	15.039	9.031	189.228
(TÜİK, 2013)						

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

1982 yılında Çorum da dünyaya geldi. İlk, orta ve lise eğitimini doğduğu şehir olan Çorum da tamamladı. Muğla Üniversitesi Turizm Otel İşletmeciliği bölümünde turizm eğitimi aldıktan sonra ilgili bölümün son sınıfında okulu bırakarak, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tarih bölümüne kayıt yaptırdı. 2010 yılında lisans eğitimini tamamladıktan sonra 2011 yılında yüksek lisans eğitimine başladı. Halen Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Tesislerinde görev yapmakta evli ve bir kız babasıdır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : KTÜ Sosyal Tesisleri, Trabzon

E-Posta : birollkeskin@mynet.com